

SZUNYOGH X. FERENC

AZ ŐSEGYHÁZ
IMÁDSÁGOS ÉLETE

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

KERESZTÉNY REMEKÍRÓK

Szerkeszti

KÜHÁR FLÓRIS

Szerkesztőbizottság

BERESZTÓCZY MIKLÓS, MIHALOVICS ZSIGMOND, NAGY
MIKLÓS, RADÓ POLIKÁRF, SZUNYOGH X. FERENC,
VÁROSI ISTVÁN

16. kötet.

AZ ÖSEGYHÁZ IMÁDSÁGOS ÉLETE

SZENT ISIVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST

AZ ÖSEGYHÁZ IMÁDSÁGOS ÉLETE

SZUNYOGH X. FERENC

O. S. B.

BUDAPEST, 1944

**Nihil obstat. Budapestini, die 1. Junii 1942. Dr. Florianus
Kühár O.S.B., censor deputatus. 684/1942. Imprimi permittitur. In S. Monte Pannoniae, die 3. Junii 1942. Chrysostomus
Kelemen, archiabbas.**

**Nihil obstat. Dr. Michael Marczell, censor dioecesanus. Nr.
8656/1943. Imprimatur. Strigonii, die 2. Nov. 1943. Dr. Joannes
Drahos, vicarius generalis.**

Stephaneum nyomda Budapest. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

ELŐSZÓ

Az első századok krisztusi hívőinek lelkét nem ismerheti teljesen az, aki nem ismeri imádságaikat. Hála Istennek, hogy éppen ez az imádságos élet nem halt ki annyira, hogy ma is át ne élhetnők a liturgiában. Mégis, a liturgia nem teljesen őrizte meg számunkra ezt a drága kincset, és azért sok feledésbe merült belőlük. Ezekből az elfelejtett kincsekből hozunk elő drága gyöngyszemeket, hogy olvasásuk, de még inkább átimádkozásuk belénksugározzák az első idők lüszies szellemét.

Munkánk összeállításában a következő gondolatok vezettek:

1. Először mintegy azokat az „imádságmagokat” mutatjuk meg, melyekből a századok folyamán kifejlődött az Egyház liturgikus élete. Ezek magában a Szentírásban találhatók, de mégsem érezzük fölöslegesnek, hogy itt kiemeljük, mert ezzel más világítást és más jelentést kapnak azok a szavak és sorok, amelyek a folyékony olvasás alkalmával talán fel sem tűnnek.

2. A második fejezetben arra szeretnénk rávilágítani, hogyan valósította meg az ősegyház a Szentírás parancsát: „Szünet nélkül imádkozzatok”. Az egyik megoldásra Szent

Agoston mutatott rá, amikor a több és a szebb imádság utáni vágyat állította szemünk elé. Mintegy azt mondja: Úgy-e, testvér, nem tudsz mindig imádkozni? És amikor imádkozol, akkor sem mindig jól imádkozol? De megkérdem: szeretnél-e többször, ha lehet, mindig imádkozni? És vágyódsz-e a szórakozástól, szárazságtól mentes imádság után? Ha igen, akkor nincs semmi baj, mert ez a te vágyad lesz a te szünet nélküli imádságod. Ezt a vágyat szítsd csak fel magadban, ezt ápolj, fejleszd, és akkor teljesítetted a parancsot.

De ugyancsak ő mutat rá a másik megoldásra is, amikor azt mondja: Szünet nélkül imádkozik az, aki az imádságra szentelt időket — ezeket nevezi a liturgia óráknak — megtartja. Az imádságra szentelt idők voltak pedig — és a szent zsolozsmában ma is ezek az imádságos órák — az éjtszaka közepe, és a nappalnak heli meghatározott órája. A zoltáros mondja ugyanis egyszer, hogy éjjélkor fölkel az Urat dicsérni, máskor pedig, hogy napjában hétszer mond dicséretet neki. Hogy ezeket az imádságos órákat mi is megszeressük, és az első keresztények lelkével tudjunk imádkozni, azért adunk a második részben ebből szemelvényeket.

3. A harmadik fejezetbe vettük minden idők imádságának középpontját: a szent Eucharisziát. Ez őrizte meg legteltesebben napjainkig az ősegyház lelki világát. Ha a római liturgia szentmiséjén veszünk részt a Misszálé segítségével, akkor ezt a szellemet eleveníthetjük fel magunkban. Amde a ró-

mai liturgia csak egy része az ősegyház eucharisztikus kultuszának. Fennmaradt még a gazdag keleti liturgia is. Ezek közül Szent Krizosztomusz liturgiáját magyarul végzik a magyarországi görög szertartású római katolikusok. Ámde a többi liturgia már nyelve miatt is ismeretlen. A szemelvényeket úgy próbáltuk kiválogatni és csoportosítani, hogy imádságos magyarázatul szolgáljanak a mai szentmisének megértéséhez.

Szeretnénk azonban megsejtenni valamit az ősegyház eucharisztikus lelkületéből is. Az ő életük ugyanis a szentmisén kívül is az volt, amit az Eucharisztia neve jelent: hálaadás. Ez a mélységesen hálás lelkület adott olyan csodálatos varázst és bensőséget az első hívők lelkiségének. Ó bár tudnánk mi is velük együtt hálát adni mindenért, akkor átéreznők mi is, hogy mennyivel könnyebb így elviselni a földi élet küzdelmeit és bajait. Programmunk lehetne, hogy szívünkbe imádkozzuk ezt a lelkületet, mert közelebb visz a diadalmas élet kialakításához.

4. A következő fejezetben a liturgikus év ősi vezető gondolatait szeretnénk volna kiemelni és erősebb megvilágításban adni. Segítettek ebben minket az ősegyház imádságos kincséből a prefációk és a kollekták. Ezeket állítottuk össze a mai liturgikus évnék a sorrendiében. Itt forrásunk és mintánk a francia maurinus-bencések voltak. Nagy patrisztikus tudásukkal a lecszebb imádságos kincset gyűjtötték össze breviáriumukba. Természetes, hogy ezek a szemelvé-

nyek nem adhatnak teljes képet: az itt közölteket ki kell egészíteni legelsősorban a Misszáléval, és ha majd megjelenhetik magyar nyelven, akkor a teljes zsolozsmáskönyvvvel. És nem vettük ide a himnuszokat; ezekből Babits Mihály fordított le néhányat, de nagyon várjuk és kérjük, hogy adja is ki összegyűjtve Sík Sándor is a maga himnusz-fordításait.

5—7. A hármás Egyház szent közösségébe vezet el a következő három fejezet. Az imádságok mutatják meg, mint tudunk lenni az égiekkel közösségben, a földiekkel testvérségben. Megtanuljuk, hogy testi-lelki bajainkban hogyan tudunk ettől a közösségtől el nem szakadva imádkozni úgy magunkért, hogy az mindig katolikus, tehát egyetemes imádság legyen.

Imádságos gyűjteményt adunk, melyet először valóban imádságoskönyvnek is szántunk. Most, amikor elmélkedés számára adjuk ebben a sorozatban, megtartottunk a régi tervből annyit, hogy a tudományos apparátust elhagytuk. Akiket ez érdekel, azokat a következő munkákhoz utasítjuk:

P. Guéranger O. S. B. L'année liturgique, I—XVIII.

L. A. Muratori, Liturgia Romana Vetus. Venezia 1748. (Első kötete tartalmazza a Sacramentarium Leonianum-ot és a Sacramentarium Gelasianum-ot; — a második kötete a Sacramentarium Gregorianum-ot és Gallicanum-ot, azután a Missale Gothicum-ot, meg a Gallicanum Vetust.)

M. Férotin, Le Liber Mozarabicus Sacramentorum et les Manuscrits Mozarabes. Paris 1912.

A. Paredi, I Prefazi Ambrosiani, Contributo alla Storia della Liturgia Latina, Milano, 1937.

Breviarium Congregationis S. Mauri O. S. B. ad

usum Archicoenobii S. Martini de S. Monte Pannoniae. I—IV. Bp. 1914.

Altchristliche Gebeten. Mainz, 1922. (Egyik legfőbb útmutatónk volt a szemelvények kiválogatásában.)

L. A. Winterswyl, Gebete der Urkirche. Freiburg, é. n. Herder.

J. A. Jungman S. J. Das Dankgebet der Kirche. Freiburg, é. n. Herder. (Ez volt fő elirányítónk a prefációk kiválogatásában.)

O. Karrer, Heiliger, starker Gott, München, é. n., Ars Sacra.

O. Karrer, Der mystische Strom, München, é. n., Müller.

J. Dillersberger, Deutsches Stundenbuch, Salzburg é. n. Müller.

F. Cabrol O. S. B. Le livre de la prière antique. Paris, 1900. (Az első indítást ezen anyag gyűjtéséhez ebből merítettem vagy harminc évvel ezelőtt, s ennyi esztendő gyűjtése eredményezte nemcsak a jelen kötetet, hanem a krisztusi hívők imádságának minden korra kiterjedő gyűjteményét. Ebből az ősegyház imádságain kívül megjelentek a minden idők szentjeinek és nagy embereinek az imádságai „Kiáltás a mélyből” címen. (Bp, é. n. Szentírás Egyesület.) Felhívom a figyelmét egy készülő könyvre is, mely az előzetes bemutatás alap a régi imádságok eredeti szövegeinek legteljesebb és leghozzáférhetőbb kiadása lesz: O. Casel O. S. B., Euchiridion liturgicum. Freiburg, Herder.

Szeretném tiszta szívemből, hogy célját elérje ez a könyv. Tudatosan olyan imádságokat vettem be, amelyek kevésbé ismeretek magyar nyelven. Aki többet szeretne ismerni és teljesebbé akarja tenni maga előtt is az ősegyház imádságos lelkét, annak az itt találtakat ki kell egészítenie azzal, amit a Misszálé jegyzeteiben és a szent zsolozsmáról írt könyvemben közzéadtam.

Budapest, 1943. Szent Mihály arkangyal ünnepén.

ELSŐ FEJEZET

Az újszövetség első imádkozói és első imádságai:

Az egész Egyház imádságos életének elindítója az Úr Jézus Krisztus, a Boldogságos Szent Szűz és az apostolok voltak. Az ószövetség imádságos hagyományát ők vonták be az evangélium világosságával, és ezzel ők mutattak példát, hogyan kell nekünk is imádkoznunk. Hallgassuk meg az ő tanításukat és vonjunk le belőle a magunk számára hasznos tanulságot.

Mikor a tanítványok kérték a Mestert, hogy tanítsa meg őket imádkozni, ekkor Jézus ezt mondta:

Ti így imádkozzatok: Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved; jöjjön el a te országod; legyen meg a te akaratom, miképpen mennyben, azonképpen a földön is. Életünkre szükséges kenyerünket add meg nekünk ma és bocsásd meg nekünk a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétetteknek; és ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól. Amen. (Mt. 6, 9—13.)

De vannak az Úrnak más imádságai is. Így fel van jegyezve egy hálaadása:

„Hálát adok neked Atyám! mennynek és földnek Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcséktől és okosaktól és kinyilatkoztattad a kisdedeknek. Igen, Atyám, mert így tetszett neked”. (Mt. 11. 25.)

Lázár sírjánál is hálát adott és így imádkozott:

„Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál engem. En ugyan tudtam, hogy mindenkor meghallgatsz, csak a körülálló népert mondám, hogy higgyék, hogy te küldöttél engem. (Ján. 11, 41—42.)

Jeruzsálembe vonuláskor mondotta a következő imádságot:

„Most az én lelkem megrendült; és mit mondjak? Atyám, ments meg engem ettől az órától. De hiszen azért jöttem ez órára. Atyám! dicsőítsd meg nevedet“. (Ján. 12, 27—48.)

Főpapi imádsága azonban a legszebb és leghosszabb. Olvassuk el imádságos lélekkel:

„Atyám! Eljött az óra, dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőítsen téged; aminthogy hatalommal ruháztad fel őt minden test fölött, hogy mindenkinek, akit nekiadtál, egykor örök életet adjon. Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, egyedül igaz Istent, és akit küldöttél, Jézus Krisztust. Én téged megdicsőítettelek a földön, a munkát elvégeztem, melyet rám bízál, hogy azt megtegyem; és most te dicsőíts meg engem, Atyám, tenmagadnál, azzal a dicsőséggel, mely enyém volt nálad, mielőtt a világ lett.

Megismertettem nevedet az emberekkel, kiket e világból nekem adtál. Tied voltak, és nekem adtad őket, és a te beszédedet megtartották. Most már megtudták, hogy minden, amit nekem adtál, tetőled vagyon; mert az ígéket, melyet nekem adtál, átadtam nekik és ők elfogadták, és az igazságot megismerték, hogy tőled jöttem ki, és elhitték, hogy te küldöttél engem. Én óérettük könyörgök, nem a világért könyörgök, hanem azokért, akiket nekem adtál, mert ők tied és az enyéme mind tied, és a tied enyéme, és én megdicsőültem bennük. Én már nem vagyok a világban, ők meg a világban vannak, én pedig tehozád megyek. Szent Atyám, tartsd meg őket a te

nevedben, kiket nekem adtál, hogy egyek legyenek, mint mi. Míg velük voltam, én tartottam meg őket a te nevedben. Akiket nekem adtál, megőriztem, és senki sem vezett el közülük más, mint a kárhozat fia, hogy az Írás beteljesedjék. Most pedig Hozzád megyek, és ezeket beszélem a világon, hogy az én örömom bennük teljes legyen. Én a te ígédet közöltem velük, és a világ gyulotte őket, mert nem e világból valók, amint én sem vagyok e világból. Nem kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól. Nem e világból valók ők, amint hogy én sem vagyok e világból. Szenteld meg őket az igazságban. A te ígéd igazság. Amint te küldöttél engem a világba, úgy küldöttem én is őket a világba. És én óérettük szentelem magamat, hogy ők is meg legyenek szentelve.

De nem csupán óérettük könyörgök, hanem azokért is, akik az ő szavok által hinni fognak énbennem, hogy mindnyájan egyek legyenek, amint te Atyám énbennem és én tebenned, úgy ők is egyek legyenek bennünk, és így elhiggye a világ, hogy te küldöttél engem. Én pedig a dicsőséget, melyet nekem adtál, közöltem velük, hogy egyek legyenek, amint mi egyek vagyunk, én öbennük, te meg énbennem, hogy tökéletesen eggyé legyenek, és megismerje a világ, hogy te küldöttél engem és szeretted őket, miként engem is szerettél. Atyám! akiket nekem adtál, akarom, hogy ahol én vagyok, ők is velem legyenek, hogy lássák az én dicsőségemet, melyet nekem adtál, mert szerettél engem a világ alkotása előtt. Én igaz Atyám! a világ nem ismert meg téged; én pedig ismertelek téged. Ezek is megismerték, hogy te küldöttél engem. És én megismertettem velük a te nevedet, hogy a szeretet, mellyel engem szerettél, bennük legyen és ne öbennük."

Az Olajfák hegyén megrendítő az Úr vér-könnyes imádsága:

„Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár, mindazonáltal ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint te. (Mt. 26, 39.) Abba, Atyám, minden lehetséges neked, vedd el tőlem e poharat; de ne az legyen, amit én akarok, hanem amit te". (Mk. 14, 36.)

A keresztián függve is imádkozott az Úr, hogy példát adjon:

„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek”. (Lk. 23, 34.) „Eli, Eli lamma sabaktani?” Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem? (Mt. 27, 46.) „Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet!” (Lk. 23, 46.)

Ime, ezek az Úr Jézus drága ereklýei. Gyöngyszemek az ő imádságos lelkéből. De termékeny szemek voltak, mert ezekből sarjadzott ki húsz század eget kereső imádsága, kegyelmet leedső szíváradása. Ez a néhány szó kevésnek látszik, de súlyt ad neki az Úr Jézus példája.

A szent evangéliumok hetvenháromszor említik azt a főséges tényt, hogy az Istenember imádkozott! Jézus sokat imádkozott egyedül. Tanuja ennek az imádságnak legtöbbször az éjtszaka csillagserege volt. Emberi fül nem hallotta meg, mily imádság szállt Jézus lelkéből az ég felé. Az örökkévalóság fősége borul erre a felmérhetetlen hallgatásra egészen az Úr eljövetele napjáig. Akkor majd kinyilvánul, hogy ezeknek a szent éjtszakáknak hallgatásaiban mi hozta le az eget a földre.

De ebben a néhány imádságban is találunk valami szilárd külső formát és felismerjük tisztán a krisztusi lélek imádságos magatartását. Először is *valamennyi az Atyához szól*. Mindazt, amit az emberi értelem elgondol, ami után az emberi szív vágyódik szeretetben, jóságban, irgalomban, gondoskodásban, vigasztalásban és bizalomban, az Úr keze megrajzolta a mennyei Atya képeiben. Az Atya maga a teljes szeretet és boldogítani akarás. „Az Atya nem ítél el senkit.” (Ján. 5, 22.) Kezében van az örök élet jutalma, és ő ajándékozza a kiválasztottság kegyelmét. Senki sem mehet Jézushoz, hacsak az Atya nem vonzotta őt, ha az ember szívét és akaratát megelőző kegyelmével nem tette alkalmassá.

Másodszor Jézusban megvan *a teljes megadás*. „Legyen meg a te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is.” „Az én életem, hogy annak akaratát tegyem, aki engem küldött.” (Ján. 4, 34.) A jövőben tehát az ember szentségét nem a teljesített munka szerint méri; aki egész nap fárad és dol-

gozik, az is kénytelen elismerni: Haszontalan szolgál vagyok! De mentol jobban megadja magát az emberi akarat az isteni akaratnak, annál nagyobb lesz a tökéletessége.

Az Eggyház nyilvános liturgikus imádságában követi Mesterének és Urának példáját. A mennyei Atyához fordul, és a hívok szívet akarja kitágítani, bizalomra indítani. Azután az imadkozó Eggyház lelke is alázat-tal megadással teljes. Mindig alázatosan áll az isteni Fölseggel szembe. Az Eggyház imádságában van igazság és tartalom, erő és nagyság. Földi életének napjaiban így imádkozhatott az Úr maga. Az ő imádságának folytatása csupán az Eggyház imádsága a szent zsolozsmában.

Ugyanígy imádkozott a Boldogságos Szent Szűz is, akinek legelső feljegyzett szava is már igazi imádság:

„Ime, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.” (Lk. 1, 38.)

Gyönyörű szép azonban Istenhez ujjongó hálaadó imádsága. Oly szép, hogy azóta nincs nap, melyen az Eggyház el ne mondana a vecsernye sejtéimes, hangulatos órájában. Ezt Babits Mihály fordításában közöljük:

Magasztalja az én lelkem az Urat,
és örvendezik az én szellemem az én
Istenemben és Megváltómban.
Mert meglátá az ő szolgálóleányának alázatosságát,
és íme mostantól boldognak mondanak
engem minden nemzetek,
mert nagyságos dolgokat cselekedett én-
velem az erős Isten;
és szent az ő neve,
s irgalma nemzetségről-nemzetségre
áldja azokat, kik őt félik.
Hatalmas dolgokat tőn karja erejével,
s szétszórta a gőgösöket
önönszívük elbizottsága által.

Levoná székéből az erőst,
s fölemelte az alacsonyt.
Az éhezőt betölté minden jókkal,
s a gazdagot üresen küldte el.
Fölfogadá szolgáját Izraelt,
hogy ne felejtse irgalmát.
Miképen megmondotta vala atyáinknak,
Ábrahámnak és az ő maradékának mind-
örökre.

Találunk azonban az evangéliumokban más értékes
gyöngyöket, imádságos fohászokat is. Zachariás éne-
két (Benedictus, Lk. 1, 68—79.) és Simeon imádságát
(Nunc dimittis, Lk. 2, 29—32.) elhagyjuk most, csak
az evangéliumi fohászokat szedjük csokorba.

Péter bűnvallomása ez volt:

„Uram, menj el tőlem, mert bűnös ember
vagyok”. (Lk. 5, 8.)

A poklos kérése így hangzott:

„Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem”.
(Lk. 5, 12.)

*A két vak kérése a jerichói út mentén ez
volt:*

„Dávid fia, könyörülj rajtunk!” (Mt. 9, 27.)

*A százados imádságát örökön ismételjük
szentáldozásaink előtt:*

„Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlé-
komba jöjj, hanem csak szóval monddad és
meggyógyul az én szolgám”. (Mt. 8, 8.)

*A vámos imádsága nekünk is megszerzi a
megigazulást, ha az ő lelkével mondjuk:*

„Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek”.
(Lk. 18, 13.)

*A tanítványok ielsikoltása a mienk is
lehet, valahányszor bajba kerülünk:*

„Uram, segíts rajtunk, mert elveszünk!”
(Mt. 8, 25.)

Keresztelő Szent János hitvallása is újra meg újra felhangzik a szentségekben és a litániákban:

„Ime, az Isten Báránya, ki elveszi a világ bűneit”. (Ján. 1, 29.)

Péter bizonyoságtétele a mi hitünk sziklaszilárd alapjai:

„Te Krisztus vagy, az élő Isten Fia”. (Mt. 16, 16.)

Az ismeretlen asszonynak Szűz Máriáról mondott dicsérete pedig Mária-tiszteletünk alapja:

„Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlők, melyeket szoptál”. (Lk. 11, 27.)

A jobb lator bánata a mi szívünkbe is belevág:

„Uram, emlékezzél meg rólam, midőn eljössz királyságodba”. (Lk. 23, 42.)

Szent Tamás apostol vallomását ismétljük minden misében az Úrfelmutatáskor:

„Én Uram és én Istenem!” (Ján. 20, 28.)

Szent Istvánnak a halál előtti imádsága megtanít minket is megnyugvásra:

„Uram Jézus, vedd magadhoz lelkemet”. (Ap. cs. 8, 59.)

A Szentírás zárószava pedig az ókeresztyének paruzia-vágyának szép kifejezése:

„Jöjj el, Uram Jézus”. (Titk. jel. 22, 20.)

Az Egyház legrégebbi multjából majdnem kizárólag nyilvános imádságok maradtak ránk. A magános imádságnak magától értetődően csak néhány nyoma maradt. Ilyenek ezen fohászok közül főként a két

utolsó. Ime, ahol ezekkel a nyomokkal találkozunk, megihlet minket is az érzelemtől átjárt szent izzás és a bensőséges kapcsolat az Úr Jézushoz. Ebből a két alapvető tulajdonságból nőtt ki az imádságos életnek csodás virágzása, melynek egyik legszebb alkotása a szent zsolozsma.

A hívőknek is voltak imádságaik az ősegyházban. Azokból is egyet idézünk a Szentírásból:

„Urunk, te vagy az, ki alkottad az eget és a földet, a tengert és mindent, ami ezekben van. Aki Dávidnak, a mi atyánknak, a te szolgádnak szájával a Szentlélek által mondtad: Miért agyarkodnak a pogányok és törlik fejüket hiábavalóságokon a népek. A föld királyai felkeltenek, a fejedelmek egybegyülekeztek az Úr ellen és Fölkentje ellen. Mert valóban egybegyültek e városban a te szent Fiad Jézus ellen, akit felkentél: Heródes és Poncius Pilátus a pogányokkal és Izrael népeivel, hogy végrehajtsák, amiről kezded és akarated elhatározta, hogy megtörténjék. Most tehát, Urunk, lásd fenyegetéseiket és add meg szolgálóidnak, hogy teljes bizalommal hirdessék igédet. Te pedig nyujtsd ki kezedet gyógyításokra, hogy jelek és csodák történjenek szent Fiadnak Jézusnak neve által. (Ap. csel. 4, 25—30.)

A közösség imádságos életéből valók valószínű, az Apokalipszis énekei. Az égi liturgia a földi liturgiának mintaképe. Ime néhány ének ebből az égi-földi liturgiából.

Szent, szent, szent

Az Úr, a Mindenható, az Isten,

Aki volt, aki van és aki eljövendő. (Jel. 4, 8.)

Méltó vagy, ó Urunk Istenünk,

Hogy tied legyen a dicsőség, a tisztelet és a hatalom,

Mert te teremtetted mindent
És a te akaratod által jöttek létre és lettek
(Jel. 4, 11.)

Méltó a Bárány, ki megöletett,
Hogy övé legyen a hatalom és Istenség,
A bolcsesség, erő és tisztelet,
A dicsőség és az áldás. (Jel. 5, 12.)

A trónon ülőnek és a Báránynak
áldás, tisztelet, dicsőség, hatalom
mindörökön örökké. Amen. (Jel. 5, 13.)

Szent Pál fohászaiból és ima-áldásaiból is következtethetünk az imádság ősi anyagára:

„Kegyelem nektek és békesség”. (1. Tessz. 2, 1.)

„Kegyelem és békesség nektek Istentől, a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól.” (2. Tessz. 1, 2.)

„Az Úr igazgassa szíveteket az Isten szeretetére és Krisztus béketűrésére.” (2. Tessz. 3, 5.)

„A békesség Ura adjon nektek örök békességet. Az Úr legyen mindnyájatokkal. Urunknak Jézus Krisztusnak kegyelme legyen mindnyájatokkal. Amen. (2. Tessz. 3, 16—18.)

„Kegyelem nektek és békesség az Atyaistentől és a mi Urunk Jézus Krisztustól, ki önmagát adta bűneinkért, hogy kiragadjon minket a jelen gonosz világból Istennek és a mi Atyánknak akarata szerint, kinek dicsőség mindörökön örökké. Amen.” (1. Gal. 1, 3—5.)

„A békesség Istene, aki a halálból kivette a juhok nagy pásztorát az örök szövetség véreben, a mi Urunkat Jézus Krisztust, tegyen tökéletessé titeket minden jóban, hogy megcselekedjétek az ő akaratát, azt munkálván bennetek, ami előtte kedves, Jézus Krisztus által, kié a dicsőség örökön örökké. Amen.” (Zsid. 13, 20—21.)

A krisztusi imádság csírái ezek a szavak. Belőlük nőttek ki azok a virágok, melyekből ezt a csokrot kötjük.

A legősbibb idők imádságait ezeken kívül még valami igazán katolikus, azaz mindenkit és mindent felölelő szellem jellemzi. Ha erről a lelkületről igazán lenvüggőző képet akarnánk kapni, olvassuk el a nagy-pénteki könyörgéseket és megragad az ősegyház imádságos lelkülete. Szent Egyházunk egyetemes volta sehol sem lép elragadóbban elénk. De ezt a képet teszik teliesebbé az itt közölt imádságok. Két irányban fejlődött tovább a krisztusi lelkek imádságos élete. Az egyikből lett az Egyház hivatalos imádsága: a szent zsolozsma: ezt ismertettem máshol.* A másik a XX. század csodálatos imádságos kincse: ebből az ősegyházét itt mutathatjuk be, az új koré már régebben megjelent,** a középkoré későbbben kerül sorra.

* A szent zsolozsma. Története, szelleme magyarázata. I—II. kötet. Bp. 1942. Korda.

** Kiáltás a mélyből. Bp. é. n. Szentírás Egyesület.

MÁSODIK FEJEZET

„Szünet nélkül imádkozzatok!”

Az ősegyház imádságnak szentelt órái voltak:
a éjfél (matutinum), mert ekkor jött a földre karácsonykor az Úr, ez volt a feltámadás ideje is, meg úgy hitték, hogy éjfélkor jön ítéletre az Úr;

a hajnal (laudes), mert a felkelő nap a feltámadt Urat jelképezte előttük, s őt köszöntötték;

a munka kezdete (prima), hogy az Úr nevében kezdjék, s az ő kegyelmével folytassák mindennapi kötelességeik teljesítését;

a délelőtti 9-ik órája (tertia), a Szentlélek Isten eljövételének ideje;

a dél (sexta), mert Krisztus ekkor szállt a kereszt trónjára, hogy mindeneket maga után vonzzon;

a délután 3-ik órája (nóna), mert a szenvedő Úr ekkor adta ki lelkét érettünk;

a szürkület (vesperae), hogy az Eucharisztia alapításának idején hálát adjanak a szeretet zálogáért;

a nap befejezése (completorium), hogy az éjszakát is az Úr oltalmában tölthessék.

Itt csak a nappal óráira adunk imádságokat, még pedig a laudest és a primát, meg a vesperat és completoriumot egybevonva.

1.

Reggelre: a Laudes és a Prima idejére.

Lelkek és minden test Istene! Hasonlíthatatlan, ki senkire és semmire nem szorulsz! Te teremtetted a napot, hogy uralkodjék a nappalon; a holdat és a csillagokat, hogy ragyogjanak az éjjelen: kegyes szemmel nézz le reánk. fogadd el reggeli hálaadásun-

kat, és könyörülj rajtunk! Mert nem idegen isten felé tárjuk ki kezünket! Nem lakik idegen isten közöttünk! Csak te, az örök, a halhatatlan, aki Krisztus által életet adtál nekünk, és ugyanezen Krisztus által megadtad, hogy jók lehetünk. Méltass minket ő általa az örök életre, kinek veled együtt dicsőség, tisztelet és imádás legyen a Szentlélekkel együtt mindörökké. Amen.

Hűséges és igazságos Isten! Könyörületességet gyakorolsz azokon ezredik és tízezredik ivadékig, akik szeretnek téged. A gyengék barátja és a szegények védelmezője vagy. Minden reád szorul, mert minden alád van vetve. Nézz le ránk, akik meghajlunk előtted, és adj reánk lelki áldást. Vigyázz ránk, mint szemed fényére; tarts meg minket jámborságban és igazságosságban, és méltass minket az örök életre Jézus Krisztusban, szerelmes Fiadban, kinek veled és a Szentlélekkel együtt dicsőség, tisztelet és imádás legyen most és mindörökké. Amen.

Dicsőség legyen a magasban az Istennek és a földön béke és az emberek között Isten kegyelme! Téged dicsérünk, téged áldunk, téged dicsőítünk, neked hódolunk, téged imádunk fenkölt főpapod által, téged, az igaz, egyetlen, örökkévaló Istent, Fenségedet senki sem közelítheti meg. Uram, az ég Királya, Isten, mindenható Atya, Űristen, Krisztus, a makulátlan bárány Atyja, aki elveszi a világ bűneit, hallgasd meg könyörögésünket. Te, aki a kerubok felett trónolsz, mert te egyedül vagy szent, egyedül te vagy az Űr Jézus, az egész teremtés, királyunk,

Isten felkentje; általa legyen neked dicsőség, tisztelet és imádás! (Az apostoli konstitúcióból.)

Együttérző, irgalmasszívű, türelmes és irgalommal teljes Úr! Fogadd el imádságunkat, és figyelj könyörgésünkre! Mutass nekünk jó jelet, és vezess minket a te utadra, hogy a te igazságodban járjunk-keljünk. Vidámítsd fel lelkünket, hogy szent nevedtől féljünk, mert nagy vagy te és csodálatos. Te vagy az egyedüli Isten, és senkisé is hasonlatos hozzád. Könyörületességben oly hatalmas Úr, oly jóságos is vagy hatalmaddal, hogy mindenkit, ki szent nevedben reménykedik, megvédsz, megvigasztalsz és megmentesz. Téged illet meg minden dicsőség, tisztelet és imádás, az Atyát, a Fiút és Szentlelket, most és az örökkévalóság minden idejében. Amen.

Uram, Istenünk, emlékezz meg rólunk, bűnös és haszontalan szolgálóidról, kik most szent nevedet kiáltjuk. Add, hogy ne valljon szégyent reményünk a te irgalmasságodban, hanem váltsd valóra mindazon kérésünket, ó Urunk, melyek javunkra szolgálnak. Add nekünk a kegyelmet, hogy téged egész szívünkben szeressünk és féljünk és mindenben a te akaratodat teljesítsük. Mert jóságos és az embereket szerető Isten vagy és neked küldünk az égbe imádást, az Atyának, a Fiúnak és Szentléleknek, most és az örökkévalóság minden idejében. Amen.

Reggel, délben és este dicsérünk és dicsőítünk téged, köszönetet mondunk és kérünk téged, mindenek parancsolója, vezesd

imánkat, mint tömjénfüstöt, színed elé. Ne engedd, hogy szívünkben rossz beszédek vagy gondolatok keletkezzenek, hanem szabadíts meg mindentől, amik lelkünket hátráltatják. Mert reád irányítottuk, Urunk szemünket és beléd helyeztük reményünket, ne szégyeníts meg minket, Istenünk! Igen, téged illet, az Atyát, a Fiút és a Szentlelket minden dicsőség, tisztelet és imádás, most és mindörökké. Amen.

Nagy és imádott Isten, te helyeztél minket Krisztus életet adó halála által a romlandóság állapotából a romlatlanságba; szabadíts meg a szenvedély halálától minden érzésünket és az észet add nekik vezetőül. A szem forduljon el a rossz látványtól, a fül záródjék be a haszontalan beszédek előtt; a nyelv tartsa tisztán magát a szemérmetlen beszélgetésektől. Szenteld meg ajkainkat, hogy téged dicsérjenek, Urunk; add, hogy kezünk semmi rosszat ne tegyenek és csak azt végezzék, ami neked tetsző; add kegyelmedet minden tagunknak és megrendíthetetlen szilárdságot értelmünknek. Amen. (A görög liturgiából.)

Istenem, ki az egész világmindenséget alkottad, add nekem azt az egy ajándékot, mely mindennél több: hogy jól imádkozhassam. Akkor a te kegyelmed tesz méltóvá engem arra, hogy meghallgassál. Végül kérlek, add meg nekem a lelki szabadságot.

Isten, kinek erejéből tör minden a létre, az is, mely magában életet nem hordoz; Isten, ki semmiből teremtetted a világot, me-

lyet oly csodálatosnak látunk; Isten, kit mindenek szeretnek, akik szeretni tudnak, akár tudatosan, akár önkéntelenül.

Istenem, benned van mindennek alapja. Isten, ki érintetlen vagy mindentől, ami teremtet; ment vagy minden teremtmény gonoszságától, szégyenétől, ezek téged nem érintenek, és neked nem ártanak; ment vagy minden tévedésüktől, melyek téged tévedésbe nem vihetnek.

Istenünk, az igazság és bölcsesség Atyja, Atyja az igazi, felmagasztosult szeretetnek, Atyja a boldogságnak, Atyja a jónak, Atyja a szépnek, Atyja a lelki világosságnak, Atyja a mi lelkünk hajnalának, Atyja a megvilágosodásnak, Atyja a hangnak, mely rólad szól, s int minket, hogy hozzád térjünk: téged hívlak, Istenem, valóságnak és igazságnak Istene, akiben, akiből és aki által igaz minden, ami igazság;

életnek és igazságnak Istene, mindennek fölött erős Isten, akiben, akiből és aki által minden él, aminek élete erős és igaz;

boldogságnak Istene, akiben, akiből és aki által minden boldog, ami boldog;

Isten, kit elhagyni halál, ismét megtalálni újjászületés, akiben lakni annyi, mint élni;

Isten, kihez a hit vezet el, a remény emel fel, s kivel a szeretet tesz egygé;

Isten, kinek köszönjük, hogy nem romlottunk meg egészen; Isten, ki által jobbik énünk ismét legyőzi az alacsonyabbat; Isten, ki jóságod teljességéből szólsz hozzánk; Isten, ki nekünk az élet Kenyerét adod; Isten, ki által szomjazzuk azt az italt, mely-

Iyel töltekezni mindig vágyunk; Isten, ki minket tisztogatsz és az isteni dolgok befo-gadására képesekké teszel:

Ó látogass meg engem kegyelmeddel!

Egyedül téged szeretlek, téged követlek, téged kereslek, csak neked akarok szolgálni.

Mondd meg nekem, hol keresselek, és én reménylem, hogy mindent megtehetek, amit parancsolsz nekem. Gyarapítsd hitemet, reménységemet, szeretetemet!

Az Úrhoz és mindenható Atyához fordulunk tiszta szívvel, ahogy gyöngeségünkben tudunk, őszinte köszönetet mondunk és egész szívből könyörgünk kimondhatatlan jóságához, hogy szent tetszése szerint adjon nekünk kegyelmet, hatalmával távoztassa a gonoszt minden tettünkéből és gondolatunkból, gyarapítsa reményünket, szívünket vonzza magához, adjon nekünk a lelkiek iránt érzéket, vezessen minket az örök üdvösségre Jézus Krisztus, az ő Fia által, aki vele él és uralkodik a Szentlélek egységében, örök Isten, mindörökké. (Szent Ágoston.)

Ó én Uram és én Istenem, irtsd ki lelkemből, amit az ellenfél ültetett bele. Távoztass szívemből és ajkamról minden gonosz-ságot! Világosítsd meg értelmemet, erősítsd akaratomat, hogy csak téged keresselek, csak neked szolgáljak tettben és igazságban. Adj nekem, Uram, hálás lelkületet, szeretetet, tisztaságot, hitet. Add meg mindazt, amiről te tudod, hogy lelkemnek szüksége van rá. (Szent Kolumbán.)

Tégy méltóvá, Uram, hogy olyan átfogó

látással ismerjelek meg, mely lelkemet a te lényed dicsőítésére ragadja, olyan fölemelkedéssel, mely a szívet a világi gondoktól megmenti, és tisztít meg szeretetteddel, mely a földiektől megszabadít és egész szívvel a te követésedre indít. (Ninivei Izsák.)

Neked, az emberi nemzedék isteni Vezérének szentelem dicsőítésemet. Ha méltatlanul is, de a te szolgád vagyok, s így kell, hogy a te isteni művedet dicsérjem, halandóknak legfölségesebb királya, jóknak Ura, igazaknak Vezére, a mindenségnek Atyja és Teremtője, ki egyedül alkottad az eget és annak minden szépségét, s mindent fölséges összhangba hoztál isteni szavaddal.

Te, ki a nappalt és a világosságot előhívtad, és a mozgócsillagoknak és az állóknak pályáit megalkottad, megállapítottad a szárazföldnek és a tengernek helyét, bölcsen elrendezted az időszakok változását; ki a nagyszerű mindenséget a khaoszból előhívtad, az alaktalanból világot formáltál: adj nekem életet. adj áhítatos szeretetet, add nekem állandó kegyelmedet, hogy megismerjem és teljesítsem szent parancsolatodat, dicsőítselek minden napon téged és a te mindent tudó, veled együtt élő, veled együtt jelenlevő isteni Fiadat.

Atyám, ne küldj nekem szegénységet, ne adj nekem gazdagságot: add meg, amire szükségem van, és majd add meg a boldog véget! Amen. (Alexandriai Kelemen.)

Engedd, hogy reggel énekelhessünk neked, engedd meg, hogy imádásunkat eléd hozzuk, ki a világosságot alkottad!

Már vége van az éjtszakának, és azokat, akiket még körülvesz az álom világa, a nap-palnak hívása felkelti.

A te napod csillogó fényességéhez tedd hasonlónvá szívünket mindig, Urunk, add a te fényedet és világosságodat nekünk,

és amint kimentesz a sötétségből, őrizz meg a pokoltól is és az ítélettől!

A te jóságodba rejts el, Urunk, reggeltől estig és mindenkor bennünket,

és majd ha virrad a megdicsőülés végső napja, vezess be minket a te világosságod birodalmába! (Szent Efrém.)

Uram, te öltözteted lelkünket a te kimondhatatlan világosságodba, a hitnek, a reménységnek, a szeretetnek, az örömek, a békének, a jószándéknak, a jóságnak, a világosság és élet minden isteni áldásának és a kifejezhetetlen biztonságnak köntösébe. Mert amint te magad vagy a szeretet, az öröm, a béke, a jószág, legyen ilyenné a te akaratodból az új ember is, a te kegyelmed által. (Szent Egyiptomi Makárius.)

Urunk, Istenünk, újítsd meg bennünk a készséges lelkületet! A te Lelked fékezze a mi szeszélyes értelmünket, vezessen minket és erősítsen meg ahhoz, ami számunkra valóban jó: a te törvényed megtartására és minden működésünkben, minden dolgunkban örülhessünk a te fölséges és felüdítő jelenlétnek. Neked pedig legyen dicsőség és dicséret minden szentjeidtől ma és mindig. (Nagy Szent Vazul.)

Atyánk, ki minket vezetsz és nevelsz, légy kegyelmes hozzánk, a te gyermekeid-

hez! Atyánk, ki Fiaddal egylényegű vagy, Urunk, adj nekünk kegyelmet, hogy akaratodnak engedelmeskedve, kialakítsuk magunkban a te szent képedet és amennyire ez nekünk lehetséges, téged bírjunk!

Istenünk, ki jó vagy, és amikor ítélsz, azt sem teszed keményen: add meg mindnyájunknak, hogy a te békédben biztonságban lehessünk, és mindig részesei legyünk a te országodnak. Engedd, hogy életünk hajócskáját a bűnnek ezen a tengerén a Szentlélek lehellete hajtsa, hogy az idők változásai között boldogan utazzunk hazafelé, az örökkévalóság nagy napjáig. Hogy téged hálásan dicsérjünk, Atyánk, a te szent Fiaddal, a mi Urunkkal és Mesterünkkel, a Szentlélekkel együtt: téged, az Egyetlent, kiben minden megvan, akiben minden egy; téged, az örökkévalót, akinek isteni életébe mi is fölvétettünk.

Az Úrhoz, a mindenható Atyához fordulva, tiszta szívvel, amennyire gyöngeségünktől telik, őszintén akarunk neki köszönetet mondani és egész lélekkel könyörögni az ő kimondhatatlan bőkezűségéhez, hogy kegyelmét mutassa meg nekünk az ő tetszése szerint, hatalmával a gonoszt tartsa távol minden tettünktől és gondolatunktól, gyarapítsa hitünket, kormányozza szívünket, adjon nekünk lelkeséget és végül vezessen minket az örök boldogságra, Jézus most és az örökkévalóságban! Amen. (Alexandriai Kelemen.)

Tiéd a dicsőség, tiéd az idők folyása, te valóban jó, szép, bölcs, igaz. Dicséret neked

Krisztus, az ő Fia által, aki vele él és uralkodik, egységben a Szentlélekkel, Isten, örökkön örökké. (Szent Ágoston.)

Dicsőség neked, Istenünk, legyen a te irgalmad mirajtunk, ó kegyelmes, ó irgalmas! (Szent Efrém.)

Délelőtti folyamán: a Tertia idején.

A Szentlélek Isten az apostolokra d. e. 9 óra táján szállt le. Ha tehetjük, rövid fohással köszöntsük őt ebben az időtájban és kérjük további támogatását napi munkánkban.

További fejlődés folyamán ez idő körül mutatják be a szentmise áldozatot. Erre is gondolhatunk hétköznapi elfoglaltságaink között és legalább „vágy áldozás” segítségével kapcsolódjunk az áldozatot bemutató Egyházhoz és szerezzünk magunknak mentől többet az aznapi szentmisék kegyelméből.

A Szentlélekhez. Ó isteni szeretet! Szent közössége a mindenható Atyának, a boldog Fiúnak. Mindenható vigasztaló Lélek, szomorúak kegyes vigasztalója. Szállj az én lelkem hajlékába hatalmas erőddel, ragyogó világosságod fényével vidítsd fel elhanyagolt belsőmnnek homályos zúgait. Ó kegyes vendég, tedd termékennyé harmatod bőségével a hosszú szárazságtól kiaszott bensőmet. Sebesítsd meg szereteted nyilával lelkemnek belsejét, gyujtsd lángra üdvösséges tüzeddel megdermedt szívemet, ragyogd be szent buzgalom tűzével, és áraszd el testemnek, lelkemnek minden rejtekét. Adj innom gyönyörűséged patakjából, hogy elmenjen a kedvem a világ megmérgezett édességének ízétől, taníts meg akaratom teljesítésére, mert te vagy az én Istenem.

Hiszem, hogy akiben te lakozol, veled

lakozik abban az Atya, Fiú is. Boldog, aki megérdemli, hogy te vendége légy, mert általad az Atya és a Fiú is lakást készítenek nála.

Jöjj immár, jöjj, kesergő léleknek kegyes vigasztalója, jó sorsban és megpróbáltatásokban segítője. Jöjj, bűnök lemosója, sebek gyógyítója, jöjj, törékenyek erőssége, ingadozók fölemelője! Jöjj, alázatosak tanítója, kevélyek megrontója, jöjj, árváknak kegyes atyja, özvegyek édes gyámola. Jöjj, szegények reménysége, megfogytakozottak lábraállítója. Jöjj, hajózók csillaga, hajótöröttek kikötője. Jöjj, minden élőknak ékessége, haldoklók egyetlen üdvössége. Jöjj, Szentlélek, jöjj, könyörülj rajtam! Tégy a magadévá, szállj belém kegyesen, hogy irgalmadnak sokasága szerint csekélységemet a te nagyságod, gyarlóságomat pedig a te erőd pótolja. Jézus Krisztus, az én Üdvözítőm által, ki veled és az Atyával él és uralkodik, Isten, mindörökön örökké. Amen. (Szent Ágoston.)

Megemlékezés az Eucharisziára.

A mennyei Ichtüsz isteni nemzedéke,
tisztítsd meg szívedet,
Mikor te halandó a halhatatlanság
forrásának
Isteni vizével megújulsz! Üdítsd fel,
kedves, lelkedet
Az örökké buzgó vizeinél a téged
gazdagító Bölcseségnek!

Fogadd a szentek Üdvözítőjének
mézédes eledelét;

Edd és igyad, ki az Ichüsz-t veheted
magadhoz. (Pektoriusz felirata.)

Isteni Megváltóm, Jézus Krisztus! Te bűneimért engesztelő áldozatul mutattad be magadat mennyei Atyádnak, szent testedet és véredet nyújtod eledelül nekem, nyomorult bűnösnek, aki vétkeimért eleget tenni nem tudok. E testre és vérre, üdvösségemnek ezen drága árára kérek, add nekem kegyelmedet, hogy ehhez a legméltóságosabb szentséghez mindig oly tisztelettel, kegyelettel és szeretettel közeledjem, aminőt szent tested és véred fölsége megkíván. Elismerem, Uram, hogy szereteted ezen mély titka előtt megjelenhetnem oly nagy kegyelem, mely csak végtelen irgalmadtól telik, s amelyre egészen méltatlan vagyok.

Világosítsd meg értelmemet eleven hittel, hogy erről a szent titokról egyenes lélekkel higgyem és valljam mindazt, amit a te szent Igéd szerint róla tartanom kell. Oktasson engem némán a te szent szellemed, a bölcseség Lelke. Tanítson igazságodra, hogy te Jézus Krisztus, Istennek Fia, valóságos Isten és ember, igazán, valósággal és lényeg szerint jelen vagy az oltáron.

Szűzek isteni királya, szent lelkeknek koronája, jutalma, Jézus Krisztus, oltsd ki bennem a tisztátalanság tüzeit, mely megszenteltségtelenítené testemet, a Szentlélek hajlékát és templomát. Irtsd ki tagjaim törvényét, amely egyre tusakodik szent szellemed törvénye ellen, hogy tiszta testtel,

tiszta szívvel vehessek részt szereteted vendégségében és osztályosa lehessenek egykor a boldogságnak, melyet a tisztáknak készítettél. Semmisítsd meg bennem az ellenmondás és egyenetlenség, a tévedés és konokság, a kevélység és felfuvalkodás, a szeretetlenség és keménység, a zúgolódás és káromlás szellemét. Töröld el, ó töröld el bennem az irigység, neheztelés, az ellenkezés és a civakodás szellemét. Szabadíts meg a jóra való restségtől, az ételben és italban való mértékletlenségtől, és mindazon sok rossztól, amik nem engedik, hogy egészen a tied legyek. Ékesítsd fel, Uram, erénnyel, melyekkel neked tetszhetem és szentté lehetek, mert a te óhajtasod, hogy azzá legyünk.

Azt akarod, Jézusom, hogy minden ember boldog legyen. Engedd, Uram, hogy gyöngé erőmmel én is közreműködhessem jóságos akaratod teljesítésén. Legyen kedves előtted imádságom minden embertestvéremért. Mert bármily méltatlan vagyok is, hogy másokért könyörögjek, bármennyire rászorulok magam is az imádságra, te akarod, Uram, hogy egymásért imádkozzunk, azért bizalmas imádsággal akarok esedezni embertársaimért. Védelmezd, Uram, gyarapítsd és dicsőítsd szent Egyházadat, alázd meg ellenségeit. Segíts az emberiség szükségsein, az anyagiakon is, de főképp a lelkieken. Segítsd a gazdagokat és a hatalmasokat, hogy kikerülhessék lelki üdvösségük veszélyeit. Hajlítsd szívüket szolgálatodra és testvéreik segítségére. Add, hogy az igénytelenek és a szegények akaratod telje-

sítésében leljék vigaszukat, dicsőségüket. Hallgasd meg az egyenlőtlenségeket, az üldözöttek sóhajait; tekints az árvák és özvegyek elhagyatottságára; erősítsd a betegeket, gyöngéket; töltsd meg az igazakat; a szent vértanuknak és szűzeknek adj győzelmi babért; erősítsd a hitvallókat, a tanítókat és szent igéd védelmezőit; a pogányoknak, hitetleneknek küldj egy fénysugarat örök világosságodból; a tévelygőket, az eretnekeket vezesd vissza szentegyházadba; és áldd meg jótevőimet, különösen Bocsáss meg mindazoknak, akik valaha engem megbántottak és tégy velük jót. A te szent nevedért, Uram, hallgasd meg könyörgésemet. Amen. (Szent Ambrus.)

Délben: a Sexta idejére.

Most magasztalták fel az Urat a kereszt trónjára, — és mi már tudjuk, hogy ezzel vonzza magához milliók szívét, köztük a miénkét is. A kereszt a mi királyunk diadalmi jelvénye — „vexilla Regis” — lett. Vessünk legalább keresztet magunkra, hogy hódoljunk a keresztben királyként trónoló Udvözítőnk előtt, kit nem győz az ősi krisztusi lélek dicsérő jelzők halmazával magasztalni.

A Megváltó jelzői.

Remény, Út, Élet, Udv, Lélek, Bölcsesség,
Fény,
Bíró, Kapu, Hős, Király, Gyöngy, Próféta,
Pap,
Messiás, Sabaoth, Mester, Vőlegény,
Közvetítő,
Kormánypálca, Galamb, Kéz, Szikla, Fiú,
Velünk az Isten.

Szőlő, Pásztor, Bárány, Béke, Gyökér,
Tőkénk, Olajág,
Forrás, Válaszfal (élet s halál között),
Áldozat, Oroszlán, Engesztelő,
Ige, Ember, Háló, Alapkő, Hír — mindez
Krisztus. (Damasus felirata.)

Evés előtt.

Áldott legyen az irgalmas Úr, ki táplál minket ifjúságunktól és eledelt ad minden előnek. Töltse be szívünket örömmel és derűvel, hogy mindenhol meglegyen, amire szükségünk van és a jócselekedetekben pedig bővelkedjünk, a mi Urunk Krisztus Jézusban, akit megillet a dicsőség és a hatalom, a tisztelet és imádás a Szentlélekkel egyetemben mindörökön örökké.

(Kereszt jelével megáldjuk a kenyeret.)

Hálát adunk neked, mi Atyánk, a szent feltámadásért, melyet szolgád Jézus által hírül adtál nekünk. És amint ez a kenyér az asztalon azelőtt (mint gabona) szerte volt szórva és most egybegyűjtve eggyé lett, úgy legyen egy a te országodban Egyházad a föld minden határából. Mert tied a hatalom és dicsőség Jézus Krisztus által mindörökké. Amen. (Didache.)

Evés után.

Isten, mindenható és mi Urunk Jézus Krisztus, kinek neve minden név fölött! Hálát adunk neked és dicsőítünk téged, hogy kegyesen a te javaidban, a testi táplálékban részesítettél minket. Kérünk téged

és könyörgünk hozzád, add meg nekünk a mennyei táplálékot is. Add meg, hogy félelemmel és remegéssel legyünk neved iránt, amely előtt megremegünk és amelyet tisztelnünk kell. Ne engedd, hogy parancsaidat hallatlanba vegyük. A te törvényedet és igazságodat állítsd fel szívünkben. Szentelj meg minket: a testet, a lelket, a szellemet a te szeretett szolgád és a mi Urunk Jézus Krisztus által, akivel együtt a tied a hatalom és a dicsőség, a tisztelet és imádás mindörökön örökké. Amen. (Szent Atanáz.)

Délután: a Nona idején.

A mi számításunk szerint d. u. három óra körül Krisztus Urunk lehajtá feiét, kiadá lelkét. Míg délbőlben a diadalmas keresztt előtt hódoltunk. most -- legalább is minden pénteken -- az értünk Szenvedő segítségét kérjük.

Adj nekem, jóságos Jézusom, téged megértő értelmet, téged átélő érzelmet, hozzád siető lelket, irántad buzgó bensőséget, rád bukkanó bölcseséget, téged felismerő világosságot, érted égő szeretetet, benned élő szívet, téged dicsérő tetteket, a te szavaidra hallgató fület, a te szépségedet szemlélő szemet, a te fölségedet magasztaló nyelvet, neked kedves életmódot, a tőled küldött baioakat elviselő békességet, hozzád vágyó hű kitartást és adi, Jézusom, boldog halált. Jutalmazz jelenléteddel, fényes föltámadással és az örökké boldog életben add jutalmul magadat. Amen. (Alkuin feljegyzése szerint *Szent Benedek* mindennapi imádsága.)

Estére: a Vesperae és Completorium idejére.

Az Egyháznak erre az időre két bensőséges órája is van. Ha nem tudunk abba belekapcsolódni, legalább a lefekvés előtt a bennök megőrzött őskeresztény lélekkel imádkozzunk el valamit a következőkből:

Dicsérjétek az Urat, ti, az ő szolgái, dicsérjétek az Úr nevét! Dicsérünk téged, dicsőítő himnuszokkal ünnepelünk téged, felségedért dicsőítünk téged: Urunk, Király, Krisztus, a makulátlan bárány Atyja, aki elveszi a világ bűneit, téged illet dicséret és hódolat, téged, mint Istent és Atyát illet tisztelet, a te Fiad által a Szentlélekkel együtt mindörökké. Amen.

Kezdet és végnélküli Isten, aki Krisztus által mindent teremtetttél és mindent fenntartasz, mindenek előtt minden gondolkodó és érző lény Istene, Atyja és Királya vagy: Te tetted a nappalt a munka világosságává és az éjjelt gyengeségünk nyugalmává. Tied az éjjel és a nappal: világosságot és napot rendeztél be. Az emberekhez barátságos és mindenekfelett ióságos Isten, fogadd most is ezt az esti hálaadásunkat kegyesen. Te vezettél ezen a napon keresztül az éitszaka eliöveteléig. Védeld minket Krisztus által! Adj nyugalmas estét és büntelen éjjelt, méltass minket az örök életre Jézus Krisztus által, kivel dicsőség, tisztelet és imádás legyen neked a Szentlélekben. Amen.

Atyák Istene és könyörületesség Ura! A te bölcseséged teremtetted az embert, ezt a gondolkodó lényt, ó mindenekfelett drága Isten. Te ajándékoztad neki a föld feletti

hatalmat. Te állítottál akaratom szerint uralkodót és papot, az egyiket az élet biztosítására, a másikat a szent szolgálatok elvégzésére. Könyörülj meg, mindenható Úr, nézz le népedre, tekints le reá, ahogy itt megalázkodott előtted. Áldj meg minket Krisztus által! Általa világítottát meg a tudás fényével, nyilvánultál meg nekünk. Neked és a vigasztaló Szentléleknek adós minden gondolkodó lény és szent természet a téged illető imádással mindörökké. Amen. (Az apostoli konstitúciókból.)

Uram, ne büntess minket haragodban, és ne fenyíts minket mérgebben, hanem bánj velünk jóságod szerint. Lelkünk orvosa és megváltója, vezess minket akaratom kapujába, világítsd meg szívünk szemeit, hogy felismerjék igazságodat és add Isten Anyjának és minden szent közbenjárására a kegyelmet, hogy a nap hátralevő részét és életünk egész idejét békében és bűntelenül töltsük el. Mert tied, az Atyáé, Fiúé és Szentléleké az erő, a felség most és az örökkévalóság minden idejében. Amen. (A görög liturgiákból.)

Áldott vagy, Uram, mindenható Uralkodó, te világítottad meg a nappalt napsugaraiddal és az éjszakát a tűz fényével, te akartad, hogy a napi járás-kelés után az éjszakahoz közeledjünk. Hallgasd meg a mi és egész néped könyörgését és bocsásd meg minden szándékos és akaratunkon kívüli bűnünket. Fogadd el esti imáinkat, és küldd le a földre könyörületességed és irgalmad teljességét. Vond körénk a szent angyalok

védő falát, fegyverezz fel minket az igazságosság fegyvereivel, szilárdíts meg minket igazságoddal, örködj felettünk hatalmaddal és szabadíts meg minket az ellenfél minden támadásától és leselkedésétől. Add, hogy a mai estét és a közeledő éjt és életünk minden napját tökéletesen, szentül, békésen, hűntelenül, épületesen töltsük el. A Boldogságos Szűz és mindazoknak a közbenjárására, kik kezdettől fogva tetszettek neked. Mert a te ügyed megkönyörülni és mindenkit megmenteni, Istenünk, Krisztus, téged imádunk, az Atyát, a Fiút és a Szentlelket, most és az örökkévalóság minden idejében. Amen.

Uram, Uram, minden nappalszálló nyíltól megvédtél minket, védj meg minden törekvéstől is, mely a sötétben settenkedik. Fogadd el esti felajánlásunkat, kezünk kitárását, és méltass arra, hogy az éjtszakát feddhetetlenül és kísértés nélkül töltsük el. Szabadíts meg minket minden eltévelyedéstől és ördögi gyávaságtól. Add lelkünknek a töredelmességet, és hogy el ne feledkezzünk a te ijesztő és igazságos bírói széked előtt reánk váró felelősségrevonásról. Szegezd testünket félelmedhez, és öld meg földi tagjainkat, hogy álmunkban az ítélkezésed szemlélésének örvendjünk. Tarts távol tőlünk minden szemérmetlen elképzelést és ártalmas vágyódást és ébressz fel az imádság idejekor, megerősödve a hitben és parancsaid szerint továbblépdelve. Egyszülött Fiad kegyelme és emberszeretete által, kivel áldott vagy a te mindenekfelett szent, jósa-

gos és életet adó Szentlelkeddel együtt, most és az örökkévalóság minden idejében. Amen. (A görög liturgiákból.)

Uram, egész napon tereád vártam. Gondolj irgalmasságodra és ifjúságom hibáit, tudatlanságát ne számítsd be!

Üdvözítőm, Uram, védj engem, mint szemed fényét! Ne hagyj el, ki úgy szeretsz minket, embereket, ne taszíts el színed elől! Tiszta szívet teremts belém, jóságos Uram és légy az én üdvösségem! (Ókeresztény írás, — John Ryland gyűjtéséből.)

Engedj irgalmasságodhoz szólnom, ó Uram, engem, ki por és hamu vagyok. Istennem, te nem csúfolsz meg engem. Ő fordulj hozzám! Te fogsz rajtam megkönyörülni. Lásd, nem rejtem el sebeimet előled. Te vagy az orvos, én vagyok a beteg. Te vagy a könyörületesség, én vagyok, akin könyörülnöd kell. Mondjad lelkemnek: Én vagyok a te üdvösséged! (Szent Ágoston.)

Ó Uram, te könyörülsz mindenkín. Vedd el bűneimet és gyujtsd fel bennem Szentlelkednek tüzeit! Vedd el ezt a kőből való szívet és adj húsból-vérből valót; szívet, mely téged szeret, dicsőít; szívet, mely benned találja örömét, téged követ, neked tetszik Krisztus által. (Szent Ambrus.)

Ne hagyj színed elé kerülnöm, míg szentté nem teszel. Adj nekem időt a rossz napokban, hogy bűneimet átlássam, mielőtt meghalok. Ne rövidítsd meg életem napjait, ne hogy bűneimben aludjam el. Érleld meg előbb kalászaimat, és változtasd kenyérré; azután jöjjön az arató. Töltsd meg előbb ge-

rezdieimet borral, azután lépjen hozzám a vincellér! (Antiochiai Izsák.)

Ó várakozó, hosszantűrő Úr, ments meg engem! Ments meg, Istennek Fia, Krisztus, ki egvedül vagy ment a bűntől. Megváltóm, engedj részt a te isteni életedben, hogy semmi idegen ne legyen többé bennem és mindig a te akaratodat tegyem. Hatalmas kegyelmeddel működj bennem, bűnösben, hogy készségesen fogadim parancsaidat, és a rámbízott talentumokkal sokszoros gyümölcsöt teremjek a te dicsőségedre. A te dicséretedben, dicsőítésedben kívánok élni, Uram, szívemnek bizalmában és örömében.

Milyen boldog vagyok, hogy kegyelmed menvegzős ruháit adtad nekem! Milyen buzgóssággal akarom a szent mécses lángját táplálni, őrizni, Krisztusom, hogy ujjongással mehessek eléd, halhatatlan életnek Jegyese, hogy téged dicsőítselek, és neked hálát adjak az örökkévalóságban! (Szent Efrém.)

Mikor volna világosság nélkül az, aki a fényt szívében hordozza? Mikor hiányzik a nansugár és a nanvilág annak, akinek Krisztus a napja és világossága? (Szent Cypriánus.)

A láthatatlan, szent mennyei Atya fölséges dicsőségének sugárzó fénye:

Jézus Krisztus, mikor a nap leszáll és az esti csillag ragyog, neked énekelünk dicséretet:

Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Isten szent Lelkének.

Téged illet minden időben hódoló, dicsérő dalunk:

Istennek Fia, te adod az életet. És így hódol néked a világ. (Athenogenes.)

Imádkozzunk, Krisztus, Istennek szent Báránya, az örök Atyának bölcsesége és hatalma, engedd, hogy mindörökre részünk legyen a te országod nappalában, melynek nincsen estéje.

Lelkeknek Istene és minden testnek Ura, ki legyőzted a halált és teremtményeidnek életet adtál, a benned elnyugodottaknak add meg a békesség helyét, a te gyönyörűségedet és az örök nyugalmat, ahol megszűnik minden fájdalom, szomorúság, panasz. Engedd el nekünk, jóságos, irgalmas Istenünk, minden bűnünket, melyet szóval, tettel, gondolattal és vágygal követtünk el. Hiszen nincs ember, aki élt és ne vétkezett volna. Csak egyedül te vagy bűn nélkül. A te igazságosságod mindörökre tart és a te szavad igazság. Te vagy a föltámadás és az élet és nyugalma is a te szolgálóidnak. Hozzád, Krisztus, Istenünk és a te örök Atyádhoz a szentséges, jóságos és életadó Lélekkel együtt küldjük fel dicséretünket és dicsőítésünket, most és mindenkor és mindörökké. Amen. (Szent Chrysostomus.)

Szent angyalom, szegény lelkemnek őrzője, nyomorúságos életemnek oltalmazója, ne hagyj el engem bűnöst tisztátalan voltom miatt, és ne engedd, hogy a gonosz lélek legyen úrrá az én halandó emberi mivoltom fölött! Fogd erősen a kezemet: vezess az üdvösség útján! Szent angyalom, szegény lel-

kemnek és testemnek védelmezője, bocsásd meg, hogy oly sokszor megszorítottalak életem minden napján s talán még a mai napon is. Oltalmaz ezen az éjtszakán át, és védj meg a gonosznak minden cselvetésétől és sugallatától, hogy Istenemet meg ne bántsam. Imádkozzál értem Istennél, hogy ő erősítsen meg félelmében és kegyelmet adjon, az ő színe előtt neki méltóan szolgálni. Amen. (Szent Egyiptomi Makárius.)

Urunk, mindenható Isten, Jézus Krisztusnak, a te szeretett, fölséges Fiadnak Atyja, ki által nekünk kegyelem adatott, hogy téged megismerjünk; angyaloknak, erősségeknek, minden teremtménynek, a jók mérhetetlen seregének Istene, kik belőled élnek:

Dicsőítlek téged, hogy ezt a napot nekem ajándékoztad, hogy kiválasztottjaid közé tartozhassam, és részem legyen a te Krisztusodban az örök életre való föltámadásban lélek és test szerint, a Szentlélek halhatatlanságában.

Bár méltó lehetnék erre a társaságra, hogy odaadhatnám magam neked a te dicsőségedre és tetszésedre.

Hűséges, igaz Isten, dicsérlek téged mindenért. Dicsőítlek és magasztallak téged a te örök mennyei főpapod Jézus Krisztus, a te szeretett Fiad által, ki által legyen neked tisztelet a Szentlélekkel együtt most és örökké. (Szent Polikárp.)

Uram, egész napon tereád vártam. Emlékezzél irgalmasságodra, ifjúságom hibáit és tudatlanságomat ne számítsd be nekem!

Udvözítőm, Uram, őrizz engem, mint sze-

med fényét! Ne hagyj el engem, embereknek isteni barátja, es ne taszíts el színed elől! Tiszta szívet teremts bennem, Jóságos, és légy az én üdvösségem! (Ókereszteny papirusz John Ryland gyűjtéséből.)

Engedd, Uram, hogy irgalmasságodhoz fordulhassak, aki por és hamu vagyok. Te, Istenem, nem csúfolsz ki engem. Fordulj hozzám! Te irgalmas leszel irántam. Lásd: nem rejtem el előled sebeimet. Te vagy az orvos, én a beteg. Te vagy az irgalmasság, és én rászorulok a te irgaimadra. Mondd az én lelkemnek: Én vagyok a te üdvösséged! (Szent Ágoston.)

Türelmes, hosszanváró Úr, ments meg engem! Istennek Fia, Krisztus, szabadíts meg engem, te, ki egyedül vagy bűn nélkül. Megváltóm, engedd, hogy részem lehessen a te isteni életedben, hogy ne legyen bennem semmi, ami neked idegen és mindig a te akaratodat cselekedjem. Működj bennem, bűnösben, a te hatalmas kegyelmeddel, hogy készségesen teljesítsem parancsaidat és a talentumokkal, melyeket rámbíztál, sokat szerezzek a te dicsőségedre. A te dicséretedben, magasztalásodban akarok élni, Uram, szívem örömében és biztonságában.

Milyen boldog vagyok, hogy rámadtad kegyelmednek menyegzős köntösét! Buzgó, vigiliás szívvel szeretném a szent méceszt lelkemben égve hordani, hogy ujjongással mehessek eléd, Krisztusom, ki a halhatatlan élet jegyese vagy, hogy téged dicsőítselek és az egész örökkévalóságon át köszönetet mondjak neked. (Szent Efrém.)

Szent, láthatatlan, boldog mennyei Atyánk
főnséges dicsőségének ragyogó fénye:
Jézus Krisztus, most, hogy a nap lemegy és
az esti csillag feltűnik, a te dicséretedet
zengjük:

Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és az Isten
szent Lelkének.

Téged illet, hogy minden időben szent féle-
lemmel dicséretedet énekeljük:

Istennek Fia, te adod az életet. És ezért hó-
dol neked az egész világ. (Athenogenes.)

Az est közeledik, a csillagokat te vezeted fel
az égre;

A fáradtak most a nehéz nap után nyugalmat
lelnek.

Jó az est árnyaival, dicsérjen téged minden
nyelv.

Örömmel mondanak neked köszönetet az
elbágyadtak, midőn fáradságukat kipi-
henhetik.

Ki annyi szelídséggel gondoskodik rólunk,
dicséret legyen a te fölségednek,

Ki szeretettel telve, minden alkotásodnak
este enyhítő nyugalmat engedsz

Uram, kérünk, adj ennek az egész világnak
idelelni kereszted szent hatalma által

Minden gonosztól védelmet és békességet és
őrizd meg hűségünket ezen az éjtszakán.

(Szent Efrém.)

Urunk, hallgasd meg könyörgésünket, légy
védelmünk nappal és éjtszaka, hogy az idők
változásai között a te változatlan szereteted-
ben legyen erősségünk és támaszunk. (Nagy
Szent Gergely pápa.)

Urunk, te elvetted tőlünk a halál félelmét és e földi életnek végét az igazi élet kezdetévé tetted. Mikor annak ideje eljön, testünket egy ideig pihenni, aludni hagyod, és ismét feikeltesz a végső harsonaszóval. A halandó testi porhüvelyt, melyet mindenhatóságoddal alkottál, visszaadod a földnek megőrzésre és visszahozod ismét, amit adtál, amidőn hasonlíthatatlanul széppé változtattod, ami halandó és nem szép. Te nyitottad meg a föltámadás útját, széttörted a pokol kapuját és a halál urát megsemmisítetted. Azoknak, akik neked tiszteletteljes engedelmességgel szolgálnak, a kereszt jelét adtad védekezésül az ellenségtől és biztos oltalmul. Örök Isten, tiéd voltam anyám öletől. Téged szeret az én lelkem minden erejéből, tiéd testem és lelkem gyermekségemtől fogva máig. Küldd el nekem világosságod angyalát, hogy jóra vezessen! Emlékezzél meg rólam, Uram, mert lásd, én is veled keresztre vagyok feszítve! Ne tekints bűneimre, és amit emberi mivoltunk gyöngesége miatt vétettem, bocsásd meg nekem, Uram: neked hatalmad van a megbocsátásra. Engedd, hogy tisztán jelenhessek meg előtted, fogadj el engem, hiszen egészen neked adtam magamat. (Kappadóciai Makrina.)

Lelkeknek Istene és minden testnek Ura, ki a halált legyőzted és teremtményednek életet adtál; a te elhunytjaid lelkének add meg a béke nyugodalmas helyét, az örök nyugalom gyönyörűségét, ahol eltűnik minden fájdalom, szomorúság és panasz. Bocsásd

meg nekik, jóságos, irgalmas Istenünk minden bűneiket, melyeket szóval, cselekedettel, gondolattal és kívánsággal követtek el. Hiszen nincs ember, aki élt és ne vétkezett volna. Egyedül te vagy bűnnélkül, a te igazságod megmarad, és a te igéd igazság. Te vagy a feltámadás és az élet; te vagy elhunyt szolgálid nyugalma. Hozzád küldjük tehát, Krisztus mi Istenünk és az örök Atyához a szent, jó és életadó Lélekkel együtt a mi dicséretünket és áldásunkat, most is mindörökön örökké. (Szent Chrysostomus.)

HARMADIK FEJEZET

A Szent Eucharisztia.

Az első krisztusi hívők közös istentiszteletének legkiemelkedőbb mozzanata a *kenyértörés* volt az *Úr lakomája* alkalmával mikor *megemlékeztek az Úrról* és a *szent miszterium* által résztvettek az ő isteni életében, elsősorban pedig a megváltást kieszköző szent halálban és dicső feltámadásban. Az *Eucharisztia* néven kívül a fenti másik négy nevet találjuk az ősi irodalomban.

Szentségimádás, szentséglátogatás, az áldozattól elválasztott és áhitgyakorlattá alakult szentáldozás, szentséggel való körmenetek és áldások, — mind az Eucharisztia kultuszának későbbi fejleményei. Azért ezekre külön imádságuk sem igen volt; csak egyeseket felhasználhatunk erre a célra.

Az ősi krisztusi szellemnek megfelelően, (melyet a liturgia napjainkig elevenen megőrzött) nem választjuk szét a szentmisét és szentáldozást. Hiszen az első ezeresztendőn át nem tudtak elképzelni a krisztusi hívők szentmiseáldozatot a szentáldozás nélkül és szentáldozást szentmiseáldozat nélkül. Ez a helyes lelkület ma is, ezen eszmény megvalósítására kell ránevelnünk magunkat is, meg a ránk bizottakat.

Az áldozás előtt és után szokásos imádságokat tehát egyúttal a szentáldozat előtt és után végzendő imádságoknak tekintjük, és így is csoportosítottuk.

A szentmise imádságokat pedig a szentmisében való részvétel öt parancsa szerint rendeztük. Ez az öt parancs így hangzik:

1.

Ne legyen szentmisénk, melyben ne a kegyelem állapotában vennénk részt! Ezért:

IMÁDKOZZUNK!

Az Egyház is imádsággal akar a *tisztulás útján* megszabadítani először a bűntől (Confiteor), — azután a földhöz tapadástól (Kyrie, Gloria), — végül önmagamtól (oratio, collecta). Jelszó: Együtt! Egymásért! Egy mindenkiért! Mindenki egyért!

2.

Ne legyen szentmisénk, melyben Isten szavára ne figyelnénk! Ezért:

HALLGASSUNK!

Az Egyház is a szentleckében, az evangéliumban és a predikációban Isten hármasszavával akar a *megvilágosodás útján* továbbvezetni. Ne feledjük: az olvasás alig helyettesíti a predikációhallgatást, mert a hit hallás útján jó. (Fides ex auditu.) Azután: a Szentírás az élet igéje, benne találjuk az Igévé lett Krisztust Jelszó: Szólj, Uram, hallja a te szolgád!

3.

Ne legyen szentmisénk, melyben áldozatkészségünket kifejezésre ne juttatnánk! Ezért:

ADJUNK!

Az Egyház is *nevünkben és helyettünk* kenyeret és bort ad. De ránk is áll az Úr szava: „Ne merj üres kézzel megjelenni szíнем előtt!” Nekünk is kell valami kézzelfoghatót, valóban adhatót adnunk minden szentmisében. Elég az özvegyasszony fillérje is, de az ő lelkével, mert „téged kíván az Úr és nem ajándékokat!” (Szent Ágoston). Adjuk oda ezután lélekben a kenyérrel munkánkat: „*Érted* megteszem!” — és a borral szenvedéseinket: „*Érted* elviselem!” Az önkaratunknak ez a teljes átadása az *egyesülés útjának* első állomása. Jelszó: Legyen meg a te akaratod!

4.

Ne legyen szentmisénk, melyben Krisztussal áldozatközösségre ne lépnénk! Ezért:

ÁLDOZATBAN EGYESULJUNK!

A szentmise ezen részében kettő történik:

1. a magunk helyett adott és így minket helyettesítő kenyér és bor a pap szavára *átváltozik Krisztus*

eucharisztikus testévé és vérévé; — ez a külön-külön történő kettős átváltoztatás „szakramentális realitással” különválasztja a testet és a vért és így vérontás nélkül megjelenül az oltáron a kereszt áldozata, amelyben „fizikai realitással” különvált a test és vér;

2. azután az Egyház ezt az értünk megtört áldozati testet és értünk kiontott áldozati vért imádságok közt átadja Istennek; — de egyúttal Krisztussal, a Fővel egyesítve áldozatul adja a híveket is, akiknek adományából lett Krisztus eucharisztikus teste, és akik maguk is a szent szakramentumokban *átváltoznak Krisztus misztikus testévé.*

Isten biztosan elfogadja Krisztus áldozatát a kereszten és az áldozatul adott Krisztust az oltáron; — de ezzel együtt elfogadja az Egyház áldozatát is, mellyel Istennek adta egyszerre Krisztus eucharisztikus és misztikus testét. Ezért ad meg a szentmise az Atyának és a Léleknek Krisztusban, Krisztussal és Krisztus által minden dicsőséget és tiszteletet, — és ezért szerez meg nekünk ugyancsak Krisztusban, Krisztussal és Krisztus által minden áldást és kegyelmet. Jelszó: Általa! Vele! Bannel!

5.

Ne legyen szentmisénk, melyben Krisztussal életközösségben ne egyesülnénk! Ezért:

VEGYÜK ÉS EGYÜK!

Krisztus is az utolsóvacsorán az átváltoztatás után áldozati lakomát adott tanítványainak. Az Egyház is az Úr asztalához *szent lakomára* hív bennünket, mert az önátadás és átváltoztatás után ez az egyesülés útjának igazi és teljes megvalósulása. Aki tehát fölajánlaskor magát odaadta és utána Krisztus misztikus testévé átváltozott, az most egyesülhet. Adott földi kenyeret, — vehet cserébe égi kenyeret! Adott emberi életet, — vehet cserébe isteni életet! Ó valóban szent-séges cserel (Sacrosanctum commercium!) Jelszó: Lehetőleg minden vasárnapi szentmisében áldozunk! És lehetőleg mindig a szentmisében áldozunk!

ITE MISSA EST!

Küldetésünk: „az Eucharisztia misztériumával *kon-szekrálni*” a világot!

Az imádságokat pedig úgy válogattuk össze, hogy

sok tudós magyarázatnál és történeti ismertetésnél jobban tudjuk általuk lelkünkbe imádkozni ennek az öt résznek a szellemét.

A)

A szent áldozat és áldozás előtt.

Hálát adunk neked, Atyánk, szolgád, Dávid szőlővesszejéért, melyet nekünk, szolgáidnak, Krisztusban megmutattál: dicsőség legyen neked mindörökké.

Hálát adunk neked, Atyánknak az életért és a megismerésért, melyet nekünk, szolgáidnak Krisztus által kinyilatkoztattál; dicsőség legyen neked mindörökké! Mint ahogy ez a kenyér szétszórva volt a hegyekben és összetéve eggyé lett, úgy legyen Egyházad a világ egyik végéből a másikig összegyűjtve országodban; mert tied a dicsőség és a hatalom Jézus Krisztus által mindörökké. Amen. (Didache.)

Uram, hiszem és vallom, hogy Krisztus, az élő Isten Fia vagy, aki eljött erre a világra, hogy megmentse a bűnösöket, akik között én vagyok a legrosszabb. Hiszem, hogy ez valóban a te tested és véred. Kérlek, irgalmazz nekem és bocsásd meg bűneimet, melyeket tudva és nem tudva, szóval és cselekedettel, akarva és nem akarva elkövettem. Méltass arra, hogy a bűneimet megbocsásd és az örök életre csodálatosan tiszta titkaidban részesüljek és ne ítéld el.

Isten Fia, fogadj el engem ma, mint titokzatos étkezésed vendégét; mert nem akarom

titkodat ellenségeidnek elárulni és nem akarlak Judás csókjával illetni, hanem a jobb latorral mondom: Emlékezz meg, Uram, rólam országodban.

Uram, nem vagyok méltó, hogy lelkem piszkos hajlékába jöjj, de mivel istállóban és lelketlen állatok jászolában és a belpoklos Simon házában akartál lakni és a hozám hasonlóan bűnös házasságtörő nőt, ki feléd közeledett, felemelted, méltóztass lelkem jászolába, a halott és belpoklos testembe jönni. Ahogy a bűnös nő száját, mely tiszta lábadat megcsókolta, nem vetetted meg, úgy ne taszíts el engem sem, bűnöst, én Istenem, hanem engedd, hogy jóságodból és emberszeretetedből résztvegyek ebben a mindenekfelett szent testben és vérben.

Istenünk, bocsásd meg, nézd el eltévelyedéseimet, melyekkel előtted bűnöztem, melyeket tudva, vagy nem tudva, szóval vagy cselekedettel elkövettem. Bocsáss meg mindent jóságod és emberszereteteddel. Engedd meg mindennél tisztább és szűz Anyád közbenjárására, hogy ezt a drága és makulátlan testet ne elítélésemre, hanem lelkem és testem gyógyulására vegyem magamhoz. Mert tied az uralom és a hatalom és a dicsőség mindörökké. Amen. (Szent Chrysostomus.)

Hallgass meg minket, Jézus Krisztus, Istenünk, szent lakodban és birodalmad dicsőségének trónján és jöjj, szentelj meg minket, ki fent az Atya jobbján ülsz és itt láthatatlanul köztünk vagy. Méltóztass tiszta testedet és drága véredet nekünk kiosztani.

Neked ajánljuk fel egész életünket és minden reményünket, emberszerető Úr. Hozzád kiáltunk, imádkozunk és könyörgünk. Méltass minket arra, hogy ennek a szent és szellemi asztalnak mennyei és félelmetes titkait tiszta lelkiismerettel vegyük magunkhoz a bűnök elhagyására, vétkeink megbocsátására, a Szentlélekkel való egyesülésre, irántad érzett bizalmunk növelésére és nem elítéltetésünkre és elkárkozásunkra. (Szent Chrysostomus.)

Ki adja meg nekem, hogy nyugalmat találjak benned? Ki adja meg, hogy szívembe jössz és megittasulttá teszed, hogy elfelejtsem, ami bennem gonosz és téged, egyetlen javamat, átöleljem? Mi vagy te számomra? Irgalmazz nekem, hogy szavakat találjak. Mi vagyok én számodra, hogy te parancsolsz, hogy szeresselek és haragszol, ha nem szeretlek és szörnyű nyomorúsággal fenyegetsz? Mintha az kis nyomorúság lenne, hogy ha nem szeretnélek! Jaj nekem! Irgalmad kedvéért, mondd meg. Uram, Istenem, mi vagy te számomra! Mondd lelkemnek: Én vagyok a te gyógyulásod! Szólj hallhatóan! Nézd magad előtt, Uram, szívem füleit: nyisd meg őket és mondd lelkemnek: Én vagyok gyógyulásod! Én ez után a hang után akarok sietni és téged megragadni. Ne rejtse el előlem arcodat: meg akarok halni saját magam számára, hogy ne haljak meg, hanem a te arcodat lássam.

Szűk az én lelkem hajléka, hogy meglátogasd: távigtsd meg. Romlott; újítsd meg. Sok

minden sérti benne szemeidet, azt elismerem és tudom. De ki tisztítja meg? Vagy kihez kiáltlak rajtad kívül? Elrejtett bűneimtől tisztíts meg, Uram, és véd meg szolgádat a gonosztól. Hiszek és ezért beszélek így. Uram, te tudod: Vajjon nem vádoltam-e magam bűneim miatt előtted, és vajjon te nem bocsátottad-e meg szívem gonoszságát? Nem pörlekedek veled, mert te vagy az igazság, nem akarom hamis dolgokkal kecsegtetni magam, hogy igaztalanságom ne csaljon meg engem. Tehát nem akarok veled vitázni, mert ha figyelembe veszed a gonoszságokat, Uram, ki állhat meg előtted? (Szent Ágoston.)

A fájdalom szózata. Uram, nem vagyok méltó a te szeplőtelen testedre és drágalátos véredre, mert bűnös vagyok, és halálos ítéletemet enném és innám, ha nem táplálnám magamban a legnagyobb tiszteletet a te tested és véred iránt, Krisztusom, én Istenem. Mindazonáltal bízom a te irgalmadban és hozzád közeledem, mert te magad mondtad: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, bennem van és én őbenne”. Uram, légy kegyes hozzám, és ne taszíts el bűneim miatt, hanem gyakorolj irgalmasságot velem, és engedd, hogy a te szent titkaid üdvöt, tisztulást és világosságot hozzanak nekem. Legyenek az én védelmem, őrzőm, lelkem és testem megszentesítője, hogy azok szívemről minden álmoképet és tagjaimról minden gonosz tettet, az ördög minden befolyását távolítsák el. Növeljék bennem a

bizalmat és az irántad való szeretetet, lelkem javára és védelmére, hogy az erényben előrehaladjak, és hogy parancsaidat a Szentlélek kegyelmében a tökéletességig teljesítsem. Ezek legyenek irányadóim az örök életre, elfogadható kiengesztelésül a te rettenetes ítélőszéked előtt. De ne legyen soha ítéletem és elkárhozásom oka.

A bizalom szava. Uram, Istenem, tudom azt, hogy nem vagyok sem méltó, sem kész, hogy téged az én feldúlt és romlásnak induló lelkembe magamhoz vegyelek. Nem találsz helyet bennem, hová lehajthasd fejedet. De amint nem tartottad méltatlannak, hogy dicőseged magaslatáról hozzánk leszállj, úgy most se tartsd méltatlannak, hogy az én szerény házamba jöjj. És amint elviselted, hogy istállóban és az állatok jászolában szülessél, úgy most is jöjj az én bemocskolt testembe és a már oly sokszor lázongó lelkembe. Mert te kegyesen leültél a bűnös Simonnak asztalához, kegyeskedj belépni az én szegény lelkembe is, melyet a lepra és a bűn felémésztett. Mert te nem vetetted el magadtól a bűnös asszonyt, ő is, mint én, a bűnökben merült el, mikor megjelent előtted, hogy szent lábaidat megcsókolja. Kérlek, légy irgalmas egy bűnöshöz, aki hozzád közeledik, hogy szívébe zárjon téged.

A kívánság szava. A te szent tested és drága véred vétele legyen számomra olyan, mint a tűz. Tisztítson meg, égesse el és eméssze fel a testemet és szegény lelkemet. Szabadítson meg számtalan bűnöm súlvától és őrizzen meg az ördög minden támadását.

tól. Törölje el az én rossz és vétkes tetteimet, és őrizzen meg engem a jövő bűnöktől. Fékezze meg szenvedélyemet, tartson meg engem parancsaid útján, növelje bennem az isteni kegyelmet, és biztosítsa nekem a te birodalmadat. Hozzád közeledem, Uram, de nem öntelt göggel, hanem a te kimondhatatlan jószágodban bízva, és nem fogom halogatni, hogy téged magamhoz vegyelek, nehogy az ördögnek, ennek a láthatatlan farkasnak zsákmánya legyek. Szent Uram, egyedül te szenteld meg az én testemet és lelkemet, az értelmemet és szívemet, érzéseimet és egész magamat. Töltsd tagjaimba szent félelmedet, és add, hogy megszentelő malasztod kitörölhetetlenül megmaradjon lelkemben. Légy a segítségem és pártfogóm, engedd, hogy életemet békében éljem le, és szeplőtelen Anyád és az égiek egész seregének imáiért és közbenjárásukra engedj nekem helyet a jobboldon szenteid társaságában, akik neked szolgálnak az égben, valamint minden szentédért, akik neked oly kedvesek, egészen az idők teljességéig.

Uram, Mesterem, nem vagyok méltó, hogy lelkem hajlékába jöjj, hanem mivel te az emberek igaz barátja vagy, és magad akarsz bennem lakni, azért teljes bizalommal hozzád közeledem. Te parancsolod és én kitárom kapuimat, melyeket te teremtetél. Jöjj végtelen jószággal, hogy felvilágosítsd az én elsötétült értelmemet. Jézusom, benned hiszek, te nem taszítottad el a bűnös aszszonyt, amikor bánkódva és sírva hozzád ment, sem a bűnbánó vámost, amikor alá-

zatosan könyörgött, és nem utasítottad vissza a latort sem, amikor a kereszten téged királyának ismert el. Mindazokat, kik hozzád bánkódva jöttek, barátaid közé fogadtad: ezért légy áldva most és mindörökön örökké. Úgy legyen.

A hit szava. Hiszem, Uram és vallom, hogy te valóban Krisztus vagy, az élő Isten Fia. Földre jöttél, hogy megmentesd a bűnösöket, és közöttük én vagyok az első. Hiszem, hogy ez a kenyér és a bor a te szep-lőtelen tested és legdrágább véred. Légy irgalmas hozzám, bocsásd meg minden vétke-met, melyeket akarattal vagy akaratlanul, tudva vagy tudatlanságból, gondolatban, szóban vagy tettben elkövettem. Méltass arra, hogy résztvegyek legtisztább misztériumaidban elítélés félelme nélkül abban a reményben, hogy elnyerem bűneim bocsá-natát és az örök életet. Úgy legyen.

A vágyódás szava. Teremtő Istenem, ehhez az isteni közösséghez készülök járulni: ne semmisíts meg, hisz te vagy a tűz, mely megsemmisíti a méltatlanokat, hanem inkább tisztíts meg minden szennytől. Úgy legyen.

Részesíts ma engem, Istenfia, a te misztikus lakomádban; mert soha e titkot ellenségeidnek nem fogom föltárni, Judás csók-ját nem fogom neked adni, hanem mint a lator mondom: Emlékezz meg rólam, Uram, a te országodban. Úgy legyen.

Ember, reszkess ezen isteni vér láttára! Tüzes parázs ez, mert a méltatlanokat elhamvasztja az Isten teste! Most pedig Isten-

hez emel és táplál, megvilágosítja az értelmet, és csodálatos módon táplálja a lelket. Úgy legyen.

Krisztusom, te engem a jósággoddal magadhoz vontál és isteni szeretetteddel átalakítottál: égesd el vétkeimet szellemi tűzzel, légy kegyes megtölteni engem édességeddel, hogy örömmel tudjam megünnepelni a te második eljöveteledet, jó Istenem. Úgy legyen.

Méltatlan, mint amilyen én vagyok, hogyan tudok majd belépni szenteid dicsőségébe? Ha én belépni merészkedem lakomádhoz, ruhám elárulja, hogy nem vagyok méltó, hogy abban résztvegyek, — félek, hogy összekötöztetem és kitesznek az angyalok közül. Uram, te, ki az emberek valódi barátja vagy, mosd le lelkemről a szennyet és üdvözíts. Úgy legyen.

Ó, felséges Uralkodó, emberek barátja, Uram, Jézus Krisztus, Istenem, tedd, hogy szent titkaidnak magamhoz vétele az én méltatlanságom miatt ne legyen elkárkozásom oka: hanem szenteld meg lelkemet, legyen az örök életnek és a te birodalmad elnverésének záloga. Nekem kedves Istenhez közeledni, és az Úrba helyezni üdvözülésem reményét. Úgy legyen. (A görög liturgiából.)

B)**Imádságok a szentmisére.****1.***Imádkozzunk.*

Együtt és egymásért, amint az ősegyház is először imádsággal akart méltó módon előkészülni a szent áldozatban való részvételhez.

Ne vess meg engem, én Uram, Istenem, noha bűnök tömegével vagyok beszeny-nyezve. Mert nézd, méltatlanul közeledem ehhez a szent misztériumhoz. De ismerem végtelen jóságodat, azért így kiáltok hozzád: Isten, légy kegyes hozzám, bűnöshöz! Vétkeztem ellened és az ég ellen. Nem vagyok méltó, hogy szent és csodálatos oltárodra tekintsek, amelyen egyszülött Fiad, Jézus Krisztus, értem, minden szennnyel bemocskolt, bűnös emberért titokzatosan áldozatra készen fekszik. Hozzád intézem könyörgő és hálaadó imádságomat: küldd el Szentlelkedet, a vigasztalót; erősítsen és újítsa meg ehhez az áldozati szolgálathoz. A mi Urunk Jézus Krisztus által, akivel áldott vagy a te mindenekfelett szent, jóságos, életetadó és egylényegű Szentlelkeddel most és mindig az egész örökkévalóságban. Amen.

Dicsőség legyen az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek, az istenség hármasság és egylényegű fényének, amely a Háromságban egy és osztatlan. A Háromság az egy, mindenható Isten, akinek dicsőségét az egek hirdetik. Örökké hirdeti a föld az ő uralmát.

a tenger az ő hatalmát, és minden gondolkodo és lelkes lény az ő pompáját. Mert őt illet minden dicsőség, tisztelet, hatalom, nagyság és fenség most és mindörökön örökké. Amen.

Az örökkévalóság jótevő királya, az egész világ teremője! Vond kegyesen magadhoz Egynázadat, mely Krisztus által közeredik hozzád. Nyujtsd mindegyiknek bőségben, ami szükséges neki; vezess minket a tökéletességre, és tégy méltóvá szentté tevő kegyelmeidre. Te templomodban összegyűjtesz minket, kiket egyszülött Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus, Megváltónk drága vérével megvásároltál. Áldott és dicsőített vagy ő vele és a mindenekfelett szent, jóságos és életetadó Szentlélekkel együtt most és mindörökön örökké. Amen.

Isten egyszülött Fia és halhatatlan Igéje! Te a mi üdvösségünkért a szent Istenanya és mindig szűz Máriától testet akartál ölteni és keresztre akartál feszíttetni. Krisztus, Urunk, Istenünk, te haláloddal megsemmisítetted a halált, és mint a Szentháromság tagja az Atyával és a Szentlélekkel áldott vagy: ments meg minket.

Mindenható Isten, Úr, kinek a neve oly nagy! Egyszülött Fiad, a mi Urunk, Istenünk és Megváltónk, Jézus Krisztus eljövetelével megengedted, hogy belépünk a szentek szentjébe. Abban a tudatban, hogy szent oltárodhoz fogunk járulni, félénkek és ijedtek vagyunk. Ezért jóságodhoz kiáltunk és könyörgünk: küldd el, Isten, jóságos kegyelmedet hozzánk, szenteld meg lelkünket, tes-

tünket és értelmünket. Gondolkodásunkat fordítsd a jámborság felé, hogy tiszta lelkiismerettel nyujthassuk neked adományainkat, ajándékainkat és áldozatainkat, hogy így jóvátegyük hibáinkat és egész néped kibékülhessen veled. Egyszülött Fiad kegyelme, könyörületessége és emberszeretete által, akivel áldott vagy mindörökké. Amen.

Az Úr áldjon és szenteljen meg minket az isteni és makulátlan misztérium kezdetekor. A megholtak lelkének adjon nyugodalmat szentségével és igazságosságával kegyelme és emberszeretete által most és mindörökké. Amen.

Dicsőség a magasban Istennek, békesség a földön és jóakarát az emberek között. Uram, nyisd meg ajkaimat: és szám a te dicsőséged fogja hirdetni. Szám tele lesz a te dicséreteddel, Uram, hogy a te dicsőséged és fenséged áldjam egész nap.

Isten, mi Istenünk, aki az égi kenyeret, az egész világ eledelét, a mi Urunk Jézus Krisztust, mint mentőt, megváltót és jótevőt, mint áldást osztót és szentté tevőt leküldted, áldd meg magad is ezt az áldozatot, és vedd fel mennyei oltárodra. Mivel jóságos és emberszerető vagy, gondoldj mindenkre, aki itt áldozik neked, és mindenkre, akiért itt áldozatot mutatunk be. Minket is óvj misztériumod szolgálatánál az elítéléstől; mert megszentelt és fenséges, mindenkitől tisztelt és dicsőséges neved, az Atya, a Fiú és a Szentléleknek neve, most és mindörökön örökké. Amen.

Könyörgések. Ments meg minket, fordítsd felénk irgalmadat és könyörületességedet, óvj meg minket, Isten, kegyelmed által.

Békességért fentről, Isten kegyéért és lelkünk megmentéséért: könyörögjünk az Úrhoz.

Az egész világ békéjéért és Isten Egyházának az egységességeért: könyörögjünk az Úrhoz.

Azokért, kik Isten Egyházában gyümölcsözően és jó tetteken munkálkodnak, a szegényekért, özvegyekért, árvákért, idegenekért és szükségét szenvedőkért, azokért, kik gondolnak rájuk, kik imádságunkba ajánlották magukat: könyörögjünk az Úrhoz!

Minden öregért és gyöngéért, betegekért és szenvedőkért, gyors gyógyulásukért és megmenekülésükért Isten által: könyörögjünk az Úrhoz!

Mindenkiért, akik önmegtartóztatásban, tisztaságban, önsanyargatásban és szűz házasságban élnek: könyörögjünk az Úrhoz!

A szárazon és vizen utazókért, az idegenben élő keresztényekért: könyörögjünk az Úrhoz.

A bűnök elkerüléséért, a félrelépések megbocsátásért, minden kétségbeesésből való szabadulásáért, a harag, a veszedelem, szükség és ellenséges zendüléstől való mentességért: könyörögjünk az Úrhoz.

Az időjárás kedvezéséért, csendes esőkért, felfrissítő harmatért, bőséges aratásért, töké-

letesen megáldott évért és az év gyümölcseiért : könyörögjünk az Úrhoz!

Atyáinknak és ebben az órában jelenlevő és minden időben velünk imádkozó testvéreinknek buzgóságáért, kitartásáért és bizalomért: könyörögjünk az Úrhoz!

Minden csalódott és szorongatott krisztusi lélekért, aki az isteni irgalomra és segítségre rászorul, az eltévelyedettek visszatéréseért, a foglyulejtettek szabadulásaért, elhunyt testvéreink és nővéreink nyugodalmáért: könyörögjünk az Úrhoz!

Hogy imánkat Isten meghallgassa és tetsző legyen előtte, hogy kegyelme és könyörületessége bőségesen hulljon reánk: könyörögjünk az Úrhoz!

Emlékezzünk szent, büntelen, mindennekfelett fenséges és dicsőített Nagyasszonyunkra, az Istenanyára és a mindig szűz Máriára, hogy imádságai és közbenjárása által mindnyájan irgalmat nyerjünk.

Az itt fekvő, tiszteletreméltó, mennyei, kimondhatatlan, makulátlan, fenséges, félelmetes és ijesztő isteni adományokért is és az előttünk álló és az áldozatot bemutató pap lelkiüdvéért könyörögjünk az Úrhoz!

Uram, irgalmazz! (Szent Jakab liturgiájából).

Előkészületre. Urunk, Istenünk, a mi Urunk Istenünk és Megváltónk, Jézus Krisztus Atyja, hálát adunk neked és sokszorosan köszönjük meg minden által és mindenben mindazt, amit adtál. Mert te nyújtottál segítséget és védőpajzsot felénk, te fogadtál minket pártfogásodba. Elmúlt életünkben te

vezettél minket egész eddig az óráig. És most arra méltattál minket, hogy színed előtt ezen a szent helyen állhassunk, és bűneink bocsánatáért, az egész néppel való kibékülésért imádkozhassunk. Könyörgünk és kiáltunk hozzád, embereket szerető, jóságos Isten, add, hogy ezt a szent napot és egész életünket büntetlenül, örömben, egészségben és jólétben, szentségben és irántad érzett félelemben töltsük el. Űzz el minden irigységet és rettegést, az ördög kísértését és hatását és a gonosz emberek minden gáncsát tőlünk és a te szent, katolikus és apostoli Egyháztól. Add meg nekünk, ami számunkra jó és hasznos! Ha vétkeztünk szóval, tettel vagy gondolattal, akkor jóságod mértéke szerint emberbarátságodból bocsáss meg kegyelmesen, és ne hagyj el minket, istenünk, mert benned bízunk. Ne vigy minket a kísértésbe, hanem szabadíts meg a gonosztól és műveitől. Egyszülött Fiad kegyelme, könyörületessége és emberszeretete által, aki által és akivel dicsőség és hatalom legyen neked és mindenekfelett szent, jóságos és teremő Lelkednek most és mindörökön örökké. Amen.

Bekezdésre. Isten egyszülött Fia és halhatatlan Igéje! Te a mi üdvösségünkért a Szentlélek által a szent Istenanyából és mindenkor szűz Máriából testet öltöttél és értünk a keresztre feszítettél. Krisztus, Istenünk, te halálad által megsemmisítetted a halált, és mint a Szentháromság egyik tagja, az Atyával és a Szentlélekkel áldott vagy: ments meg minket!

Parancsoló Urunk, Jézus Krisztus, az öröktől létező Atya örök Igéje! Te az emberek megmentéséért a bűnöket kivéve, mindenben egyenlő lettél velünk! Te elküldötted szent tanítványaidat és apostolaidat birodalmad evangéliumának hirdetésére és tanítására, néped minden betegségének és gyengeségének meggyógyítására. Küldd el nekünk most, Urunk, fényességedet és igazságodat, világítsd meg lelki szemeinket, hogy megismerjük a te isteni kinyilatkoztatásaidat. Tégy alkalmassá, hogy meghallhassuk, vagyis ne pusztán a szót halljuk, hanem végre is hajthassuk, hogy termékenyek legyünk és jó gyümölcsöket hozunk, harmincszoros és százszoros gyümölcsöt, hogy a mennyek országára méltók lehessünk.

Urunk, a te könnyörületességednek gyorsan kell minket megelőznie. Mert te vagy, Uram, Istenem, a jó hír, a megmentő és örökös a mi lelkünk és testünk számára. Hozzád küldünk fel magasztalást és hálaadást, az Atyához, a Fiúhoz és a Szentlélekhez most és mindörökön örökké. Amen (Szent Márk liturgiájából.)

Imádkozzunk a világ és a szent Egyház békéjéért és jólétéért, hogy adja meg Isten nekünk az örök elmulthatatlan békét, és védjen meg minket isteni erények teljességében: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk a szent katolikus és apostoli Egyházért, mely a világ egyik végétől a másikig kiterjed, hogy az Úr, ki sziklára alapította, viharoktól és hullámveréstől megvédje

és az örökkévalóságig oltalmazza: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk plébániánkért, hogy az Úr méltasson arra, hogy szakadatlanul égi reménységét lássuk és szüntelenül teljessítsük az imádság kötelességét: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk papjainkért, hogy az Úr minden helytelen és rossz cselekedettől óvja meg őket és sértetlen és tiszteletre méltó papságot adjon nekik: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk azokért, kik házasságban élnek, hogy az Úr könnyörüljön rajtuk: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk azokért, kik önmegtartóztatásban és istenfélelemben élnek: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk a betegséggel megpróbált testvéreinkért, hogy az Úr szabadítsa meg őket minden betegségtől és gyengeségtől, és szent Egyházunknak egészségesen adja vissza őket: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk a vizen és szárazon utazókéért: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk azokért, kik bányákban számkivetésben, fogságban és bilincsekben vannak az Úr nevéért: Uram, irgalmazz!

Imádkozunk azokért, kik nehéz rabszolgaságban fáradnak: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk ellenségeinkért és azokért, kik gyűlölnek minket: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk azokért, kik az Úr nevéért üldöznek minket, hogy az Úr haragjukat enyhítse és irántunk érzett dühüket törölje el: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk a kívülállókért és az eltévelyedettekért, hogy az Úr vezesse vissza őket: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk egymásért, hogy az Úr egész életünk végéig védjen meg kegyelme által és szabadítson meg a gonosztól és az igazságtalanok minden bosszantásától és menyeyei birodalmába mentsen minket: Uram, irgalmazz!

Emlékezzünk meg az Egyházban élő kiskorúakért, hogy az Úr tökéletesítse istenfélelmüket és teljes férfikorig éltesse őket: Uram, irgalmazz!

Imádkozzunk minden keresztény lélekért: Uram, irgalmazz!

Ments meg és emelj fel minket, Istenem, könyörületességed által: Uram, irgalmazz! (Az apostoli konstitúciókból.)

Kérünk téged, az Egyszülött Atyját, mindenek Urát, a teremtmények Teremtőjét, ki mindent alkotott, tisztán nyújtjuk kezeinket feléd és szívünk hozzád emelkedik, Istenünk. Könyörgünk, irgalmazz, kímélj, tégy jót, tisztíts meg, adj nekünk több erényt, mélyebb hitet és igazabb megismerést. Nézz le reánk, Urunk, szemed elé tárjuk gyengeségeinket. Irgalmazz és légy kegyes mindnyájunkhoz! Könyörülj meg népeden, légy jótevője, tedd jóságossá, és szűziessé és tisztává, és add az angyalok seregeinek tudtára, hogy egész néped szent és tiszteletreméltó. Kérlek, küldd Szentlelkedet szívünkbe, adj bőséges kegyelmet, hogy a Szentlélek isteni írásait megérteni megtanuljuk. Egyszülött Fiad, Jézus Krisztus által a Szentlélekben.

aki által dicsőség és hatalom legyen neked most és mindörökké. Amen.

Imádság az Egyházért. Urunk, minden idők Istene, az értelmes lények Istene, tiszta egyszerűséggel és egyszerű tisztaságban hozzád forduló minden léleknek Istene, te nyilatkozol meg az égben, te ismerteted meg magadat a tiszta lelkekkel, neked áldoz a katolikus Egyház a földön dicsőítést, te lakozol ebben az Egyházban magad, kinek minden szent angyal és tiszta lélek szolgál. Te alkottál az égből élő kórust, az igazság dicsőségére és magasztalására. Add, hogy ez az Egyház élő és tiszta legyen, ajándékozz neki isteni erőket és angyalian tiszta szolgálókat, hogy minden tisztaságával a te nevedet magasztalja. Könyörgünk mindazok javáért, kik ehhez az Egyházhoz tartoznak: légy kegyes mindenkihez, tanusíts könyörületeséget, adj bűnbocsánatot mindenki bűnére. Add nekik a kegyelmet, hogy többet ne vétkezzenek, légy számukra védő bástya, és semmisíts meg minden ellenünk irányuló kísértést. Irgalmazz a férfiaknak, a nőknek és a gyermekeknek, és mutasd meg magad mindenben. A te megismerésedet ültesd el szívükbe egyetlen Fiad, Jézus Krisztus által, kivel a Szentlélekkel egyetemben dicsőség és hatalom legyen neked most és mindörökké. Amen.

Imádság a népért. Lábaid elé rakjuk le hitvallásunkat, az embereket szerető Istenünk. Hozzá fűzzük gyengeségeinket, és kérünk, juttass nekünk is erőt. Bocsásd meg a régebben elkövetett bűneinket, tekintsd el

minden régi hibánkat és tégy új emberekké. Alakíts minket igazi és tiszta szolgálóiddá. Neked ajánljuk fel magunkat, fogadj el minket, igazság Istene, fogadd el ezt a népet. Add, hogy mindenki igaz legyen; add, hogy mindenki feddhetetlenül és tisztán éljen. Legyenek az égiekhez hasonlók és az angyalokhoz számíthatók: mindenki legyen kiválasztott és szent. Azokért kiáltunk hozzád, kik hittek, és Jézus Krisztust megvallották. Erősödjének meg hitben, megismerésben, és tanításban. Kérünk téged az egész népért, engesztelődj ki mindenkivel, add hírül magad és mutasd meg világosságodat. Ismerjen meg mindenki, a magától lett Atyát és egyzülött Fiadat, Jézus Krisztust. Könyörgünk minden fellebbvalóért, éljenek békességben a katolikus Egyház javára. Imádkozzunk hozzád, irgalom Istene, a férfiakért és asszonyokért, az aggokért és gyermekekért, a szegényekért és gazdagokért. Mutasd meg mindenkinek jóságodat, mely csak benned lakozik, és add, hogy az emberszeretet, melyet csak te ismersz, mindannyiunkra kiterjedjen. Könyörülj meg mindenkin, és add nekik kegyelmesen a megtérést. Könyörgünk az utasokért: add kísérőül nekik a béke angyalát, hogy senki se okozzon kárt nekik; engedd, hogy békében fejezzék be útjukat szárazon és vizen. Imádkozzunk a szorongatotakért, az üldözöttekért és szegényekért; frissítsd fel őket, oldozd el bilincseiket és szabadítsd meg őket nyomorúságuktól. Nyujts vigaszt mindenkinek, mert te vigasztalsz és erősítesz. Könyörgünk a betegekért,

adj egészséget nekik, a betegség következményeit tartsd távol tőlük, és engedd, hogy a test és a lélek tökéletes egészségét élvezhessék. Mert te vagy a megmentő és jótevő, mindenek Ura és királya. Hozzád fohászkodunk mindenért egyszülött Fiad, Jézus Krisztus útján, aki által dicsőítés és erő legyen neked a Szentlélekben most és mindörökön örökké. Amen.

Imádság a püspökért és az Egyházért. Hozzád fohászkodunk, a mentőhöz és az Úrhoz, minden test Istenéhez és minden lélek Urához, minden áldás osztójához és magasztaltjához. Szenteld meg a püspököt, tarts távol minden kísértést tőle és kölcsönözz neki bölcsességet és megismerést, adj helyes előmenetelt a tudományokban. Könyörgünk papjainkért, szenteld meg őket, adj nekik bölcsességet, megismerést és a helyes tanítást. Add, hogy szent parancsaidat helyesen és feddhetetlenül hirdessék. Adj erőt az Egyház minden szolgájának és együttérzést, irgalmat és lelki előmenetelt. Könyörülj meg minden házasságban élő emberen is, férfiakon, asszonyokon és gyermekeken, és kölcsönözz nekik előrehaladást és javulást, hogy minden élő és kiválasztott ember egyszülött Fiad, Jézus Krisztus által tökéletes legyen. Neked pedig imádás és erő a Szentlélekben most és mindörökön örökké. Amen. (Serapion Euchologionjából.)

2.

Hallgassuk

aztán az ősegyházzal Isten hármasságát. Felfoghatjuk úgy is, hogy a *szentleckében* az Atyaisten, — az *evangéliumban* Krisztus Urunk, a Fiúisten, — a *predikációban* Egyháza és szolgája által a Szentlélekisten tanít.

A Szentírás olvasása előtt. Hozzád kiáltunk, örök Atya, mindenség Ura, a teremtmények Teremtője, az alkotottak Alkotója, kezünket feléd tárjuk és hozzád emeljük lelkünket is, Urunk.

Kérünk téged, könyörülj meg rajtunk, irgalmazz nekünk, tégy jót velünk, javíts meg minket, és tölts el bennünket erénnyel, hittel és megismeréssel. Tekints reánk fölülről, Atyánk, kik hozzád emeljük fel gyöngeségünket. Légy kegyelmes hozzánk, könyörülj meg mindnyájunkon, könyörülj meg ezen a te népeden, mutasd meg neki jótetteidet, tedd szeliddé, józanná és tisztává, küldd el hozzá hatalmas angyalaidat, hogy egész néped szent és tiszteletreméltó legyen.

Hozzád kiáltok, küldd el a Szentlelket szívünkbe, add meg nekünk a kegyelmet, hogy a Szentírást a Szentlélek Istentől tanuljuk meg megérteni, azt tisztán és méltóan magyarázni, hogy jelenlevő néped hasznára váljék, a te Egyszülötted, Jézus Krisztus által a Szentlélekben, ki által tiéd a dicsőség és a hatalom most és mindörökön örökké. Amen. (Serapion Euchologionjából.)

Prédikáció után. Üdvözítő Istenünk, mindenség Istene, minden dolog Ura és Teremtője, az Egyszülöttnak szülője, ki magad szülted az igaz és élő képmásodat, azután az emberi nem javára elküldötted, hogy az embereket meghívd, és általa magadévá tedd: könyörgünk hozzád ezért a népért, küldd el a Szentlelket, és az Úr Jézus Krisztus lakozzék köztük, ő szóljon minden gondolatban, ő készítse el a szíveket a hitre, ő maga vonzza hozzád a lelkeket, irgalmasság Istene. Szerezz magadnak népet ebben a városban is, tedd azt magadnak igaz nyájjá, a te Egyszülötted Jézus Krisztus által a Szentlélekben, aki által a tiéd a dicsőség és a hatalom most és mindörökön örökké. Amen. (Serapion Euchologionjából.)

Ósi szokás volt szentbeszédet imádsággal befejezni. Néhány ilyen ima-záradékot adunk *Origenes* irataiból, hogy mi is hasonló lelkülettel fejezzük be mindig a szentbeszéd hallgatását.

1. Könyörögve kérjük, mindenható Isten, irgalmasságodat, hogy tégy minket necsak igéd hallgatójává, hanem annak megvalósítóivá is; vezesd át lelkünket a te vizeidnek özőnén, és pusztítsd el bennünk, aminek pusztulnia kell és tedd élővé, aminek a te ítéleted szerint élőnek kell lennie, a mi Urunk Jézus Krisztus és a Szentlélek által, kinek dicsőség mindörökre. Amen.

2. Bár az Úr Jézus tenné maga szemünkre kezét, és mi kezdenőnk nemcsak a láthatóra nézni, hanem a láthatatlanokra is. Bár nyitná

meg ő szemünket, hogy ne a jelenlevőket nézzük, hanem az eljövendőket. Bár nyitná meg szívünk tekintetét, mellyel Istent látjuk majd a Lélekben, ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által, kinek dicsőség és hatalom mindörökön örökre. Amen.

3. Kérjük most Isten irgalmasságát, hogy szabadítson meg minket Egyiptom földjéről és a sötétség hatalmából, a fáraót pedig sergével együtt ólomként süllyessze el a mélységes tengerbe. Mi pedig megszabadulva, az Úrnak himnusz t zengünk, örömmel és ujjongva, mert övé a fölség és a dicsőség mindörökön örökké. Amen.

4. Míg lehetséges a bűnbánat, könyörögjünk együtt, hogy ne érjen csalódás minket Isten házában, hanem méltók legyünk felvételre az örök hajlékokba, a mi Urunk Jézus Krisztus által, kinek dicsőség és hatalom mindörökön örökké. Amen.

5. Kérjük az Urat, hogy nyissa meg a mi értelmünket is mindazoknak megértésére, mit róla hirdettek a próféták, hogy világosabban lássunk, és az igazsághoz közelebb jussunk, hogy így a Szentlélekben megfontoljuk, mit írt nekünk ez a Lélek, és a szellemit a szellemivel összehasonlítva, Istenre és az Írást adó Szentlélekre méltók legyünk mindent megérteni Krisztus Jézusban, a mi Urunkban, kinek dicsőség és hatalom mindörökön örökké. Amen.

6. Imádkozzunk, hogy Jézus legyen a király fölöttünk, hazánk szabad legyen a háborútól, mi pedig szabadok legyünk a testi kívánságok támadásaitól. Mindnyájan az ő

szőlőtökéje alatt, az ő fügefájának és az ő olajfájának árnyékában nyugodhassunk, mert az Atya, Fiú és Szentlélek oltalmában tud lelkünk megnyugodni, és a békét elnyerni teste-lelke számára. Neki, az örök Istennek dicsőség mindörökre. Amen.

7. Kérve-kérjük a mindenható Isten irgalmasságát, hogy kegyeskedjék minket világosságával, igazságosságával, ragyogásával megvilágítani. Legyen lábunk számára az ő igéje a mécses, és ösvényeinken legyen a világosság maga az Úr Jézus Krisztus, ki az igaz világosság, kinek dicsőség és hatalom mindörökké. Amen.

8. Kérjük most magát az Urat, hogy kergetse el tőlünk a gonosz gondolatokat, sugalljon jókat, a mennyei Jeruzsálemre méltókat, melyben semmi szennyesnek és semmi tisztátalannak helye nincsen, amik miatt az ítélet napján lelkiismeretben, mint gondolati bűnök miatt vádlottak leszünk, hanem legyen meg bennünk a szív tisztasága Krisztus Jézusban, a mi Urunkban, kinek dicsősége és hatalom mindörökre. Amen.

9. Kérjük egész szívünkben, Isten, hogy engedd meg nekünk, és tudjunk a lélek és test minden megfeszítésével küzdeni az igazságért, és így ha majd egyszer eljön az idő, mely hitünket próbára teszi, a ráinktörő üldözés minket jó előkészítve találjon. Így majd a mi házunk nem dől össze a téli viharban, és nem lesz homokra épített ház, hanem bár az ördög viharai dühöngjenek és a leggonoszabb szellemek támadjanak, a mi munkánk állva marad, amint eddig a napig

még áll, ha ugyan nincs titokban aláásva. Engedd, hogy mi jól felövezve zarándokságunkra megmutassuk nyilván szeretetünket, mely ég bennünk Isten iránt Krisztus Jézusban, kié a dicsőség és hatalom mindörökon örökké. Amen.

10. Álljunk fel, s kérjük Istent, hogy méltók legyünk adományainkat elvinni hozzá, hogy azokat ő nekünk ismét visszaadhassa, égietek adva a földiekért cserébe Krisztus Jézusban, kinek dicsőség és hatalom mindörökon örökké. Amen.

3.

Adunk

a szentmise harmadik részében, hogy kifejezzük áldozatkészségünket. Így parancsolja az Úr: „Ne merj üres kézzel megjelenni szíнем előtt”. Valamit fel kell ajánlanunk magunk helyett az Úrnak. Nem nagy dolgot. Lehet az özvegyasszony fillérje, de az özvegyasszony lelkével. Az adományok felajánlását kísérték a következő imádságok.

Mindenható Úr! Legfenségesebb, aki a magasban lakozol; szent a szentek között! Kezdet nélküli, egyedül uralkodó! Te ajándékoztad nekünk Krisztus által a megismerés kihirdetését, hogy hódoljunk dicsőségednek és nevednek. Krisztus nyilvánította ki nekünk, hogy egyek leszünk vele. Tekints le reánk, nyájadra, szabadíts meg minden tudatlanságtól és gonoszságtól, és add, hogy egyszerre szeressünk téged és féljünk tőled, és dicsőséged ragyogása előtt megremegjünk. Légy kegyes és könyörületes hozzánk, hallgasd meg könyörgéseinket, tarts meg minket megbízhatónak, feddhetetlennek és

ártatlannak. Add, hogy testben és lélekben szentek, szennyfolt, mocskok és hiba nélküliek legyünk, és egy se találtassék közöttünk megcsonkítottnak vagy tökéletlennek. Hatalmas mentsvár, aki előtt senki sem állhat meg, segíts népednek, melyet Krisztus drága vérével megváltottál. Védelmeső, segítő, kormányzó, örökő, biztos védőfal, erős fal, senki sem tud kezedtől elszakítani, mert nincs más Isten, mint te, benned van minden bizalmunk.

Szentelj meg minket igazságosságodban, mert szavad az igazság. Téged nem lehet megvesztegetni és megcsalni. Szabadíts meg minden betegségtől és gyengeségtől, minden bűntől, minden jogtalanságtól és csalástól: oldj fel minket ellenség, a nyila félelmétől, mely nappal száll és az elkárhozástól, mely a sötétségben közeleg. Méltass minket Krisztusban, egyszülött Fiadban, Istenünkben és Megváltónkban az örök életre, aki által dicsőség és imádás legyen neked a Szentlélekben, most és mindörökké. Amen. (Az apostoli konstitúciókból.)

Urunk, korlátlan parancsoló! Irgalmasan és könyörületesen tekintesz le reánk. Te kölcsönözted nekünk a bátorságot, nekünk alacsony, bűnös és méltatlan szolgálóknak, hogy szent oltárod elé álljunk, és neked ezt a félelmetes és vérontás nélküli áldozatot bűneinkért és a nép tudatlanságáért bemutassuk. Nézz le reám, méltatlan szolgálóra és könyörületeségeddel irtsd ki eltévelyedéseimet. Tisztíts meg ajkaimat és szívemet a test és lélek tisztátlanságától, távolíts el

tőlem minden ártalmas és esztelen gondolatot, tégy alkalmassá mindenekfelett szent Lelked erejével ez áldozat melletti szolgálatra, és jóságoddal fogadd el az oltárhoz lépésemet.

Méltóztass Uram, kezünk által ide helyezett ajándékokat kegyesen elfogadni; eresz-kedj le gyengeségemhez, ne űzz el színed elől, és ne vesd meg méltatlanságomat. Irgalmazz nekem véghetetlen könyörületességéből és irgalmad végtelenségével bocsásd meg helytelen tetteimet. Add, hogy ne kelljen ítélő székednél fenséges színed előtt remegve megjelennem, hanem inkább méltass egyszülött Fiad látására és a Szentlélek megvilágítására. Ne engedd, hogy mint a bűn rabszolgája elvessek, hanem mint szolgád ebben és a másik világban kegyelmet, irgalmat és bűnbocsánatot találjak előtted. Igen, mindenható Uralkodó, korlátlan Úr, hallgasd meg könyörgésemet: mert te működsz mindenkiben és mindenben, azért nálad és egyszülött Fiadnál meg a jóságos, életet adó és egylényegű Szentléleknél keresünk védelmet és segítséget most és mindörökké.

Isten! Te elküldted nagy és kimondhatatlan emberszeretetből egyszülött Fiadat erre a világra, hogy az elveszett bárányokat visszavezesse: ne vess meg minket, bűnösöket, kik azt a félelmetes és vérontás nélküli áldozatot bemutatjuk. Nem hagyatkozunk jogainkra, hanem jóságos irgalmadra, mellyel a mi fajunkat megvásároltad magadnak. Könyörgünk és jóságodat szólítjuk meg, add,

hogy az áldozat üdvösségünkre és ne elítélésünkre szolgáljon; töröld el általa bűneinket, újíts meg testben és lélekben és add, hogy nálad, Isten és Atya, tetszésre találjon! Egyszülött Fiad könyörületessége és emberszeretete által, kivel áldott vagy a Szentlélekkel együtt, most és mindörökön örökké. Amen. (Szent Jakab liturgiájából.)

Parancsoló Jézus Krisztus, Uram, az öröktől létező Atya és a Szentlélek halhatatlan Igéje, nagy főpap, kenyér, mely az égből jött, a romlásból kiemelve életet adott és mint ártatlan bárány a világ életéért feláldozta magát: könyörgünk és imádkozunk hozzád, emberbarát, Uram, hogy a te arcod világítson le erre a kenyérre és kehelyre. Az angyalok szolgálata, az arkangyalok lehajlása, a pap tevékenysége által vedd a te dicsőségedre és a mi lelkünk megújulására erről a szent asztalról. Egyszülött Fiad kegyelme, irgalma és emberszeretete által, aki által és akivel legyen neked dicsőség és hatalom mindenekfelett szent, jóságos és teremő Lelkessel együtt, most és mindörökön örökké. Amen. (Szent Márk liturgiájából.)

Urunk, Jézus Krisztus, Istenünk, ki magadat, mint mindenkor változatlan bárányt a kereszten feláldoztad a világ életéért, tekints le rám és mindnyájunkra, meg erre a kenyérre és kehelyre. Szenteld meg ezt az áldozatot és változtasd át ezt a kenyeret és bort drága szent testeddé és véreddé, nevednek dicsőségére és a mi megszentelődésünkre.

Mennyei Atyánk, Istenünk, ki nekünk a mennyei eledelt az egész világ számára az élet kenyeréül adtad és a mi Urunkat, Jézus Krisztust, az Istenembert, Megváltónkat és boldogítónkat adtad nekünk, aki a kegyelem által megszentel bennünket, szenteld meg ezt az áldozatot és vidd fel mennyei oltárodra. Emlékezz meg kegyesen azokról, akik ezt a legszentebb áldozatot alázatosan bemutatják neked és azokról is, akikért bemutatják. Őrizz meg engem és minden jelenlevőt, hogy mindnyájan bensőséges áhítattal vegyünk részt ennek a kegyelemmel teljes szent áldozatnak bemutatásán. Amen. (Szent Chrysostomus liturgiájából.)

4.

Egyesülünk

Krisztus Urunk áldozatos lelkével a szentmise legfontosabb része — a kánon — alatt. Hálás szívvel zengjük először az égi seregekkel a háromszor Szentet; — majd megemlékezünk az élőkről; — utána imádjuk az átváltoztatott színek alatt jelenlevő Udvozítónket; — végül a holtakról is megemlékezve a háromszemélyű Egy Isten köszöntésével befejezzük imádságunkat.

Valóban szent, mindenekfelett szent vagy te; és fönséges, mindenekfelett fönséges vagy mindörökké! Szent egyszülött Fiad, Urunk és Istenünk, Jézus Krisztus. Ő tett téged, Istenét és Atyját a világhoz kegyessé és ő szabadított meg minket haragodtól. A Boldogságos Szűztől születve testté lett, Isten, az Ige, a szeretett Fiú, az egész teremtés Elsőszülöttje, a jövőndöléseknek megfelelően Dávid sarjából és Juda törzséből.

A Szűz ölében lett valósággá, aki mindent teremtett. A testnélküli testté lett, az időtlen az idő felett álló időben született meg. Szentül élt, a törvény szerint tanított; minden betegséget és gyengeséget eltávolított az emberektől, jeleket és csodákat tett a nép között. Ételt, italt és álmodt élvezett, aki minden éhezőt táplál és mindent, ami él, áldással töltött be. Nevedet hírül adta azoknak, akik még nem ismertek. Eltűntette a bizonytalanságot, életet lehelt a jámborságba, véghezvitte akarodat, a művet, amit reá bízta, elvégezte.

Mindezt tökéletesen befejezte. Azután annak az embernek, kinek betegsége a gonoszság volt, árulása miatt a méltatlan papok és főpapok és az istentelen nép kezébe került. Sokat kellett tőlük elszenvednie, szennyet és megszégyenítést kellett Isten parancsára eltűnnie. Azután átadták Pilátus helytartónak, ítékeztek a bíró felett, elítélték a Megváltót, keresztre feszítették, aki nem tud szenvedni, a halhatatlant megölték, az életet adót eltemették. Így akart minket, akik miatt eljött, megváltani a szenvedéstől, a halál karjaiból kiragadni, a Sátán bilincseit eltépni, és az embereket terhüktől megszabadítani. Harmadik napon feltámadt halottai-ból, járt-kelt negyven napig tanítványai-val, felment a mennyekbe és most, Istene és Atyja, jobboldon ül. (Az apostoli konstitúciókból.)

Az Atya és az Úr szeretete, a Fiú és az az Úr kegyelme, a Szentlélek közössége legyen mindannyiunkkal.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvöt szerző, hogy téged dicsérjünk, rólad énekeljünk, téged magasztaljunk, hozzád fohász-kodjunk, téged dicsőítsünk, és neked hálát mondjunk, a látható és láthatatlan világ Teremtőjének, az örök javak kincsének, az élet és a halhatatlanság forrásának, az Istennek és a Parancsolónak. Téged magasztalnak az egek és minden hatalmak, a nap, a hold és a csillagok egész serege, a föld, a tenger és minden, ami bennük van. Téged dicsőít menynyei sereg, Jeruzsálem, az elsőszülöttek Egyháza, azok, kik a mennyben kiválasztottak. Téged magasztalnak a bírák és próféták szellemei, a vértanúk és apostolok lelkei, az angyalok, az arkangyalok, a trónolók, az uralkodók, a fejedelmek, a hatalmak és a félelmetes erők, a berubok és a szeráfok. Együtt énekelik fenséges dicsőséged győzelmi dalt:

Szent, szent, szent

A seregek Ura, Istene,

Ég és föld telve vannak dicsősége hírével.

Hozsanna a magasságban;

Áldott, ki az Úr nevében jön:

Hozsanna a magasságban. (Szent Jakab liturgiájából.)

Valóban méltó és igazságos, szent, illő és lelkünknek üdvös, hogy téged, léterő, parancsoló, Úr, Isten, mindenható Atya dicsérjünk és magasztaljunk, neked hálát adjunk, és téged fáradhatatlan szájjal, soha el nem hallgató ajakkal és hangos szívvel éjjel és nappal megvalljunk. Mert te alkottad az

eget és ami az égben van; — a földet és ami a földön van; — a tengert, a forrásokat, a folyókat, a tavakat és mindent, ami bennük van; — és te teremtetted az embert képedre és hasonlatosságodra. Te ajándékoztad neki a paradicsom gyönyörűségeit, és nem vetetted meg őt elbukása után sem, nem hagytad el, te jóságos, hanem a parancsolatokkal visszahívtad, a próféták által tanítottad, és ezzel a félelmetes, életet adó és mennyei titokkal újból megteremtetted és megújítottad. Mindezt bölcsességeddel, igaz világosságoddal, egyszülött Fiaddal, a mi Urunk, Istenünk, Megváltónk, Jézus Krisztussal tetted. Átala és vele és a Szentlélekkel adunk hálát neked, és ajánljuk fel ezt a lelki és vérontás nélküli áldozatot, amit neked, Urunk, a nap felkeltétől napnyugatig, északról és délről minden nép bemutat. Mert nagy a te neved minden nép között és mindenhol tömjénfüsttel, áldozattal és ajándékokkal hódolnak szent nevednek. Mindenben uralkodó, hatalom, erő és erőszak felett álló vagy és fenségesebb minden névnél, mely valaha volt és lesz ezen a világon. Téged áll körül ezerszer ezer és milliószor millió szent angyal és az arkangyalok seregei. Fáradhatatlan szájjal és soha nem szűnő dicsőítéssel mondja egyik a másiknak a háromszorosan szent győzelmi éneket:

Szent, szent, szent a seregek Ura. Az ég és a föld tele vannak a te fenségeddel. Szentelj meg mindig minket, és vedd magadhoz a többiével a mi magasztalásunkat is, Urunk, parancsolónk. (Szent Márk liturgiájából.)

Méltó és igazságos, hogy téged az egyszülött Jézus Krisztus örök Atyját dicsérjünk, magasztaljunk és dicsőítsünk. Dicsérünk téged, örök Isten, kideríthetetlen, kimondhatatlan és megfoghatatlan minden teremtetett lény számára. Dicsérünk téged, kit az egyszülött Fiú elismert, kit ő a teremtetett természetnek hirdetett, megmutatott és nyilvánított. Dicsőítünk téged, kit a Fiú elismer és aki a szenteknek megmutatja magát. Téged, kit az Ige megvall, kire ő felnézett, és akit a szentek magasztalnak. Dicsőítünk, láthatatlan Atya, a halhatatlanság adománya. zója. Te vagy az élet forrása, a fény forrása, minden kegyelem és igazság forrása, az emberek szeretője és a szegények barátja, aki mindenkiel kiengesztelődik, és szeretett Fia által mindekit magához von. Kérünk, tégy igazán élő emberekké. Add a fény Lelkét, hogy megvalljunk téged az egyedül igaz Istent, és akit te küldtél, Jézus Krisztust. Add a Szent lelket, hogy kimondhatatlan titkaid elmondhassuk és megmagyarázhassuk. A mi Urunk Jézus Krisztus beszéljen bennünk és a Szentlélek általunk magasztaljon. Mert te minden kormányzat, hatalom, erő és uralom és név felett állsz, akit nem csak a mostani, hanem az eljövendő világban is magasztalni fognak.

Előtted ezernyi és tízezernyi angyal, arkangyal, trónolók, uralkodók és hatalmak állanak. Az ő imádságukkal fogadd el a mienket is, mikor mondjuk: Szent, szent, szent a seregek Ura, az ég és a föld tele van a te dicsőségeddel. (Serapion Euchologionjából.)

Megemlékezések. Kérünk téged, Uram, állj szent Egyházaod mellé, mely a föld egyik végétől a másikig ér. Te szerezted meg magadnak Krisztusod drága vérével, hogy rendületlenül és szilárdan megőrizd mindörökké. Könyörgünk minden püspökért, akik az igazság igéjét terjesztik. Könyörgünk minden elöljáróért és az egész népért. Add, hogy minden ügyünk békében folyjon le, hogy életünk egész idejét békében és egyetértésben töltsük el, és téged Jézus Krisztus, reménységünk által dicsőítsünk.

Áldunk téged minden szentért, akiken tettséged öröktől fogva nyugszik, a patriarkákért, igazakért, apostolokért, vértanukért, bölcsékért, papokért, szűzekért, özvegyekért, világiakért és mindenkiért, kiknek nevét te ismered. Áldozatot mutatunk be neked ezért a népért: tedd Krisztusod dicsőségére, hogy királyi papság és szent nép legyen. Áldozunk neked a szüzességben élőkért, az özvegyekért és házasemberekért, néped gyermekeiért; ne vess el senkit sem közülünk.

Könyörgünk hozzád ezért a városért, a betegekért, mindenkiért, kiknek nehéz az életük, a szárazon és vizen utazókért, légy mindegyik segítője, védője és oltalmazója.

Könyörgünk hozzád azokért, akik gyűlölnek és üldöznek minket szent neved miatt, akik az Egyházon kívül élnek és tévelyegnek; fordítsd őket a jó felé és enyhítsd szenvedélyességüket.

Azokért is könyörgünk, akiket komoly ok tart vissza attól, hogy minket mindnyájun-

kat istenfélelemben őrizhess meg, és minket sértetlenül, ártatlanul és kifogástalanul Krisztusod, az egész látható és láthatatlan természet Istenének, királyunknak birodalmában egyesíthess. Mert tied minden dicsőség, magasztalás, hála, tisztelet és imádás, az Atyáé, a Fiúé és a Szentléleké, most és örökön örökké. Amen. (Az apostoli konstitúciókból.)

Áldozatot mutatunk be neked, mi Urunk, az egész világon elterjedt szent, katolikus és apostoli Egyházadért. Add neki már most is, Uram, Szentlelked gazdag ajándékait.

Kegyesen gondolj mindenkire, Urunk, irgalmazz mindenkinek. Parancsoló, békülj ki mindannyiunkkal. Add a néped tömegeinek a békét, oszlasd el a haragot, tartsd távol a háborúkat, szüntesd meg az Egyháztól való elszakadást és a lázadásokat, semmisítsd meg a hitetlenek áskálódásait, adj békét és a te testedet, Istenünk, menekülésünk és reményünk. (Szent Jakab liturgiájából.)

Hozzád könyörgünk és kiáltunk, emberek barátja, jóságos. Emlékezz meg, Urunk szent, egyedüli katolikus és apostoli Egyházadról, mely a világ egyik végétől a másikig terjed, emlékezz meg minden népről és egész nyáiaadról. Őntsd mindannyiunk szívébe az egek békéjét, és add nekünk ennek az életnek a békéjét.

Békeség királya, ajándékozd nekünk a békét az egvetértésben és szeretetben. Végy minket magadhoz, Isten, rajtad kívül senki mást nem ismerünk, a te nevedet szólítjuk.

Adj életet mindenki lelkének; a bűn halála nem uralkodik felettünk, a te néped felett.

Irgalmassággal és könyörületességgel keresd fel, Urunk, néped betegeit, gyógyítsd meg őket. Fordíts el tőlünk és tőlük minden betegséget és gyengeséget; üzd ki belőlük az erőtlenség szellemét.

Emlékezz meg, Urunk, minden szorongatott és elnyomott krisztusi lélekről, kik az isteni könyörületességre és segítségre szorúlnak, és térítsd meg az eltévelyedetteket.

Emlékezz meg, Urunk, rólunk is, bűnös és méltatlan szolgálóidról, és irtsd ki, mint jóságos, emberszerető Isten, bűneinket. Emlékezz meg, Uram, rólam is, szegény, bűnös, méltatlan szolgálóról, és irtsd ki bűneimet, mint emberbarát Isten. Légy velünk, kik mindenekfelett szent nevednek szolgálunk. Áldd meg, Urunk, a mi gyülekezetünket! Irtsd ki egészen a világból a bálványimádást. Dobd a sátánt minden rossz befolyásával és gonoszságával lábaink alá. Alázd meg, Urunk, mint mindig, úgy most is szent Egyházad ellenségeit. Fegyverezd le elbizakodottságukat, mutasd meg gyorsan nekik gyengeségüket; semmisítsd meg elbizakodottságukat és akadékoskodásukat, mit ellenünk cselekszenek. Urunk, emelkedj fel és ellenségeid szétszóródnak, és akik szent nevedet gyűlölik, mind megfutamodnak. Áldásokkal növelj hűséges és igazhívó népedet sok ezerre és millióra, hogy ők is szent akaratodat teljesítsék. (Szent Márk liturgiájából.)

Átváltozás előtt. Értünk elviselt szen-

vedéseidre emlékezve mondunk hálát neked, mindenható Istne, nem adósságunk mértéke szerint, hanem gyenge tudásunk módján, és így teljesítjük az Úr Jézus megbizását. Azon az éjtszakán ugyanis, mikor elárultak, szent és tiszta kezébe vette a kenyeret, felfemelte hozzád tekintetét, hozzád, Istenéhez és Atyjához, megtörte, tanítványainak adta és mondta: „Ez az Újszövetség titka, vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely megtöretik sokakért a bűnök bocsánatára.” Ugyanígy megtöltötte a kelyhet borral és vízzel és megszentelte és odaadta nekik, mondván: „Igyatok mindnyájan belőle, ez az én vérem, mely kiöntetik sokakért a bűnök bocsánatára. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Ahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a bort isszátok, hírül adjátok az én halálomat, amíg el nem jövök.” (Az apostoli konstitúciókból.)

Szent vagy, örökkévalóság királya, Úr, minden szentség forrása. Szent egyszülött Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus, aki által tettél mindent, Szent a Szentlélek, aki mindent kikutat, még az istenség mélységeit is. Szent vagy Mindenható, Korlátlan, Jóságos, Félelmetes, Irgalmas, részvételtjes különösen képed mása iránt. Te teremtetted az embert földből képedre és hasonlatosságodra. Te ajándékoztad neki a paradicsom gyönyörűségeit. Amint megszegte tilalmaidat és száműzted, nem vetted meg és nem hagytad el, jóságos, hanem mint együttérző Atya nevelted, törvényeid által meghívtad és a próféták által kioktattad. Később még egyszülött Fia-

dat is, a mi Urunk Jézus Krisztust, a világra küldted, hogy eljöveteleivel képedet megújítsa és felébressze. Az égből jött le, testté vált a Szentlélekből és Máriából, a Szűzből és Istenanyából, érintkezett az emberekkel és mindent a mi üdvösségünkre cselekedett.

Mikor ő, a be.wtFulscaqalá.éétaoihetaoih az önkéntes és életet adó kereszthalálnak ki akarta szolgáltatni magát, kezébe vette a kenyeret azon az éjtszakán, mikor elárulták, vagy inkább kiszolgáltatta magát a világ életéért és üdvösségéért, feltekintett az égre, megmutatta neked, isteni Atyjának, hálát adott, megszentelte, megtörte és tanítványainak adta, miközben mondá: Vegyétek és egyétek, ez az én testem, amely megtöretik értetek és a bűnök bocsánatára. Ugyanígy az étkezés után kezébe vette a kelyhet, bort és vizet öntött bele, felmutatta neked, Isten, Atyjának, hálát adott, megszentelte, megáldotta, megtöltötte a Szentlélekkel, szent és boldog tanítványainak adta és így szólt: Igyatok mindnyájan ebből, mert ez az én vérem, az Újszövetség vére, mely kiöntetik és feláldoztatik értetek és sokakért a bűnök bocsánatára. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Mert ahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a bort isszátok, hírül adjátok az ember Fia halálát, és megvalljátok a feltámadását, míg újra eljön. (Szent Jakab liturgiájából.)

Töltsd meg ezt az áldozatot, Istenem, áldásokkal a Szentlélek eljövetele által. Mert maga a mi Urunk és Istenünk és legfelségebb királyunk, Jézus Krisztus azon az éjt-

szakán, mikor feláldozta magát bűneinkért és testével a legborzalmasabb halált szenvedte el, leült tanítványaival az asztalhoz, szent és makulátlan kezébe vette a kenyeret, feltekintett az égre Atyjához, Istenünkhöz és mindenek Istenéhez, hálát adott, megáldotta, megszentelte, megtörte, szent és boldog tanítványainak és apostolainak adta ezekkel a szavakkal: Vegyétek és egyétek, mert ez az én testem, mely megtöretik és feláldoztatik értetek a bűnök bocsánatára.

Ugyanígy az étkezés után fogta a kelyhet, bort és vizet öntött bele, feltekintett az égre Atyjához, Istenünkhöz és mindenek Istenéhez, hálát adott, megáldotta, megtöltötte a Szentlélekkel és szent és boldog tanítványainak és apostolainak adta ezekkel a szavakkal: Igyatok ebből mindnyájan. Mert ez az én vérem, az Újszövetség vére, mely kiöntetik és feláldoztatik értetek és sokakért a bűnök bocsánatára. Ezt cselekedjétek az én emlékemre. Mert ahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a bort isszátok, az én haláloamat adjátok hírül, az én feltámadásomat és mennybemetelemet valljátok meg, amíg újra eljövök. (Szent Márk liturgiájából.)

Tele van az ég, tele van a föld hatalmas fenségeddel, hatalmak Istene. Telítsd meg ezt az áldozatot erőddel és jelenléteddel. Mert neked mutatjuk be ezt az élő áldozatot, ezt a vérontás nélkül felajánlott adományt. Neked áldozzuk ezt a kenyeret, Egy-
szülötted testét. Ez a kenyér szent testének mása, mert Jézus Krisztus azon az éjtszakán,

melyen kiszolgáltatták, kezébe vette a kenyeret, megtörte és tanítványainak adta, miközben mondotta: „Ez az én testem, mely megtöretik értetek a bűnök bocsánatára.” Ezért ünnepeljük mi is a halál misztériumát, és hoztuk ezt a kenyeret; s ezen áldozat útján légy kegyes, igazság Istene. s ahogy ez a kenyér szétszóratott a hegyeken és össze téve egy lett, úgy gyűjtsd Egyházadat is össze minden népből és minden országból, minden városból, minden faluból és házból, és tedd eggyé, élővé és katolikussá Egyházadat. A kelyhet is, a vér jelképét is idehoztuk neked, mert Jézus Krisztus Urunk az étkezés után kezébe vette a kelyhet és így szólt tanítványaihoz: „Vegyétek, igyátok, ez az Újszövetség vére, mely kiontatik értetek a bűnök bocsánatára.” (Serapion Euchologionából.)

Az átváltozás után. Megemlékeztünk buzgó tisztelettel szenvedéseiről, haláláról, mennybemeneteléről és elkövetkezendő második eljövételéről, mikor dicsőség és hatalomban fog megjelenni, hogy ítéljen élőnek és holtak felett, és mindenkinek érdeme szerint adja meg jutalmát. Így ajánljuk fel áldozatul ezt a kenyeret és ezt a bort neked, a királynak és Úrnak az ő parancsa szerint, és általa mondunk neked hálát, aki méltattál minket arra, hogy előtted állhasunk és színed előtt kérhessünk: tekints tet széssel ezekre az áldozatokra, melyek színed előtt fekszenek, Isten, kinek semmire sincs szükséged, és vedd kegyesen Krisztusod dicsőségére.

Küldd le erre az áldozatra Szentlelkedet, Jézus Urunk szenvedéseinek tanuját, hogy ez a kenyér mint Krisztus teste és ez a bor, mint szent vére jelenjék meg itt. Add, hogy mindazok, akik részesülnek benne, istenfélelmenben növekedjenek, bűneik bocsánatát elérjék, az ördögtől és tévedéseitől megszabaduljanak, és lelkük elteljék a Szentlélekkel. Tedd Krisztushoz méltókká őket, és engedd, hogy az örök életet megkapják, mert megbékéltél velük, mindenható Isten. (Az apostoli konstitúciókból.)

Megemlékeztünk tehát életét adó szenvedéseiről, üdvösséget hozó keresztyéről, haláláról és eltemetéséről, harmadnapra halottaiból való feltámadásáról, mennybemene teléről, az Istenatya jobbán ülőről, végül második fenséges és borzalmas eljövételéről, mikor eljön dicsőségben ítélni elevenek és holtak felett, és mindenkit cselekedetei szerint megmérlegel. Kímélj minket, Uram! Irgalmatat ismerve, még bensőségesebben mutatjuk be neked ezt a félelmetes és vérontás nélküli áldozatot. Kérünk, ne bánj velünk bűneink szerint, és ne ítélj meg gonosztetteink után. Jóságod és kimondhatatlan emberszereteted szerint ne vedd figyelembe, hanem ródd le adóslevelünket, mely ellenünk, védelmedet kérők ellen bizonyít. Ajándékozd nekünk égi és örök adományaidat, melyeket szem nem látott és fül nem hallott, ember-szív fel nem fogott, melyeket te Isten, azoknak készítettél, kik téged szeretnek.

Emberek barátja, Isten, ne vesd el a népet,

könyörülj rajtunk, Uram, Isten, mindenható Atya! Irgalmazz nekünk, Isten és Atya! Irgalmazz nekünk, Isten, nagy irgalmasságod szerint: küldd le reánk és ezekre az ittfekvő áldozatokra Szentlelkedet, az uralkodót és teremtőt, az egylényegűt és örökkélétezőt, aki veled, Istennel, az Atyával és egyszülött Fiaddal egyformán uralkodik és trónol.

A törvény és próféták által ő szólt Újszövetségben; galamb alakjában ő szállt le a Jordán folyónál a mi Urunk Jézus Krisztusra és maradt felette; tüzes nyelvek alakjában ő jött el pünkösöd napján az apostolokra. Őt magát, Szentlelkedet küldd le reánk, Urunk és az itt fekvő áldozatra, hogy mindazoknak, kik résztvesznek belőle, a bűnök bocsánatára és az örök életre, a test és a lélek megszentelésére, jó cselekedetek termékenységére és a te szent katolikus Egyházad megerősítésére szolgáljon. Te alapítottad a hit sziklájára, hogy a pokol kapui ne vehessenek erőt rajta; te őrzöd meg és szabadítod meg a világ végéig minden téves hittől, gyűlölködéstől és gonosztevőktől. (Szent Márk liturgiájából.)

Urunk, Parancsolónk, mindenható, menyyei Király, egyszülött Fiad, a mi Urunk, Istenünk és Megváltónk, Jézus Krisztus halálát és a harmadik napon bekövetkezett boldog emlékű feltámadását halottaiból adjuk hírül; megvalljuk mennybemenetelét is, hogy az Istenatya jobbra felől ül, és várjuk második félelmetes és borzalmas eljövetelét, mikor eljön ítélni igazsággal ele-

venek és holtak felett, és mindenki cselekedetei szerint nyeri el jutalmát.

Neked, Urunk, Istenünknek mutatjuk be adományaidból és szent színed előtt neked áldozzuk azt, ami a tied. Könyörgünk és kérünk téged, emberek barátja, jóságos küldd le szentséged magasságából, pompázatos otthonodból, a megmérhetetlen világodból a Vigasztalót, az igazság Lelkét, a szentet, az Urat, a Teremtőt. A parancsolatok által, a próféták és az apostolok útján ő beszélt; mindenütt jelen van és mindent megtölt, ő önt tetszésed szerint szentséget abba, kibe akar. Természetben egy, működésben száz és százalakú, az isteni kegyelmek forrása, veled egylényegű, tőled származva, együtt uralkodik a te és egyszülött Fiad, a mi Urunk, Istenünk és Megváltónk, Jézus Krisztus birodalmában. Küldd le reánk és erre a kenyérre és kehelyre Szentlelkedet, hogy ezeket az adományokat mint mindenható Isten megszentelje és tökéletessé tegye. Add, hogy mindannyiunknak, kik részt veszünk bennük, hitünk megerősödésére, józanságra, gyógyulásunkra, megértésre, a lélek megújulására, testünk és szellemünk átalakulására, az örök élet és a romlatlanság boldog közösségére, mindenekfelett szent neved dicsőségére, a bűnök bocsánatára szolgáljon, hogy ezzel, mint mindennel a te mindennél szentebb, tiszteletreméltó és dicsőséges neved legyen imádott és magasztalt Jézus Krisztussal és Szentlélekkel egyetemben.

Krisztus iránti hitben elhunyt lelkeknek

adj nyugodalmat, Urunk, Istenünk, szentjeid sátrában és add nekik birodalmodban a megígért javakat, amiket szem nem látott és fül nem hallott és senki szíve fel nem fogott és amiket te azoknak készítettél, Isten, kik téged szeretnek. Juttasd lelküket nyugalomra és méltasd őket a mennyországra; nekünk pedig kölcsönözz neked tetsző és bűn nélküli keresztény halált, és add szentjeid jutalmát nekünk osztályrészül. Amen. (Szent Márk liturgiájából.)

Jöjjön le szent Igéd erre a kenyérre, igazság Istene, hogy ez a kenyér az Ige teste legyen, és erre a helyre, hogy az igazság vére legyen. Add, hogy minden résztvevő mint az élet orvosságát vegye magához minden betegség meggyógyítására és minden tökéletesedés és erény megerősítésére, nem pedig szegyenére és szentségtörésre. Mert téged szólítunk, az Örökkévalót, egyszülött Fiad útján a Szentlélekben. Nyerjen ez a nép irgalmat és méltó legyen a tökéletesedésre; jöjjenek az angyalok, hogy a nép oldalára álljanak a gonosz megsemmisítésére és az Egyház megerősítésére.

Könyörgünk minden elhunytért, akikről most megemlékezünk. Szenteld meg ezeket a lelkeket, mert te mindegyiket ismered. Szentelj meg mindenkit, akik az Űrban hűnytak el. Kívánjuk, hogy szent hatalmaid közé számíttassanak, adj nekik lakóhelyet mennyei birodalmodban.

Fogadd el néped hálaadását, áldj meg mindannyiunkat, kik ezt az áldozatot felmutattuk és hálát adunk és ajándékozz ke-

gyelmesen egész népednek egészségét, tökéletes erőt, vidám bátorságát és a lélek, és a test előrehaladását, magasba törekvését egyszülött Fiad, Jézus Krisztus által a Szentlélekben. Miképen volt kezdetben és van most és lesz mindig nemzedékről-nemzedékre, mindörökkön örökké. Amen. (Serapion Euchologionjából.)

Megemlékezésre. Emlékezz meg, Uram és Istenem, a lelkekről és minden élőről, kikre gondoltunk és azokra is, kikről nem emlékeztünk meg. Emlékezz meg minden igazhívőről Abeltől, az igazságostól kezdve egészen a mai napig. Te magad adj nekik nyugodalmat az élők országában, birodalmadban, a paradicsom ölén, szent atyáink, Ábrahám, Izsák és Jákob kebelén. Ott távol van a bánat, szomorúság és vágyódás. Ott a te színed fénye örökös és világít mindig. Békében vess véget életünknek, Uram, keresztényien, neked tetszően haljunk meg, és amikor és ahogyan akarod: csak szenny és bűn nélkül gyűjts minket össze kiválasztottaid lábainál. A te egyszülött Fiad által, a mi Urunk Jézus Krisztus, Istenünk és Megváltónk által; mert egyedül ő jelent meg a földön büntelenül. (Szent Jakab liturgiájából.)

5.

Veszünk

most: felajánlott földi kenyerünkért égi kenyeret, feláldozott emberi életünkért isteni életet. Így lesz teljes a „sacrosacrum commercium“, a szentmise szentséges cseréje. A szent áldomásban való részvételhez előkészít az Úr asztali imádsága a mindennapi kenyérért, — a kenyértörés és a békecsók, — az Agnus

Dei és az utána következő imádságok. Utána hálát adunk és az Úr áldásával megyünk vissza a világba: „az Eucharisztia misztériumával konszekrálni” a világot.

Nagy vagy Isten és nagy a te neved, nagy vagy tanácsaidban, hatalmas műveidben. Szent Fiad, Jézus, Megváltónk Istene és Atyja, nézz le reánk és nyájadra, melyet általa választottál ki neved dicsőítésére. Szenteld meg testünket és lelkünket és méltass minket arra, hogy az itt fekvő javakat tisztán, a lélek és test minden szennytől megtisztulva élvezzük. Egyet se tarts közöttünk méltatlannak, hanem légy segítőnk, védelmezőnk és oltalmazónk Urunk Krisztus által, aki által dicsőség, tisztelet, dicséret, magasztalás, hála legyen neked és a Szentléleknek mindörökké. Amen. (Az apostoli konstitúciókból.)

2. *Mi Atyánkra.* A mi Urunk, Istenünk és Megváltónk, Jézus Krisztus Istene és Atyja, Úr, kinek a neve nagy, természete boldog, jósága tökéletes, mindenki Istene és Atyja! Áldott vagy mindörökké. A kerubok felett trónolsz és a szeráfok dicsőítenek. A szent angyaloknak és az arkangyaloknak ezerszer ezer és tízezer miriádjai vesznek körül téged. Fogadd el ezeket a neked felajánlott adományokat és ajándékokat lelki illatul, és méltóztass azokat jóságosan megszentelni és tökéletessé tenni Krisztusod kegyelme és mindenekfelett szent Lelked lejövele által. Szenteld meg, Urunk, lelkünket, testünket és értelmünket. Tedd próbára gondolatainkat, és fürkészd ki lelkiismeretünket, távolíts el tőlünk minden kicsapongó képze-

letet, minden ártalmas vágyakozást, minden illetlen elhatározást, minden irigységet és büszkeséget, minden képmutatást, hazugságot és fondorlatot, az élet minden szórakozását, minden kapzsiságát és dicsvágyat, minden könnyelműséget és rosszaságot, minden haragot és dühösséget, minden rágalmat és káromlást, a test és lélek minden gerjedelmét, melyek szentséged akarata ellenére vannak. Méltass minket arra, emberek barátja, nagy Isten, hogy téged, a szent Istenatyát a mennyekben bizalommal és véték nélkül, tiszta szívvel és megtört lélekkel, emelt homlokokkal és szent ajkakkal merhessünk megszólítani és mondani: Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg, stb.

Uram, ne vigy minket a kísértésbe, erősség Ura, hiszen ismered a mi gyengeségünket, hanem szabadíts meg a gonosztól, műveitől, minden gonosz törekvésétől és álnokságától; szent neved által, melyet alacsonyságunk védelmére hívunk. Mert tied a hatalom, az erő és a fenség, az Atyáé, a Fiúé és a Szentléleké, most és mindörökön örökké. Amen. (Szent Jakab liturgiájából.)

Világosság Istene, élet teremője, kegyelmek forrása, világok alkotója, tudományok alapköve, bölcsesség adója, szentség kincse, tiszta imádságok tanítója, lélek jótevője! Te azt adod a benned bízó kicsinyeknek, ami után az angyalok vágyakoznak. Te kivezettél minket a romlásból a világosságra, te adsz nekünk a halál után életet, szolgaság helyett szabadságot, és elűzöd bennünk a bűn sötéttségét egyszülött Fiad

eljövetele által. Világosítsd, parancsoló Úr, a Szentlélek kiáradása által lelkünk szemeit, hogy ezt a halhatatlan és mennyei ételt ne elítélésünkre vegyük magunkhoz. Szentelj meg minket tökéletesen lélekben, testben és szellemben, hogy ezt az imádságot mondjuk tanítványaiddal és szent apostolaiddal:

Mi Atyánk, ki vagy a mennyeekben... stb.

Igen, Uram, Uram, ne vigy minket a kísértésbe, hanem szabadíts meg a gonosztól. Nagy könyörületességed tudja, hogy gyengeségünk miatt nem tudunk állhatatosak maradni; hanem adj a kísértéssel kegyelmet is, hogy állva maradhassunk: Te adtad nekünk a hatalmat, hogy a kigyókra és skorpióra és az ellenség egész hatalmára tiporhassunk. Mert tied az erő és a hatalom és az uralom mindörökké. Amen.

Szent áldozás előtt. Parancsoló, Úr, Isten, Mindenható, ki a kerubok felett trónolsz és akit a szeráfok dicsőítenek, ki a chaoszból az eget alkottad és a csillagok tömegével díszítetted fel, és a testnélküli angyalok seregeit állítottad fel a magasban: szolgálatunk jeléül meghajtottuk előtted testünk és lelkünk fejét. Uzd el, könyörögünk, a bűnök eltírtolt támadásait lelkünkben; és világítsd meg Szentlelked isteni sugaraival lelkünket, hogy megismeréssel eltelve, ezekből az előttünk fekvő javakból, makulátlan testből és drága vérből, a mi Urunk, Istenünk és Megváltónk, a te egyszülött Fiad ajándékaiból méltóan kérjünk részt. Nagy és véghetetlen jóságoddal ho-

csásd meg minden bűnünket, egyszülött Fiad kegyelme, irgalma és emberszeretete által, aki által és akivel és a mindenekfelett szent és alkotó Szentlélekkel dicsőség és hatalom legyen neked, most és mindörökön örökké. Amen.

Szent, legfőbb, félelmetes, ki szentségben nyugszol, Uram, kegyelmed ígéje és Szentlelked kiáradásával szentelj meg minket. Mert te, parancsoló, mondtad: Legyetek szentek, mint én szent vagyok. Urunk, Istenünk, Isten megfoghatatlan Igéje, az Atyával és Szentlélekkel egylényegű, egyformán örök és öröktől létező, fogadd el ezt a dicsérő szózatot, melyet a kerubokkal és szeráfokkal én is, bűnös és méltatlan szolgád mondunk:

Uram, irgalmazz; Uram irgalmazz; Uram irgalmazz! (Szent Márk liturgiájából.)

Kenyértörésnél. Méltass minket, igazság Istene, erre az egyesülésre; és add, hogy általa testünk tisztaságot, lelkünk megértést nyerjen. Tégy bölcsekké, irgalom Istene, tanítson a test és vér magunkhoz vételével. Dicsőség és erő legyen neked Egyszülötted által a Szentlélekben, most és mindörökön örökké. Amen.

Bűnbánati imádság. Mindenható Úr, atyáink: Ábrahám, Izsák és Jákob és az igaz utódaik Istene. Az egész világot, eget és földet te teremtetted mindennel, ami szépségüket alkotja. A tengert törvényed szavával bilincsekbe verted, az alvilágot elkülönítetted, és föléje félelmetes és dicsőséges neved jelét tetted. Te előtted minden te-

remtmény remeg, a te hatalmadtól mindenki fél, mert nem tudják híred nagyságát elviselni, a bűnösök pedig nem tudják fenyegetéseid haragját elbírní. De ígéreted irgalma megmérhetetlen és nem láthatunk mélységébe, mert te a legfőbb, a legjobb, legtürelmesebb Úr vagy, tele jósággal és elnézéssel az emberek gonoszsága iránt.

Urunk, jóságod nagysága szerint minden bűnbocsánatot és elnézést megígértél. Azoknak, kik ismételten bűnt követtek el ellened, irgalmad jósága szerint megadtad bűnös lelkük gyógyulására a bánatot.

Te, Urunk, az igazak Istene, nem az igazaknak ígérted meg a bűnbocsánatot, hanem azoknak, kik ellened vétkeztek. Nekem, bűnösnek; mert oly sok a bűnöm, mint a tenger partján homokszem: vétkeim megsokasodtak, Uram, én nem vagyok méltó, hogy szememet felemeljem és az égre nézek. A bűn vasláncainak súlya alatt földre vagyok sujtva, nem tudom fejem felemelni, nem tudok lélegzeni, mert haragodat kihívтам, és előtted gonoszságot követtem el. Nem követtem akaratomat, nem tartottam meg parancsaidat, vétkeztem: és botlásaimat megsokszoroztam.

Most meghajtom szívemet, elnézésért könyörgök. Bűnöztem, Uram, bűnöztem, elismerem igaztalanságaimat.

Ezért kérek könyörögve, Uram, tégy megint szabaddá, ne engedd, hogy tönkre menjek gonoszságom miatt. Ne űzz haragodban az örök kínokra, és ne kárhoztass el a föld mélyébe.

Mert te Istenem a bűnbánók Istene vagy, nálam mutasd meg jóságodat, és végtelen irgalmaddal könyörülj meg rajtam, szerencsétlenem, és magasztallak életem minden napján, mert az ég minden erői téged magasztalnak, és téged illet minden dicsőség mindörökké. Amen. (Serapion Euchologion-jából.)

Áldozásra. Ime: az Isten Báránya, az Atya Fia, aki elveszi a világ bűneit és a világ életéért és üdvösségeért keresztre feszítettetett.

Urunk, Istenünk, mennyei kenyér, mindenek élete! Vétkeztem az ég ellen és te ellened! Nem vagyok méltó, hogy a te makulátlan miszteriumodban részes lehessenek. De méltass arra kegyelmeddel, mint irgalmas Isten, hogy szent testedet és drága véredet a bűnök bocsánatára és az örök életre, ne pedig elítéltetésemre vehessem magamhoz.

Dicsőség az Istennek, aki minket megszentelt, és még most is megszentel.

Magasztaljuk Istent egész az égig, és dicsőségét az egész földön terjesszük el: hatalma tartson a világ végéig.

Áldott legyen az Úr, a mi Istenünk neve mindörökké. (Szent Jakab liturgiájából.)

Urunk, mindenható Isten, áldott Fiad, Krisztus Atyja! Te meghallgatod azokat, akik visszatartóztathatatlanul igyekeznek hozzád, azokat is ismered, akik ragaszkodnak hozzád, de hallgatnak. Köszöniük, hogy szentséges titkaid magunkhoz vételére méltónak tartottál minket. Te nyújtottad ne-

künk, hogy azzal, amit helyesnek ismerünk meg, teljes meggyőződésre vezess, hogy jámborságunkat megőrizd, és a bűnöket elhagyhassuk. Mert (a keresztségben) Krisztus nevét mondották ki felettünk, és mi veled egyesültünk. Te emeltél ki minket az istentelenek társaságából, egyesíts is azokkal, akik magukat neked áldozták; erősíts meg minket az igazságban a Szentlélek eljövételével; nyilvánítsd ki nekünk azt, amit még nem tudunk, egészítsd ki, ami hiányzik még, és tartsd meg erősen, amit megismertünk.

Őrizd meg a papokat feddhetetlenül szolgálatodban, a királyokat békében, a feletteket az igazságosságban; adj a levegőnek kellő hőmérsékletet, a gyümölcsnek bőséges termést, a világot tartsd meg mindenható előrelátásodban. A háborúskodó népeket csillapítsd le, az eltévelyedetteket vezesd vissza, népedet szenteld meg. A szűzeket erősítsd, a házastársakat hűségben óvd meg, a nőtlenekeket és hajadonokat védelmezd, a gyermekeket segítsd a felnövéshöz. A most keresztteltekbe önts erőt, és mindannyiunkat gyűjts a menny birodalmába, Krisztusban, a mi Urunkban, akivel dicsőség, tisztelet és imádás legyen neked és a Szentléleknek mindörökké. Amen. (Az apostoli konstitúciókból.)

Hálaadás a szent áldozás után. Hálát adunk neked, Istenünk, Krisztus, hogy testedben és véredben a bűnök bocsánatára és az örök életre résztvenni méltattál. Kérünk

téged, jóságos és szeretetben oly gazdag Úr, őrizz meg minket az elkárhozástól.

Dicsőség, dicsőség, dicsőség neked, Krisztus, Király, az Atya egyszülött Fia! Minket, bűnös és haszontalan szolgálodat méltattál arra, hogy makulátlan misztériumodat a bűnök bocsánatára és az örök életre élvezzük. Dicsőség legyen neked!

Szent, makulátlan, fenséges és áldott Nagyasszonyunkra, az Istenanyára és mindig szűz Máriára és minden szentre emlékezve, kik neked kezdettől fogva tetszettek, viszonzásként felajánljuk magunkat és egész életünket Krisztusnak, a mi Istenünknek.

Isten, aki végtelen és kimondhatatlan emberszeretettel gyarló szolgálidhoz leereszkedtél és ebben az asztalban résztvenni méltattál, ne ítéld el minket bűnösöket tiszta misztériumod élvezete miatt. Őrizz meg minket, jóságos, Szentlelked megszentelő malasztjában, hogy megszentelve, mindazon szentekkel, kik kezdettől fogva tetszettek, részt és örökséget nyerjünk színed világosságában. Egyszülött Fiad, a mi Urunk, Istenünk és Megváltónk, Jézus Krisztus könyörületessége által, akivel áldott vagy mindenekfelett szent, jóságos és életet adó Lelkeddal együtt. Mert dicső és magasztalt, mindenkitől tisztelt és nagy a te neved, az Atya, a Fiú és a Szentlélek neve most és mindörökkön örökké. Amen. (Szent Jakab liturgiájából.)

Hálát adunk neked, Parancsoló, Úr, Istenünk, a te szent, makulátlan, halhatatlan és mennyei misztériumaid vételeért, mert azokat nekünk javunkra, szentségünkre és lel-

künk és testünk gyógyulására osztottad ki. Könyörgünk és hozzád kiáltunk, emberbarát, jóságos Urunk, add meg nekünk az egyszülött Fiad szent teste és drága vérével való egyesülést, hogy ez hitünk önként megvallására, őszinte szeretetre, az isteni boldogság tökéletesítésére, az ellenség visszautasítására, parancsaid tiszteletben tartására, az örök élet zálogára, és Krisztusod bírói széke előtt neki tetsző igazolásunkra szolgáljon. Átala és vele és a mindenekfelett szent, jóságos és életet adó Szentlelkeddel dicsőség és hatalom legyen neked most és mindörökkön örökké. Amen. (Szent Márk liturgiájából.)

Az áldásra betegezőként. Nagy és csodálatos Isten, nézz le szolgálidra, mert meghajtjuk előtted fejünket. Nyujtsd ki hatalmas és áldást osztó kezedet: áldd meg népedet. Véd meg örökségedet, hogy mi mindig és mindenkor téged, élő és igaz Istenünket dicsőítsünk, a szent és egylényegű Háromságot, az Atyát, a Fiút és a Szentlelket, most és mindörökkön örökké. Amen.

Uram, te szentséget kölcsönöztél nekünk egyszülött Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus mindenekfelett szent testével és drága vérével való egyesülésben; add jóságos Szentlelked kegyelmét is és sértetlenül védj meg minket hitünkben. Vezess a tökéletes gyermekségre, a megváltásra és az örökkévalóság eljövendő élvezésére. Mert te vagy Isten a mi megszentelésünk és világunk, egyszülött Fiad és Szentlelked által most és mindörökkön örökké. Amen.

Uram, Jézus Krisztus, az élő Isten Fia, Pásztor és Bárány, aki elveszi a világ bűneit! Te engedted el mindkét adós tartozását, te adtál a bűnös nőnek bocsánatot, és a nyavalyatörősnek bűnei megbocsátásával egészségét is visszaadtad. Nézd el, bocsásd meg és engedd el, Istenünk, bűneinket, mind amiket tudva és akarva, vagy amiket tudatlanul és akaratlanul, vagy amiket mulasztással és parancsolataid áthágásával elkövettünk, és amiket Szentlelked jobban ismer, mint mi, szolgáid. Mert te vagy a mi Istenünk, a könyörületesség Istene, ki menteni és eltaszítani tud. Téged illet a dicsőség az öröktől létező Atyával és a teremtető Szentlélekkel most és mindörökön örökké. Amen. (Szent Jakab liturgiájából.)

Legfőbb király, az Atyával egyformán örökkévaló, erőddel lefegyverezted a poklot, legyőzted a halált, az erejét megköttetted, isteni hatalmaddal, kimondhatatlan istenségeddel Ádámot felébresztetted halottaiból. Nyujtsd ki, Urunk, makulátlan tested és drága véred magadhoz vétele által láthatatlan és áldástosztó jobbadat: és áldj meg mindnyájunkat. Irgalmazz, erősíts meg minket isteni erőddel, és távolítsd el belőlünk a test vágyakozásának gonosz és bűnös hajlamait. Világosítsd meg lelki szemünket az istentelenség sötétsége ellen, és egyesíts a neked tetsző gyülekezetben. Mert általad és veled illeti meg az Atyát és a Szentlelket minden magasztalás, hatalom, imádás és hálaadás most és mindig, mindörökön örökké. Amen.

Urunk, te adtál nekünk szentséget egyszerű Fiad mindenek felett szent testének és drága vérének magunkhoz vételével. Add a Szentlélek kegyelmét és ajándékát, és feddhetetlenül őrizz meg a hitben. Vezess tökéletes megváltásra és Isten-gyermekségre és az örökkévalóság eljövendő élvezetére. Mert te vagy a mi szentségünk és hozzád, az Atyához és Fiúhoz és Szentlélekhez küldünk a magasba magasztalást, most és mindig és mindörökön. Amen.

Áldott legyen Isten, ki mindannyiunkat megáld, megszentel és védelmez és szent misztériumaiban való részvétel útján meg-
őv. Magasztalt legyen mindörökké. Amen.
(Szent Márk liturgiájából.)

C)

A szent áldozat és áldozás után.

Hálát adunk neked, szent Atya, szent nevedért, mely szívünkben lakik, és a hit és a halhatatlanság megismeréséért, amit Jézus, a te Fiad által nyilvánítottál ki; dicsőség legyen mindörökké neked. Szent nevedért teremtetted mindent, mindenható Urunk. Te adtál az embereknek ételt és italt, hogy élvezzék és hálát adjanak érte. Szolgád útján kegyelmesen lelki italt és eledélt és az örök életet adtad. Mindenek előtt hálát adunk mindenhatóságodért: dicsőség legyen neked mindörökké. Emlékezz meg Egyházadról, Uram, szabadítsd meg minden bajtól, és tökéletesítsd szeretetben. Egye-

sítsd a világ minden tájáról és szenteld meg birodalmad részére, melyet számára készítettél, mert tied a hatalom és dicsőség mindörökké. Jöjjön el kegyelmed, és múljon el a világ. Hozsanna Dávid Fiának. Maran Ata. Az Úr jön! Amen. (Didache.)

Hálát adunk neked, Isten, Jézus Atyja, szent nevedért, melynél fogva bennünk lakozol. Hálát adunk a megismerésért, a hitért, a szeretetért és a halhatatlanságért, miket Fiad, Jézus által ajándékoztál nekünk. Mindenható Isten, a világmindenség Istene, általa teremtetted a világot és mindent, ami benne van, te ültetted a törvényt lelkünkbe, és te adod az embereknek a szükséges táplálékot. Jám bor és igazhívő Atyáink Istene, mindenható, hűséges és egyedül igaz Isten! Csalhatatlan vagy ígéreteidben, te, aki Jézust, Felkentedet a földre küldted, hogy az emberekkel, mint ember érintkezzék. Isteni Ige volt és emberré lett, hogy a tévedést gyökerestől kiirtsa: emlékezzél meg érte Egyházadról is, melyet drága vérével nyertél, váltsd meg minden gonosztól, tedd tökéletessé szeretetedben és igazságodban, és egyesíts mindnyájunkat birodalmodban, melyet te alkottál. Hozsanna Dávid Fiának, áldott legyen ki az Úr nevében jön, Isten, az Úr, aki testben megjelent előttünk.

Hálát adunk neked, Atyánknak, az életért, melyet Jézus, Fiad által adtál nekünk, aki által mindent teremtetted és mindenre gondot viselsz. Te küldted őt mint embert a mi üdvösségünk érdekében, te akartad,

hogy szenvedjen és meghaljon, te támasztottad fel megdicsőülve és ültetted jobboldra, te ígérted meg általa, hogy halottainkból fel fogunk egyszer támadni. Mindenható Úr, örök Isten, amint ez a kenyér gabona alakjában szét volt szórva és egyesítve kenyér lett belőle, úgy gyűjtsd össze Egyházadat a föld minden végéről egy birodalomba. Hálát adunk még neked, Atyánk, a drága vérért, melyet Jézus Krisztus értünk kiosztott és a drága testért, melynek jelképes ünnepét megüljük, mert ő parancsolta meg nekünk, hogy halálát adjuk hírül, mert ezáltal legyen dicsőség neked mindörökké. Amen. (Az apostoli konstitúciókból.)

Hálát adunk neked, Istenünk, mindennek megmentőjének, minden jóért, amit nekünk adtál és Krisztusod szent testének és vérének magunkhoz vehetéseért. Kérünk téged, emberszerető Urunk, óvj meg szárnyaid védelme alatt. Engedd, hogy résztvehessünk szentségeidben utolsó lélegzetvételünkig tartó megvilágosodásra lelkünk és testünk számára és mennyország elnyerésére szolgáljon.

Hálát adunk neked, Urunk és Istenünk, szent, tiszta, halhatatlan és mennyei szentségek magunkhoz vehetéseért, melyeket javunkra, szentségünkre és üdvösségünkre adtad. Te, Uram, engedd, hogy Krisztusod szent testével és vérével való egyesülés bátor hitünk, őszinte szeretetünk, bölcseségünk gyarapodására, lelkünk és testünk gyógy-

gyulására, minden ellenséggel való szembe-
szállásra, parancsaid teljesítésére és Krisz-
tusod félelmetes bírói széke előtti helytálló
igazolásra szolgáljon. (Nagy Szent Vazul li-
turgiájából.)

A hála szava. Köszönöm neked, Uram,
Istenem, hogy bár bűnös vagyok, mégsem
távolítottál el magadtól, hanem megenged-
ted, hogy elnyerjem megszentelésedet, bár
méltatlan vagyok; megengedted nekem
azt a tisztességet, hogy a te legtisztább és
égi misztériumodban résztvehettem. Uram,
az emberek igaz barátja, ki a mi üdvönkért
feltámadtál, nekünk átengedted ezeket a tisz-
teletreméltó misztériumokat, hogy a lelkek
és a test javára az élet, a jólét és szentség
forrásai legyenek.

Add, hogy mindez megvalósuljon az én
lelkem és testem üdvéért; őrizz meg engem
minden bajtól, legyen világosság szívemben,
béke és nyugalom értelmemben, bátorság
hitem megvallásában, és őszinte szeretet
irántad, mély bölcsesség és hűség a te pa-
rancsaid iránt, kegyelmed megnövekedése és
birodalmad bírása. Megszentelődve az áldo-
zásban, a te felügyeleted alatt fogok élni,
és mindenkor megemlékezem erről a ke-
gyességről. Ettől a pillanattól kezdve nem
fogok élni magamért, hanem csak a te szol-
gálatodra, Uram, jótevőm! Föl fogok emel-
kedni erről a földről az örök élet remény-
ségéig, amikor teljes birtokában leszek
annak az örök nyugalom birodalmának, hol
a szentek ünnepélyes öröme végnélkül ural-

codik és azok mértéknélküli öröme, akik a te arcod kimondhatatlan szépségét csodálják; mert Krisztusunk, Istenünk, valóban te vagy mindazok kifejezhetetlen öröme, akik téged szeretnek. Minden teremtmény dicsőítsen téged mindörökké.

Kérés. Uram, századok királya és a világ-mindenség teremtője, köszönöm neked mind a jótéteményeket, melyekkel engem elhalmoztál, különösképen pedig, hogy méltóvá tettél arra, hogy legtisztább és éltető misztériumaiddal részesülhettem. Kérlek téged, végtelen jóság, az emberek igaz barátja, tarts meg engem kegyelmedben: őrizz meg szárnyaid árnyékában. Add, hogy életem utolsó napjáig méltóképpen és tiszta lelkiismerettel tudjak áldozni, elnyerhessem bűneim megbocsátását és az örök életet. Mert te vagy az élet igaz kenye, a mi megszentelésünk forrása, minden jó adója; ép azért lerójuk neked a dicséretet az Atyával és a Szentlélekkel egyetemben, most és mindörökon örökké.

Ó, Uram, Jézus Krisztus, add, hogy szent tested megszerezze nekem az örök életet és a te drága véred bűneim megbocsátását. Hogy ez az Eucharisztia az én kegyelmem, üdvöm és felvidámulásom legyen. A te második borzalmas eljöveteled idején add, bár bűnös vagyok, hogy a te szeplőtelen Anyád imádságainak közbenjárására a te dicsőséged jobbján legyek. Úgy legyen.

Máriához. Isten anyja, legszentségesebb királynőm, lelkem világossága, reményem, oltalmam, védelmem, vigasztalásom és bol-

dogságom. Köszönöm neked, hogy érdem nélkül engem arra méltattál, hogy Fiadnak legtisztább testét és drágalátos vérért magamhoz vegyem. Te, aki a világ igazi világosságát a világra hoztad: világosítsd meg az én lelkemet. Te, akiből a halhatatlanság forrása fakadt, irgalom Istenének kegyes Anyja, légy kegyelmes hozzám, keltsd lángra szívem töredelmét, a mult bűneim élő fájdalmát és értelmem valódi alázatosságát. Segíts engem az önmegtagadás fáradalmaiban és tedd, hogy az utolsó leheletemig méltóképpen tudjam megkapni ezen szent titkok üdvöthozó gyümölcseit, lelkem és testem javára. Add, hogy valódi bűnbánatból és töredelemből könnyezzem, hogy életem minden napját a dicsőség himnusaival tudjam megünnepelni, mert áldott és dicső vagy te mindörökké. Úgy legyen. (A különböző görög liturgiákból összeállítva.)

Eucharisztikus imádságok.

Nem hiába volt az ősi krisztusi hívők lelkiségének középpontja az Eucharisztia, — és nem hiába volt a szentáldozat liturgiájának legkiemelkedőbb része a nagy eucharisztikus imádság, (a mai prefáció és kánon őse), de valóban maguk is „eucharisztikus” azaz hálaadó lelkek lettek. Bizonyítják ennek és a következő résznek az imádságai. Ő bár azokat szívünkbe imádkozva mi is hozzájuk hasonlóan „eucharisztikusak” tudnánk lenni!

Hálát adunk neked, Istenünk, szeretett Fiad Jézus Krisztus által, akit az idők teljében, mint Megváltót, Udvözítőt és akarated követét küldted el. Ő a te elválaszthatatlan Igéd, aki által mindent alkottál és kiben ne-

ked kedved tellett. Az égből Szűz méhébe küldted. Testet öltött és anyai méhében hordta Mária azt, aki a Szentlélektől és a Szűztől születve, mint a te Fiad mutatkozott. Teljesíteni akarta akaratodat, neked szent népet akart nyerni, azért szenvedéseiben kitárta karjait, hogy megszabadítsa azokat a kinoktól benned hívőket. Onként engedte magát gyötörni, hogy a halál fölé emelkedjék, a sátán bilincseit elrepessze, az alvilágra taposson, az igazaknak világosságot nyujtson, határt szabjon, és feltámadását nyilvánvalóvá tegye. Mindezen felül kezébe vette a kenyeret, hálát adott neked, és így szólt: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely megtöretik értetek”. Hasonlóképpen kezébe vette a kelyhet és mondta: „Ez az én vérem, mely kiontatik értetek. Valahányszor ezt teszitek, az én emlékezetemet ünnepeletek”.

Megemlékeztünk haláláról és feltámadásáról és kenyeret és bort ajánlunk fel, és hálát adunk neked, hogy méltónak tartottál minket arra, hogy előtted álljunk és neked szolgáljunk. Egyszersmind kérünk, küldd le Szentlelkedet a szent Egyház áldozatára.

Váljék kegyelmedből mindenkinek megszentelésére és a Szentlélekkel való eltelésre és igazságba vetett hit megerősödésére, hogy dicsérünk és magasztalunk Fiad, Jézus Krisztus által. Ki által tisztelet és dicsőség legyen neked, az Atyának és a Fiúnak a Szentlélekkel egyetemben most és mindig. Amen. (Az egyiptomi egyházi rendeletekből.)

Kerubok Ura, uralkodó, mennyei főpap, erénnyel teljes mester, a mi Urunk Jézus Krisztusnak Istene és Atyja, aki semmiből teremtett mindent, úgy, hogy minden van és mindennek határt szab, maga azonban végtelen. Téged állnak körül a szeráfok: mindnyájan háromszor „szentet” kiáltanak feléd; fogadd el ezzel dicsőítéssel a mi magasztalásunkat is, mert mi is így kiáltunk: Szent, szent, szent a seregek Ura, ég és föld tele vannak dicsőségeddel.

Tölts meg minket is híreddel, mely tőled származik és méltóztass Szentlelkedet ezekre a földi adományokra leküldeni: változtasd ezt a kenyeret Urunk és Megváltónk, Jézus Krisztus testévé és ezt a bort az Újszövetség vérévé.

Mert a mi Urunk, Jézus Krisztus azon az éjszakán, mikor elárulták, kezébe vette a kenyeret, hálát adott és megáldotta, megtörte és tanítványainak és apostolainak adta ezekkel a szavakkal: „Vegyétek, egyetek belőle mindnyájan, ez az én testem, mely feláldoztatik értetek a bűnök bocsánatára”. Éppen így kezébe vette, miután ettek, a kelyhet, megáldotta, ivott belőle, és apostolainak nyújtotta ezekkel a szavakkal: „Vegyétek és igyatok ebből mindnyájan, ez az én vérem, mely értetek a bűnök bocsánatára kiontatik. Valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ebből a kehelyből isztok, hírül adjátok haláloamat, és megvalljátok feltámadásomat az én emlékezetemre”.

Hirdetjük halálodat és megvalljuk feltámadásodat; mondjuk a te szavaidat, hogy a

Szentlélek erejéből részesek legyünk adományaidban hitünk erősödésére és gyarapodására, az eljövendő örök életben való reménykedésre. A mi Urunk, Jézus Krisztus által, aki által neked, az Atyának, dicsőség legyen a Szentlélekkel egyetemben. Amen. (Liturgikus papirusokból.)

Parancsoló igaz Isten, Atya, mindennek imádott uralkodója! Valóban méltó, igazságos és szentségedhez illő, hogy téged dicsőítsünk, neked énekeljünk, téged magasztaljunk, hozzád imádkozzunk, neked hálát adjunk, téged az egyedüli, a valóban létező Istent imádjunk és megtört szívvel és alázatosság szellemében felajánljuk neked ezt a misztériumot; mert te ajándékoztad nekünk igazságodnak megismerését. Ki tudná hatalmatat elmondani, dicsőségedet hirdetni vagy mindazt a csodát, amit valaha elkövettél, elmondani, mindennek parancsolója, az ég, a föld és minden látható és láthatatlan teremtmény Ura! A fenség trónján ülsz, és onnan tekintesz le a mélységekbe, örökkévaló, láthatatlan, megfoghatatlan, leírhatatlan, változatlan, reménységünk megmentőjének és a nagy Istennek, a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja. Ő a te jóságod képe, az egység pecsétje, aki magában megmutatja az Atyát, az élő Ige, az örökkévalóság, bölcsesség, élet, megszentelés, erő és valódi világosság igaz Istene. Tőle jelent meg a Szentlélek, az igazság Lelke, a gyermekség kegyes ajándéka, az eljövendő örökség záloga, az örök javak hordozója, az életet adó erő és a reménység forrása. Tőle megerősítve szolgál

neked minden eszes és lelkes teremtmény, és küld örök magasztalást felfelé hozzád, mert minden köteles neked szolgálni. (Nagy Szent Vazul liturgiájából.)

Méltó és igazságos, hogy rólad énekeljünk, téged magasztaljunk és dicsőítsünk, neked hálát adjunk és mindenütt a te uralkodásodat imádjuk. Mert te vagy a kimondhatatlan, megmérhetetlen, láthatatlan, megfoghatatlan, örök és változatlan Isten: Te és egyszülött Fiad és Szentlelked. Te hívtál minket a semmiből életre, és az elbukás után újból te állítottál talpra. Nem hagytál el minket, hanem mindent megteszel, hogy az égbe kerüljünk és a mennyekbe jussunk. Hálát adunk neked és egyszülött Fiadnak és Szentlelkednek mindenért, ami ismert és ismeretlen előttünk, nyílt és elrejtett jótetteidért, melyeket valaha kaptunk. Hálát adunk azért is, hogy ennél az áldozatnál szolgálhatunk, melyet kezeinkből akarsz elfogadni, noha arkangyalok tízezrei és angyalok miriádjai, kerubok és szeráfok állnak melletted. Ők énekelik és kiáltják az éneket:

Szent, szent, szent a seregek Ura! (Szent Chrysostomus liturgiájából.)

Hálaadás a bölcs, vezetéseiben kegyes Istennek. Örök Üdvözítő, egyedüli, mindenható Isten és Üdvözítő, Úr! Mindennek Istene, atyáinknak szent és igaz Istene, Ábrahám, Izsák és Jákob Istene, ki irgalmas és együttérző, türelmes és könyörületes vagy, aki előtt minden szív nyitott és minden titkos gondolat tudott, hozzád fohászkodik az

igazak lelke, és benned van a jámborok reménysége. Feddhetetlenek Atyja, ki mindenkit meghallasz, kik őszintén hozzád fordulnak, és ismered a szív elhallgatott sóhajait is; mert előrelátásod az emberek legmélyére is behatol, és mindentudásoddal kifürkészed mindenkinek szándékát. Az egész földről tömjénfüst száll feléd imádsággal és könyörgéssel. Te, ki a földi életet próbára tételnek rendezted be, te nyitottad meg mindenkinek az irgalmasság ajtait is, minden egyes embernek megmutattad veleszületett tudásával, a természetes megkülönböztetés tudásával, valamint a parancsolatok intésével, hogy a gazdagság nem örökké tartó, a szépség díszé mulandó, a szilárdság és az erő milyen könnyen eltűnik, hogy minden csak pára és hiúság; csak az álnokság és hamisság nélküli irányítja szilárdan a lépéseket, emel az igazságban a magasba, és ragadja meg az eljövendő üdvözülés jogát. Már az újjászületés előtt is élvezi a lélek, felujjongva a reménységben és örömben. Áldott légy most és mindig és mindörökön örökké. Amen. (Az apostoli konstitúciókból.)

Hálaadás az isteni jóságért és irgalomért. Nagy vagy, mindenható Isten, és nagy a te hatalmad és bölcseséged megmérhetetlen. Teremtő és Üdvözítő, kegyelmekben gazdag, te türelmet és irgalmat mutatsz, teremtményeid jólétéről gondoskodni nem szűnsz meg; lényed telve van jósággal, kíméled a bűnöst és bűnbánatra hívod, mert kegyelmet gyakorolsz, hogy meginthesd. Hogyan tudnánk megállni előtted, ha mindjárt

számadásra hívnál minket, miután oly sokáig türelemmel és béketűréssel vártál reánk, hiszen gyengeségünkből alig emelkedtünk fel? Hatalmat hirdet az ég és a remegő föld, melyet a semmiben megszilárdítottál és kiterjesztettél. A hullámozó tenger, mely számtalan állatot táplál és homokkal van körülvéve, intésednek engedelmeskedik. Kiáltja az egész világ: Mily nagyok a te műveid, Uram! Mindent bölcseségeddel rendeztél be; tele van a föld teremtményeiddel. Az angyalok és megdicsőült lelkek fényes seregei mondják: Egy a szent. A szent szeráfok a kerubokkal együtt győzelmi dalt énekelnek és soha nem szűnő hanggal kiáltják: Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene; telve van föld és ég az ő dicsőségével. És a kilenc kar többi seregei, az angyalok és arkangyalok, a trónolók és uralkodók, a hatalmak és erők kiáltják: Magasztalt legyen az Úr dicsősége parancsa szerint. Izrael pedig, Egyházad a földön, melybe minden nép beletartozik, vetélkedik az égi hatalmakkal és szívvel-szájjal, éjjel-nappal énekl: tízezerszeres az Isten serege. Az ujjongók száma ezer; az Úr van közöttük, Sinai hegyén szentségében. Az ég tudja, ki terjesztette ki a semmi fölé mint bolthajtást, és ki különítette el a földet és vizet, teremtett levegőt és tüzet, hogy az alkotott lényeknek táplálékot, meleget és világosságot nyújtson vigasztalva. A csillagok kara csodálatot csepegtet bele, arra mutat, ki számontartja és neveket ad neki! Amint az élőlények is arra emlékeztetnek, ki élteti őket, és a fák annak

a dicsőségének a kiáltó jelei, ki növesztette őket. Mindez egy szavaddal lett valósággá és hatalmadnak fenségét hirdeti. Ezért dicsőítsen és mondjon hálát minden ember teljes szívéből Krisztus által neked minden jótéteményedért, és hogy a teremtés úrává titted. Mindig kész vagy jót cselekedni és engedelkeny a könyörületességre. Te vagy egyedül mindenható, a te akaratodnak veti alá magát minden más hatalom. A te örökké tartó hatalmad kioltja a tüzet és bezárja az orozslánok torkát, megszelídíti a cethalat és betegeket gyógyít meg, a te hatalmad elleneséges seregeket és egy egész népet megsemmisített, amely büszkeségében felfúvódva számadásra vont. Az égben, a földön, a tengerben, minden helyiségben ott vagy, a nélkül, hogy valahová is be lennél csukva; mert nagyságodnak nincs vége. Ez azonban nem a mi szavunk, Uram, hanem szolgádé, aki így szól: És szívedben el fogod ismerni, hogy az Úr a te Istened, Isten az égben fenn és itt lenn a földön és senki más rajta kívül. Rajtad kívül nincs más Isten, rajtad kívül senki sem szent. A szentek Istene vagy, szent minden szent felett, mert ők kezed védelme alatt lesznek szentek. Dicsőítésre méltó és fenséges vagy te, láthatatlan lényeged szerint, kifürkészhetetlen tanácsaidban. Az életed gazdagsága változatlanul, gyöngülés nélkül marad meg mindig; tevékenységed fáradhatatlan, határtalan a nagyságod, szépséged hervadhatatlan, lakóhelyed megközelíthetetlen, létezésed semmiféle változásnak sincs alávetve, tudásod örök, igaz-

ságod változatlan, műved minden idegen együttműködés nélkül tökéletesítetted, hatalmad semmiféle áskálódásnak sincs alávetve. Birodalmadban nincsen trónörökös, mert birodalmad végtelen, hatalmad felülmulhatatlan, haderőd számtalan sok. Te vagy a bölcsesség Atyja, alapja és oka az életre hívott teremtésnek. Előrelátással működsz, törvényeket hozol, minden szűkölködőn segítesz, bünteted a gonoszakat és jutalmazod a jókat. Krisztus Atyja és Istene vagy és mindazoké, kik hűségesen szolgálnak Jézusnak, ki csalhatatlan ígéreteiben, megvesztegethetetlen ítéleteiben, kinek gondolkodása semilyen rábeszéléstől sem változik meg; ne szűnjék meg vele szemben gyermekien jámbor gondolkodásunk, a hálaadás soha se aludjon ki. Általa áldoz neked minden értelmes és szent lény megillető magasztalást. (Az apostoli konstitúciókból.)

Hálaadás az igazaknak nyújtott minden kegyelemért. Mindenható Urunk, hálát adunk mindenért, különösen azért, hogy együttérzésedet és könyörületességedet nem vontad meg tőlünk, mert mindig és minden nemzedéknek támaszt, gyógyulást, segítséget és védelmet nyújtasz, mert most is segítesz Fiad, fönséges főpapunk, Jézus Krisztus által. Mert ő szabadított meg a haláltól és táplálékot nyújtva megmentett az éhezéstől, betegségekből felgyógyított, a gonosz nyelvektől megóvott. Mindezzért Krisztus által adunk hálát. Te adtál nyelvet és hangot, hogy beszélhessünk; az ízlést és tapogató érzékünket, a szemeket a látás-

hoz, a füleket a halláshoz, orrunkat a szaglásra, kezeket a munkára, lábakat, hogy menni tudjunk. Mindezt az anya méhében formálod, halhatatlan lelket adtál, és az embert a napvilágra hoztad. Az értelmes embert törvényeknek vetetted alá, rendelkezéiddel megtisztítottad. Rövid időre átengeded őt a feloszlásnak és az elmulásnak, de megígéred, hogy fel fog támadni. Elég lenne az emberek élete és a századok hosszú sora, hogy ezért méltón hálát adjon neked? Lehetetlen neked úgy hálát adni, amint az megilletne; de erőnk szerint hálásnak mutatkozni, az szent és ájtatos cselekedet. Mert te tartottál távol az istentelenségtől, és te térítettél vissza a tévedésből és a tudatlanságból. Krisztust küldted emberalakban hozzánk, emberekhez, noha ő igaz Isten. Te adtad, hogy a Szentlélek hajlékot találjon bennünk, angyalokat rendeltél védelmünkre. Az ördögöt gyalázattal halmoztad el, minket pedig a semmiből hívtál életre. És most, hogy itt vándorlunk az élet útjain, védelmezel minket. Te szabad meg az élet hosszúságát, adsz táplálékot, és rendeled, hogy bűnbánatot tartsunk. Mindezért hála és dicsőség és tisztelet legyen neked Krisztus által, most és mindörökkön örökké. Amen. (Az apostoli konstitúciókból.)

NEGYEDIK FEJEZET

Krisztus misztériumai a liturgia misztériumaiban.

A szentmise liturgiája, mint isteni misztérium, gyűjtőlencse gyanánt egységbe foglalja az Úr Krisztus minden szent titkát. Az „Unde et memores...” kezdetű imádság mindjárt az átváltozás és Úrfelmutatás után ezt mondja régi alakjában: „megemlékeztünk tehát a mi Urunk Krisztus megtestesüléséről, boldogságot hozó szenvedéséről, halottaiból való feltámadásáról, dicsőséges mennybemeneteléről és diadalmas újra eljövételéről”. Benne van tehát valóban az Úr Krisztus minden titka. De éppen ez az egybegyűjtés oly ragyogóvá, oly izzóvá, oly vakítóvá teszi, hogy fényessége miatt nem tudunk bele tekinteni.

De mint a prizma a nap ragyogó fehérségét a szivárvány hét színére szétbontja, ugyanígy tesz a liturgikus év is. Az Úr szent misztériumait szétbontja és elosztja egy év körforgására, hogy így jobban bele tudjunk mélyedni. Még pedig két titok körül csoportosítja: a megtestesülés és a megváltás titka körül. Így is mondhatnók: a *jászol* és a *kereszt* körül, de a karácsonyi jászol felett ott ragyog epifánia csillaga, és a kereszt is húsvét fényében tündöklő jellé lesz és pünkösdi tüzes nyelve veszi körül.

Így alakult ki a liturgikus évnek ú. n. *két köre*. (Tévednek tehát, akik három ünnepkört emlegetnek még ma is!)

I. A megtestesülés misztériuma.

1. *Előkészület* a titok megünneplésére. (Ádvent; lila szín.)
2. A két *főünnep*. (Karácsony és epifánia; fehér szín.)
3. *Befejezés* és átmenet. (Hat vasárnap; zöld szín.)

II. A megváltás misztériuma.

1. *Előkészület* a titok megünneplésére. (Kilenchetes novéna a bűjtbevezető időközön és a „Szent Negyvennap”-on át; lila szín.)
2. A két *főünnep*. (Húsvét és pünkösd; a *Szent Otvennap*; szín: fehér, illetve piros.)
3. *Befejezés* és átmenet. (Huszonnégy vasárnap; zöld szín.)

Igy csoportosítottuk mi is az imádságokat, melyeket elsősorban a Misszálé őseiből, különböző Sacramentariumokból merítünk, hogy ezekből az elfelejtett kincsekből hozzunk újabbakat elő.

Egyre azonban felhívjuk a figyelmet: a *misztérium* szó nem mindig jelent egyet. Más értelme van az első századok hívői előtt, s így a liturgiában, — és más értelme az újabb időkben, főként a dogmatikában.

Ebben, — a dogmatikában —, szoros értelemben véve jelenti hitünknek azokat a nagy igazságait, melyeknek nemcsak megismerésére sem képes a magára hagyatott emberi értelem, hanem az isteni kinyilatkoztatás után, tehát a tény megismerés után megérteni sem tudja teljes és kimerítő módon. Ilyenek pl. a Szentháromság egy Isten, a megtestesülés, az Eucharisztia stb. misztériumai. Magyarázni, igazolni, megsejtenni: lehet; teljes valójában földi értelemmel felfogni: nem lehet.

A liturgiában, s így az ősegyház imádságos szókincsében a misztérium nem ilyen „ész-titkot” jelentett, hanem valamilyen belső lefolyásában titokzatos vallásos istentiszteleti cselekedetet. Ilyenek voltak már a görögöknél is, s ezeknek közös vonása, hogy a pogány istenség életét vagy annak valamely részletét szóval-cselekedettel megjelenítették azért, hogy akik ebben részét vesznek, azok az istenséggel egyesüljenek, hozzá felemelkedjenek, maguk is az ő életének részesei legyenek. Ez a görög misztérium azonban csak előképe, halvány árnyéka, nevelő hatású előre megsejtetése az igazinak, az újszövetség misztériumának.

Ebben valóban „megjelenül” a liturgia végzésekor a mi Urunk Jézus Krisztus életének minden misztériuma, első sorban pedig a legnagyobb: a halál és élet csodálatos ölelkezése az Úr halálában és feltámasztásában. Ebből fakadt mindenki számára objektíve, a történelem folyamán az üdvösség, ennek misztériumos megjelenítése s a benne való részvétel

szerzi meg az egyes számára az idők folyamán szubjektíve az üdvösséget.

Ha a *kultusz-misztérium* miben létét nem értjük meg, akkor érthetetlen marad számunkra mind a mai liturgia lelke, mind az ősegyház imádságos életének most következő megnyilvánulásait. Azért először összefoglaló, s talán ezért tömörnek látszó képet adunk Krisztus misztériumairól, s azután részleteiben nézzük meg, hogy mint lesznek azok a liturgikus év misztériumaiban *jelenlevő valósággá és valóságos jelenlétté*.

A.

Mysteria Christi.

1. Názáret kis házában imádkozik egy Szűz. Megjelenik előtte az angyal, és elmondja neki az Úr üzenetét. A Szűz alázatos szavára fölséges csoda történik: az Ige testet ölt és miköztünk lakozék. Valami mélységes nagy csoda van valóban az Isten egyszülött Fiának emberrélevésében: Isten az emberi nem tagja lett, egyesül az emberi testtel, az igazi emberi természettel: és ezáltal az egész emberi nemmel életkapcsolatba lépett.

Egykor Ádám a nagy embercsalád első tagja volt, minden asszonytól születettnek ősatya, aki maga azonban Isten kezéből jött elő. És amikor Isten Fia a világba lépett, az emberiség új Ádámja lett. Belépett ugyanis Ádám gyermekeinek sorába, de mint valamennyi közt a legelőkelőbb tag, mint az egész emberiség feje.

Amíg Jézus Krisztus emberalakban a földön élt és köztünk járt, azalatt ugyanő, mint az örök Logos, ott trónolt az égben az Atya jobbján. Éppen ezért lehetett egyedül ő, aki egyszerre igaz Isten és igaz ember volt, az egész elesett emberiség új Ádámja, feje és atya, az igazi élet hozója.

Benne egy titokkal teljes szervezet alakult most: Istent és embert egyesített magában, mint főt és tagot (Unio hypostatica). Az Istenségben való részvétel által Jézus, mint az emberiség új feje, benyúlt az égbe és lehozta onnan ismét a földre az Isten-gyermekség kegyelemkincseit. Benne, az új főben, hordozza most ismét a megváltott emberiség az Atya-isten kegyelmének és jóságának csillagkoronáját, melyet egykor Ádám oly szégyennel teljesen elvesztett.

Jézus Krisztus ugyanis, az Isten-ember, nemcsak a félelmetkeltő áteredő bűn bocsánatát akarta megszerezni. Nem! Hanem meg akarta nyerni a föld számára az új Isten-gyermekséget is. Ezért lett ő, az Isten Fia, velünk, Ádám gyermekeivel egy test és egy vér, hogy minket, az ő valódi, test és vérszerinti testvéreit elvezessen az örökkévaló Atyához, mint megváltottakat, akik Krisztusban újjászülettünk és most „Christianusok” „krisztusiak”, Krisztus-mások vagyunk.

Az Ige testetöltésének, az Isten emberrélevésének célját és teljes nagyságát alig lehet mélyebben szavakkal kifejezni, mint ahogy a vértanu-püspök, Cyprianus megírta kegyelemtől sugallt szavakkal: „Quod homo est, esse Christus voluit, ut homo possit esse, quod Christus est”. Emberré akart lenni Krisztus, hogy az ember Krisztussá lehessen. Az újkor kiváló írója, Scheeben, pedig azt mondja: „Isten egyszülött Fia teljes nemességének, az ő emberiségét megszentelő és az egyesülés útján őt magát Krisztussá tevő isteni méltóságának és erejének ki kellett áradnia az egész emberiségre és érvényesülnie kellett az emberiségben, hogy azt a fejével való egység felemelje és megdicsőítse”.

2. Krisztusnak ez az egysége az egész emberiséggel először inkább a testnek fizikai, anyagi rokonsága. De azután teljessé válik mindazokban, akik a Jézusban való hit által Jézussal *lelkileg is egyszülöttek*. Ez a lelki egység Krisztussal a *keresztség* révén valóban organikus, szervezeti egység lesz az Egyházban, mely a szó legteljesebb értelmében misztikus test, s a testnek feje Krisztus.

Atyáink az ősegyházban mély tisztelettel teljes csodálattal álltak a testetöltött Logos ezen titka, a „mysterium Christi” nagy csodája előtt. Látták és tudták ugyanis, hogy ez a misztérium az emberiséget Istennel új, Istentől megdicsőített életté egyesíti, s ők maguk ezt a fej meg a tagok organikus egységének képe alatt átélték.

De van a Szentírásban a „misztikus test”, a „fej és a tagok organikus egységén” kívül még egy kép a „mysterium Christi” megmagyarázására és belső megfogására. Ez a kép még mélyebbről fakad, azért titokkal teltebb, de éppen azért még szebben és még tisztábban állítja eléink az egység képét. Szent Pál mutat arra, hogy az a legbensőbb földi egység, amellyel két ember, egy férfi és egy nő, a házasságban egységgé lehetnek, nem más tulajdonképpen, mint an-

nak az isteni egységnek emberi mása, mely Krisztus és Egyháza között fennáll.

A házasságban a személyek közti különbség a legélesebben megvan. Mégis ennek ellenére a két személy egyesülése oly szoros és teljes, mintha egy személlyé kapcsolódnának. Ez a bensőséges egység a „mysterium Christi” lelke is. De ha Krisztus misztériumának ezt a leglelkét: az ő jegyesi kapcsolatát az Egyházzal teljes gyengédségében és egész mélységében meg akarjuk ismerni, akkor vissza kell mennünk Egyház-anyánknak ifjú korába és meg kell hallgatnunk az ősegyház három nagy misztikus szónokát.

Az első *Keresztelő Szent János*. A tiszta, a vezeklő, a szigorú. Ő lép fel először a színre, hogy a menyekzőjére földreszálló örök Logosznak útját előkészítse. Nem ő a Krisztus. Ezt megvallja és nem tagadja. Saját szavai szerint méltatlan arra is, hogy Krisztus saruja szíját megoldja. De nagy az ő feladata és vérével tölti be: ő lett Krisztus Vőienye, az Isten és ember közti menyegző Násznagya. Mint a Vőlegény barátja, ő vezeti az Úr elé a Menyasszonyt, aki még gyalázatok közt, bilincsből sinylődik, de várva-várja a szabadítót, hogy az széttörje bilincseit, őt magát megneemesítse, saját isteni természetébe felemelje. A Menyasszony a Vőlegényé: a Vőlegény barátja pedig aki mellette áll és hallja őt, örvendve örül a Vőlegény szavának. (Ján 3, 29.)

És az égi Vőlegény, Krisztus eljött. Felemelte a porból az elesettet. Megtisztítja és megszenteli a vízből és a Szentlélekből való ujjászületés által. Szent házasságra lép vele. *Szent Pál*, amikor az efezusiaknak a házasság szentségéről ír, lelkesülten felkiált: „Valóban, ez nagy misztérium! Én mondom azonban: Krisztusban és az Egyházban”. (Ef. 5, 32.) Amint a férfi a feleségéhez való szerelemből mindent, még az életét is kész feláldozni, úgy megy el Krisztus is az ő Jegyesének felszabadításáért a maga isteni életének feláldozásáig a kereszten.

„Mert Krisztus is szerette az Egyházat, és önmagát adta érte, avégett, hogy megszentelje és megtisztítsa a víz fürdőjében az élet igéjével, s dicsővé tegye magának az Egyházat, hogy sem folt, sem ránc, sem más efféle ne legyen rajta, hanem legyen szent és szeplőtelen.” (Ef. 5. 26—27.)

Szent Pál nem tudja eléggé magasztalni a Sponsus, a Krisztus-Vőlegény jóságát és szépségét. De nem tud elég nyomatékos szót sem találni, hogy figyelmeztessen az Úrnak tartozó hűség megőrzésére. „Eljegyeztelek titeket egy férfiúnak, hogy mint tiszta szűzet vezesselek Krisztushoz.” (2 Kor. 11, 2.)

És míg Pálnak még szorgoskodni kellett, hogy az idegen vetélytársakat távoltartsa a Jegyestől és óvja azoktól a veszélyektől, melyek itt a földön még mindenfelől fenyegetik, addig János, a szűz-tanítvány, az Úr-szerette ifjú, a jövőendő események elébe siethetett, és Patmosz szigetén fenséges látomásban szemlélhette a beteljesedést. Szózat mondta neki: „Jöjj, megmutatom neked a Menyasszonyt, a Bárány Jegyesét”.

„És én János, látám a szent várost, az Új Jeruzsálemet Istentől leszállani, mint férjének felékesített menyasszonyt...”

Ime, Istennek hajléka az emberekkel és ő velük fog lakni és ők az ő népe lesznek...

És az Isten majd letörül szemükről minden könnyet és halál nem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsök elmúltak.

És így szóla, aki a trónon ült: Ime, megújítok mindent.” (Jel. 21.)

És most tárul fel előttünk egész nagyságában: mit jelent nekünk Krisztus, *mit Krisztus misztériuma?*

Az Egyháznak ez a jegyesi egyesülése Krisztussal, amit Szent János titkos jelenésekben, apokalyptikus víziókban láthatott, az a földön kegyelemben és igazságban valóság mind az egész közösség, mind annak egyes részei számára. De még nem végső valóság és még nem befejezett valóság, mert még a titkok fátyola takarja.

Egyszer végső és befejezett valóság lesz. Majd az Úr újraeljövételének napján, az idők végén. Akkor a Báránynak és az ő Jegyesének örök menyegzője lepel nem takarta valóság lesz — az Atya dicsőségében. Addig, mint Krisztus földi életében, az ő egyesülése Istennel kívülre nem volt látható — ki látta ezt? — úgy marad elrejtve Istenben vele együtt Menyasszonyának az élete is.

Az Egyház egészen beleolvad Krisztusba, mert Krisztus az „ő élete”. Azért tudja, hogy ennek az időnek, az egész földi létnek szenvedései névre sem méltók, összehasonlítva azzal a dicsőséggel, mely

benne kinyilvánul. Mert még „a teremtet világ várakozása is sóvárog az Isten fiainak kinyilvánítása után”. (Róm. 8, 16.)

Máris valóság a megváltás, az ujjászületés, a világ számára való meghalás, az újrafeltámadás és Krisztusban való megszületés. És mi más ez mind, mint az örök Logossal való eljegyzés? Szent Pál a tanu; — és amikor a keresztelezésben megváltottak Nagyszombaton először énekelik az Alleluját, a megváltás ujjongó himnuszát, Szent Pál szavai magyarázzák meg a lelkesedés ujjongását a szentmise lectionájában:

„Azért tehát, ha feltámadtatok Krisztussal, keresétek az odafönt valókat, ahol az Isten jobbján ülő Krisztus vagyon. Az odafent való dolgokat keressétek, ne a földieket. Hiszen meghaltatok és éltetek el van rejtve Krisztussal az Istenben. (Már miénk az élet! Istenben van a mi életünk — Krisztussal, mert ő az Atya jobbján ül és mi is vele.) Amikor Krisztus, a ti éltetek megjelenik, akkor majd ti is megjelentek vele együtt a dicsőségben.” (Kol. 3, 1—4.)

De amíg Krisztus és az Egyház fenségének nagy kinyilvánulása a világ végén egyszer teljes valóság lesz, addig a Jegyesre itt a földön még egy nagy, szinte isteni feladat vár.

Krisztus a világ megváltója. Minden kornak, minden nemzedéknek, az egész földnek megszabadítója. Am ő itthagya a földet. Népének nagy része visszautasította. És ismeretlen még ma is azon milliók előtt, akik az egész föld kerekén még ma is csak sóvárognak a Megváltó után. Elment! A megváltás műve befejezett ugyan; Krisztus szava: „Telelesthai” (consummatum est — beteljesedett) megpecsételte. De ki viszi el ezt az örömhírt az egyesekhez? Ki közli most, az Úr eltávoztása után, Krisztus kegyelmi kincseit?

Es mi lesz az Egyházból?

Húsvét után csak negyven napig tartott az öröme feltámadott Völégényében. Azután egy felhő: az idő és az örökkévalóság elválasztja őt újra. Felemelkedik a mennybe, ahonnan eljött.

Es most a világnak újra kell várnia? Csalódás lenne az ígélet: „En veletek leszek mindennap, egészen a világ végéig?” (Mt. 28, 20.). És az a másik szó: „Ha engem felmagasztalnak, mindeneket magam után vonzok?” (Ján. 12, 32.). De ez nem lehet, mert az Isten mondta.

Krisztus szent embersége elhagyta ugyan a föl-

det, de az ő Szentlelke, a *Pneuma*, ki az Atyától és a Fiútól származik, lejött újra a földre, s ő az, akiből Krisztus misztikus teste most él, akinek erejében az Egyház most folytathatja Völegényének munkáját.

A mennybemenetel és az első Pünkösöd óta a Mennyasszonyra vár mindazok megszentelésének nagy műve, akik a századok folyásában segítség és megváltás után kiáltanak. *Benne*, mint misztikus testében, mint eljegyzett menyasszonyában *tovább él Krisztus a földön*. De bár az Egyház a földön van, azért nem a földről való. A mennyei haza felé tart; ott van az ő igazi hazája, abban van teljes joga néki.

Mert az Egyház egy rész Krisztusból; — nem más, mint az ő földön tartózkodó misztikus teste, az ő mennyasszonya, azért a világnak gyűlölnie és üldöznie kell őt. Valóban, az Egyház sorsa nem lehet más, mint az ő mennyei Völegényéé, mert maga az Úr mondotta: Amint engem üldöztek, titeket is úgy fognak üldözni. És amint Krisztus földi életének egybefoglalása a kereszten volt, úgy Krisztus jegyesének is az élete a századokon át állandó mártíromság, míg egykor őt is „a halálnak elszenvedéseért dicsőséggel és tisztelettel látjuk megkoronázva”. (Zsid. 2, 9.)

Az Egyház is, mint maga Krisztus, a világ minden megvetésére és minden gúnyjára csak nagyszívű, Istentől tanult szóval tud felelni: Uram, bocsáss meg nekik.

Krisztus életében körüljárt jót tévén, — az Egyház is jót tévén körüljár, hogy minden nemzetnek és minden nemzedéknek megmutassa az utat az elveszített haza felé.

Azután az Egyház Krisztussal együtt magára veszi az egész világ bűneinek terhét és az Egyház-Menyasszony is mennyei Völegényével együtt napról-napra feláldozza magát a Mindenhátónak az Eucharisztia nagy engesztelő áldozatában a világ bűneiért.

Adventben az Egyház égbesikolt az emberiségért, amely még a sötétségben és a halál árnyékában jár, hogy jöjjön el számukra a szabadító. A nagybőjti vezeklés napjaiban maga is, a tiszta és a hibátlan, violaszínű ruhát ölt és a bűneivel küzdő világgal együtt énekel a bánattal teli Miserere-t.

De, mint Völegénye, az Isten-ember, földi életében mindvégig, még a legnagyobb szükségben is és a legmélyebb megpróbáltatásban is, állandóan Istennel

egyesült, — és amint Krisztus számára még az Olajfák hegye is és maga a Kálvária is, bár a földi tekintet előtt rejtve, de lelke előtt az Isten fényében ragyogott, hasonlóképen megdicsőült az Egyház is Jegyesével, Jézus Krisztussal való egység által, mert Feje, akivel a legbensőbb életkapcsolatban áll, ott van fenn az égben. Bár most még — tagjaiban — szenved is, de a Fejben, Krisztusban már legyőzte a szenvedést; bár itt a földön, — tagjaiban — bűnös is, s Krisztussal meghal a kereszten, de már fel is támadt, az új, a Krisztussal megdicsőült örök életre.

És mint Krisztus a maga szenvedése által a világnak a megváltást szerezte meg, hasonló módon az Egyház meghalásának Krisztussal együtt és az Egyház Krisztussal való új, megistenült életének legnemesebb gyümölcse annak a megszámlálhatatlan emberi léleknek a megszabadítása, akiket Vőlegényével való misztikus egyesülésben évről-évre az Isten-gyermekség új életre kell szülnie a keresztségben, mint a kegyelem gyermekeit, hogy azok életreszülve második Krisztusok, Lélekkel felkentek legyenek, — és akiket azután az élet Kenyerével táplálnia, s a Krisztusban való teljességig nevelnie kell.

5. „Nos pisciculi secundum IXΘYN nostrum Jesum Christum is aqua nascimur. Mi kis halacskák, a mi nagy halunk Jézus Krisztus szerint vízben születünk”, — mondja Tertullianus a keresztségről. A keresztyéneknek ez a megegyezése Krisztussal áll az Egyházzal és gyermekeire is. Az Egyház a felséges Sponsa, az isteni menyasszony. De az Egyház a gyermekeknek, vagy másként mondva a tagoknak sokaságából áll, akik minden tájon és minden korban élnek. Így minden tag átéli azt, amit az Egyház átél. És minden tagjában az Egyház cselekszik, mert minden tag külön-külön is Krisztus jegyese.

Azért szent az Egyház, mert gyermekei szentek. És azért kell mégis liturgiájában bűnbánatban és fájdalommal gyászolnia, mert gyermekeiben bűn és tökéletlenség van. Gyermekeiben található minden szépség és jóság egyúttal az Egyháznak, Isten Jegyesének és a mi anyáknak drága ékszerei és menyasszonyi diszei. A Vőlegény már most örömét találja bennök. De fordítva is: gyermekeinek minden hibája az anyára is szegyet hoz, és ékszeréből rabol el egy-egy gyöngyöt.

Az Egyház mint közösség még csak ott áll a nagy találkozás előtt, mely a világ végén teljeseedik be Krisztussal való menyegzőjének teljes ragyogásában,

de azért már előre is átéli ezt a boldog napot, valahányszor egy-egy gyermekét Krisztus magához szólítja, hogy bevezesse a mennyekbe, az örök menyegzőnek fényébe. Akkor Jézus elmegy az egyes lélek elé, kíséretében ott vannak az angyali karok és a szent seregek. Köszönti a Lélekben menyasszonyát, és elvezeti Atyjának trónusa elé, hogy megkoronázza a halhatatlanság koronájával, és bera gyogja az örökkétartó világossággal, azzal a „lux aeterna”-val, mely tulajdonképen saját maga, a „világosság az Atya világosságából”.

6. Az Egyház egész menyasszonyságát önmagában és gyermekeiben átéli évről-évre szentséges liturgiájának titokkal és kegyelemmel teljes, misztériumos imádságaiban és áldozatában. Az Isten házában, a liturgiában áll a fenséges Sponsa az isteni Fölség színe előtt. Az Isten háza a liturgiában az Egyház számára a Völegény menyegzős házává lesz; itt fogadja óráról-órára Völegényének szeretetét; itt várja a menyasszony is mennyei Völegényét naponként az Eucharisztia misztériumának megünneplésében. Az Úrnak mindennap megújuló eljövetele a szent áldozatra az Egyház számára a Völegény szerelmének minden nap megújuló bizonyítéka. És egyúttal előre való átélése a *paruzia* nagy napjának, amelyen majd az Úr hazavezeti őt az egek örök völegényi lakába.

Minthogy a földön az Eucharisztia misztériuma állandóan megújul, az Egyház már most valóban a legbensőbbben egyesült Völegényével. A Bárány menyegzője tehát, — Patmosz látnokának nagy élménye —, egyáltalában nem a jövő számára fenntartott esemény, hanem ez *már jelen valóság*. És így a liturgikus Isten-dicséret, a szentbenedeki „opus Dei”, a misztérium-ünnepével nem más, mint Herwegen apát gyönyörű szavaival: „a földön zarándokló Egyháznak menyasszonyi éneke és menyegzői szertartása”.

„Minden liturgikus tény — folytatja Herwegen — természete szerint felemeli életünket abba a kapcsolatba, melybe maga is bekapcsolódik egy magasabb, természetfeletti világba. A liturgia ílymódon az élet fölmagasztalását és az élet megdicsőülését hozza létre.”

Éppen a liturgiának naponkénti megünneplése által akarja az Egyház gyermekeit fokról-fokra elvezetni a végső tökéletességig, a teljes befejezettségig. Ez a „*conversio morum*”-nak, a Szent Benedektől kívánt lelki átalakulásnak az az útja, melyet a miszté-

riumos lekület tud megérteni és végigjárni. Ez a lélek Isten-elgondolta és Egyház-megvalósította útja fel a magasba.

De az Egyház tudja, hogy gyermekei most még a testben vannak, most még a változandóságnak vannak alávetve, most még az idő és a tér korlátai között állnak, azért lassan juthatnak előre, „szépségről szépségre, míg Sion hegyén meg nem láthatják a fölséges Istent”. (83. zs., 8.) Azért a liturgia minden évben részleteiben szemük elé állítja Krisztus egész misztériumát, átéli velük a megváltás egész művét, kezdve az Úr első Fiát szavától a teremtés hajnalán, egészen a nagy világ-estéig, mikor az utolsó csillag is elhalványodik majd és kezdődik Krisztusnak, az igaz Napnak örök birodalma.

Igy foglalja Krisztus misztériuma a testtélett Logosban az egész örökkévalóságot és ebben azt a rövid közt is, amit mi emberek időnek nevezünk. Az Isten-ség örök létében kezdődik ez a „mysterium Christi”; azután a teremtésen, a bűnbeesésen, a megtestesülésen, a megváltáson, az Egyházon és a végső paruzián át ismét beletorkollik az örök nagy körforgásba, Istenbe, hogy benne ez a „mysterium Christi” a Szent-háromság titkával együtt az egész örökkévalóságon át a menny lakóinak boldogsága legyen.

7. Ez az örökkévalóságból való tekintet magába foglal minket is, akik az Egyház vagyunk. A keresztség által mindnyájan el vagyunk jegyezve az Istenkirállyal; vele oly szorosan egyesülve élünk, mint a Völegény és Menyasszony. És a mi vele együtt egészen elrejtett életünk nem más, mint csendes, örven-dező, ünnepi menet a paruzia teljessfényű menyeg-zőjére.

Krisztus-Völegényt és az Egyház-Jegyest ezen a menyegzői meneten kísélni, — és vele ezt a Krisztussal való eljegyzést átélni, — ez a liturgiának, s a liturgiában megnyilatkozó misztériumnak feladata.

A mennyei Logosnak örök Pneumája világosítsa meg szívünket, hogy megértsük ezt úgy, amint Szent Pál mondja: (Ef. 3, 17—21.)

„hogy Krisztus a hit által szívünkben lakozzék, és mi a szeretetben meggyökerezünk és alapot találjunk, hogy ezáltal fel tudjuk fogni minden szentekkel együtt, mi a szélesség és hosszúság, a magasság és a mélység, és megismerhessük Krisztusnak azt a szeretetét, mely meghaladja a megismerést:

s ezzel beteljük Istennek egész teljességével.

Annak pedig, aki a bennünk munkálkodó erőnél fogva mindent megtehet bőven azon túl is, mint mi kérünk, vagy megértünk:

Neki dicsőség legyen
az *Egyházban* s *Jézus Krisztusban*
örökon-örökké. Amen." *

B)

Mysteria liturgiae.

Az összefoglaló kép után lássuk az ős-egyház imádásaiban, hogy mint lesznek Krisztus misztériumai benne valóságos jelenlétté és jelenlévő valósággá.

I. A megtestesülés misztériumának ünnep köre.

1. Előkészület a megtestesülés ünnepeire.

Előkészületül szolgál az ádvent négy vasárnapja. Három mély titok adja a háttérét. Az első a „*mysterium iniquitatis*”, a bűnnek, az Isten ellen lázadásnak lehetősége. Ez a „prológus”, a világ-történelem nagy drámájának a nyitánya. A fölséges „*divina comoedia*” megindulása.

Kezdetben teremtette Isten
a földet és az eget. (Gen. 1, 1.)

És teremtett Isten embert
a saját hasonlatosságára:
Isten képére teremtette őt.
És férfinak és nőnek teremtette őket. (Gen.
1, 27.)

De a kígyó rosszabb volt
a föld összes állatjánál,
melyet teremtett az Úr, az Isten. (Gen. 3, 1.)

* V. ö. I. Münz O. S. B.: *Mysteria Christi*.

És vett az asszony
a gyümölcsből és evett belőle:
És adott férjének és az is evett belőle. (Gen
3, 6.)

*

És megnyílt mindkettőjük szeme. (Gen. 3, 7.)

*

Átkozott az ember, átkozott a föld,
Az egész emberi nem: átkozott tömeg. (Szent
Ágoston: Enchiridion 26.)

Súlyos szavak. A maguk csiszolatlan egyszerűségükben úgy zuhognak a lélekre, hogy megáll a szívünk verése. Mily hatalmas az Úr! A Teremtő! A csillagvilág alkotója! A föld benépesítője! Az ember fejére a teremtés koronáját tevő Atya!

És milyen gyenge is a földi világ ura. Nem bír a kísértéssel. Elesik a nő, és elejti a férfit. Micsoda esés! Lucifer zuhanása óta nem volt ily bukás. Hová helyezte az Isten és hová juttatta saját magát. Az Úr a maga képére alkotta, és most az Isten-arcot elhomályosítja az ördög arcvonása. Az élet ígérete helyébe lépett a halál valósága.

És megnyílt a szemük! És láttak! És jaj szörnyű ez a látás! A múltba nézve azt látják, ahonnan kiestek. A jövőbe tekintve jeges borzalommal fagyaszt le minden csirázó reménybimbót a valóság: *massa damnationis*! Átkozott tömeg!

A világtörténelem és a való emberi élet igaz megismerésére vezetnek ezek a szavak.

A „*mysterium gratiae*”, a kegyelem titka a második igazság.

Alig, hogy megtörtént a bűn; — alig, hogy elhangzott az ítélet, az Isten atyai szeme előre látta már a nyomort, melyben sínylődni fog Ádám minden sarjaddéka, — Káintól kezdve egészen az utolsó ítélet napján születendő legutolsó újszülöttig. És meghallotta az emberiség felkiáltását. Az ószövetség síró feljajdulását. És az újszövetségben az Egyház adventi és nagybőjti alázatos fohását.

És imígyen kiált az emberiség:

„Né feledd el, hogy bár esendők,
De azért a te alkotásod vagyunk:
Nevednek dicséretét azért
Ne engedd át, kérünk, másnak.” (Matutinum
himnusza a böjtben.)

És szól az Úr a kígyóhoz:

„Ellenkezést vetek közéd és az asszonyod
közé,
A te ivadékod és az ő ivadéka közé:
Ő fejedet fogja majd összetörni,
És te sarka után leselkedel majd.” (Gen. 3, 15.)

És imádkoznak az igazak:

Harmatozzatok egek felülről és a felhők
adják az Igazat!
Nyíljék meg a föld és sarjadjon ki belőle az
Udvözítő.” (Iz. 45, 8. — Ádvent 4. vas.
introitusa.)

Végül a „*mysterium Verbi*” a testet öltött
Ige a harmadik titok, melyet ádvent liturgiája
átéltet velünk.

És eljött az örök Ige megtestesülésének pillanata.
Gábiel, az Isten követe, elhozta a Boldogságos Szűz-
nek Isten ajándékát az egész világ számára. A Min-
denható akarata szerint az anyai méltóság elfogadá-
sában vagy visszautasításában szabadon dönthetett.
Az egész világmindenség figyelme e percben a názá-
reti házra és a benne imádkozó szűzre irányult. És
mintha remegne a felelettől, minden felől ezt sutto-
gja: „Fogadd méhedbe az Igét, az örök Logost, Szűz haja-
don Mária.” Add meg nekünk az üdvösséget.

Ezzel a kéréssel fordul az Egyház ma is a Szűzhöz,
mikor a liturgia misztériuma az év forgásával az Ige
megtestesülésének örök titkát üli meg.

Köszöntjük mi is az angyallal.

Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes!

Az Úr van teveled!

Áldott vagy te az asszonyok között!

És áldott a te méhednek gyümölcse! (Lk. 1, 28. és 42.)

Fogadd az Igét, Szűz Mária, kit az Úr küld neked angyalával. Méhedbe fogansz és szülni fogsz Istent és embert egyszerre. (Adventi 1. vas. 4. responsorium.)

És Mária fogant a Szentlélektől.

A tiszta kebel hajléka

Isten temploma lett azonnal;

A férfit nem ismerő érintetlen

Az Igében fiat fogant. (Karácsonyi laudes himnusza.)

Csodálatos fokozásban énekli Krisztus jegyese a vágy dalát. A liturgikus év egykoron a számkivetés fájdalmas emlékében csendült ki, a Babilon keserű vizei mellett töltött szolgaság sírása zokogott benne. Most advent első vasárnapján a Communió éneke hirdeti, hogy a föld már áldott és megadja gyümölcset, hogy a Megváltó már Mária tiszta anyaságában elrejtve lakozik. Mária, a hajnal ragyogó pirkadása, már magában rejti a Királyt, az Igazság napját. Most már ennek a Napnak teljes felragyogásáért imádkozik az Egyház.

a) *Adventi prefációk.*

Hangulatos és a lelket emelő ma is még az Advent négy hete. A hajnali misék sorozata kiemeli most is ezt az időt a hívők lelkivilágában a hétköznapi megszokott sorából. Mégis, ha mélyebben vizsgáljuk a mai hívők lelkületét, és összehasonlítjuk az ókeresztyének Krisztus-várásával, akkor sajnálatos szegénységet látunk. Ma az adventi imádságok és énekek úgy-

szólván egyedül „Az Úr angyala köszönté a Boldogságos Szűz Máriát” gondolatát ismételtetik. Hiányzik az igazi adventi váagnak a liturgikus átélése, és hiányzik a mi Urunk Krisztus két eljövételének tudata.

Ezt sugározza belénk a következő három prefáció. (Érdekes, hogy a mai Misszáléban nincs külön prefáció adventre, pedig a régi Szakramentumok nem is egyet tartalmaztak. Ezekből olvassunk el imádságos hangulattal hármat.)

Adventi vágyakozás. Valóban méltó és igazságos, illő és üdvötszerző, hogy mi neked hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten. Mert egyedül te vagy jó lényegedben, és egyedül te nem változol hűségedben. Kérünk téged, hallgasd meg kegyesen könyörgéseinket: és add meg Egyházadnak az irgalmat, melyért hozzád könyörög. Engedd, hogy néped meglássa emberrélevő Fiadnak misztériumát és a te eljövetelednek csodálatos üdvözítő fényét. Minden nép előtt a beteljesedésben nyilvánvaló legyen, amit egykor próféták látomásaiban ígértél meg nekünk. Add, hogy elnyerjük az istengyermekségnek méltóságát, mely dicsővé lesz az igazság megvallásában, a mi Urunk Jézus Krisztus által. Aki által az angyalok dicsérik fölségedet, az uraságok imádnak tégedet, és remegve tisztelnek a hatalmasságok. Az egek és egek erői a boldog szeráfokkal kórusban ujjongva ünnepelnek téged. Kérünk, hogy az ő dicsérő énekükkel egybecsendülve tisztelettel teljesen vallhassuk meg mi is: Szent, szent, szent vagy, seregek Ura és Istene. (Gregorianum.)

Krisztus két eljövetele. Valóban méltó és igazságos, illő és üdvötszerző, mi Urunk Jézus Krisztus, mi Istenünk, hogy ünnepé-

lyesen megüljük a te dicsőségednek eljövetelét és testben való megszületésed misztériumát, és szívünk ujjongásával méltón magasztaljuk megváltásunk jeleit, melyet oly hatalommal és dicsőséggel teljesen kaptunk hírül. De ki méltó, hogy nagyságodat és dicsőségedet illendőkép dicsérje. Mert mi sem csodatetteidet, sem műveidnek dicsőségét nem tudjuk eléggé magasztalni. Hogy mily nagy és dicső vagy, senki megmondani nem tudja, mert hatalmadat és benső lényegedet megismerni az emberi bölcsesség soha nem tudja. De bár az emberi látás és az emberi ész végtelenségedet fel nem foghatja, maradt még számunkra egy: alázatosan és egyszerűen hinni Istenséged Szentháromságában és mindenhatóságodat igazán magasztalni. Te pedig, jóságos Istenünk, engedd, hogy a hit szívünkben új növekedésnek induljon; újítsd meg bennünk egyre jobban és jobban a te képedet és hasonlóságodat. Így majd mi, akik már messze az ideje előtt hiszünk a te eljöveteledben a fogságban levők kiváltására, a te második eljöveteled alkalmával, amikor megjelenysz teljes fölséggel, el tudjuk tekintetedet viselni, és miután megadtad nekünk kegyesen a bűnök bocsánatát megérdemeljük, hogy téged láthassunk az osztatlan és azonos Háromságnak egységében, mi Istenünk, akit az égi seregeknek sokszoros és megszámlálhatatlan sokasága, akit az angyaloknak és arkangyaloknak ezerszer ezer serege az öregekkel és az erősekkel, a trónolókkal és hatalmasokkal szünet nélkül dicsérnek, add,

hogy mi a négy élőlénynek dicséretet zengő karával, akiket hatszoros szárny ereje hordoz és kívül-belül egyetlenegy látás mind-egyikük, az új éneket zenghessük és dicsérve kiálthassuk: Szent, szent, szent. (Mozarabicum.)

Szűz Mária ádventje. Valóban méltó és igazságos, illő és üdvötszerző, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus eljövetelét magasztaljuk, az ő csodálatos műveiben. Születését az emberek között és az emberek számára égi követ hirdette, a földön szűz fogadta az égi köszöntés alkalmával a reászálló Szentlelket és méhében fogant. Hála legyen adva Gábel ígéletének, Szűz Mária hitének és Isten igaz Lelke közreműködésének, mert az angyal szavára bizonyosság következett, az ígéletet a valóságos történet váltotta fel és a Főlséges erejének megárnnyékozásában a szűzesség termékennyé lett. „Ime, méhedben fogansz és fiúgyermeket szűlsz”, hirdette az angyal. „Hogyan lehet ez?” válaszolt rá Mária. De mert ő hittel tele, minden kételkedés nélkül válaszolt, betöltötte a Szentlélek, mint az angyal megígérte. Szűz volt foganása előtt, szűz maradt mindörökre szülés után, Istenét befogadta előbb lelkébe és utána saját méhébe. A világ Üdvössége először a kegyelmekkel teljes Szűzet emelte fel és így valóban Anyja ő az Isten Fiának, kit imádnak az angyalok, a trónolók, a fejedelmek és uraságok, mindörökre zengve: Szent, szent szent. (Mozarabicum.)

b) *Ádventi kérések.*

Az első hét felszólítása: Az Úr a mi bíránk, jertek, imádjuk őt.

Vasárnap: Keltsd fel, kérünk, Urunk, hatalmat, és jöjj el, hogy bűneinknek fenyegető veszedelmeiből a te oltalmad által megszabadulhassunk és a te szabadításod által üdvözülhessünk. (Gregorianum.)

Hétfőn: Őlj ki, kérünk, Urunk a földön tagjainkból minden érzéki vágyódást, hogy amikor megjelenysz te magad, mint a mi életünk, mi is veled együtt átalakulva jelenjünk meg az örök dicsőségben. (Mozarabicum.)

Kedden: Kérünk Urunk, maga az vezessen minket el az örök jutalomra, ki visszavásárolt a pokol sötétségéből, és az tegyen megigazulttá a második eljövételkor, ki megváltott az elsőben. (Ambrosianum.)

Szerdán: Add meg, jóságos Urunk, hogy igazul és józanul és jámborul elhessünk e világban, és várjuk azt a boldog reményt, a te ragyogó fölségednek eljövetelét, és úgy fussunk az igazságosság ösvényein, hogy méltók legyünk az örökkétartó örökségre eljutni. (Mozarabicum.)

Csütörtökön: Add meg kérünk, mindenható Isten, hogy dicsőséges Fiadnak eljövele mind bűneinket lemossa, mind népednek a békét és üdvösséget meghozza. (Ambrosianum.)

Pénteken: Néped könyörgését, mindenható Urunk, kegyesen hallgasd meg, hogy akik Egyszülötted test szerinti eljövetelének örvendeznek, azok a második eljövételen,

mikor fönségében jelenik meg majd, elnyerjék az örök élet jutalmát. (Gelasianum.)

Szombaton: Add meg, kérünk mindenható Isten, egész családnak azt az akaratot, hogy a közelgő Krisztus, a te Fiad és a mi Urunk elé jócselekedetekkel megfelelő módon siessen és az ő jobbáához csatlakozva, a mennyei birodalmat bírni méltó legyen. (Ambrosianum.)

A második hét felszólítása: Az Úr a mi törvényhozónk, jertek, imádjuk őt.

Vasárnap: Rázd fel, Urunk, szívünket, hogy elkészítsük Egyszülöttnednek útját, és így az ő eljövetele által tisztult lélekkel szolgálhassunk neked. (Gelasianum.)

Hétfőn: Isten, ki megszületésedet üdvösségünkre szükségesnek tartottad, tekints reánk kegyelmesen, és akiket képedhez hasonlóvá tettél, a parancsok megtartásával tedd azokat még hasonlóbbakká. (Gelasianum.)

Kedden: Isten, ki a halálba süllyedt embert meglátva egyszülött Fiadnak eljövetelével akartad visszavásárolni, add meg kérünk, hogy akik az ő dicsőséges megtestesülését valljuk, az ő megváltásának részesei is lehessünk. (Ambrosianum.)

Szerdán: Siess, hogy el ne késs, mi Urunk Istenünk, és az ördög bűnétől hatalmasan szabadíts meg minket. (Gelasianum.)

Csütörtökön: Tekints le az égből, Urunk, és jöjj el; gyarapítsd néped hitét, hogy általad nyerjen növekedést, aki által kapta a megkezdést is. (Ambrosianum.)

Pénteken: Isten, te azért jösz, hogy bekösd

népednek sebeit: jöjj el a mi sebeink csapását meggyógyítani, hogy ami bennünk csak bűnös vagy csunya, Istenséged fényével világosítsd meg. (Mozarabicum.)

Szombaton: Mindenható Isten, a te Fiad és a mi Urunk elő sietőket semmi földi cselekedet meg ne akadályozza, hanem a menygyei bölcsességnek megvilágosítása tegyen minket az ő társaikká. (Gelasianum.)

A harmadik hét felszólítása: Az Úr a mi Királyunk, jertek, imádjuk őt.

Vasárnap: Hallgasd meg kérünk, Urunk könyörgésünket, és értelmünk sötétségét világosítsd meg látogatásod fényével. — Keltsd fel, kérünk Urunk, hatalmadat és jöjj el, hogy akik a te jószágodban bíznak, minden ellenségtől gyorsabban megszabaduljanak. (Gelasianum.)

Hétfőn: Isten Fia, Krisztus, ki az Atyától idő nélkül született és a Szűz által az időben akartál megszületni, ki az Atya öléből mint erős jöttél, tégy minket is erősebbé mindig a te cselekedeteidben. (Mozarabicum.)

Kedden: Krisztusunk, Istenünk, kinek neve félelmetes a nemzetek előtt, add meg nekünk mind a te félelmed kezdetét, mind pedig a szeretetnek mindenben való beteljesedését. (Mozarabicum.)

A téli böjt szerdáján: Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy megváltásunk közelgő ünnepe mind a jelen életre hozzon nekünk segítséget, mind pedig az örök boldogság jutalmát szerezze meg nekünk. (Gelasianum.)

Csütörtökön: Egyházadnak, Urunk, mu-

tasd meg irgalmadat azzal, hogy kinyilvánítod népednek a te Egyszülöttednek és a megtestesülésnek misztériumát, hogy minden nép előtt megtörténtként álljon, amit a próféták jóslatai megígértek. (Gregorianum.)

A téli böjt péntekjén: Füledet, kérünk Urunk, fordítsd kérésünkre, és lelkünk sötétségét látogatásodnak kegyelmével világosítsd meg. (Gregorianum.)

A téli böjt szombatján, (a liturgia „papok szombatja”): Add meg, irgalmas Istenünk, hogy a te Fiad páratlan születése misztériumának elfogadására mind a hívők lelke előkészített legyen, mind pedig a nemhívőknek szíve meghajoljon. (Gelasianum.)

A negyedik hét felszólítása: Az Úr üdvözít minket, jertek, imádjuk őt.

Vasárnap: Kelj fel, kérünk, Urunk, hatalmaddal, és jöjj el nagy pártfogásoddal légy segítségünkre, hogy kegyelmednek támogatása által megbocsátó irgalmad siettesse azt, amit bűneink visszatartanak. (Gelasianum.)

Hétfőn: Add meg, Urunk, kérünk, hogy gonoszságainkat teljes szívvel megvessük, és így a te Fiadnak és a mi Urunknak eljövelekor az ő javait megnyerhessük. (Gelasianum.)

Kedden: Kérünk, Urunk, világosítsd meg lelkünket a te látogatásodnak fényével, hogy a te bőséges adományaidból a szerencsében alázatosaknak és a balsorsban biztosak lehessünk. (Gregorianum.)

Szerdán: Engedd nekünk, kérünk téged, mindenható Isten, hogy akiket a bűn igája

méltán lenyom, a te Egyszülöttednek várva-várt új születése által attól megszabaduljunk. (Gelasianum.)

Csütörtökön: Isten, ki Egyszülöttedben minket új teremtménnyé tettél, tekints kegyesen irgalmasságodnak művére, és Fiadnak eljövetelekor a régi ember minden szennyétől tisztíts meg minket. (Ambrosianum.)

Pénteken: Isten, ki nem engedted meg, hogy az emberi teremtés az ördög cselvetéseiben elpusztuljon, irgalmasságodnak gyógyító eszközét add meg nekünk, hogy ne az ellenség csalása győzedelmeskedjék felettünk, hanem a te irgalmas megváltásod legyen osztályrészünk. (Leonianum.)

Karácsony vigiliáján: Isten, ki minket megváltásunk évenkénti várásával megörvendeztetsz, add meg nekünk, hogy Egyszülöttedet, kit Megváltónkul örömmel fogadunk, mint jövőendő Bírót is bizton szemlélhessük. (Gelasianum.)

c) *Adventi antifonák:**

December 17-én: Ó BOLCSESSÉG,
te a Fölséges szájából eredtél,
te az egyik világszéltől a másikig érsz,
te mindeneket erővel és jósággal elrendeztél:

JOJJ,

vezess minket a bölcsesség útján.

* Magyarázatuk és a hozzáfűzött elmélkedések megjelentek „A kis Jézus elé” címen a Szent István-Társulatnál.

December 18-án: Ó ADONAI!

Ószövetség Istene és Izrael házának vezére,
te Mózesnek az égő csipkebokor lángjában
jelentél meg,
te Sina hegyén törvényt adtál neki:

JOJJ

és nyujtsd ki kezedet megváltásunkra.

December 19-én: Ó JESSE GYÖKERE,

te jelként állsz a népek előtt,
előtted elhallgatnak a királyok,
utánad esdekelnek a nemzetek:

JOJJ,

szabadíts meg minket, ne késlekedj tovább!

December 20-án: Ó DÁVID KULCSA,

Izrael házának kormánypálcája,
te megnyitsz, és senki be nem zárhat,
te bezársz, és senki ki nem nyithat:

JOJJ,

szabadítsd ki börtönéből a megkötözöttet,
a sötétségben és a halál árnyékában ülőt.

December 21-én: Ó NAPKELET

az örök fények ragyogása,
az igazságosság napja:

JOJJ

világosíts meg minket,
kik a sötétségben és a halál árnyékában
ülünk.

December 22-én: Ó NÉPEK KIRÁLYA
 te vagy a pogányok vágya,
 te vagy a szegletkő, ki a kettőt egyesíted,
 JOJJ
 és szabadítsd meg az embert,
 kit a földből te alkottál.

December 23-án: Ó EMMÁNUEL
 királyunk és törvénytevőnk,
 a népek reménysége és pogányok üdvöztetője:
 JOJJ
 a mi szabadításunkra,
 mi Urunk és mi Istenünk.

2. A megtestesülés két főünnepé.

Az ádventi várakozás után „apparuit gratia Dei” megjelent az Úr kegyelme.

Leszállt a titokkal teljes éjtszaka. Csendben, ünnepélyesen. Ellentétekkel teli éjtszaka; de minden ellentétnek egy nagy harmóniában kell összezsenedülnie: Krisztusban. Ő az isteni Ige, megjelenik ennek a világosságjárta éjtszakának várakozó csendjében. Megjelentek a Megváltás; és az Egyház Jegyes lesz és új életet nyer királyában és vőlegényében, Krisztusban. Vele együtt születik újjá az Atya öléből. Nem ezt a csodálatosan finom gondolatot akarja-e a liturgia a szent éjtszaka misztériumában élménnyé alakítani? Az Introitusban az újszülött Isten-ember szól örök születéséről az Atyából, és amikor a Communióban az Atya szól az ő Krisztusához, miután ez éppen egyesült az Egyházzal az áldozat megülésében és a szentáldozásban, akkor nemcsak Krisztus az, akire állnak ezek a szavak, hanem az ő jegyesére is, az Egyházra, az ő misztikus testére. Így erősíti meg maga az Atya az Egyház újjászületését is és a szolgaság végét.

Az ádventi önmegtagadással, lila színbe öltözködő bánatunkkal felemelkedhettünk Isten hegyeire, és diadalmasan ünnepelhetjük a megtestesülés nagy misztériumát. A liturgiában ez az ünneplés tart kará-

csonytól Epifániáig (Vízkeresztig). Az első keresztény századok prefációiból tanuljuk meg ennek az időnek mélyebb megismerését, hogy a mi szívünket is hála töltse el a nagy misztérium megsejtésére, — és az Egyház imádságaiból pedig tanuljuk meg, mit és hogyan kell kérnünk lelkünk gyarapodása számára.

Szűz Mária karácsonya. Méltó és igazságos, illő és üdvötszerző, hogy mi neked hálát mondjunk szentséges Ur, mindenható Atya, örök Isten! Te minket kegyelmednek kimondhatatlan ajándékával arra választottál ki, hogy az emberi természet, mely képmásodra alkottatott, de azután a bűn és a halál által tőled annyira elütővé lett, az örök kárhozatban teljesen el ne pusztuljon; hanem végtelen jóságod onnan újítsa meg az életet, ahonnan a bűn a halált az életre hívta, és az első asszony bűnét az új és bűnnélküli asszony engesztelje meg. Angyal üdvözölte őt, és a Szentlélek ereje szállott reá, s így azt hozhatta világra, kinek szavára minden keletkezett. A Szűz csodálkozott testének sérhetlenségén és fogadásának termékenységén, és örvendezett, mikor megszülte Teremtőjét Jézus Krisztust, a mi Urunkat, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt zengjük mi is: Szent, szent, szent. (Gregorianum.)

Szűz és anya. Méltó és igazságos, illő és üdvötszerző, hogy neked mindenkor és mindenhol hálát mondjunk szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten. Boldogságos Szűz Mária szülésében te kegyelmet adtál az Egyháznak, hogy kimondhatatlanul szent történés misztériumát ünnepeljük, melyben a tisztaság sértetlen, a szűzesség érintetlen,

és a hűség rendíthetetlenül állhatatos maradt. Boldog most Mária, hogy szűzként fogant és a mennyek Urát tiszta méhében hordozta, és gyermekét szűzen szülhette világra. Az isteni ajándékozó jóságnak csodálatos műve ez! Ki férfit nem ismert, anyává lesz, és Fiának szülése után mégis szűz marad. Kettős kegyelmi ajándéknak örvendezhetett Mária: mint szűz, hódolattal teljes csodálattal szülhetett, és boldog örömben adhatta a világnak a Megváltót, a mi Urunk Jézus Krisztust, aki által dicsérik az angyalok fölségedet... és akikkel mi is énekeljük: Szent, szent, szent. (Gregorianum.)

Maria Christofora. Valóban méltó... hogy mi neked hálát mondjunk..., mert e napon leereszkedett hozzánk a mi Urunk Jézus Krisztus, hogy a világban megjelenjék. Szűzi testnek szentélyéből lépett elő, és szeretettel teli szállt le az égből. Mikor az emberiség Megváltója ragyogás közt megjelent, angyalok zengték: Dicsőség a magasságban! Végre ujjonghatott az angyalok egész serege, mikor a föld fogadta örök Királyát. Boldog Mária, drága templommá lett, mert az urak Urát hordotta. Ő szülte meg számunkra a nagyszerű életet, hogy általa távozzék el tőlünk a halál. Mert az emberi bukást nem ismerő anyaméh hordozhatta csak Istenét. Megszületett e világra az, ki öröktől fogva élt, és él a mennyekben, Jézus Krisztus, a te Fiad, a mi Urunk. Ki által dicsérnek téged az angyalok... és mi velük együtt zengjük: Szent, szent, szent. (Missale Goticum.)

A fölség és szeretet megjelenése. Valóban méltó, ... hogy mi neked hálát zengjünk ... , mert íme, úgy lett, mint a próféták által hirdetted: a szűz méhében fogant és fiat szült, kinek neve Emmanuel, vagyis köztünklevő Isten: mert az Ige testté lett és miköztünk lakozék. Uralkodóvá lett ő, mert az uraság nyugszik a vállán. Neve csodálatos tanácsadó, erős Isten, a jövőendő Atyja, békefejedelem. Övé a hatalom teljessége, békéjének sohasem lesz vége. Dávid trónján uralkodni fog az ő országa felett. Meg fogja erősíteni és támogatja mostantól fogva örökké. Abban ismerjük meg mindenütt őt, mint Istent és embert, hogy azért vette magára azt, ami a miénk, és azért jött le hozzánk, hogy közölje velünk, ami az övé. Ezért ujjongó örömmel, az angyalok seregével végnélkül zengjük: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

Szentséges éj. Valóban méltó, ... hogy mi neked hálát adjunk, ... remegve tisztelt hatalom és imáadásraméltó fönség: Te ezt a most elkövetkező éjtszakát, melynek szentnek kell lennie az egész világon, az ég öröme és a föld megújulására az angyal üdvözlétével boldoggá tetted, hogy a te Fiadnak és a mi Urunk Jézus Krisztusnak születésében örvendezzék egyformán mindenki, a világ apraja és nagyja. Tekints le hozzád esdeklő családotra, és oltalmazd meg a neked dicsőítő dalokat zengő népet. Engedd, hogy virrasztva maradjon ébren a most jövő éjtszakának megünneplésében, hogy ezáltal érdemesek legyünk hívő szívvel átélni a mi Urunk születése napját. Mert aki

lénye szerint láthatatlan, az most mint ember jelent meg a mi testünkben; — és aki egy teveled, ki nem időben fogantatott és természete szerint nem kisebb nálad, az jött el hozzánk, mikor megszületett az időben. Születése által kaptuk meg a bűnbocsánat ajándékát és ezáltal jött hozzánk közel a föltámadás. Ezért méltán imád téged az egész világ, és méltán magasztal téged. De a legmagasabb ég, és az angyali hatalmasságok is dicsérnek téged, szünet nélkül zengve: Szent, szent, szent! (Miss. Goticum.)

Istenség — emberség. Valóban méltó és igazságos, mindenható Isten, hogy mi neked hálát zengjünk a mi Urunk Jézus Krisztus által. Mert ő leszállt magas trónjáról és lejött királyi palotájából a földre, hogy az Atya akarata szerint Mária méhében szűzen fogantassék, és így mint Isten, két világot egyesítsen: magára vette a halandó testet, és magára vette a test gyöngeségeit, hogy a sóhajtozó emberiséget megváltsa. Pólyába takarva feküdt, pedig a csillagok közt tündöklött. Testbe takarózott az Isten, kit az angyalok szolgálnak. Jászolban feküdt, de hatalma a csillagok közt ragyogott. Bölcsőben ringott, és a mennyek országát osztogatta. Megszületett számunkra Krisztus, és a világosság elárasztotta a földet. Érintetlen jegyes szülte, ki mint szűz fogant és most a férfit nem ismerő, Fiában megdicsőítettett. Megkapta a méltóságot, hogy anyának nevezzék, bár nem volt feleség. Az ő születése által lett részünk a bűnök bocsánatában, és jött el számunkra a feltámadás. Ál-

tala dicsérik fölségedet az angyalok... velük együtt zengjük mi is: Szent, szent, szent. (Gallicanum.)

Újjászületésünk misztériuma. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát zengjünk..., mert csodálatosan felragyogott megváltásunk dicső műve. A régi emberből támadt üdv az új ember számára, a halandóság lett halhatatlansággá, az emberi természet föléledt a gyógyulásban, melyben részesült az ő testében, a bűn-elátkozta nemzedékből bűnt nem ismerő, új sarj támadt. És amint a mi törekenységünk, mikor a te Igéd magára vette, az örök tiszteletnek részesévé lett, úgy add meg nekünk is a vele való csodálatos közösségben az örök létet. Ki által dicsérik fölségedet az angyalok..., és vele együtt zengjük mi is: Szent, szent, szent. (Leonianum.)

Az isteni kegyelem csodája. Valóban méltó és igazságos, illő és üdvötszerző, hogy szívünket az égig emeljük, és imádjuk az isteni misztériumot, melyben az emberi természet szabadulást nyert a világ ó-törvényétől, és csodálatosan helyreállítatott az új mennyei létre. Mit Isten kegyelmének csodája végbevitt, azt ünnepli most az Egyház ujjongó örömmel a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok..., és velük együtt mi is zengjük: Szent, szent, szent! (Gelasianum.)

Az ószövetség beteljesedése. Méltó és igazságos, hogy mi Fiadban dicsőítsük a hatalmat és világuralmat, és a Fiúban magasztaljuk az Atya fölségét. Óáltala éltetsz és

újítasz meg mindent: őt küldted emberi természetben a világra, hogy megszeresd bennünk is azt, amit megszerettél a Fiúban. Beteljesült minden, mit egykor a próféták hirdettek, és való lett minden, mit az ő jövőteléről előre kijelentettél.

Mert ő Juda oroszlánja, a hatalmas a harcban; ő az a fiatal oroszlán, ki a halálból győzedelmesen feltámadott; ő a makula nélküli áldozati Bárány, kit oly sokáig kerestek az áldozatra; a szegletkő, kit az építők elvetettek, de aztán csodálatos dicsőségre jutott és az Egyház fejévé lett; ő a mennyei seregek vezetője és vezére; ő az Egyház vőlegénye és ura; ő a bárkának kormányosa, nem egyedül Noé bárkájáé, hanem az Egyházé is, ő az Ábrahámnak adott ígélet hűséges valóra-váltása; ő maga az valóságban, ami misztérium Izsák nagyszerű áldozatában, Jákob türelmének megnyilatkozásában és valamennyi igaz szentségének teljességében. Általa dicsérik felségedet az angyalok, ... velük együtt zengjük mi is: Szent, szent, szent. (Mosarabicum.)

A névadás ünnepe. Valóban méltó..., hogy mi hálát zengjünk neked... és tisztelettel teljesen imádjuk a te csodádat, a mi Urunk, Krisztus születése után való nyolcadik napnak ünnepén. Mert az asszony, ki őt szülte, egyszerre szűz és anya; és akit szült, egyszerre gyermek és Isten. Úgy illet, hogy megszólaljon az ég, angyalok zengjék jókívánságaikat, a pásztorok örvendezzenek, a bölcsek elhatározásukban tanácstalanokká legyenek, csalódják a királyi udvar, de az

ártatlan gyermekek koronát nyerjenek a di-csőséges szenvedésben.

Ringasd, Anya, ételünket; ringasd, Anya, a Kenyeret, mely az égből szállt alá, és most a barmok jászolában nyugszik. Mert ott ismerte meg az ökör az ő gazdáját és a szamárnak az ő Urának jászolát: jelkép ez zsidóknak és pogányoknak.

Mikor a templomban Simeon karjára vette Üdvözítőnket és Urunkat, megengedte ezt, mert ennek is még egészen teljesednie kellett. Azért zengjük az angyalokkal és arkangyalokkal... Szent, szent, szent! (Gelasianum.)

Az Istenség kinyilvánulása. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., mert kinyilatkoztattad irgalmadat a népeknek, és hírüladtad üdvözítésedet minden nemzetnek, amikor a mai napot ünneppé avattad. Ezen a napon hívta el egy minden más csillagot ragyogásban messze felülmúló csillag a mágusokat messze földről, és elvezette őket az igazi Királyhoz, hogy imádják őt a Gyermekek alakjában. Így hirdette ki a csillag sugárzó fényével őt, mint az égnek és földnek emberként megszületett Királyát. Ezért zengjük az angyalokkal... szent, szent, szent. (Gregorianum.)

A népek üdvössége. Méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., mert kinyilvánítottad minden népnek a te hatalmadat, és kijelentetted minden nemzetnek a te üdvösségedet, mikor a mai napot engedted felragyogni. Ezen a napon hívta meg egy minden más csillagnál ragyogóbb csillag a fér-

fiakat távoli országból, hogy elvezesse őket az emberalakban megjelent igazi Királynak imádására. A ragyogó fénynek kellett kihirdetnie az ég és föld Urát, aki emberként megszületett minden népnek üdvösségére. Ezért ujjong most áradó örömmel az egész világ a földkerekségén, de az angyalok is ezért zengik kórusban a te fölségednek dicsőségét, szünet nélkül zengve: Szent, szent, szent. (Goticum.)

Meghívásunk hajnala. Valóban méltó . . . , hogy mi mindenhol és mindenkor hálát mondjunk . . . , mert megzendítetted mennydörgéshez hasonló hangodat a Jordánfolyója fölött, hogy kihirdesse a világnak az ő Megváltóját és kinyilvánítsa az örök világosság Atyját. Megnyitottad az eget, megáldottad a levegőt, megtisztítottad a forrást, és kinyilvánítottad egyszülött Fiadat a Szentlélek galambja által. Ma kapta meg minden folyó vize áldásodat, hogy lemossák rólunk a bűnnek átkát azáltal, hogy kieszközik a hívőknek minden bűnük bocsánatát és őket az újjászületésben Isten gyermekeivé teszik az örök életre, melyet a testben való megszületés hozott világosságra a test élete számára. Mert akiket a halál bűneik miatt hatalmába kerített, azok visszakapták az életet a halálból, és meghívást kaptak a mennyek országába.

Ezért egyesítjük a mi hangunkat ujjongó örömben az angyalok dicséretével, akik a mai ünnepen a csodálatos misztériumban imádjuk fölségedet, mikor Jézus Krisztus, a mi Urunk kinyilvánított, és elhozzuk

ezen a reggelen meghívásunk dicsérő áldozatát, ugyanazon a mi Urunk által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok, . . . és mi is zengjük: szent, szent, szent. (Goticum.)

Karácsonyi kérések.

Karácsony éjtszakáján. Isten, ki ezt a szent éjtszakát az igaz világosság fényességével ragyogóvá tetted, add meg, kérünk, hogy amint e világosság misztériumát megismerjük a földön, annak örömeit is megízlelhessük a mennyben. (Gelasianum.)

Az én örömem az Úr, szívem dobbanása az övé. Túláradó jóságában ismertem őt meg.

Szeretete kicsinnyé tette őt, a Fönségest, olyanná lett, mint én, hogy érinthessem őt, hozzám hasonló lett, hogy magamra ölthessem.

Nem ijeszt, amidőn látom: ő olyan jószágos. Az én természetemet vette föl, hogy megfoghassam, magamba ölelhessem, az én alakomat vette fel, hogy közelében lehessenek.

Tőle van a világosság, a Fiúban sugárzik, hogy áthatoljon az egész világon megváltásunkra.

Tudomást szereztek a Magasságosról az ő szentjei, a szent követek örömhírt közöltek az Úr jöveteléről.

Elébe mentünk és színe előtt örömmel játszottunk sokhangú húros hangszeren.

Saját szemünkkel nézzük, ő is ránk tekintett s magasztaltuk az Urat az ő szereteteért.

Igen, ő közelünkben van és szemlélhetjük őt. Föl tehát, magasztaljátok hatalmát, hirdessétek kegyelmét! Alleluja! (Salamon ódái.)

Ma kincsünk született nekünk, ma az igaz világosságnak egy sugara jelent meg, Isten Lelkétől meggyújtott; ma született a mi orvosunk, aki a vakok világossága; ma jött az Udvözítő, az inaszakadtak egészsége, a roskatagok támasza, a gyöngék erőssége, az élők feltámadása. Ma az éjszakában tüzes, világító felhő jelent meg; ma jött el a szabadító, akit a próféták hirdettek: Máriától született. Ma a mi Urunk Krisztus a jászolban nyilvánítja ki magát nekünk, aki mondotta: „Én vagyok az Isten igazi kenyere, ki az égből jöttem. Aki ebből a kenyérből eszik, az örökké nem fog éhezni.” (Szent Sevillei Izidor.)

Ó Isten, te az emberi nem méltóságát csodálatosan alkottad és még csodálatosabban megújítottad: engedd, kérünk, hogy Krisztusban részünk legyen az ő isteni lényében, aki emberi lényünk részese akart lenni, aki veled él és uralkodik az örökkévalóságban. (Gelasianum.)

Dicsőíttessék a szent nap, amidőn Istennek tiszta szolgálóleánya

a Szentlélektől megárnýékolva Udvösségünket a világra hozta,

mert a földkerekség Megváltója kisgyermekként mutatkozott.

Zsoltárokat énekeljenek a mennyei magasságok és ti, angyalok, hárfákon játsszatok hozzá!

Minden, ami él és mozog, ujjongja Isten dicséretét!

Egy nyelv se hallgasson, minden hang az öröm boldogságát zengje!

Lássátok, ő van itt, akit már a régi idők látói hirdettek,

ő, kiről a próféták hűségesen tanuskodtak:

ő van itt, az előre megígért; mindenki vele egyesülten ujjongjon.

Téged köszöntenek az aggok és fiatalok, s a gyermekek kórusa,

az anyák és a szűzek és a szerény szolgálóleányok,

mindnyájan egy szájjal, örvendezve magasztalnak. (Prudentius.)

Karácsony hajnalára: Add meg, kérünk, mindenható Isten nekünk, hogy akiket a te Igéd megtestesülésének új fénye áraszt el, ez sugározzék vissza tetteinkben is, ami a hit által lelkünkben tündököl. (Gelasianum.)

Karácsony ünnepén: Engedd kérünk, mindenható Isten, hogy Egyszülöttednek testben való születése szabadítson fel minket, akiket a régi szolgaság a bűn igája alatt tart. (Gelasianum.)

Karácsony másodnapján: Add meg, kérünk mi Urunk és Istenünk, hogy ezt a szakramentumot Egyházadban megkülönböztetés nélkül megértsük, hogy amint Krisztus egy az Istennek és embernek igazságában, imádásunkban se a mi természetünktől el ne válasszuk, se a te lényegedtől meg ne különböztessük őt. (Leonianum.)

Add meg nekünk, kérünk, Urunk, hogy kövessük, akit tisztelünk, és megtanuljuk az

ellenségeket is szeretni, mert annak születését ünnepeljük, ki üldözőiért is könyörgött, a mi Urunk Jézus Krisztushoz. (Gregorianum.)

Karácsony harmadnapján: Engedd kérünk, mi Urunk és Istenünk, hogy aki az ördög megrontására és a bűnök bocsánatára megszületett, mind a bűnök csalárdságából minket kisegítsen, mind az ellenségnek támadásától megvédelmezzen. (Leonianum.)

Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy Igédnek fölségét, melyet Szent János evangélista megmutatott, egyrészt megfelelő módon megérthessük, másrészt igazán megvallhassuk. (Gelasianum.)

Karácsony negyednapján: Mindenható örök Isten, annak az emberi természetnek teremtője és újjáalkotója, melyet a te Egyszülötted az örök szűzességnek méhében magára vett: tekints reánk kegyelmesen, hogy Fiadnak megtestesülésébe belefoglalva, az ő tagjai közé számláltatni méltók legyünk. (Gelasianum.)

Isten, kinek dicsőségét az ártatlan vértanúk a mai napon nem szóval, hanem halálukkal vallották meg: fojtsd el bennünk a vétkeknek minden gonoszságát, hogy a benned való hitet, melyet nyelvünk hirdet, erkölcsaink által életünk is hirdesse. (Gelasianum.)

Karácsony ötödnapján: Mindenható örök Isten, ki a te Fiadnak s a mi Urunknak Jézus Krisztusnak születésében adtad meg az egész vallásos életnek kezdetét és kiteljesedését, add meg nekünk, kérünk, hogy mi is annak

kis tagocskájának tekintessünk, akiben van az egész emberi üdvösségnek teljessége. (Leonianum.)

Karácsony hatodnapján: Add meg, kérünk Urunk, népednek a sértetlen és erős hitet, hogy akik megvallják a te Egyszülöttedet, veled a dicsőségben örökkévalót, Szűz Máriából valóban a mi testünkben megszülettet, azok mind a jelen bajoktól megszabaduljanak, mind pedig az örökkévaló örömekre eljussanak. (Gelasianum.)

Karácsony hetednapján: Isten, ki az eredetében halálosan megsebezett emberi nemet Krisztusodnak születésével üdvözíteni kegyeskedtél, add meg, kérünk, hogy ne tapadjunk a pusztulás forrásához, hanem eljuthassunk a mi Megváltónkkal való közösségre. (Leonianum.)

Karácsony nyolcadán: Mindenható Isten, kinek Egyszülötte a mai napon magára vállalta a testi körülmetélést, tisztítsd meg elménket a bűnöknek minden dudvájától és tégy minket állhatatossá az újonnan megkapott erényekben. (Gregorianum.)

Január 2-án: Isten, ki mikor értünk emberré lettél, elvállaltad a körülmetélést, és fel akartad venni a Megváltó nevét: engedd meg kegyelmesen, hogy a test cselekedeteinek ellene mondjunk, és az örök élet jutalmát a te szent nevednek segítségülhívásával elnyerhessük. (Brev. Paris.)

Az Úr Jézus Krisztus földrejövetele s emberi testbe öltözése tulajdonképen a megváltó eljegyzése volt az emberiséggel. Karácsony ünnepén az első „incarnatio”, az első megtestesülése ragyogott fel az éjtszakában. Most az „epifania” azaz a kinyilvánulás, a tel-

jes megjelenés ünnepén a második „incarnatio” titkát sejtjük meg; az Egyházban ugyanis mintegy újra megtestesül Krisztus, mikor mint a mi Fejünk egyesül velünk az ő tagjaival. Ez a nap tehát valóban a Bárány esküvője.

Karácsony titkát, csodálatos gazdagságát kifejtve ünnepli az Egyház. Az első főünnep, a Karácsony napja, az Úrnak eljövetele testben és jegyesének, az Egyháznak az újraszületése. Az idők teljessége most jött el; de maga ez a teljesség is mindig fokozódó harmóniát rejt magában. Krisztus megjelent, de még, mint gyermek; és így az Egyház is még befejezetlen Krisztussal való egyesülésében. Csak a második főünnep, Vízkeresztkor, mikor az idők teljessége eljött és Krisztus az ő földi létében a teljes korúságot elérte, nyilvánítja ki magát, mint a Királyok Királyát és üli meg menyegzőjét Jegyesével.

Elmélkedjük át figyelmesen Vízkereszt vigiliájának a szentleckéjét. Abban benne van ez a gondolat, hogy Krisztus Karácsonykor egy gyermek misztériumos elrejtőzésében jelent meg, s hogy amikor az idő betelik, megtartja bevonulását a világba, mint Király. És ami itt kis idő alatt lejátszódik, az bizonyos módon előképe Krisztus kettős eljövételének, az elsőnek a Megtestesülésben és a Paruziában eljövendő második eljövételének. Egykor Betlehemben kezdődött elrejtett élete, mint a lenézett názareti ács fiának az élete és mint Krisztus emberségében elrejtett megváltói tény kezdete. És majd a végső napon, mikor Krisztus szenvedése a világért misztikus testének utolsó tagjában is befejeződik, eljön az ő nagy megjelenése, mint Király és az Egyházzal való menyegzőjének teljes királyi fénye is akkor ragyog fel.

De amint már a karácsonyi misztérium is Krisztusnak és az Egyháznak teljes jegyesi egyesülését eszközli, az Epifánia tehát csak ennek ragyogását jeleníti meg kifelé, úgy a világi paruzia is nem visz be tulajdonképpen semmi új mozzanatot Krisztus misztériumába, — mintha a menyegző csak akkor zárulna be, — hanem ami Krisztus földi vándorlásainak első napjától tény volt, az ő menyegzője az Egyházzal, kifelé akkor lesz teljesen nyilvánvaló. Ezt a nyilvánulást, mely Völegényének végső paruziájának fényében fog ragyogni, éli át most előre az Egyház Epifánia megünneplésével, amennyire ez számára lehetséges, amíg a testben van. (Münz O. S. B.)

Epifania vigiliáján: Szívünket, kérünk

Urunk, ragyogja be a közeledő ünnep fénye: hogy ennek a világnak sötétségéből kiszabadulhassunk és az örök világosság hazájába eljuthassunk. (Gelasianum.)

Epifania (Vízkereszt): Isten, ki a mai napon egyszülött Fiadat a csillag vezérlésével kinyilatkoztattad a népeknek, engedd kegyesen, hogy akik már téged hitünk által ismerünk, fölséges színednek látására is eljuthassunk. (Gregorianum.)

Epifania másodnapján: Hallgasd meg, Urunk, könyörgésünket, és népednek, kit magad számára minden nemzet közül kiválasztottál, mutasd meg igazságod ragyogását. (Ambrosianum.)

Epifania harmadnapján: Mindenható örök Isten, ki irgalmasságod elől a perfid zsidóságot sem kergeted el, hallgasd meg kérésünket, melyet ennek a népnek elvakultsága miatt terjesztünk eléd, hogy Krisztusnak, a te igazságodnak, megismert fényénél sötétségükből kiszabaduljanak. (Ambrosianum.)

Epifania negyednapján: Világosítsd meg, kérünk Urunk, népedet, és szívét kegyelmednek ragyogásával örökre gyujtsd fel: hogy Udvözítőjét egyrészt szünet nélkül felismerje, másrészt hozzá igazán ragaszkodjék. (Gelasianum.)

Epifania ötödnapiján: Mindenható örök Isten, engedd meg, hogy a te igazságodnak csillaga mindig lelkünk előtt ragyogjon, és a mi kincsünk a te megvallásodban legyen. (Ambrosianum.)

Epifania hatodnapján: Mindenható, örök Isten, a hívő lelkek fényessége, ki ezt az

ünnepséget a népek legelső kiválasztásával megszentelted, töltsd be a világot dicsőséggel, és a neked hódoló népeknek világosságodnak ragyogása által jelenj meg. (Gelasianum.)

Epifania hetednapján: Isten, minden népnek megvilágosítója, add, hogy népeid az örök békében örvendezzenek, és öntsд szívünkbe azt a ragyogó világosságot, amit a három bölcsnek lelkébe sugároztál. (Gregorianum.)

Epifania nyolcadán. Isten, ki Egyszülöttednek keresztségekor a folyóvizeket meg akartad szentelni, add, hogy a vízből és Lélekből újjászületettek az örök örömökre méltók legyünk. (Gelasianum.)

3. Befejezés és átmenet.

Elmúlt a két ünnep, a jászol és a csillag ünnepe. A liturgiában befejeződött a megtestesülés misztériumának megünneplése. A Vízkereszt után következő hat vasárnap szoros értelemben véve nem tartozik már ehhez a misztériumhoz. Különálló jellegét két tény is bizonyítja. Az egyik az, hogy amikor a Húsvét korán beköszönt, és ezért rövid a farsang, akkor az elmaradó varánapokat minden nehézség nélkül át lehet helyezni a Pünkösд utáni 23. és 24. vasárnap közé. A másik pedig, hogy maga a liturgia is ezt a hat vasárnapot, valamint a Pünkösд után következő 24 vasárnapot egyszerően „*infra annum*” névvel emlegeti; ez körülbelül azt jelenti, mit a címben is adtunk: befejezés és átmenet.

Mivel a vasárnapokra a Misszálé ad külön-külön collectát, azért mi csak a hétköznapiakra közlünk egyet-egyet, hogy azt hétről-hétre ismételhessük ebben az időben.

Hétlőn: Mindenható örök Isten, ki Egyszülöttedben a magad számára minket új teremtménnyé tettél: őrizd meg irgalmassá-

godnak művét, és az óságnak minden makulájától tisztíts meg minket, hogy a te kegyelmednek segítségével annak alakjában találtassunk majd, akiben veled van a mi lényegünk. (Gelasianum.)

Kedden: Isten, kinek Egyszülötte a mi testünk lényegében megjelent: add meg, kérünk, hogy általa, akit kívülről hozzánk hasonlónak ismerünk, belül is átalakulni méltók legyünk. (Gelasianum.)

Szerdán: Isten, ki a gőgösöknek ellenállasz, de az alázatosoknak kegyelmet adsz: gyarapítsd bennünk azt az erényt, melynek példáját a te egyszülött Fiad magában mutatta meg a hívőknek, hogy soha ne hívjuk ki a méltatlankodásodat a magunk fölماغasztalásával, hanem inkább magunk alávetésével megkapjuk mindenkor a te jószágodnak adományait. (Sacr. Alcuini.)

Csütörtökön: Indulj meg, mindenható Isten, a mi könyörgéseinkre, és népedet jószágos oltalmaddal őrizd meg, hogy akik megvalljuk Egyszülöttedet a mi testünk valóságában is Istennek, azokat az ördög semmi csalárdsága meg ne ronthassa. (Ambrosianum.)

Pénteken: Isten, ki a veled egyformán örök bölcsesség által az embert, midőn nem volt, megteremtetted, mikor megromlott, irgalmasan újjáalkottad: add meg, kérünk, hogy ugyanő járja át sugallatával bensőnket, és téged egész lélekkel szeressünk, egész szívvel hozzád fussunk. (Sacr. Alcuini.)

Szombaton: Kérünk, Urunk, hogy a hozzád könyörgőknek add meg kegyelmednek

bőséget, és hogy a te működéseddel a te parancsaidat követve, mind a jelen életben vigasztalást nyerjenek, mind pedig az örök örömeket elnyerhessék. (Leonianum.)

II. A megváltás misztériumának ünnepköre.

1. Előkészület a megváltás ünnepeire.

A keresztség meghalás Krisztussal és feltámadás vele együtt; mielőtt azonban mások a keresztség vizében ezt a misztériumos folyamatot átélnék, Krisztusnak, a keresztség megalkotójának, magának kellett a halálban az életet kivívnia. Megkezdí tehát a Völegény a megváltás művét. És a Menyasszony vele járja a szenvedés nehéz útját a Golgotán át Húsvét éjszakájának megdicsőüléséig.

Aki újra nem születik
Vízből és a Szentlélekből,
Nem mehet be Isten országába. (Ján. 3, 5.)

Vegyünk részt a türelem által Krisztus
szenvedésében,
Hogy országának is részesei lehessünk.
(Szent Benedek Regulája.)

János:

Mit használ neked a keresztség?

Krisztus:

Jegyesem, kivel eljegyeztél engem, vár
arra, hogy a folyóba szállva megke-
resztelkedjem, hogy őt megszenteljem.

János:

A vizek láttak téged, és megijedtek
szörnyen;
Láttak téged a vizek és izgalomba jöttek;
Az áradat habokat túrt és én szegény,
gyöngye

Hogyan merjem teneked a keresztséget
adni?

Krisztus:

Keresztségem megszenteli majd a vizeket,
Általam majd megkapják a Szentlélek
tüzét;
De ha most a keresztséget meg nem
kapom én,
Halhatatlan gyermekeket sosem szülnek
ők. (Szent Efrém himnusza Epifánia
ünnepére.)

És leszáll a forrás teljességébe
A Szentlélek ereje;
És az, kit magtalannak hívtak,
Sok gyermeknek anyja lesz. (Nagyszom-
bati keresztkút szentelésből.)

Krisztus szerette az Egyházat
És magát adta érte:
Hogy azt megszentelje,
És megtisztítsa a víz fürdőjében az Élet
szavával.

Hogy magának dicsővé tegye az Egyházat,
Ne legyen rajta se ránc, se folt,
Vagy bármi ezekhez hasonló,
Hanem legyen szent és szennynélküli.
(Ef. 5, 25—27.)

Bizony, bizony mondom nektek:
„Ha a búzamag nem esik a földbe
és ott meg nem hal, egyedül marad.
De ha meghal, gazdag termést hoz”.
* (Ján. 12, 24.)

Ime most van a kellő idő!

Most van az üdvösség napja.

(Nagyböjt 1. vas. lecke.)

Mindnyájan futnak a versenypályán, de egy nyeri el a jutalmat. Azok futnak, hogy hervatag koszorút nyerjenek, mi pedig hervadhatatlant. (Septuagesima leckéje.)

Krisztus a szűzek koszorúja! (Szűzek officiumából Vespera himnusz.)

Kövessétek, mint kedvelt gyermekek, az Isten példáját:

és éljetekek szeretetben, amiképp Krisztus is szeretett minket,

s odaadta magát nekünk, érettünk áldozatul,

jóillatú áldozatul az Istennek. (Nagyböjt 3. vas. szentlecke.)

A liturgikus év második köre magában foglalja azt az időt, melyet általában húsvéti és pünkösti ünnepkörnek szoktak helytelenül nevezni. Sok helyen bebizonyítottuk már, hogy Pünkösd nem külön ünnepkör, mert a Misszálé bizonyossága szerint Pünkösd után szombaton „Post Nonam expirat tempus Paschale”, a Nonával szűnik meg a húsvéti idő. Az ősegyház imádságos életéből közölt szemelvények még világosabban elénk tárják ezt az igazságot. A keresztragyog most előttünk, de ezt a ragyogást szó szerint kell vennünk, mert még Nagypénteken is az ősegyház himnusza azt zengi: Fulget Crucis mysterium — ragyog a keresztragyogás misztériuma. Valóban húsvét ragyogása és pünkösd izzó lángnyelve veszi körül az ókeresztény liturgiában a „Vexilla Regis”-t, a mi Királyunk fölséges diadaljelvényét. Próbáljuk meg ezekkel az imádságokkal ezt az ókeresztény lelkületet magunk lelkébe átültetni, s akkor megtapasztaljuk, mennyit gazdagodott lelkünk világa.

Különösen gazdaggá válik a három böjtvezető hét után a nagyböjt negyven napja. A mai hívők átélését az egyházi ének fejezi ki legjobban: A keresztfához megyek. Nincs talán templom, ahol Hamvazószerdán ne énekelnék ezt. A többi ének is ennek a gondolatkörében mozog, mert ez is már a negyedik sorában nem a kereszten értünk életét áldozó Krisztust nézi, hanem azt mondja: Ott talállak, ó Szűzanya, és a középkort jellemző *Mária-epe-séggé* lesz. (Igy nevezi a legrégibb magyar fordítás Mária siralmait, melyeknek legszebb költői alkotása a Stabat Mater dolorosa.)

Hogy a liturgia és az általános ájtatosság meny nyire eltérnek egymástól, azt élményszerűen akkor tapasztaltam meg, mikor egy alkalommal, míg én az oltárnál az Egyházzal azt imádkoztam: Laetare Jeru-salem, örvendj, Egyházanyánk, te örök Jeruzsálem, — addig a kántor orgonálására a hívők serege ugyan-akkor azt énekelte: Keresztények sirjatok!

Gyakorlati programjában is nagyon megszűkülött ez a szent idő, amint ezt már a latin és a magyar elnevezés különbsége is mutatja. A magyar nagy-böjtnek nevezi általában ezt az időt, mert a legjobb-baknak is egyetlen problémája sokszor csak az evés körül van. A latin elnevezést: Quadragesima, ezzel lehetne legjobban visszaadni: *Szent Negyven-nap*. Míg a böjt magában csak negatívum, és mond-juk csak eszköz, — addig ez a név már pozitív, mert a célt állítja eléink, amelyre törekednünk kel-lene nemcsak böjttel, hanem az ökeresztény liturgia szellemében több imádsággal, beható olvasással, és — amit különösen elfelejtettek ma az emberek: — alamizsnával, az irgalmasság testi-lelki cseleked-teinek gyakorlataival.

Hogy mi volt az ősegyház szemében és lelki át-élésében a nagyböjt, annak egyik tanubizonysága Szent Benedek Atyánk. Legszebben és legvilágosab-ban ő foglalta össze a nagyböjt programját, és mert ebben is valóban ő az apostolok és vértanuk egyházának szellemét őrizte meg számunkra, azért olvassuk el az ő tanítását, melvet a bencés kolostorokban minden évben nagyböjt kezdetén felol-vasnak:

„Habár úgy illenék, hogy egész életünk mindenkor a Szent Negyvennaphoz hasonló legyen, mégis mivel kevésben van meg ez

az erény, azért azt tanácsoljuk, hogy a Quadragesimának ezen napjaiban ki-ki teljes tisztaságban őrizze meg életét, és iparkodjék más idők hanyagságát is ezekben a szent napokban jóvátenni. Ez pedig úgy történik méltóképen,

ha minden bűntől tartózkodunk,
ha könnyek közt imádkozunk,
ha szent olvasmánnyal foglalkozunk,
ha szívbeli töredelemre iparkodunk,
ha az önmegtartóztatást gyakoroljuk.

Ezekben a napokban tehát adjunk hozzá valamit szolgálatunk szokott mértékéhez: külön imádságokat, ételtől, italtól való külön önmegtartóztatást. Ki-ki a reá szabott mértéken felül ajánljon fel valamit saját akaratából „a Szentlélek örömében” (1. Tessz. 1, 6) az Istennek, azaz

vonjon meg valamit testétől ételben-italban, alvásban, fölösleges beszédben és üres tréfákban, s így a lelki vágyódás örömében várja a szent Húsvétet.

Azt azonban, amit ki-ki felajánl, mondja el lelkiatyjának, s az ő imádságával és beleegyezésével vállalja, mert ami a lelkiatya jóváhagyása nélkül történik, vakmerő vállalkozásnak és hiú dicsőséghajhászásnak számít, nem pedig érdemnek. Mindent az atya beleegyezésével kell tenni!”

*

Ezek után elmélkedjük át az ősegyház néhány prefációját, és minden napra adott egy-egy imádságát, hogy ezekkel gazdagítsuk lelkünk világát és közelebb jussunk az ősegyház felfogásához.

Nehéz szorongatások közt. A következő prefáció a népvándorlás idején keletkezett. Csodálatosan szép példája, hogy mint tudja a liturgia még a szorongató viszonyokat és a nehéz csapásokat is ünnepléses hálaadó imádsággá átváltoztatni.

Valóban méltó..., hogy mi neked hálát zengjünk..., mert amikor előre láttad, hogy milyen nehéz szorongatások jönnek városunkra, mellénk állítottad az apostoli hatalomnak legfőbb hordozóit. Mily boldog lehetnél volna Róma, ha felismerted volna ol-talmazóidat, és ha a te hatalmas pártfogóidat méltóképen akarnád megünnepelni. Nem tört volna egy ellenség sem reád, fegyver nem ijesztett volna, ha tanításukat megfogadtad volna és pártfogásukért könyörögtél volna. Mert most már nyilvánvaló előtted, hogy mint kell azokat, akik a bűnösöket is megtalmazták, adományokkal megtisztelni, és pártfogásukat megszerezni. A mi Urunk Jézus Krisztus által, aki által magasztalják fölségedet az angyalok,... velük együtt valljuk mi is, szent, szent, szent. (Leonianum)

A büntetés kegyelem. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát zengjünk..., aki titokzatos módon megengeded azt is, hogy ellenségeink odáig merészkedjenek, hogy dicsőséged ellen is törjenek. Most fizetünk meg ellened elkövetett gonoszságainkért, mert ezek miatt nem érdemeljük meg, hogy az ellenség dühétől megszabaduljunk. De éppen ezáltal kell bűneink ellenére is az üdvösséghez újra visszatérnünk. Ezzel figyelmeztetsz bennünket arra, hogy kegyelmednek milyen nagy ajándékait gondoltad el a mi javulásunkra, mikor már a bűnösöknek is oly

nagyot adtál: Krisztust, a mi Urunkat, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük zengjük mi is: szent, szent, szent. (Leonianum.)

Szabadulás a belső ellenségektől. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát zengjünk..., és egész szívből kérjük fölségedet, hogy amiként megsemmisítetted külső ellenségeinket, úgy irtsd ki a bűnt is mibennünk. Ne engedd megtörténni, hogy bensőnkben szolgaságban szenvedjünk, akiket már külsőleg kiszabadítottál. Azáltal, hogy minden kározt elpusztítasz, és minket állandóan boldogsággal ajándékozol meg, valósítsd meg, hogy mi minden rosszat kerüljünk ezután, és mindent szeressünk, ami helyes, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt zengjük mi is: szent, szent, szent. (Leonianum.)

a) A bevezető idő kéréseiből.

Hetvenedvasárnap felszólítása: Istent, ki kezdetben teremtette az eget és a földet, jertek, imádjuk.

Néped könyörgését, kérünk Urunk, hallgasd meg kegyesen: hogy mi, akik bűneink miatt igazságosan bűnhődünk, nevednek dicsőségeért irgalmadból megszabaduljunk. (Gregorianum.)

Hétfőn: Fölségedet, Urunk, áldozatrakész lélekkel kérjük, hogy amint általad bírjuk, a mi vagyunk, ugyanígy kegyelmed által egyrészt készen legyünk a jót akarni, más-

részt az akart jót meg is tudjuk tenni. (Leonianum.)

Kedden: Dicsérjen téged, Urunk, ajkunk, dicsérjen a lelkünk, dicsérjen életünk is, és mert a te ajándékod, ami vagyunk, legyen a tied egész életünk. (Leonianum.)

Szerdán: Isten, ki az ősbűnnek örökségét, a halált, amely alá került az utódoknak minden nemzedéke, a mi Urunknak Krisztusnak szenvedésével feloldottad: add, hogy ehhez a tethez hasonulva, amint a földi természet képét szükségből viseltük, ugyanúgy az égi képmást a kegyelem megszentelésével hordozzuk: a mi Urunk Jézus Krisztust. (Gelasianum.)

Csütörtökön: Isten, ki nem akarod, hogy a bűnösök elpusztuljanak, hanem hogy megtérjenek és éljenek: kérünk, vedd el a mi bűneinkkel megérdemelt büntetést, és add meg kegyesen, hogy a büntetések el nem vállalása ne fokozza a bosszút, hanem inkább a javulás szerezze meg a megbocsátást. (Leonianum.)

Pénteken: Hallgass meg minket, mi Urunk és Istenünk, és a világ gonoszságától különböztess meg, válaszd el híveid szívét, hogy akik az Urat hirdetik ajkukkal, ne essenek vissza az ördög szolgaságába. (Leonianum.)

Szombaton: Mindenható örök Isten, add meg nekünk, hogy akaratodat hűséges lélekkel befogadjuk, és jámbor élettel megvalósítsuk, és hogy a világi hiúságoktól megszabadult egyházad ne valljon mást a szavakkal, és ne gyakoroljon mást cselekedeteivel. (Leonianum.)

Hatvanadvasárnap felszólítása: Istent, az egész világ Urát, jertek, imádjuk.

Mindenható, örök Isten, sokszorozd meg nevednek dicsőségére, amit az atyák hitének megígértél és az ígéretnek fiait szent gyermekkéfogadással tedd számosabbá, hogy amit az őszövség szentjei kételkedés nélkül jövőnek hittek, a te Egyházad már nagyrészen beteljesedettnek ismerje meg (Gelasianum.)

Hétfőn: Urunk Istenünk, ki azért lobban sz haragra, hogy segítségünkre siess, és azért fenyegetsz, hogy megkönyörülj: nyujts ki kezedet az elesettekhez, és siess a sok nyomorral küzködőknek segítségére, hogy akik általad megváltattak, azokat vezetéseddel őrizd meg az örök élet reményére. (Gelasianum.)

Kedden: Isten, ki prófétáid ajka által megparancsoltad, hogy hagyjuk el az ideiglenséket és törekedjünk az örökkévalókra: add meg szolgálóidnak, hogy amiket a te parancsaidnak ismertünk meg, azokat égi sugallatra be is tudjuk tölteni. (Gregorianum.)

Szerdán: Irgalmasság feje, Isten, ki értünk szűz méhébe szállottál és a keresztre szögeztettél: könyörgünk, hogy erről soha el ne feledkezve légy néped kiszabadítója az oroszán szájából, amint egykor a benned bízó atyák szabadítója voltál. (Miss Vaticanum.)

Csütörtökön: Vezesd, Urunk, kérünk Egyházadat a te égi rendelkezéseddel, hogy ahhoz a megígért teljes dicsőségbe, ami a világ

kezdete előtt benned már valóságos jelenlét, a te kormányzásoddal eljusson. (Leonianum.)

Pénteken: Isten, ki szolgálodnak, Ábrahám-nak tettében az emberi nem számára az engedelmesség példáját mutattad: add meg nekünk, hogy mind a mi akaratunk gonoszságát megtörhessük, mind pedig a te parancsaidnak helyességét mindenben betölthessük. (Gregorianum.)

Szombaton: Adj, Urunk erőt és oltalmat; a rosszakat, akik vagyunk, tedd jókká; a jókat a jószágban őrizd meg, hiszen mindent meg tudsz tenni, és nincs, aki ellentmondjon neked, s amikor akarsz, megmentesz, és senki akaratodnak ellen nem áll. (Liturg. S. Basílii.)

Ötvened vasárnap felszólítása: Atyáink Urát Istenét, jertek, imádjuk!

Isten, ki az ószövetség minden szentjének tanuságtételével a mi hitünket megerősíted: az ő könyörgésükre és érdemükre add meg nekünk, hogy bátran fussunk a nekünk kirótt küzdelemben, szemünk előtt tartva hitünk szerzőjét és összefoglalóját, Jézus Krisztust, a te Fiadat, a mi Urunkat. (Brev. Roth.)

Hétfőn: Isten az alázatosaknak vigasztalója és a hívek erőssége, légy könyörületes a könyörgőkhöz, hogy az emberi gyöngeség, mely magától mindig hajlandó a bukásra, általad nyerjen mindig erőt a felállásra, és amely magától hajlandó a te megbántásodra, általad mindig megjavulhasson a megbocsátásra. (Gelasianum.)

Kedden: Mindenható és irgalmas Isten, ki nem akarsz, hogy a bűnös lélek elpusztuljon, hanem csak a bűnöket akarsz eltörölni:

tartsd vissza, amit megérdemeltünk, a haragot, és áraszd reánk, amit kérünk: a kegyelmet. (Gelasianum.)

b) A Szent Negyvennap.

A két és fél héten át tartó előkészület után most kezdődik a Szent Negyvennap vagy közismert nevén: Nagyböjt. Tulajdonképen ez nem más, mint az Egyháznak a liturgiában évről-évre megújuló 40 napos lelkigyakorlata. Hogy milyen lélekkel kell ezt végeznünk, világosan megmutatják a prefációk. A mai szentmisében használatos prefáció tömörségében is csodálatosan megmutatja a lényegét.

A böjt kegyelme. Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát adjunk . . . , ki a testi böjt által a bűnöket elnyomod, a lelket fölemeled, erőt adsz és gazdagon jutalmazol, ami Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok . . . , és velük egyesítjük a mi szózatunkat: Szent, szent, szent! (Gelasianum.)

Krisztus példája. Valóban méltó, . . . hogy mi neked hálát mondjunk . . . , mert csodálatos kegyelmed adományával megtanított minket a te hatalmad, hogy nem egyedül kenyérből él az ember, hanem mindazon igéből, mely a te ajkadról jó. Hogy magunkat ne csupán étellel és itallal, hanem böjttel is tápláljuk. A te Igéd ugyanis, aki által mindenek lettek, nemcsak az emberi lélek kenyere, hanem az angyalok eledele is: élő Kenyér, mely az égből szállott alá, és a halál zsákmányává lett világnak életet ajándékozott. Miattunk böjtölt a te Igéd 40 nap és 40 éjjelen át, hogy mi ünnepi ujjongással térhessünk haza a Paradicsomba, melyet fékezetlenségünk miatt

elvesztettünk. Add meg nekünk mindenkor ezt a Kenyeret, aki által dicsérik fölségedet az angyalok..., akikkel együtt valljuk mi is: Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

Megemlékezés Krisztus szenvedéseiről. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát adjunk..., a mi Urunk Krisztus által, akinek embersége egyesít minket, akinek alázatossága nemessé tett minket, akinek elárultatása szabadonbocsátott minket, akinek szenvedése megváltott minket, akinek keresztye üdvösséget hozott nekünk, akinek vére büntelenné tett minket, és akinek teste táplál minket. Általa kérvén-kérünk tégedet mennyei Atya, engedd, hogy a böjt megtartásában megtisztult szívvel közeledjünk az ő szent szenvedésének emlékünnepehez. Általa dicsérik fölségedet az angyalok... velük együtt zengjük mi is: Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

Előkészület az isteni eledel vételére. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát zengjünk... a mi Urunk Krisztus által, mert benne növekszik a böjtölők hite, reményük bizalommal teljessé lesz, és szeretetük erőt talál. Ő maga ugyanis az élő és az igazi Kenyér, mely minden végtelent magába zár, és az erény tápláléka-ereje. Szünet nélkül nyujtod nekünk ezt a Kenyeret, és arra intesz, hogy állandóan vágyódjunk utána, mert az ő testének vétele táplál minket, és az ő vérének vétele tesz minket tisztává. Általa dicsérik fölségedet az angyalok..., velük együtt valljuk mi is: Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

A benső ember növekedése. Valóban méltó..., hogy mi neked szenteljük ezt a böjtöt, melyre minket a lélek épülése és a test megfékezése végett tanítottál. Mert a test fegyelmezése a lélek tápláléka, és a külső ember korlátozásában kap teret a belső növekedése. Ne feledd el, Urunk, a mi böjtjeinket, és ne feledkezzél meg a te irgalmaságodról, melyet mindenkor tanusítottál alázatosan böjtölő szolgálid iránt, hogy ne csak az ételtől tartózkodjanak, hanem minden bűntől is, hogy így a szent böjtben kedvesek legyenek előtted. Ezért énekeljük az angyalokkal... szent, szent, szent! (Gregorianum.)

Hálaadás az adományokért. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., mert miután a föld termését hazahoztuk, az a te szent akaratom, hogy mind ezért hálát adjunk neked az önmegettartoztatásban, és ebből a szent gyakorlatból megtanuljuk, hogy az adományokat nem a test túltáplálására, hanem szegénységünk megsegítésére kaptuk. Amit belőle takarékosabban használtunk fel, annak a szükségben lévők táplálására kell szolgálnia; és amikor a halandó test féktelenségeit üdvös fegyellemmel megzabolázzuk, ezzel a szeretet tegyen minket a te jóságod utánzóivá. És úgy használjuk fel a földi javakat, hogy megtanuljunk az égiek után vágyódni, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok..., velük együtt mi is zengjük: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

Szent Negyvennap. Hallgass meg, jóságos Alkotónk, amidőn bensőséges imánk

ebben a szent időben negyven napon át hozzád könyörög.

Fölséges, szíveket ismerő Isten, hisz te tudod, hogy a mi erőnk mennyire gyöngé;

engedj azoknak, akik hozzád térnek, kegyelemben bűnbocsánatot!

Bármilyen számosak is bűneink, a vezeklőknek kegyelmesen bocsáss meg,

és neved dicsőségére adj a betegeknek gyógyító orvosságot!

Engedd, hogy megtörjük testünket méltó megtartással,

hogy szívünk megvesse a bűnnek csábítását tiszta józanságban,

Ó, szentséges Háromság, Háromegey Isten, add meg kegyesen,

hogy szolgálj a szent Negyvennapban a lelki gyümölcsökben bővelkedhessenek.

(Nagy Szent Gergely pápa.)

Imádkozzunk. Jóságos Urunk, engedd, hogy szívünkbe fogadhassunk téged, hogy ne csak a földi eledelt vegyük szűkebben, hanem lelkünkön is uralkodva, azt minden ártalmas túlzástól megőrizzük. Add nekünk az igazi rendnek szellemét, hogy ami megengedett testünktől megtagadunk, a léleknek annál bőségesebb gyümölcsét teremje. A mi Urunk Krisztus által. Amen. (I. Gelasius pápa.)

A szenvedés időszakában. Urunk, téged egykor a keresztre feszítettek; immár mi akarjuk magunkat a szeretet keresztségére szegezni. Szögek helyett szolgáljon a vezeklés, tövisek helyett pedig a te parancsaid. (Szent Efrém.)

Jófeltétel és kérés mindennapra.

Ezek a gyönyörű prefációk megismertették velünk a böjt igazi lényegét. Láttuk a példaképet, megértettük a gyümölcsét, magunkévá akarjuk tenni tanítását. Ebben a hálaadó szellemenben szeretőnk eltölteni mind a 40 napot, ezért megpróbálunk röviden határozott programot adni minden nap számára és utána egy-két könyörgést az ősegyház imádságos kincsestárából. De ha átélmélkedjük ezeket az imádságokat, akkor meg kell éreznünk azt is, hogy ezek nem pusztán kérések, hanem mindegyike imádság formájába foglalt jófeltétel is. Eszünk is, szívünk is, akaratunk is kap tehát belőlük minden napra indítást.

1. *Hamvazószerdán: A bűnbánat napja.* „Könyörülj rajtunk, mert vétkeztünk ellened”. Tegyük fel, hogy nem múlik el egy nap sem, hogy az előre kitűzött önmegtagadást ne végeztük volna el.

Add meg, Urunk, híveidnek, hogy a böjtnék tiszteletreméltó ünnepeit egyrészt megfelelő áhítattal vállalják magukra, másrészt határozott áldozatkészséggel végezzék mindvégig (Gelasianum.)

Oldozd fel, Urunk gonoszságainkat, és hogy a te adományaidat méltók legyünk fogadni, szerettesd meg velünk az igazságosságot. (Leonianum.)

2. *Csütörtökön: A hit napja.* „Amint hittél, úgy legyen neked”. Mutassuk meg hitünket buzgóbb imádsággal, szentáldozással, — ha tehetjük szent óra végzésével.

Tekints reánk, mindenek teremtető és igaz kormányzó Istene, és hogy a te könyörületességed hatását megérezzük, add meg nekünk, hogy egész szívvel neked szolgáljunk. (Leonianum.)

3. *Pénteken: A tökéletesedés napja.* „Legyetek tökéletesek!” Végezzük az irgalmasság valamelyik

lelki vagy testi cselekedetét, de természetfölötti indítóokból.

Oltalmazd, Urunk, népedet, és minden bűntől kegyesen tisztítsd meg, mert semmi ellenség nem fog ártani neki, ha semmi gonoszság nem uralkodik rajta. (Leonianum.)

4. Szombaton: *A bizalom napja.* „Bátorság, én vagyok! Ne féljetelek!” Hívjuk ma segítségül többször is az Úr nevét! Élünk abban a meggyőződésben, hogy meg is jelenik, és mellettünk áll.

Hallgass, Urunk, könyörgéseinkre, és engeddd nekünk, hogy a bőjtnek ezt az ünnepét, mely a léleknek és a testnek gondozására üdvösen alapított, áldozatkész szolgálattal megüljük. (Gelasianum.)

Első vasárnap: A felkészülés napja. Jelszavunk: „Távozz, Sátán!” Gyakorlatunk: előre megfontolni, milyen bűnalkalmak várnak reánk, és hogyan tudjuk azokat elkerülni.

Isten, ki Egyházadat évenként a Szent Negyvennapnak megtartásával tieztogatod, add meg családodnak, hogy amit önmegtartóztatással tőled elnyerni törekszik, azt jócselekedetekkel el is nyerhesse. (Gregorianum.)

5. Hétfőn: *Az ítélet napja.* „Az Úr elválasztja a jókat a rosszaktól!” Gondoljunk az Úr ítéletére, és mi is válasszuk el a jót a rossztól.

Isten, ki az igazságot szereted és az igazságtalanságot megbünteted: add meg nekünk, kérünk, hogy szeressük a helyeset és kerüljük a helytelent. (Leonianum.)

6. Kedden: *A buzgalom napja.* „Keressétek az Urat, míg megtalálható.” Végezzük ma dolgainkat

Istenért és nem az emberek becsülésének megszerzéseért.

Könyörgésünkre, Urunk, kérünk, figyelj irgalmasan, hogy akik a szent oltárnál szolgálnak, legyenek megalapozottak a hit igazságában és legyenek áttetszők a szív tisztaságában. (Leonianum.)

Tégy minket, Urunk kérünk, engedelmessé parancsaid iránt: mert akkor alakul számunkra minden kedvezően, ha egész életünkben követjük a Teremtőt (Gelasianum.)

7. *A tavaszi böjt szerdáján: Az akarat megegyezésének napja.* Az Úr mondja: „Átadom a kötöklécet, a törvényt és a parancsokat. „Keressük Isten akaratát, egyezzünk bele a megpróbáltatásokba is.

Kérünk, Urunk, fordítsd hozzád mindnyájunk szívét, hogy akik téged megbántottak, most a böjtöt megtartva, ne haragodat, hanem irgalmasságodat érezzük. (Leonianum.)

8. *Csütörtökön: Az áhítat napja.* Lássátok és izleljétek, mily jó és édes az Úr! Járuljunk a szentáldozásban az irgalomhoz a kananita asszony érzelmével.

Kérünk, Urunk, kormányozd híveidnek szívét, és hogy bőségedből a te javaidat megkaphassák, engedd meg bennük azoknak kezdetét: a jóakaratot. (Leonianum.)

Isten, kit a mi igaztalanságunk állandóan sért, add meg nekünk a helyes életnek a gyakorlatát, hogy ezáltal elnyerhessük a megbocsátást. (Leonianum.)

9. *A tavaszi böjt péntekén: A tisztulás napja.* Az Úr kérdi tőlünk is: „Akarsz-e meggyógyulni?” Térjünk el önző utainkról és engedelmeskedjünk pontosan lelkiatyánknak.

Mindenható, örök Isten, kit a félelem meghat, a szeretet tisztel, a megvallás kiengesztel, áraszd irgalmasságodat a hozzád könyörgőkre, hogy akik érdemeink megfelelő voltában nem bízhatunk, ne a te ítéletedet, hanem megbocsátásodat érezzük. (Gelasianum.)

Irgalmazz, Urunk, irgalmazz a bűnösöknek, és hogy a te könyörületességedhez járulhassunk, add meg nekünk a magunk megjavításának lelkét. (Leonianum.)

10. *A tavaszi böjt szombatján: A hivatás napja, (a liturgia a „papok szombatja”).* „Az Úr választott téged”. Ismerjük meg, hogy mire hív minket az Úr, imádkozzunk és böjtöljünk papi hivatásokért.

Hozzád kiáltó Egyháznak szava, kérünk, Uram, jusson el atyai jószágodhoz, hogy miután bűneinek bocsánatát elnyerte, a te működésedre legyen áldozatrakész, és a te oltalmad alatt legyen biztonságban. (Leonianum.)

Második vasárnap: A megdicsőülés napja. Jeligénk az Isten mennyei szózat: „Őt hallgassátok!” Tanuljuk meg, hogy a Táborhegyének dicső színváltozásához a Kálvárián át vezet az út.

Isten, ki látod, hogy nincs semmi erőnk, kívülről-belülről őrizz meg minket, hogy legyünk védve minden támadástól a testben, és legyünk tiszták minden gonosz gondolattól lélekben. (Gregorianum.)

11. *Hétfőn: Az önvizsgálat napja.* Jeligénk Dániel szava: „Vétkeztünk, gonoszsgát cselekedtünk.” Vizsgáljuk meg oly alaposan lelkünket, mintha Isten ítélőszéke elé készülnénk.

Hallgasd meg könyörgésünket, minden-

ható Isten, és akiknek megadtad jóságodba vetett bizalmat és reményt, add meg azoknak kegyesen szokott irgalmasságodnak erejét. (Gregorianum.)

12. *Kedden: Az egyenesség napja.* Ne legyünk olyanok, mint a farizeusok: „Mondják és nem teszik.” Mi teljesítsük hitünk szavát. Szavunk és tettünk legyen összehangzó.

Isten, te irgalmasságod ajtaját ki akartad tárni a hívek előtt, tekints reánk, s könyörülj meg rajtunk, hogy akik a te adományodból a te akaratomnak útját járjuk, soha el ne térjünk az élet ösvényéről. (Gelasianum.)

13. *Szerdán: Az alázatosság napja.* „Nem jöttem azért, hogy engem szolgáljanak.” Fogadjuk el mi is a megaláztatásokat, már előre, készségesen.

Isten, az ártatlanság kedvelője és helyreállítója, fordítsd hozzád szolgálóidnak szívét, hogy Lelked lángjától tüzet fogva, mind a hitben állhatatosak, mind a cselekedetekben hathatóságok legyenek. (Gregorianum.)

14. *Csütörtökön: Az üdvös borzalom napja.* „Kínlódom a lángokban!” mondja a dúsgazdag, és elmélkedjünk a bűn büntetéséről; adjunk alamizsnát, hogy megváltsuk hűtlenségünket.

Mindenható, örök Isten, ki számunkra a bűnt megtartásában és az alamizsna magjában adtad meg bűneinknek orvosságát, engeddd, hogy lelkünk és testünk cselekedeteivel előtted mindenkor áldozatrakészek lehessünk. (Gelasianum.)

Irgalmasság adója, és minden jóság szerzője, aki a bűjtért, imádságért és alamizsnáért a bűnöknek bocsánatát és minden eré-

nyek gyarapodását megadod, alázatos áldozatkészséggel kérünk téged, hogy aki megadtad nekünk ezek megtevésére az üdvösséges tanítást, add meg azok teljesítésére is a fáradságot nem ismerő kitartást. (Gregorianum.)

15. *Pénteken: A jócselekedetek napja.* „Tetteimmel jelenek meg színed előtt!” (Introitus.) Tegyük meg mindazt a jót, amit ma kíván tőlünk az Úr.

Könyörülj, Urunk, könyörülj a mi bűneinken, és bár a szünet nélkül vétkezők megérdemlik az állandó büntetést, mégis add meg, kérünk, hogy amit örök büntetésül megérdemeltünk, az váljék nekünk a javulásban segítőnké. (Gelasianum.)

16. *Szombaton: Az Atyához térés napja.* „Fölkelek és Atyámhoz megyek!” — mondja a tékozló fiú. Mi is odamenekülünk Isten kegyelméhez, bűnbánatot keltünk, megtesszük, ami üdvösségünkre szükséges.

Isten, kinek jósága teremtetten az embert, igazsága elítélte, irgalmassága visszaváltotta, alázatosan kérünk téged, hogy amiként a meg nem engedett élvezet miatt kiesünk a boldog országból, úgy most az önmegtagadás által visszatérjünk az örök házába. (Gregorianum.)

Harmadik vasárnap: A kitartás napja. „Az ördög néma vala.” (Evangélium.) Mi nem leszünk némák: lelkünket őszintén feltárjuk a húsvéti gyónásban, ez a kitartás napja.

Kérünk téged, mindenható Isten, tekints le az alázatosaknak fogadásaira, és fölséges jobbot nyujtsd ki védelmünkre. (Gregorianum.)

17. *Hétfőn: Az öntudat napja.* „Fürödjél meg és megtisztulsz!” Megfürödtünk a keresztségben, tiszták lettünk: Éljük át öntudatosan a megkeresztettek méltóságát.

Mindenható, örök Isten, kinek könyörületességét legelőször abban az indításban érezzük, hogy a neked tetsző és a nekünk üdvösséges dolgok után kívánunk törekedni, fordítsd lelkünket egészen a neked tetsző cselekedetek felé. (Leonianum.)

Ragadj ki minket, Urunk, kérünk, mindabból, ami ellenkezik a te isteni akarattal, és mert a te műved a mi egész életünk, add meg nekünk, hogy a te szolgálid mindig tetszésedre lehessünk. (Leonianum.)

18. *Kedden: A kibékülés napja.* „Ha atyádfiának van ellened valamije...” Adjunk bocsánatot az ellenünk vétőknek, de kérjünk is bocsánatot, még akkor is, ha talán a másik ok nélkül neheztel.

Isten, ki Igéd által oly csodálatosan megszerezted az emberi nem kiengesztelését, add meg, kérünk, hogy a szent böjt által egyrészt egész szívvel vessük alá magunkat tenéked, másrészt az imádságban legyünk mindnyájan egygyé. (Gelasianum.)

Szentséges Űr, mindenható Atya, örök Isten, add meg szolgálidnak a szeretetnek azt a hatását, hogy a te példára képesek legyünk a rosszért jóval visszafizetni, és inkább vágyódjanak ellenségeik javulásán, mint megbüntetésén örvendezni. (Leonianum.)

19. *Szerdán: A helyes lelkiület napja.* „Miért hágtok át az Isten parancsolatát hagyományotok miatt?” Áhítatgyakorlatainkban a liturgia vezet, mert abban az Isten parancsát teljesíthetjük.

Kérünk, Urunk, add meg nekünk ennek az önmehtagadásnak helyes mértékét, hogy amit a szabados testtől elveszünk, az lelkünk számára üdvös gyümölcsöt szerezzen nekünk. (Gelasianum.)

Isten, ki minket arra tanítottál, hogy az alázatosság képét Egyszülöttednek, a mi Urunknak követésével böjttel és imádsággal kialakítsuk: engedd kérünk, hogy amit az Úr a böjtnék teljes megtartásával egészen betöltött, mi azt legalább ezeknek a napoknak egy részében teljesíthessük. (Gelasianum.)

20. *Csütörtökön. Az áldozat napja.* „Az Úr megfedd a lázt, mire az távozott.” Nincs bennünk meg a szenvedélyek láza? Az áldozat útján győzhetjük le ezt a lázat.

Alázatosan kérünk téged, mindenható Isten, hogy amint nélküled nem állhat meg semmi szilárdan, az áldozatkészség sem, add meg bőven az erőseknek a kitartást, és a gyengéknek a fölemelkedést. (Leonianum.)

21. *Pénteken: A kegyelem napja.* „Ha tudnád az Isten ajándékát!” Köszönjük meg a Szentlélek sok ajándékát: elsősorban pedig a szenttétevő kegyelmet.

Add meg nekünk, Urunk, kérünk, kegyelmed segítségét, hogy mert nélküled semmi jót nem tehetünk, bőséges kegyelmeddel tudjunk helyesen gondolkozni arról, ami a tiéd és meg is tudjuk valósítani. (Leonianum.)

22. *Szombaton: Az irgalom napja.* „Én sem ítélek el téged” — mondja nekünk is az Úr. Kövessük az irgalmas Istent, és ne ítéljünk el mi sem másokat.

Add meg népednek, kérünk, Urunk, az

igazságnak és a békének lelkét, hogy téged egész értelmével megismerjen és egész szívéből azt kövesse, amik neked kedvesek. (Gregorianum.)

Negyedik vasárnap: A gondviselés napja. „Közel van a Húsvét!” Készüljünk rá alapos gyónással.

Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akiket tetteink miatt méltán ér a büntetés, kegyelmednek vigasztalásában tudjunk fellélegzeni. (Gregorianum.)

23. Hétfőn: A vallásosság napja. „Vigyétek el innét ezeket!” — mondja az Úr. Vessük ki bátran lelkünkéből, ami nem illik a Szentlélek templomába.

Isten, ki a tudatlanság sötétségét a te Igéd fényével űzöd el, gyarapítsd szívünkben a hit erényét, melyet te adtál meg nekünk, hogy azt a tüzet, melyet kegyelmed gyújtott meg bennünk, semmiféle kísértés kioltani ne tudja. (Gelasianum.)

24. Kedden: A krisztusi lelkület napja. „Az én tanításom nem enyém, hanem azé, aki küldött engem.” Ismerjük meg alaposan az Úr tanítását, hogy meglegyen bennünk a helyes krisztusi lelkület.

Sokszorozd meg, kérünk Urunk, néped hitét, hogy aminek kezdetét te adtad meg, annak gyarapodását is általad nyerje el. (Gelasianum.)

Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy állandóan az isteniek felé törekedve, menygyei adományokból legyünk méltók azokhoz egyre közelebb jutni. (Gelasianum.)

25. Szerdán: A nagy skrutinium ünnepélyes napja: a világosság napja. „Vak voltam és most látok!” Lássuk meg mi is, mily nagy az a világosság, és mily fölséges az isteni élet, mit a keresztségben lelkünkbe oltott a Szentlélek.

Irgalmas füledhez, Urunk, jusson el könyörgő felajánlásunk, és hogy elnyerhesük, amit kérünk, add meg nekünk, hogy mindig neked tetszőket kérjünk. (Leonianum.)

26. Csütörtökön: A halál és feltámadás napja. „Jézus visszaadta anyjának a naimi ifjút.” Visszaad minket is az értünk közbenjáró Egyházanyánknak. Mivel fejezzük ki hálánkat?

Isten, kinek irgalmasságára az égi erők és hatalmak is rászorulnak, és akinek színe előtt nincsen ember folt és hiba nélkül, kérünk, vedd el rajtunk megkönyörülve, népednek bűneit, hogy akiket saját lelkiismeretük bűnösöknek vádol, azokat a te jóságos türelmed tegye megbocsátásra érdemessé. (Gelasianum.)

27. Pénteken: A remény napja. „Én vagyok a feltámadás és az élet!” Haljon meg ma is bennünk valamiben a földi ember, hogy feltámadjon és éljen a természetfölötti.

Add meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy gyöngeségünk tudatában a te erődben bízunk, és a te atyai jóságodban mindig örvendhessünk. (Gregorianum.)

28. Szombaton: A gyermekkétfogadás napja. „Én vagyok a világ világossága!” És mikor a keresztségben az Atya gyermekévé fogadott minket, mi is világosság lettünk ebből a világosságból. Hálánk jele: a világosság cselekedetei.

Téged kérünk, Urunk, az igaz világosságot és a világosság szerzőjét, hogy kegyeskedjél elűzni tőlünk a bűnök sötétségét, és minket az erények fényével megvilágítani. (Gelasianum.)

A szenvedés vasárnapja: A figyelem napja. „Aki Istentől van, meghallja szavamat.” Vizsgáljuk meg, hogy Isten hozzánk intézett szavát hallgatjuk-e és meghallgatjuk-e? Főként a szenvedés tanítására hogyan figyelünk?

Isten, ki a halálig megalázódott, és a halált elszenvedő Egyszülötted által törted meg az ősellenség büszkeségét: add meg híveidnek, hogy egyrészt méltón tisztelhessék, amit ő értünk elszenvedett, másrészt az ő példájára minden nehézséget türelmesen elviseljenek. (Brev. Paris.)

29. *Hétfőn: A bűnbánat napja.* „Még kevés ideig veletek vagyok.” A bűnbánat nagy kegyelem, mert Jézussal együtt tart minket.

Isten, a hívek élete, az alázatosak dicsősége és az igazak boldogsága, tekints aláztatosan a hozzád könyörgők kérésére, hogy a te ígéreteid után szomjúhozó lelkek a te szeretettednek bőségéből mindig kielégíttessenek. (Gelasianum.)

Kérünk, Urunk, szálljon népedre bőséges áldás, kapjon bocsánatot, legyen része a vigasztalásban, gyarapodjék a szent hitben, és váljék erőssé az örök megváltásban. (Gelasianum.)

30. *Kedden: A világtól való menekülés napja.* „Nem gyűlölhet titeket a világ, engem pedig gyűlöl.” Nem gyűlöl, ha az övéi vagyunk. De meneküljünk tőle, hogy Krisztuséi lehessünk.

Mindenható, örök Isten, esdve kérünk téged, hogy legyen szentté a mi böjtölésünk, hogy így egyszülött Fiadnak közeledő szenvedésekor a jócselekedetek felmutatásával tudjunk neked tetszeni. (Gregorianum.)

31. *Szerdán: A hála napja.* „Az én juhaim hall-

gatják szavamat!" Mit mond ma az Úr? Ha az ő juha vagyunk, akkor rá hallgatunk.

Isten, ki az emberi nemnek teremtője és megváltója is vagy, könyörülj meg fogadott népeden, hogy amit az ígélet gyermekei a természet által elnyerni nem tudnak, örülhessenek, hogy a kegyelem által elnyerték. (Ambrosianum.)

32. *Csütörtökön: Az istenszeretet napja.* „Megbocsáttatott sok bűne, mert nagyon szeretett”. Tudunk-e mi nagyon szeretni? Mutassuk meg a bűnalkalmak kerülésével.

Légy kegyes, kérünk Urunk, a te néped iránt, hogy megvesse, amik neked nem tet-szenek, és egyre jobban betöltse őket a pa-rancsaiban való gyönyörködés. (Gelasianum.)

33. *Pénteken: A türelem napja.* „Egy ember hal-jon meg a népért!” A keresztény embernek hite mártirjának kell lennie a türelem vértanúja, köny-yes vértanúságában.

Isten, ki a képedre teremtett embernek azért adod az ideiglenes javakat, hogy el-áraszsd bőven örökkévaló javakkal, gyara-pítsd Egyházadat lelki termékenységgel, hogy akik születés szerint földiek, újjászü-letve égiek lehessenek. (Ambrosianum.)

34. *Szombaton: A kinszenvedés napja.* „Járjatok, míg tiétek a világozság!” Használjuk fel a kegyelem minden idejét.

Mindenható, örök Isten, ezekben a napok-ban könnyebben engedd megnyernünk ir-galmasságozat, mert ezekben azt a te ajándé-kodból mélyebben megismertük. (Gelasianum.)

Pálmavasárnap: (Virágvasárnap): Az Isten-szolgálat napja. „Ime a ti királyotok!” Legyen az életünk részvétel a mi Királyunk örök diadalmenetében.

Mindenható, örök Isten, ki az emberiség számára az alázatosság követendő példajaként megengedted, hogy Üdvözítőnk testet öltson és a keresztet elszenvedje, engedd meg nekünk is kegyesen, hogy mind az ő türelmének bizonyosságát bírjuk, mind pedig a feltámadásnak részesei lehessünk. (Ambrosianum.)

35. *Nagyhétlőn: A hűség napja.* „Az egész házat betöltötte a balzsam illata.” Vajjon a mi jócselekedetünk és imádságunk illata betöltötte-e a nagybőjti lelkigyakorlat szent negyven napját?

Isten, ki a mi megváltásunkért elfogadtad Jézus Krisztus vérét, szüntesd meg az ördög cselekedeteit és tépd szét a bűn minden hálóját, hogy újjászületett teremtményeidet a réginek semmiféle nyavalyája el ne csufítsa. (Ambrosianum.)

36. *Nagykedden: Az önvizsgálat napja.* „Az Úr tegyen képessé a szent megújulásra.” Negyven napos lelkigyakorlatunk vége felé közeledik. Képesek vagyunk-e a húsvéti szent megújulásra?

Isten, ki azt akartad, hogy Fiad érettünk magára vegye a keresztt gerendáját, hogy az ellenség erejét tőlünk ezzel elűzzed, add meg nekünk, szolgálidnak, hogy a feltámadás kegyelmét elnyerjük. (Gregorianum.)

37. *Nagyszerdán: Az elszántság napja.* „A mi Urunk Jézus Krisztus nem vonakodott magát a gonoszok kezébe adni, és a keresztt kínját vállalni.” Mire vagyunk mi készek?

Emlékezzél meg, Urunk, a te irgalmadról és szolgálodat örök oltalommal tedd szentté, aki-

kért a te Fiad, Krisztus saját vére által állította fel számunkra a húsvéti misztériumot. (Gelasianum.)

Atyai jóságodat könyörögve kérjük, mindenható Isten, hogy úgy tisztíts meg minket ma a bűntől, és úgy fogadd el bűntjeinknek felajánlását, hogy holnap minket a szentséges Testnek lakomájára bevezethess. (Ambrosianum.)

38. *Nagycsütörtökön: A szeretetben egyesülés napja.* „A végsőig szeretett az Úr, mikor az Eucharisziát megalapította. Mit jelent a mi életünkben az Eucharisztia? Éljük-e az Egyház eucharisziás életét? Tanuljuk meg a liturgiából!

A titkok titka, a „*mysterium fidei*” kijelentésének a napja van ma.

Amit az Egyház tizenkét képviselője az Úr első szentmiséjén csak homályosan sejtetett, azt éljük át mi ma, amikor az első misztériummal teljes este megjelenül: azaz a fejnek és tagjainak megistenítő egységét. És amint egykor János, úgy nyugszik most a Jegyes az Úr kebelén és az isteni szeretet mértékén felüli áradását issza mámoros örömmel:

Még egy kevés idő: és e világ nem lát engem.

De ti láttok engem,

Mert én lélek és ti is élni fogtok:

Azon a napon majd megtudjátok:

Hogy én Atyámban vagyok,

Ti pedig énbennem,

És én tibennetek. (Já. 14, 19.)

Húsvét ünnepe előtt pedig tudván Jézus, hogy eljött az ő órája, midőn átmenjen e világból az Atyához, mivel szerette övéit, kik e világban valának,

mindvégig szerette őket. (Já. 13, 1.)

És szenvedésének előestéjén, szent és tiszteletreméltó kezébe vette a kenyeret, fölemelte szemét az égre, hozzád, Isten, mindenható Atyjához, neked hálaát adva megáldotta, megtörte és tanítványainak adta e szavakkal: Vegyétek és egyetek ebből mindnyájan:

Mert ez az én testem.

Hasonló módon, miután megvacsoráltak, ezt a drága kelyhet is szent és tiszteletreméltó kezébe vette; ugyancsak hálát adva neked, megáldotta és tanítványainak adta e szavakkal: Vegyétek és igyatok ebből mindnyájan:

Mert ez az én vérem

kelyhe, az új és örök szövetségé: — hit titok —, mely értetek és sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára.

Valahányszor ezt teszitek: az én emlékezetemre tegyétek. (A szentmise kánonjából.)

Ahol szeretet és jóság van, ott van az Isten.
Egybegyűjtött minket Krisztus szeretete,
Ujjongjunk és örvendezzünk benne.
Bárcsak egyszer együttesen szenteiddel láthatnók,
Megdicsőült arcod színét Krisztusunk, mi Istenünk.
Mérhetetlen s tiszta lesz az örömünk mindörökkön-örökké. Amen. (A lábmosság szertartásából.)

Isten, kitől Judás is megkapta bűnének büntetését, és a lator is bűnbánatának jutalmát, engedd éreznünk irgalmad erejét, hogy amint a mi Urunk Jézus Krisztus szenvedésében mindkettőjüknek megadta érdemüknek különböző díját, úgy a régi ember tévedésének eltávolítása után adja meg nekünk bőven föltámadásának kegyelmét. (Gelasia-num.)

39. *Nagypénteken: Az áldozat nagy napja.* „Szent keresztfá, drága hűség!” Vegyük fel keresztünket, és kövessük az Urat! Tudjuk, mit jelent a kereszt a mi életünkben? Tanuljuk meg a liturgiából.

A hit titka után ma „fulget crucis mysterium”, a keresztfá titka tündököl.

Testvérek: Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban is megvolt. Aki midőn Isten alakjában volt, nem tartotta az Istennel való egységet oly dolognak, melyhez erőszakosan ragaszkodják. Hanem kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját, emberekhez hasonló lett és külsőben úgy jelent meg, mint ember.

Megalázta magát.
 És engedelmes lett a halálig.
 És pedig a halálig a kereszten.
 Ezért Isten igen felmagasztalta őt:
 És oly nevet adott neki, mely minden név fölött
 van. (Virágvasárnap szentleckéje.)

A menyasszony:

„Te megfogtad jobbomat:
 És akaratod szerint vezetsz,
 S aztán dicsőségre emelsz. (Virágvasárnap graduá-
 léja)
 Ime a kereszt fája, melyen a világ üdve függött.
 Jertek imádjuk. (Nagypénteki kereszt-hódolatra.)

És ő keresztjét hordozván, kiméne a koponya-
 helyre, mely héberül Golgotának mondatik, ahol
 megfeszíték őt és vele másik kettőt, középen meg Jé-
 zust. (A nagypénteki passióból.)

„Menjünk tehát hozzá a városon kívül. Szégyenét
 hordozzuk vele együtt... Általa adjuk át mindenkor
 Istennek a dicséret áldozatát.” (Szt. Eucharius misé-
 jének leckéje.)

Keresztedet imádjuk, Uram:
 És szentséges feltámadásodat
 Dicsérjük és áldjuk.
 Mert ime: fa által jött
 Az öröm egész világra. (Nagypénteki kereszt-hódo-
 lat.)

Tekints, kérünk Urunk, erre a te csalá-
 dodra, melyért a mi Urunk Jézus Krisztus
 nem késlekedett magát átadni üldözői ke-
 zére, és magáravállalni a kereszt kínját,
 (Gregorianum.)

40. Nagyszombaton: Az ujjászületés éjtszakája.
 „Testben-lélekben megújulván, az Úrnak tisztán szol-
 gáljunk.” Tudjuk, mit jelent a keresztség a mi éle-
 tünkben? Tanuljuk meg a liturgiából!

Urunk Jézus Krisztus, fogadd kedvesen
 vágyainkat, és tedd számunkra szerencsésé
 a szent húsvétnak ráánkővetkező éjszaká-

ját, amelyen veled együtt feltámadva, a halálból átmehecssünk az életre. (Gallicanum Vetus.)

2. A megváltás két főünnepé.

Szent Ötvennap.

Húsvét ünnepét a régi liturgia az „ünnepek ünnepeinek” nevezte. Valóban, a régi nagyságból sokat megőrzött még napjainkig maga az ünnepnap, de a húsvéti idő jelentősége sok tekintetben teledesbe merült. Még talán magának a nyolcadnak valami halvány emlékepe megmaradt a nyokban, mert kel napját még ünnepnek érzi, de hogy a húsvéti misztérium ünneplése tulajdonképpen hétszer hét napon át, tehát a régi számítás szerint 50 napon át tart, ezt már alig élük át.

A legrövidebben úgy jellemezhetnők ezt az időt, hogy amint a húsvét előtti Szent Negyvennap átél-teti velünk a lelkiéletnek azt a fokát, melyet „vita purgativa”-nak nevezhetnénk, vagyis a bűnbánat és a tisztulás életének, addig a most következő Szent Ötvennap bevezetne minket a „vita illuminativa” és a „vita unitiva”: az Isten fényétől megvilágosított, és az Istennel átél-t élet csodálatos titkaiba. Azt lehetne megtapasztalnunk, ha értenők a régi liturgia szellemét, amit az ókeresztények számára jelentett ez a sok helyen látható két szó: „FOSZ kai ZOE”, „VILÁGOSSÁG és ÉLET”. A legtöbbször ebben a keresztalakban szokták felírni:

A liturgia összefoglaló néven „mysteria paschalia”, húsvéti misztériumok gyanánt emleget hármát. Három részlet-misztériumban éli át az Egyház Völegényének feltámadását gyermekeiben és vezeti gyermekeit a teljes korúságra Krisztusban. Ez a három húsvéti misztérium: a keresztség, az Eucharisztia és a bérmlás pecsétje.

A keresztség
adja az új életet,
az Eucharisztia
fenntartja és egyre nagyobb kifejlődésre se-
gíti;
a bérálás
megadja végül a lelki férfiúvá válást.

Az ifjú keresztényt elsegíti a teljes korúságra
Krisztusban, mégpedig, úgy, hogy
erőt ad neki a hit megvallására, ha kell, a vértanú-
halálra is, Krisztusért, s a királyi papságban ré-
szesíti, hogy az Életet másokkal közöljék.

Ha a mag meghal
Gazdag termést fog hozni, (Jn. 12, 24.)

A böjt negyedik szerdáján ennek a gazdag termés-
nek új csoportját, a keresztségre most készülő hit-
tanulókat a népek apostola köré összegyűjti scruti-
niumra és ezt mondja nekik a próféta szavával:

Majd megmutatom szentségemet köztetek,
És összegyűjtelek minden országból,
És tiszta vizet hintek reátok
És megtisztultok minden szennyetektől:
És új szívet adok nektek
És új Lelket adok belétek.

(Ezekiel, 36, 23-26. —
Introitus a misében.)

a) *A forráshoz. Ad fontes. (Az első húsvéti miszté-
rium.)*

A böjt negyedik hetének szombatján az introitus
ezekkel a szavakkal hívja össze a megkeresztelendő-
ket Szent Miklós bazilikájába, (eredetileg Szent Lő-
rinchez, a hittanulók védőjéhez).

Ti szomjazók, jöjjetek a vizekhez;
És kiknek nincs pénzetek:
Jöjjetek és igyatok örömmel.

(Izaiás 55, 1.)

*Nagyszombaton a keresztkút mellett boldog öröm-
mel énekel:*

Ujjongjon örömmel az angyalok mennyei kara,
újjongjanak az isteni titkok;

És e nagy királynak győzelmére zengjenek a diadali kürtök.

Örvendezzék anyánk is: az Egyház ily nagy fény ragyogásával díszesen.

És a népek hangos kiáltásától visszhangozzanak a szent csarnokok.

Ez az az éjtszaka, mely ma az egész világon minden kit, aki Krisztusban hisz

a világ bűnétől és a bűnösök sötétségétől elválasztja,

nekik a kegyelmet visszaadja,

és őket újra szentté teszi!

Ó boldog vagy bűn, mert ilyen és ekkora Megváltóra lettél méltó.

Ó valóban boldog éjtszaka, mert egyedül tudtad az időt és az órát, melyen Krisztus a sírból feltámadott.

(Az „Exultet”-ből.)

Tekints, Uram, Egyházadra és sokasítsd meg benne a te újjászületésedet, te, ki országodat kegyelmed kiáradó hatalmával megörvendezteted és a népek megújítására a keresztkutat a földkerekségén megnyitod; hogy Felségednek parancsára Egyszülötted kegyelmét vegye a Szentlélektől.

A Szentlélek pedig termékenyítse meg isteni erejének titokkal teljes elegyítése által ezt az emberek újjászületésére szánt vizet, hogy szentségben fogantatva az isteni forrásnak szeplőtelen méhéből új teremtménynek újjászületve mennyei nemzetség származzék:

és mind, akik test szerint nemre és korra különböznek, anyaként szülje a kegyelem egy gyermekségre.

(A keresztkút megszentelésből.)

*

Mindenség Ura és Királya, világ Teremtője, te minden teremtménynek egyszülött Fiadnak, Jézus Krisztusnak emberrélevésével üdvösséget adtál, te megváltottad alkotásodat a te kimondhatatlan Igéd által: tekints le most az égből és nézz le erre a vízre és töltsd el azt Szentlelkeddel. Kimondhatatlan Igéd költözzék belé és alakítsa át erejét-hatását és kegyelmeddel telítse azt meg termő erővel, hogy a most megvalósuló misztérium ne maradjon hatás nélkül azok számára, akik újjászületnek, hanem árássa el mindazokat, akik e vízben elmerülnek, isteni kegyellemmel.

Te az emberek szeretője, te Jótevő, kegyelmezz

teremtmenyednek és mentsd meg jobbod alkotását; alakítsd az újjászületőket, valamennyit, a te isteni és kifejezhetetlen alakod szerint, hogy átalakítva és újjászületve üdvözülhessenek és méltók legyenek a te országodra. És amiként egyszülött Igéd a Jordán vizébe szállva azt megszentelte, úgy szálljon le most is ebbe a vízbe és tegye azt szentté és lelkivé, hogy a megkereszteltek ne a hús és vér emberei legyenek, hanem váljanak lelkiekké és így imádhassanak téged, mint teremtetlen Atyát Jézus Krisztus által a Szentlélekben, aki által legyen neked dicsőség és hatalom, most és mindörökon örökké. Amen.

(Imádság a keresztvíz szentelésére thmuisi Serapion Euchologionjából.)

A keresztkút szentelésénél háromszor egyre mélyebben megmeríti a pap a húsvéti gyertyát, Krisztus jelképét a keresztkút vizében és egyre magasabban éneкли:

Szálljon a kút teljességébe
A Szentlélek ereje.

Azután háromszor Ψ alakban a vízre lehel és mondja:

És a víznek egész lényegét
Tegye termékennyé az újjászületés erejével.

A húsvéti gyertya megmerítése jelképes cselokedet, mutatja és megvalósítja a keresztvíznek (illetve az Egyháznak) az isteni erővel való megtermékenyítését. A gyertya egyúttal egy őskeresztény szimbolum és a legfinomabban kifejezésre juttatja a húsvéti fény jelentését.

A Ψ betű, amelyet a pap a vízre lehel, görög „psziché” „lélek” szónak a kezdő betűje és jelképezi, hogy most Krisztus lelke a vizet mintegy megleikésíti és így az Egyházban megvan a képesség, hogy emelki egyesülés útján Krisztussal új gyermekeket szüljön. A húsvéti gyertyát keresztalakban felírt két görög szóval szokták díszíteni. Egyúttal keresztény szimbolum is és nagyon szépen kifejezi a húsvéti fény, világosság ragyogását, mert ez a két görög szó annyit jelent: „Világosság”, „Élet”. Ezután következik a szent krizmának a keresztvízbe való öntése. A krizma, mint a Szentlélek hordozója, mintegy a magát ábrázolja, amelynek ereje által egykor Krisztus született, az Istenember maga, most pedig új keresztények, Istennek új gyermekei születnek.

Az egész szertartás megértéséhez fontos tudnunk, hogy a Szentléleknek erején itt nem az isteni személyt, azaz magát a Szentlelket kell értenünk, hanem inkább annak szoros kapcsolatát a Logoshoz, az Igéhez, akitől épúgy származott, mint az Atyától; tehát itt inkább magának a Logosnak szellemi erejét jelenti. (V. ö. Dölger fejtegetését: *Der heilige Fisch* I. 106 lap.)

*

A Szentlélek leszállott az égből ebbe a folyamba,
És mennyei forrással egyesül a szentelt vízzel,
Istent fogadja a hullám; és a jóságos vízből anya lesz,
Az örök magból származó nemzedéket hoz elő.

(Nólai Szent Paulinus: Ep. 32, 5.)

b) *Az élet kenyere. Panis Vitae. (A második húsvéti misztérium.)*

Most a megkeresztelt Krisztus misztikus testének tagjává lett; most már odajárulhat az Eucharisztia misztériumához. Liliomfehér ruhájukban vonul az „agni novelli”: az „új báránycák” serege az Úr lakomájához, ahogy az őskeresztény Egyház oly mély értelműen nevezte őket, hogy ezzel Krisztus, a jó Pásztor, őrizze meg bennünk az újonnan szerzett életet. Most új világosságot és mélyebb értelmet nyer a két szó: amikor látjuk, hogy mennyire egymásra tartozik. „Őrizd meg keresztségedet!” és „A mi Urunk Jézus Krisztus teste őrizze meg lelkedet az örök életre. Amen.”

*

Mint most született gyermekek,
Allelúja,
Lelkiekké válva hamisítatlan tej után vágyódjatok,
Allelúja!

(I. Péter 2, 2. Fehérvasárnap introitusa.)

*

A gondos Bárány lakomájához
Fehér ruhában ragyogva
A vörös tengeren átjutva
Énekeljünk a vezérnek: Krisztusnak.
Szentséges testét:
A kereszt oltárán feláldozottat,
Vérétől pirossá válottat
Együk és éljünk Istenben.

(Húsvéti idő vecsernyei himnuszából.)

*

A mi Urunk Jézus Krisztus teste
Őrizze meg lelkedet az örök életre. Amen.

*

Mézet és tejet vettem az ő ajkáról,
És az ő vére ékesítette orcámat.
Megmutatta nekem összehasonlíthatatlan
kincseit,
Nekem ígérte, mikor magát ígérte nekem.
Már teste az én testemmel egyesült,
És az ő vére ékesítette orcámat.
(Szent Ágnes officiumának 6. responsoriuma.)

Ezeknek a szavaknak igazi szépségét akkor élvez-
zük, ha ismerjük az ősegyház szokását, amelyről je-
ruzsálemi Szent Cyrill szól az ő mvstagogikus kate-
kizmusában. Azt írja ebben (5. katekézis 5. vers):

„Krisztus testének vétele után járuli a vérnek a
kelyhéhez is, de ne úgy (kinyújtott kézzel), mint a
kenvér fogadására. Hajolj meg mélyen imádásul és
tiszteletül mondd az Amen-t és vedd, hogy megszen-
telien téged, Krisztus vérét! És amíg ajkad nedves,
érintsd meg ujjaddal és (a szent vér harmatával)
szenteld meg szemeidet, homlokodat és a többi érzé-
kedet... A békeesség Istene szentelien meg bennete-
ket egészen és teliesen! És testetek és lelketek és
szívetek maradion tökéletes a mi Urunk Jézus Krisz-
tus elölvételéig”. — Hasonló szokásra céloz Alexan-
driai Kelemen, amikor a keresztényeknek „Logossal
megkent szeméről” beszél.

(Paed. 2, 12.)

*

Most már tudjuk, hogy az Úr valóban feltámadott.
Allelúja!

*

Add meg kérünk, mindenható Isten, hogy megdi-
csőült orcád fénye teőven ragyogóvá minket, amint
ez a fény dicsőséges feltámadásod után Jegyesednek,
az Egyháznak arcáról letörölte a könnyeket és a
gyásvét. Ki élsz és uralkodol az Atyaistennel a Szent-
lélekkel egyetemben mindörökkön örökké. Amen.

(Imádság a régi trieri liturgiából a
húsvét éjtszakai körmenet alatt.)

c) *Teljeskörűség Krisztusban. Plenitudo aetatis
Christi. (A harmadik húsvéti misztérium.)*

Krisztus visszatért a mennybe az Atyához. Előre-
ment, hogy Jegyesének lakást készítsen, amelybe a
paruzia napján bevonulhasson. Hűségének zálogául

elküldötte övéinek a Szentlelket, hogy az vigasztalja, erősítse, teljessé tegye és a Jegyes eljövetele napján a világon és a poklon győzedelmesen elébe vezesse.

*

Kijöttem az Atyától és e világra jöttem,
Ismét elhagyom e világot és az Atyához megyek.
(Já. 16, 28. Húsvét után 5. vas. evangéliumából.)

*

Atyám, míg velük voltam, megőriztem őket, kiket
nekem adtál. Allelúja.
Most pedig hozzád megyek, de nem kérem, hogy
vedd ki őket is a világból,
Hanem, hogy őrizd meg őket a gonosztól. Allelúja,
Allelúja.
(Já. 17, 12. Húsvét után 6. vas. communiója.)

Nem hagylak árván benneteket:
Elmegyek, de visszajövök hozzátok
És akkor örömmel telik meg szívetek.
Az a lélek, a Vigasztaló megtanít titeket mindenre.
(Já. 14, 18; 28; 16. 13. Húsvét után
6. vas. Allelúja verse.)

Jöjj el, Szentlélek Isten,
Töltsd be híveid szívét:
És szereteted lángját gyullaszd fel bennük!
(Pünkösöd hetének Allelúja verséből.)

Mikor Pünkösöd ünnepe érkezett, a tanítványok
mindnyájan együtt voltak ugyanazon a helyen. És
hirtelen az égből zúgás támadt, mint a sebesen ro-
hanó szél és betöltötte az egész házat, ahol ültek:
És mindnyájan megteltek a Szentlélekkel.

(Ap. csel. 2, 1 s köv. Pünkösöd miséjé-
nek szentleckéjéből.)

Annak jeléül, hogy Isten fiai vagytok
Elküldé Isten Fiának lelkét szívetekbe,
És ő azt kiáltja:

Abba, — Atya.

Azért már többé nem szolgál, hanem fiú;
Ha pedig fiú, örökös is az Isten által.

(Gal. 4, 6. Epiphania vig. leckéjéből.)

E szent idő megértéséhez vezethet el minket a
régi prefációk átgondolása, és a mindennapos át-
éléshez nyújt irányítást a mindennapra adott ősi
könyörgés.

A váravárt éjszaka. Valóban méltó, ... hogy mi neked hálát mondjunk ... , mert eljött az oly régóta váravárt idő, és felvirradt a sóvárgott éjszaka után a világosság. Mert van-e nagyobb és szebb, mint a feltámadt Úr hatalmának dicsőítése! Széttörte ma a pokol bezárt kapuját, és megnyerte a föltámadás fönséges diadalát. Az embert pedig, kit az ősellenség irigysége a pokolra taszított, visszatérésekor fölemelte a csodálkozó csillagokig. Mily titokkal teljes, és mily csodálatraméltó annak az éjszakának cseréje! Ó, mily örök és szent a jótéteménye szentséges Anyánk, az Egyház iránt. Nem akar az Úr semmit, amit el kell pusztítania, hanem meg akarja találni, amit megválthat. Ujjongott egykor Mária az ő szentséges Fiának: ujjong most az Egyház, és csodálva szemléli a maga gyermekeinek misztériumos születését. Az az üdvöthozó forrás, mely az Udvözítő oldalából folyt, magába zárta a bűnök terhét, hogy az örök életre ujjászületettek számára az élő Kenyeret nyujthassa ezeken az oltárokon. Ezért zengjük az angyalokkal ... szünet nélkül kiáltva: Szent, szent szent! (Gelasianum.)

Húsvét éjszakáján. Méltó ... , hogy mi mindenkor és mindenhol hálát adiunk, és neked áldozatot bemutatva és irgalmasságot elismerve, téged dicsőítsünk: mert hatalmas vagy te, és csodadolgokat viszel végbe. Egvedül te vagy az Isten. Te teremtetted bölcsességgel telve az eget, te alapítottad a földet a vizek felett, és te hoztad fel a nagy világosságokat: a napot, mint a

nappal uralkodóját, a holdat és a csillagokat, mint az éjszaka úrnőjét. Te teremtetted minket is, és nem mi magunkat: ne engedd kezed művét elpusztulni! Tiéd a nap és tiéd az éjszaka: nappal megismerteted irgalmasságodat, és az éjszakában leleplezted misztériumodat, melyet ma a világosság ünnepének estéjén ünnepelünk.

Mert ez az éjszaka a tudója az üdvösséget eszközölő misztériumoknak, melyben a bűnösöknek megmutatod irgalmasságodat, melyben a régi emberből újat alkotsz, a megöregedett emberiséget újjászült gyermekké változtatod, mikor őket a keresztség forrásából új emberként kiemelkedni engeded. Ezen az éjszakán születnek újra a népek az örök napra. Feltárulnak a mennyország kapui, és a megváltás boldogító törvénye szerint szent csere létesül Istenség és emberség között. Mert ez a boldogságothozó éjszaka, melyen minket. Urunk ujjongással töltöttél el. Ez az az éjszaka, melyen a pokol kitárta kapuit. Ez az az éjszaka, melyen Ádám megváltást nyert. Ez az az éjszaka, melyen az elveszett drachma megkerült, az elveszett bárányt hazavitte vállán a pásztor; ez az az éjszaka, melyen a Sátán legyőzetett, és felragyogott Krisztus, mint az igazság napja. Megtört Isten ellenségeinek zára, sok szentnek teste kiszállt a sírból, és felkeresték az örök várost.

Ó, valóban boldog éjszaka, mely egyedül élte át az időt és az órát, melyben Krisztus föltámadott. Róla jövendölte meg már a

zsoltár: Világosság árasztja el az éjszakát és naphoz hasonlóvá lesz.

Mindenható Isten, hozzád ujjonganak az angyalok seregei, és zengik: szent, szent, szent! (Goticum.)

Nagy örömnepünk. Méltó és igazságos, hogy mi neked itt és mindenhol hálát mondjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: Mert a mi Urunk Jézus Krisztus föltámadásának ez a napja túláradó örömmel tölti el szívünket. Ez az a nap, melyen örök örömeinknek forrása fakadt. Ez az emberiség feltámadásának napja, ez az ő örök életre való megszületésének napja. Ez az a nap, melynek hajnalán betölt minket a te irgalmad, amelyen felragyogott az az áldott, aki a mi Urunknak Istenünknek nevében jön. Amikor ez a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad, a megfelelő időpontban valóráváltotta a jövendőléseket, két nap után meglátogatott minket, mert harmadnapon föltámadott a halálból. Mert ez az a nap, melyet oly fölséges kegyelmi ajándék áldása tüntet ki, s melyet ma minden ember örömeire megünnepel az egész földkereksége. Megsemmisült ugyanis minden halál Krisztus keresztjén, és feltámadt minden élet az ő feltámadásában.

És most, mindenható Isten, alázatosan kérünk téged, áldd meg és szenteld meg ezeket az áldozati adományokat, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok, ... és velük valljuk mi is: szent, szent, szent! (Goticum.)

Teremtés és megváltás. Valóban méltó, ... hogy mi neked hálát mondjunk ..., mert

megmérhetetlen minden te adományod, mellyel az emberi természetet megajándékoztad a teremteskor: a semmiből hívtad őt elő, megadtad neki lényednek mély megismerését, a te végtelen mélyreható látásodnak közlésével minden élőlénynek urává tetted, és a világ minden gazdagságát lába alá helyezted.

De még sokkal csodálatosabb a te műved, mikor a földhöztapadt halandó testet nemcsak, hogy a halálból életre ébresztetted, hanem neki aiándékoztad az isteni életet is, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok, . . . és velük valljuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

A végtelen Isten. Méltó és igazságos, hogy mi neked hálát mondjunk, . . . Jézus Krisztus, a te Fiad, ami Urunk által, kinek végtelen Istensége mindent átfog változás nélkül, hogy egészen megmarad minden egyes teremtményben, és minden egyesben benne lakik a maga teljességével; nem lesz kicsivé a legkisebb teremtményben sem, és nem növekedik a hatalmasokban; az idő nem zárja őt be, és a tér nem szab neki határt, mert semmi kezdet nem ad neki eredetet, és semmi vég nem jelent befejezést. Általa alkottatott az egész ember a bűnnélküli megigazultságra, és a pusztulás után ugyanennek a Krisztusnak tisztaságos áldozatában újult meg ismét. Őt dicsérik a Szentháromság Istennek egységében, egyformán ég és föld, csodásan zengő himnuszban: Szent, szent, szent! (Mozarabicum.)

Krisztus a mi húsvéti Bárányunk. Illő és

üdvös, hogy mi neked hálát mondjunk mindenható, szent Isten, és áhítattal telve dicsérjünk téged, dicsőséges Atya, a mindenségnek teremője és alkotója. Mert bár a te Fiad, Jézus Krisztus, mint Isten, telve volt fölséggel, magát mégis oly mélyen megálázta, hogy az emberek megváltására magára vállalta a kereszt szenvedését.

Őt mutatta már meg századokkal előbb Ábrahám az ő fiában, és Mózes népe jelképben őt ábrázolta a makula nélküli áldozati bárány levágásában. Ő ugyanis az, kiről a próféták szent harsonája zengett: kinek magára kellett vennie mindenkinek bűnét, és eltörölnie minden adósságot. Ő az az áldozati Bárány, akit Krisztus vére dicsőít meg, s akiben a hívő nép mély áhítatban örvendezik. Ó, kegyelemmel teljes misztérium! Isteni kegyelemnek kimondhatatlan misztériuma! Ó, ünnep, minden ünnepnél tisztelteméltóbb! Hogy a szolgát megváltsa, magát adta az embereknek halálra! Boldog halál, mert a halál bilincset széjjeltörted! Most már el kell ismernie magáról a pokol fejedelmének, hogy legyőzetett; mi pedig a mélységbe való zuhanástól megmentve, boldogan hirdetjük, hogy felemelttünk a mennyei birodalomba. Azért zengjük az angyalokkal... szünet nélkül kiáltva: Szent, szent, szent! (Ambrosianum.)

Felix culpa! Méltó és igazságos, hogy mi neked hálát mondjunk, szentséges Atya, mindenható örök Isten, Jézus Krisztus a te Fiad, a mi Urunk által, aki akaratom szerint mindnyájunkért fel akarta magát áldozni. Ó,

mily csodálatos a te jóságodnak leereszkedése hozzánk! Ó, mily kiejezhetetlen a szeretet, hogy a szolgát megszabadítottad, és tulajdon tiadat odaadtad. Valóban szükség-szerű volt Ádám bűne, hogy azt Krisztus halála tegye jóvá! Ó, boldog bűn, mert ily hatalmas és szeretettel teljes Megváltót érdemeltél! Sonasem ismertük volna meg ugyanis, milyen szeretettel szeretsz te minket, ha ezt meg nem tapasztaltuk volna a te egyetlen és veled egyképen örök Fiadnak, Jezus Krisztusnak halálában. A te alázatos szereteted legyőzte a Sátán gonoszságát: mert mikor a bun csordulásig betelt, akkor túlaradt rajta a te kegyelmed árja. De a te irgalmad még sokkal gazdagabb ajándékot adott nekünk, mint amitől az irigy ellenség megrabolt minket: a Paradicsomot vette el tőlünk, és te a mennyországgal ajándékoztál meg minket; ő a halált hozta el számunkra az időben, te megadod nekünk az életet az örökkévalóságban. Túláradó örömmel ujjong ezért tehát az egész világ a föld kerekiségén, de az égi hatalmasságok is szünet nélkül zengik neked dicsőséged énekét: Szent, szent, szent! (Gallicanum Vetus.)

A világosság gyermekei. Valóban méltó,... hogy mi neked mindenkor, de főként ezen az éjszakán dicséretet zengjünk, a mi Urunk Krisztus által, aki a pokol kapuit szétrombolta, és a Sátán fölött győztesen diadalkodva feltámadt a halálból. Ez az az éjszaka, mely a sötétségnek véget vetett, és megnyitotta az utat az örök üdvösségre. Ez az az éjszaka, mely láthatta a Sátán legyőzését és

Krisztus feltámadását. Ez az az éjszaka, mely elragadta a pokoltól az ő zsákmányát, melyen a szentek a pokol tornácából megszabadulhattak, és szabadon ráléphettek a mennyei hazába vezető útra! Ez az az éjszaka, melyben a keresztség letörli a bűn mocskát, és megszületnek a világosság gyermekei, akiket a mi Urunk Anyjának előképe fájdalom nélkül szült, és ujjongó örömmel még nagyobb dicsőségre vezet. Azért zengjük az angyalokkal... Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

Új élet. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., mert íme az egész világ érzi és elismeri, hogy az emberi nem felemeltetett mélységes bukásából, és ami megvénhedett, új életre támadt, ami a mélységbe zuhant, visszavezettetett magasságába. Amint most a világ beteljesedve látja, amit az ószövetség igazai mint jövőendő létet hittek, úgy reméli most is bizalommal teljesen mindannak beteljesedését, amit neki ma ígérnek Krisztus a mi Urunk által. Aki által dicsérik fölségedet az angyalok, ... és velük valljuk: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

Szentséges szent csere. Valóban méltó, ... hogy mi téged Urunk minden időben, de különösen a mai napon ünnepi örömmel magasztaljunk, amikor Krisztus, a mi húsvéti Bárányunk feláldoztatott. Mert ő az igazi Bárány, ki elveszi a világ bűneit. Halálunkat halálával ő semmisítette meg, és az életet ő újíttotta meg nekünk feltámadásával.

Általa születnek meg a világosság gyermekei az örök életre, általa tárulnak fel a

hívők számára a mennyei birodalom kapui, és az üdvösséget szerző megváltás törvénye által változik az isteni emberivé, és az emberi istenivé. A mi halálunkat ugyanis elvette Krisztus keresztje, és az ő föltámadásában föltámadott minden élet. Így ismerjük meg őt feltámadásában, mint hatalommal és fönséggel teljes Istent, és Istenségének fönségében így valljuk őt meg Istennek és embernek. Azért zengjük az angyalokkal, ... szent, szent szent! (Gelasianum.)

Béke ég és föld között. Méltó és igazságos, ... hogy mi neked hálát mondjunk mindenható örök Isten a mi Urunk Krisztus által, mert az ő kiontott vére békét teremtett ég és föld között. Valóban értékes ez a béke, melyet drága vérének feláldozásával szerzett meg: nem arannyal vagy ezüsttel, nem gyönggyel vagy drágakövel, hanem a Megváltó oldalából kiáradó vérrel. A vér kicsordulása betöltötte az eget ujjongással, megszabadította a bűntől a földet, és megintgatta a poklot. Ezt szemlélik az angyalok, és öröm árasztja el őket, ezt nézik az emberek, és ujjonganak a csodálatosan sugárzó fényességben. Általa dicsérik az angyalok fölségedet, ... velük valljuk mi is: szent, szent, szent! (Gallicanum.)

Krisztus a mi sorsunk. Minden dicséretre az emberiség megváltásáért, és az Istenség megdicsőítéseért valóban üdvös, hogy mi téged, mindenható Úr Jézus Krisztus dicsőítsünk az égben tisztelettel és szeretettel karoljunk fel a földön, és téged minden dolog uraként magasztaljunk az egyetlen or-

szág hatalmában. Megmérhetetlenül irgalmas voltál az emberi természettel, mely tőled kapott áldást, amikor pedig a bukás után a pusztulásban tőled elszakadt, te most egységbe olvasztottad személyeddel, mert magadra vetted mint valóságos ember az emberiséget, kipróbáltad isteni működésed hatalmában, megdicsőítetted a szenvedések megaláztatásában, felmagasztaltad a keresztyőzelmében, megtisztítod véredben, és léte adsz neki a halálban, dicsőséget a feltámadásban.

Hogy ezen irgalmasságodban részesülhessünk, kérünk téged, add meg nekünk, hogy a megváltásunk misztériumaihoz híven ragaszkodjunk, a Föltámadott dicsőségében örvendezzünk, és mivel részt vettünk az ő első feltámadásában, ujjongva örvendezhessünk, mikor a fizetéshez szólítanak és félelmet és remegést keltve, bíróként megjelenysz. Általa dicsérik fölségedet az angyalok..., velük együtt mi is megvalljuk: szent, szent, szent! (Mozarabicum.)

Választott nemzedék. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., a mi Urunk Krisztus által, mert ő vitte végbe a csodálatos munkát, és övé megváltásunk misztériuma. Mi már régen elvesztünk és a Sátánnak meg a félelmetes halálnak alávetettjei lettünk, és most meghívást kaptunk erre a dicsőségre. Mostantól fogva ugyanis a mi nevünk: kiválasztott nemzedék, királyi papság, tulajdonul megszerzett nép, szent törzs. Ezért mondunk neked szünet nélkül hálát, és ezért magasztaljuk mindenkor

szentséges jóságodat, ezért adjuk fölségednek ezt a szent áldozatot, melyet maga Krisztus, üdvösségünk szerzője alapított. Általa dicsérik felségedet az angyalok... és velük együtt valljuk mi is: Szent, szent, szent! (Gelasianum.)

Isteni élet. Méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., mert te teremtetted a világ-mindenség minden erejét, számtalan visszatérésben és változásban te rendezted az időt, és te képmásodra alkotott embernek te vetettél alá minden élőt és az egész csodás világot. Igaz, hogy eredete földi, de a keresztség újjászületésében az isteni élet jut osztályrészül neki. Mert miután a halál szerzője vereséget szenvedett, megkapta a halhatatlan élet kegyelmét; és miután a bűn tévelygésétől megszabadult, megtalálta az igazság útját a mi Urunk Jézus Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt valljuk mi is: szent, szent, szent! (Ambrosianum.)

Király, pap és próféta. Valóban méltó..., hogy mi a te jóságodat alázatosan kérjük, add meg azok javára, akik a Lélek keresztségében meg akarnak újulni, add meg a remtett krizmának, hogy mint szakramentum, teljes üdvösséget és életet szerezzen. Szenttéve az olajjal való megkenés által, megszabadulva az első születés átkától, legyen mindenkinek szent és bűnnélküli temploma az Istennek tetsző élet illatával teli. Akik ezért az általad alapított szakramentumnak erejében felszenteltettek királlyá, pappá és prófétává öltsek magukra

a bűn és hiba nélküli kegyelemnek ruháját a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok . . . , és velük együtt valljuk mi is: szent, szent, szent! (Gelasianum.)

Krisztus mennybemenetele. Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát mondjunk . . . , mert joggal nem tehetünk mást, mint hogy hangosan ujjongjunk és örvendezzünk a mai ünnep örömében. Az emberrélett Jézus Krisztusnak, az Isten és ember közötti közvetítőnek mennybemenetele nem jelent búcsút a mi szegénységünktől. Mert amint mostantól kezdve az a dicsőség az ő tulajdona, melyet kezdet óta veled együtt bírt, azért az a természet, melyet tőlünk vett, amikor oly mélyen leereszkedett és emberré lett, most fel-emeltett, hogy részesítsen minket Istenségében. Ezért zengjük az angyalokkal . . . szent, szent, szent! (Ambrosianum.)

Pünkösd égi adománya. Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát adjunk . . . , mert a Húsvét misztériumát teljesen megvalósítva, minket egyszülött Fiadnak sorsközösségében gyermekeidként felfogadtál, azután a Szentlélekben a kegyelem ajándékainak teljességével megajándékoztál, és már most a Megváltó öröklőtársainak megadod a mennyei örökség zálogát, úgy hogy annál biztosabban bízhatunk a beteljesedésében, mennél inkább növekszünk a vele való közösségben, aki által dicsérik fölségedet az angyalok . . . vele együtt valljuk mi is . . . szent, szent, szent. (Gelasianum.)

A nyelvek csodája. Valóban méltó . . . ,

hogy mi neked hálát mondjunk... Fogadd azért kegyesen mindenkor, dicsőséges Atya, ezt a mi vallomásunkat, mely az ígélet gyermekeinek szívéből száll fel hozzád. Mert Egyházadnak születésekor nem tudunk más, szebb ajándékot magasztalni, mint azt, hogy boldogító jóhíredet minden hívők nyelvén dicsérjük és magasztaljuk. Ezzel az az átok, amely egykor a büszke torony fölépítése miatt szállt le, elvételétől tőlünk, és a sokszavú kórus nem tudja megakadályozni Egyházadnak fölépítését, sőt inkább megerősödik az egysége, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... velük együtt valljuk mi is: szent, szent, szent! (Leonianum.)

A szentmise és a királyi papság. Méltó és igazságos, hogy mi is téged dicsérjünk, ki mindenkor az Atyával vagy és a Szentlélekkel uralkodol, a te könyörületes szeretetenednek nagy és csodálatraméltó misztériumában. Mert kinyilvánítottátál a testben, megigazulttá lettél lélekben, ismeretes lettél az angyalok előtt, kihirdettétél a népeknek, hívő lélekkel befogadtattál a világban, dicsőségben felmentél a mennyekbe: így szabadítottátál meg minket a pokol veszedelmétől.

A felszentelésnek és a csodák adományának kegyelmét kiosztogatva, meghívsz minket a papság méltóságára, és a királyi nemesség kitüntetésére, mint választott nemzedéket és magad számára megszerzett népet. Az emberi nemmel egyesülve a test felvétele által leereszkedtél a mi természetünk sors-

közösségéig, s így mint igaz, bűneinkért, miattunk elítéltté, és keresztre feszítetté: hogy engeszteljél minket Istennel.

Leereszkedésedben fölemeltél minket, szégyenedben tisztességet szereztél nekünk, sebeidben meggyógyítasz minket, és halálodban az életedet adod nekünk. A halál minden jogát felettünk megsemmisítetted, elpusztítottál minden ellenséget, eltörölted a bűnt: így bontod ki a mi szabadságunk reményét az isteni kegyelem boldogságára.

Diadalmas föltámadásodnak első gyümölcseként meghívtál minket az örök föltámadás adományához, hogy a megváltottaknak azután a mennyben otthont készítsél, visszatérsz az Atyához, mint meghívásunk futárja, mint a földön megváltónk és a mennyben közvetítőnk, hogy felszabadítsd a szenvedésre ítélteteket és megadd a foglyoknak kérésükre az oltalmat. Sőt meghívsz minket testednek és vérednek közösségére, nemcsak a szentáldozás magunkhoz vételére, hanem irtalmas kegyelmedben átváltozásra is.

Igy akarjuk mi neked és az Atyaistennek odaadni a kenyeret és a bort az áldozatban, melyet te alapítottál: és habár ezek a természet különbözőségében nem bírják az igazi létet, mégis a misztériumos áldásban megkapják a megillető hatóerőt. Ha azután mi eljutunk oda, honnan az evangélium követése ered, akkor lehull előttünk az isteni misztériumok fátyola, és mi belekapcsolódhatunk a mennyek dicsőítő énekébe, melyet az angyalok és arkangyalok zengenek neked, aki a Szentlélekkel együtt az Atya örök

dicsőségében élsz, és a szeráfokkal kiáltjuk:
Szent, szent, szent! (Mozarabicum.)

Mindennapra kérés.

A prefációk hálaadó szívünk előtt feltárták megváltásunk titkait. Megmutatták a várvavárt éjszakát. Húsvét örömujjongásával egyesítettek, mert ez az a nap, amelyen az örök örömök forrása fakadt. Megértettük, hogy a teremtés misztériumánál, mely a földi életet adta nekünk, nagyobb a megváltás, mert az isteni életben részesített minket, a végtelen Isten, és Krisztus, a mi húsvéti Bárányunk. Megismertük ezekből Isten végtelen szeretetét irántunk, megtudtuk, hogy a világosság gyermekei lettünk, mikor új életre ébredtünk, és amint Krisztusban Isten és ember egyesül, úgy változik át mibennünk az emberi az Istenbe, mert Krisztus kiontott vére békét teremtett ég és föld között. Így lett tehát Krisztus a mi sorunk, így lettünk általa kiválasztott néppé, mert a keresztségben megkaptuk az isteni életet, királlyá, pappá és prófétává kenettünk. Krisztusban, a Fejünkben már az égben van a gyarló emberi test is, és hogy hozzá oda eljuthassunk, Pünkösöd megadta nekünk a mennyei örökséget, az örömhír csodáját, és a szent királyi papságot. Ezeket a misztériumokat próbáljuk átélni most a Szent Ötvennapon át.

1. *Húsvét vasárnapja:* Isten, ki ezt a szentes éjszakát az Úr feltámadásának dicsőségével ragyogóvá tetted, családod új sarjaiban őrizd meg a nekik adott szenttélevés lelkét, hogy testben és lélekben újjászületve, neked tisztán szolgálhassanak. (Gelasianum.)

2. *Húsvéthétfőn:* Isten, ki a mai napon Egy születted által a halál legyőzése után kitarthat nekünk az örök élet kapuját, szent fogadásainkat, amelyeket élénkjöve te sugalltál, segíts kegyelmeddel meg is valósítanunk. (Gregorianum.)

3. *Húsvétkedden:* Isten, ki Egyházadat szüntelenül új nemzedékkel gyarapítod, engeddd szolgáltnak, hogy életükben megőriz-

zék a szakramentumot, amit hittel fogadtak. (Gregorianum.)

4. *Húsvét-(fehér) szerdán:* Isten, ki az Úr feltámadásának évenkénti ünnepével megörvendeztetsz, engedd kegyesen, hogy az időben megcselekedett ünnepek által eljuthassunk az örök örömökre. (Gelasianum.)

5. *Húsvét-(fehér) csütörtökön:* Isten, ki a különböző nemzeteket neved megvallásában egyesítetted, add, hogy a keresztség forrásában újjászületettekben egy legyen a lélek hite és a cselekedetek jámborsága. (Gregorianum.)

6. *Húsvét-(fehér) pénteken:* Mindenható, örök Isten, ki a húsvéti szakramentumot az emberséggel való kiengesztelődés szövetségeként alapítottad, add meg lelkünknek, hogy amit hitvallással megünnepelünk, azt tettekkkel is kövessük. (Gregorianum.)

7. *Húsvét-(fehér) szombaton:* Isten, ki a benned hívőket a keresztség forrásában megújítottad, engedd meg az újjászületetteknek Krisztusban ennek megőrzését, hogy a tévedésnek semmiféle támadására el ne veszítsék áldásodnak kegyelmét. (Gelasianum.)

8. *Fehérvasárnap:* Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy akik a húsvéti ünnepeket megültük, azt kegyelmedből erkölcsünkben, életünkben megtartsuk. (Gregorianum.)

9. *Hétfőn:* Isten, ki Krisztus feltámadásában az örök életre készítesz elő minket, tedd teljessé jóságodnak kimondhatatlan szakramentumát, hogy akiket a keresztségben újjá-

születni engedté, a boldog halhatatlanság ruháját is magukra ölthessék. (Gelasianum.)

10. *Kedden:* Isten, az ártatlanság visszaállítója és kedvelője, irányítsd magad felé szolgálóknak szívét, hogy akiket a hitetlenség sötétségéből kiszabadítottál, igazságod fényétől soha el ne távozzanak. (Gelasianum.)

11. *Szerdán:* Isten, az emberi nemnek újjáalkotója és irányítója, add meg, kérünk, hogy Egyházad új nemzedékkel mindig gyarapodjék, és valamennyi fiának áhítatában növekedjék. (Gelasianum.)

12. *Csütörtökön:* Isten, ki által jött el hozzánk a megváltás, és lett osztályrészünk a gyemekkéfogadás, tekints irgalmassággal műveire, hogy a Krisztusban újjászületetteknek megadassék mind az örökké tartó örökség, mind az igaz szabadság. (Gelasianum.)

13. *Pénteken:* Krisztus, kivel együtt eltemettünk a halálban, hogy feltámadjunk neked a te feltámadásodba vetett hit által, moss meg minket véredben bűneinktől, hogy akiket a keresztség vizében megtisztítottál, azokat állandóan tisztogasd atyai jószágod megbocsátásával. (Mozarabicum.)

14. *Szombaton:* Add meg, mindenható Isten, hogy akik a Húsvét gyógyító eszközeivel újjászülettünk, levessük magunkról a földi szülőkhöz való hasonlóságot és átalakuljunk mennyei Teremtőnk képmására. (Gelasianum.)

15. *Húsvét után második vasárnap:* Isten, ki a tévelygőknek, hogy az igazság útjára

visszatérhessenek, megmutattad igazságságot ragyogását, add meg mindenkinek, kik magukat Krisztuséinak vallják, hogy egyrészt megvessenek mindent, mi ellensége ennek a névnek, másrészt megtegyenek mindent, ami azzal megegyezik. (Leonianum.)

16. *Hétfőn:* Őrizd meg bennünk, kérünk Urunk, irgalmasságodat, hogy akiket a tévelygés homályából kiszabadítottál, azokat tedd igazságot bizonyítékához egyre jobban ragaszkodókká. (Gelasianum.)

17. *Kedden:* Nyájadat, Jó Pászorunk, szelíden vezesd és a drága véreddel megváltott bárányokat ne engedd az ördög támadásától széttépetni. (Leonianum.)

18. *Szerdán:* Isten, kit szeretni és kihez ragaszkodni igazságos, sokszorozd meg bennünk a te kimondhatatlan kegyelmednek ajándékait, és aki Fiadnak halálával megadtad a reményt abban, amit hiszünk, add, hogy az ő föltámadásával eljuthassunk oda, ami felé tartunk. (Gelasianum.)

19. *Csütörtökön:* Isten, ki megadod nekünk azt a kegyelmedet, hogy az istennélküliekből megigazultak és a szerencsétlenekekből boldogok lettünk, légy műved segítségére, támogasd ajándékaiddal, hogy akikben megvan már a hit által a megigazultság, azokból ne hiányozzék soha az erős kitartás. (Ambrosianum.)

20. *Pénteken:* Isten, ki az örök életre Krisztus feltámadásában készítesz elő minket, add meg híveidnek a rendíthetetlen hitet és állandó reményt, hogy ne kételked-

jünk annak beteljesedésében, miket a te jóvoltodból ígéretként megismertünk. (Ambrosianum.)

21. Szombaton: Isten, kinek a legkiválóbb csodái közt van az ember megváltása, oldozd fel az ördög műveit, és törd szét a halált-hozó bűnnek bilincseit, hogy miután lerontatott a nekünk ártalmas gonoszság, győzőn a minket megváltó irgalmasság. (Gelasianum.)

22. Húsvét utáni 3. vasárnap: Isten, ki Fiadnak alázatosságában az alacsony világot fölemelted, add meg híveidnek az örök örömöket, hogy akiket az örök halálba zuhanástól kiragadtál, azokat az örök örömekben is gyönyörködtesd. (Gelasianum.)

23. Hétfőn: Nagyszerűségedet, Urunk, könyörögve kérünk, hogy aki nemünk erős ellenségét megkötözve nem engeded, hogy testét elrabolhassa, add meg, hogy győzedelmesen eljuthassunk Krisztussal való életközösségre. (Ambrosianum.)

24. Kedden: Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy akik az Úr föltámadásának kegyelmét megismertük, a Szentlélek szeretete által a lélek halálából feltámadjunk. (Gregorianum.)

25. Szerdán: Mindenható, örök Isten, ki népedet Egyszülöttednek vérével megváltottad, oldd meg bűneinknek bilincseit, hogy akik az örök életet nevednek megvallásában elnyertük, ne legyünk semmiben a halál szerzőjének adósai. (Gallicanum.)

26. Csütörtökön: Mindenható és irgalmas Isten, kinek örök boldogságához nem a töré-

keny testben, hanem a boldog lélekben tudunk felemelkedni, add meg, hogy a menyeyei város udvarai után a te sugallatodra mindig vágyódjunk, és a te ajándékból hívó lélekkel oda eljuthassunk. (Leonianum.)

27. *Pénteken:* A húsvéti orvosságokkal adj, mi Istenünk, népednek neked tetsző akaratot, mert akkor mindent javukra fordítasz nekik, ha őket intézkedéseiddel arra alkalmassá teted. (Gelasianum.)

28. *Szombaton:* Mindenható, örök Isten, ki valamennyi tetteid közül a feloldozásban vagy csodálatos, ó bár megértenék a te megváltottaid, hogy kezdetben a világ teremtése nem volt fölségesebb tény, mint mikor a századok végén feláldoztatott a mi Paschánk, Krisztus. (Ambrosianum.)

29. *Húsvét után 4. vasárnap:* Isten, ki híveid szívét egyakarátúvá teszed, add meg népeidnek, hogy parancsaidat szeressék, ígéreteid után vágyódjanak, s így a világ változásai között szívünk oda legyen szögezve, ahol igazak az örömök. (Gelasianum.)

30. *Hétfőn:* Isten, ki az Egyházat, a te jegyesedet nekünk anyánknak és tanítónknak adtad, engedd meg híveidnek, hogy az ő tanításában és parancsaiban felismerjék a te hangodat, és így az ő gyöngeségük megőriztessék a tévelygések minden csalárdságától, míg az élő Isten Egyházára hallgatnak, az igazság erős oszlopára. (Brev. Paris.)

31. *Kedden:* Imádkozunk hozzád, mindenható Isten, mivel már nem vagyunk az embert elkárhoztató ítéletnek alávetve, mert

annak bilincseitől ez a húsvéti megváltás feloldozott minket. (Gelasianum.)

32. *Szerdán*: Isten, ki a világ üdvösségeért vitted végbe a húsvéti áldozatot, hallgass kegyesen könyörgéseinkre, hogy az értünk közbenjáró Főpapunk engeszteljen ki minket veled azáltal, ami benne hozzánk hasonló, és oldozzon fel minket azáltal, miben veled egyenlő. (Gelasianum.)

33. *Csütörtökön*: Krisztus, Isten Fia, ki meghaltál bűneinkért és feltámadtál a mi megjavulásunkért, add meg nekünk, hogy meghaljunk a bűnöknek és feltámadjunk az erényekben. (Mozarabicum.)

34. *Pénteken*: Kérünk, Urunk, töröld el a bűn törvényével megírt vádiratot, mert a húsvéti misztériumban Fiadnak feltámadása felmentett minket. (Gelasianum.)

35. *Szombaton*: Kérünk, Urunk, hogy néped a lélek megújult ifjúságában mindig ujjongjon, és akik azelőtt a halálban a bűn vénségére öregedtek meg, most örvendezhessenek azon, hogy az előbbi dicsőségbe visszaállítottak. (Gelasianum.)

36. *Húsvét után 5. vasárnap*: Isten, kitől származik minden jó, add meg a hozzád esdeklőknek, hogy a te sugallatodra a helyest megismerjük és azt a te vezetéseddel meg is tegyük. (Gelasianum.)

37. *Keresztjáró hétfőn*: Isten, ki lélek vagy, és akit azoknak, kik téged imádnak, lélekben és igazságban kell imádniok: tisztítsd meg, kérünk, szent szereteteddel szívünket, hogy téged mindenben és mindenek-

fölött szeretve, őszinte jámborsággal tetszésedre legyünk. (Brev. Paris.)

38. *Keresztjáró kedden*: Serkentsd fel, Urunk, híveidnek szívét, hogy a szent tanításokra figyelve, meglássák, mit kell kérniök, és állhatatosan kérve, el is nyerjék azt. (Brev. Paris.)

39. *Keresztjáró szerdán*: Add meg, kérünk mindenható Isten, hogy lelkünk vágya mindig oda irányuljon, ahová a közelgő ünnepség dicsőséges szerzője belépett, és ami felé hittel tör, oda életével elérhessen. (Leonianum.)

40. *Mennybemenetel ünnepén (Áldozócsütörtökön*: Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy akik hisszük, hogy Egyszülötted és a mi Megváltónk a mai napon mennybe ment, lelkünkkel máris a mennyben lakozunk mi is. (Gregorianum.)

41. *Pénteken (Szentlélek kilenced 1. napja)*: Isten, ki hogy fölségednek csodáját megmutasd, a halálból való feltámadásod után az apostolok előtt az égbe felmentél: add meg nekünk jószágodnak segítségét, hogy ígéretednek megfelelően élj te velünk mindig a földön, hogy méltók legyünk veled élni az égben. (Gelasianum.)

42. *Szombaton (a novena 2. napja)*: Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy a hívek, mint tested tagjai, eljussanak oda, ahová Fejünk és Vezérünk előttünk ment. (Leonianum.)

43. *Húsvét után 6. vasárnap (a novena 3. napja)*: Isten, kinek Fia a magas egekbe hatalmasan fölemelkedve, erejével fogságun-

kat fogolyként magával vitte: add meg nekünk, kérünk, hogy a tanítványainak szétosztott adományokat mi is elnyerhessük. (Brev. Paris.)

44. *Hétlőn (a novena 4. napja)*: Égi erők Istene, add meg nekünk ígéreted ajándékát, hogy lázadozó szívünk alávesse magát az evangélium igazságának. (Leonianum.)

45. *Kedden (a novena 5. napja)*: Add meg nekünk, Urunk, hogy ne a földieket ízlelgessük, hanem a mennyieket szeressük, és a változandóság közé helyezve, már most a maradandókhoz ragaszkodjunk. (Leonianum.)

46. *Szerdán (a novena 6. napja)*: Hallgass, Urunk, könyörgéseinkre, és amint hisszük, hogy az emberiség Megváltója veled együtt trónol a te fölségedben, ugyanúgy érezzük, hogy ígérete szerint a világ végezetéig velünk is marad. (Leonianum.)

47. *Csütörtökön (a novena 7. napja és Mennybemenetel nyolcada)*: Isten, kinek Egyszülöttéről hisszük, hogy testünk gyengeségében eljött, mint Megváltó, és akit várunk, hogy mint bíró fölségének dicsőségében megjelenik, add, hogy tiszta félelemmel meghódoljunk az előtt, ki jobboldon uralkodik, és így bizalommal merjünk megállni majd a Bíró színe előtt. (Brev. Paris.)

48. *Pénteken (a novena 8. napja)*: Isten, ki velünk megünnepeltetted az Úr föltámadásának és mennybemenetelének ünnepeit, add meg szolgálidnak, hogy méltók legyünk az eljövendő Szentléleknek kegyelmét megtisztított szívvel befogadni. (Brev. Paris.)

49. *Szombaton, pünkösd vigiliáján (a no-*

vena 9. napja): Add meg, kérünk, mindenható és irgalmas Isten, hogy az elközelgő Szentlélek bennünklakozásával, dicsőségének templomává tegyen minket. (Gregorianum.)

50. Pünkösdi vasárnapja: Isten, ki a mai ünnepnek szakramentumában Egyházadat minden népben és nemzetségben megszenteled, áraszd ki szentséges Lelkednek adományait a világ egész területére, hogy amit az isteni kegyelem az evangélium prédikálásának kezdetén végbevitt, az működjék most is a hívők szívében. (Sacr. Romanum.)

Befejezés és átmenet.

A most következő 24 vasárnapra ugyanaz áll, mint amit az Epifania után következő 6 vasárnapról mondtunk. A liturgikus évnek ez a 24 meg 6 vasárnapja, tehát a nagyobbik fele, szoros értelemben véve nem tartozik közvetlenül sem a megtestesülés, sem a megváltás misztériumának megünnepléséhez. Önálló jellegét mutatják a következő könyörgések is:

Hétfőn: Áraszd reánk bőségesen kegyelmedet, Urunk, hogy az megelőzzön minket és jót tegyünk, kísérjen minket, hogy ne hiába cselekedjünk, gyujtsa fel szándékunkat, hogy a jócselekedetek megtevésére felángoljunk, és adjon hathatós erőt, hogy azt végig meg is cselekedjük. (Ambrosianum.)

Kedden: Isten, ki a törvény teljes egészét az irántad való és a felebarát iránt való szeretetbe helyezted, add meg nekünk kegyesen ennek a két parancsolatnak teljesítését. (Leonianum.)

Szerdán: Add meg nekünk, Urunk, kérünk, hogy teljes lélekkel benned reméljünk, mert

miként a maguk erejében vakmerősködő büszkéknak mindig ellenállasz, ugyanúgy nem hagyod el a te irgalmasságodban dicsekvőket. (Leonianum.)

Csütörtökön: Kérünk, Urunk, rajtunk megkönnyörülve gyarapítsd a benned való hitet, mert atyai jóságodnak segítségét nem tagadod meg azoktól, kiknek megadtad a benned való eros hitet. (Leonianum.)

Pénteken: Tégy minket, Krisztusunk, szent keresztednek őszinte szeretőivé, hogy magunkat megtagadva keresztünket felvegyük és kövessünk téged, és így szenvedéseidben az életben egyesülve, eljuthassunk az örök életre. (Mozarabicum.)

Szombaton: Állj mellettünk, irgalmas Isten, hogy akik az isteni parancs megszegésével a paradicsom boldogságából kiesünk, parancsaidnak megőrzésével az örök boldogság országába visszatérhessünk. (Leonianum.)

A Pünkösdi utáni 24 vasárnapot két vonás jellemzi. Egyik a kegyelem működésének megmutatása és átéléstése minden vasárnap szent misztériumában. Ha átélmélkedjük a mise szövegét, világos lesz előttünk, hogy amit az első rész szóval állít elénk a szent tanításban, az a második felében misztérium lesz, vagyis szakramentális erővel *jelenlét és valóság*.

A másik jellemző vonása pedig hogy egyre jobban elfordulunk a földtől, és egyre jobban — vágyunkkal legalább már — az égben élünk. Tudjuk ugyan, hogy az Egyház a köztünk továbbélő Krisztus, tehát a misztériumban máris találkozhatunk vele szakramentális módon, de éppen ez a találkozás szítja fel vágyunkat a „*paruzia*”, vagyis a dicsőségben és hatalomban felragyogó második Úrjövét után. Akkor majd sok minden teljes valósággá válik, ami itt a földön még a liturgiában megsejtett misztérium.

Jöjj el, Uram. Marana Tha.

Az Egyháznak az Úr jövelete, a parusia után sóvárgó lelkülete tör ki ebben a szóban. És ez a szó fejezi ki legszebben a Pünkösöd utáni liturgia, főként az őszi liturgia igazi hangulatát. „Marana Tha” „Jön az Úr”, mondja Szent Pál a korintusiakhoz írt levelében (I. Kor. 16, 22); Veni Domine Jesu, imádkozza Szent János apokaliptikus látományai végén (22, 20); Veni Domine, sóhajtja a Didache, a legrégebbi keresztény könyv (10, 6). Valóban az ősegyházban, főként keleten, nagyon gyakori imádság volt ez a szó. Ez vezette Krisztus hűséges Jegyesét nemcsak a háromszázados üldözések alatt, hanem ma is varázsos erejű szó ez, mely az Egyháznak és az ő hű gyermekeinek erőt ad, hogy a világ minden támadását semmibe se véve emelt lélekkel járvák a maga útját ahhoz, aki megígérte, hogy egykor el fog jönni. És ő jön! Eljön az egyeshez a halál nagy parusiájában, eljön az egész Egyházhoz majd „ama napokban, amikor sokakban kihül a szeretet és a földi nyomorúság éjtszakája a legsötétebb lesz”.

*

Kívánok feloszlani és Krisztussal lenni.

(Phil. 1. 23.)

Jöjj el, Uram és ne késlekedj.

(Ádvent 3. vas. 4. antifonája a Laudesben.)

*

Az éjtszaka közepén egyszerre csak kiáltás hallatszik:

„Ime jön a vőlegény!

Menjetek Krisztus, az Úr elébe”.

(A szűzek miséjének communiója.)

*

Krisztus mondja:

„Jöjj Krisztus jegyese vedd el a koronát,
az Úr számodra készítette öröktől fogva;
az ő szerelméért véredet ontottad, és most az anyá-
lokkal a paradicsomba juthatsz”.

(Az 1. responsorium a vértanu szűzek ünnepén.)

„Jöjj el, jöjj el édesem,

Jöjj, ragyogjon ékesen

Szép fejed szép gyöngysora.

Liliommal álmodol
 S álmaidra ráhajol
 Szűz örömnek mámora."
 (Szent Skolasztika miséjének sequen-
 tiája a monasztikus misekönyvben.)

A továbbélő Krisztus. Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát mondjunk . . . Krisztus Urunk által, aki a kapott hatalom fölségét az Egyháznak adta át, és azt ennek a fölséges megbecsülésnek megfelelően királynévá és jegyesévé tette. Mindent alávetett neki és az ő nagyságos méltóságának, amikor minden ítéletéhez kinyilvánította a mennyország hozzájárulását. Az Egyház most minden élők anyja, és gyermekeinek száma dicsőíti meg őt: mert napról-napra megszüli Isten gyermekeit a Szentlélek által, és győzelmi pálmáikkal azok betöltik az egész földet. Az Egyház pedig megfeszített gyermekeit föl-emeli a mennyek országáig. Ez az a magas hegyen épült, mindenkitől látható és mindenkinek világító szentséges város: építője és lakója maga Krisztus, a te Fiaid s a mi Urunk, ki veled együtt uralkodik. Őt dicsérik az angyalok, kerubok és szeráfok napról-napra egy szívvel zengedezve: Szent, szent, szent! (Ambrosianum.)

Papszentelés. Az Úr nevében áldja és szenteli meg az Egyház az embereket, és az egész természetet, hogy így a világot Krisztushoz vezesse. A papság és a házasság szakramentumának kiszolgáltatásában, és a királyok, meg a templomok fölszentelésében nyilvánítja ki az Egyház Isten igényét az élet minden területére. Így akarja betölteni hivatását a földön, hogy nyugodtan várhassa az eljövendő dicsőséget.

Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát mondjunk . . . , mert miután az emberi gyarló-

ság bűneit eltörölted, megadod a méltatlannoknak a papság kegyelmét, és nemcsak a bűnösök feloldozását ajándékoztad nekik, hanem rábíztad a megigazulást is. A te jóságodnak köszönjük, hogy létezni kezdett, ami nem volt; növekedni kezd, ami lett; érik, ami nőtt; és ami megérett a termékenységig, az a maradandó élet erejét kapja meg.

Igy teremtetél meg engem is a semmiből, és amikor megteremtettem, állhatatosságot adtál nekem a hitben. Mikor pedig hittem, bár a bűnök szennye fedett be, a papi méltósággal megajándékoztál. Alázatosan kérem ezért mindenhatóságodat, tisztíts meg engem minden elkövetett bűntől, adj erőt, hogy a földi életben a jót cselekedjem, és adj biztonságot meg erőt, hogy abban ki is tartsak. Engedj oly szentül szolgálnom oltáraidnál, hogy szabad legyen részesednem a neked tetsző papok közösségében. Fogadd el ezt a kérésemet azáltal, aki magát neked áldozatul adta, aki egyedül cselekszik mindent, és egyedül ő a bűn és hiba nélküli pap, Jézus Krisztus, a mi Urunk. Általa dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

A házasság legmélyebb értelme. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk... mert a házasság hű szövetségét te erősítetted meg az egyetértés édes igájával, és a békének fölbonthatatlan kötelékével, hogy a szent házasságok gyermekeidet gyarapítsák, kiket mint szenteket, magadéinak fogadsz el. Mert a te atyai gondoskodásod,

Urunk, és a te kegyelmed szavakkal ki nem fejezhetően kettőt ad meg egyszerre: amit a szülés a világ gyarapítására és szépségére életrehoz, azt kell az újjászületésnek az Egyház növekedésévé átváltoztatnia. Ezért zengjük az angyalokkal... szünet nélkül zengedezve: Szent, szent, szent! (Gelasianum.)

A királyságról. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., mert te vagy a világosságnak kimeríthetetlen forrása, te vagy az öröké megmaradó szentségnek eredete, te kened fel a királyokat, és te osztasz ki minden méltóságot és tisztséget. Kimondhatatlan kegyelmedhez könyörgünk tehát minden imádságunkban, hogy azt a szolgádat, akit a királyság méltóságára akarsz fölemelni, ruházd fel bölcsességgel, és minden más erénynek adományával és szépségével. A te kegyelmed ajándéka ugyanis, hogy ő mint király uralkodik, és jóságodnak köszönhetjük, hogy ha uralkodása áldott lesz. Így a hit, remény és szeretet alapvető erényeiben megszilárdulva, a bűnök tévedéseitől megtisztítva legyen győztes látható és láthatatlan elenségein a reábízott nép javára és emelkedésére. Uralkodjék biztonságban és békében, mely az övéit a kölcsönös szeretetben egybekapcsolja. Vezesse bűn nélkül a mulandó birodalom kormányrúdját, és irgalmadból jusson el a megmérhetetlen örök örömökre, Krisztus a mi Urunk által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt zengjük mi is: Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

A kegyelem forrása. Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát mondjunk . . . és küldj segítséget könyörgésünkre, önts erőt a szakramentumokba, szolgálid jámbor működésére adj növekedést, gyarapodást és sikert, és áldj meg minket is, kik irgalmasságodat kérjük. Szent nevedet hívjuk segítségül, és méltatlanságunk ellenére is ezt a templomot a szent kereszt tiszteletére szenteljük, amelyen a te örök Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus a világ megváltásra alázatosan szenvedett, és Szent N. N. vértanu tiszteletére. Szálljon le e templomra a Szentlélek kegyelme, árássa ki fölötte adományainak termékeny bőségét, hogy meghallgatásra találjon mindazok kérése, kik téged hívnak, valahányszor ebben a te házában nevedhez könyörögnek.

Ó boldog Szentháromság! Te mindent megtisztítasz, és mindent megszépítesz, és mindent gazdagítasz! Ó Isten boldogító hatalma és fölsége, mely mindent betöltesz, mindent körül fogsz és minden fölött uralkodol. Ó Istenünknek boldogító szent keze, ki mindent megszentelsz, mindent megáldasz, és mindent gazdagon megajándékozol! Ó szent Istennek szentje, a te szelídségedhez könyörgünk, magunkat megadva, alázatosan: tisztítsd meg ezt a templomodat, áldd meg és szenteld meg minden szentségnek örökkétartó bőségével.

Itt mutatiák be a papok dicsérő áldozatukat. Itt teljesítik a hívek fogadásait. Itt veszed el a bűnök terhét, és itt emeled fel újra az elesett hívőt. Kérve-kérünk, Urunk

téged, hogy ebben a templomban a Szentlélek Isten kegyelmének erejével gyógyuljanak meg a betegek, a sinylődők épüljenek fel, a bénák legyenek elevenekké, a poklosok tisztákká, a vakok újrálátókká, és a gonosz szellemek távozzanak el. Üzzön el innen a te szavad minden nyomorúságot és gyöngeséget, és hulljon le minden bűnnek bilincse. Így mindazok, akik a házba lépnek, hogy jótettedet dicsérjék, lássák boldog örömmel kérésük teljesedését, és a kikönyörgött irgalmasság szerint, melyért anyyira imádkoztak, egykor dicsekedhessenek az örök irgalom ajándékáért is, és örven-dezhessenek a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

Isten jelenléte. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondiunk..., mert bár igaz, hogy egész lényedben mindenütt jelen vagy és Istenséged nagyságával, hatalmával átszövöd a világmindenséget, mégis az a te akaratod, hogy ezt az épületet neked szenteliük a misztériumok bemutatására, hogy az imádsásnak ezek a helyei figyelmeztessék a könvörgők szívét szent neved segítségülhívására. Azért áraszd most ezen helyre kegyelmedet és add meg segítségedet mindazoknak, kik benned remélnek, hogy itt a szakramentumok üdvözítő erejét megtanassaliák, minden kérésük teljesedésre találjon Krisztus Urunk által, aki által dicsérnek téged az angyalok... és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Gelasianum.)

Örök hála. Valóban méltó és igazságos, illő és üdvötszerző, hogy mi neked hálát adjunk szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten. Mert benned élünk, mozgunk és vagyunk. És egy pillanatot sem tudnánk élni szereteted jótevő megnyilatkozása nélkül. Mert mindannyiszor, amikor mi valamely kegyelemben gazdag ünnepet megülünk, megörvendeztet minket a te munkád-ról való megemlékezés, és a jelenlevő életben nyert adományaid. És ezért akár az elmúlt örömöket adod meg nekünk újra, akár ugyanazon kegyelmednek továbbműködését érezzük, fölségednek szünet nélkül hálát mondunk a mi Urunk Krisztus által. Aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt valljuk mi is: Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

ÖTÖDIK FEJEZET

Az égiekkel közösségben.

Az óskrisztusi liturgiában csak lassan alakult ki a liturgikus év ünnepeinek második csoportja: a szentek liturgikus ünneplése. De magános ájtatosságukban és eucharisztikus imádságukban mindig érezték a „communio sanctorum” átélése alapján az égiekkel való közösséget.

A szentek tiszteletével kapcsolatban azonban rá kell mutatnunk egy érdekes vonásra. Őket nem annyira az egyén, mint inkább a típus érdekelte. Nem a földi élet változó körülménye volt a háttér, hanem az ég aranyos ragyogása, mint azt a krisztusi művészet ősi alkotásain: a mozaik képeken látjuk. Az arcuk is stilizált arc volt, hogy mutassa: ez apostol, ez vértanu, amaz szűz. Ezt a hármat azért említjük meg, mert ez volt tiszteletük fő tárgya. Csak később csatolták hozzá a hitvallókat; elsőnek Szilveszter pápát és Szent Mártont.

Az apostolok fáradhatatlan buzgóságát, a mártírok halálra kész bátorságát, a szűzek lilomos tisztaságát, a hitvallók egy életen át való türelmét csodálták és akarták az imádság útján lelkükbe imádkozni. Kövesük az ő példájukat!

Szűz Máriához.

Valóban méltó és igazságos, mindenható Isten, hogy mi neked megillető módon hálát adjunk ezen az oly fölséges napon, mely minden más napnál különb. Ezen a napon költözött át az Isten hű népe Egyiptomból otthonába. És ezen a napon ment haza a Szűz és Isten Anyja e világból Krisztushoz. Ment maradt a pusztulástól, és a sír-

ban sem volt rothadásnak alávetve. Ment volt minden bűntől, Fiában megdicsőült, a mennybe való felvétele biztos lehetett, az Isten kegyelme eltöltötte, nem ismerte a házassági életközösség nehézségét, hanem Gyermeke megengedte a tisztasági fogadalm megőrzését és nem volt alávetve sem a szülés fájdalmainak, sem a halál szenvedésének. Élete nem a természetes rendhez igazodott, és halála sem volt alávetve annak törvényeinek.

Csodaszép jegyesi hajlék volt ő, melyből oly dicső Vőlegény származott: a pogányok világossága, a hívők reménye, a gonosz lelkek üldözője, a zsidók ijedelme.

Te vagy az élet kelyhe, a dicsőség sátora és Isten temploma.

Ennek a Szűznek érdemei még tündöklőbben ragyognak elénk, ha összehasonlítjuk a régi Éva cselekedeteivel: mert Éva hozta a földre a halált, Mária az életet; az a bűnben romlást hozott számunkra, ez a szülésben az üdvösségünket adta: az a fának gyümölcsével minket létünk legmélyebb gyökerében megsebzett, de mégis ebből a gyökérből virág fakadt, és ennek illatában akarunk gyönyörködni, és ennek gyümölcsével akarunk meggyógyulni; az az átok jajgatásai között szült, ez az áldást erősíti meg az üdvösségre. Az engedte, hogy a kígyó hűtlenségre csábítsa, férjét megtevesztette, és utódaira átkot hozott, ez a Szűz engedelmes-ségével megengesztelte az Atvát, kiérdemelte a Fiút és megváltotta az utódokat: az keserűséget ivott az alma nedvéből, ez gyer-

mekének forrásában az örök édességet találta meg; az keserűvé tette gyermekei számára az ételt, ez a csodálatosan ízletes Kenyeret készítette nekik eledelül: senki el nem pusztulhat, ha el nem hagyja ennek a Kenyérnek evését.

De az ősi panaszt váltsuk ma át új öröme: hozzád fordulunk azért most Szűz, szeplőtelen Anya, ki férfit nem ismersz, büntelen, ki Fiadban megdicsőültél! Mily boldogan magasztalunk hogy e világra jöttél, örömtől ujjongunk, hogy szültél, és ugyanígy örvendezünk a te hazamenetelednek. Valóban kevés lett volna, ha Krisztus csak e világba lépéskor szentelt volna meg, és csodálatraméltó Anyiát nem dicsőítette volna meg hazatérésében. A neked járó boldogságra vett fel téged a mennyekbe az, akit te szent hitben fogantál. Benned nem volt közös semmi e világgal, azért nem lehetsz az ő foglya. Bizony-bizony neked hódolnak az apostolok téged dicsőítenek az angyalok. Krisztus karjába zár téged, a felhők fölött jársz, a paradicsom fogad be és trónod a szűzek seregében. Ez lett az osztályrészed, Krisztus a mi Urunk által, kit dicsérnek az angyalok és arkanosvalok, a trónolók és a hatalmasok, a kerubok és a szeráfok, szünet nélkül zengedezve: Szent, szent, szent! (Goticum.)

Boldogságos és egészen tiszta Szűz! Istenemnek Anyja! Világosság királynéja! Te igen hatalmas és ióságos vagy; magasztosabb minden emberi és angyali szellemnél, tisztább a nap sugarainál, tiszteletre

méltóbb a szeráfoknál, hasonlíthatatlanul dicsőbb az ég minden karainál! Szent aszszonyunk! Te vagy az ősatyák reménye, a próféták kívánsága, az apostolok ékessége, a vértanúk dicsősége, te az igazak öröme s a szűzek koronája! Általad menny és föld fönséges királynéja, általad nyertük el a te és a mi Teremtőnk örök igazságosságának félelmes fölségével a kiengesztelődést. Isteni Atyánk! Fogadj el minket, s őrizz meg bennünket jóságod és oltalmad által.

Könyörülj rajtunk nyomorult bűnösökön, kik Jézus Krisztust, Istenünket és bíránkat megbántottuk. Könyörülj a véték szennnyével bemocskított lelkünkön. Isten, a mi Üdvözítőnk után nincs, ó legszentebb Szűz, másban reményünk, mint tebenned. Te vagy a legbiztosabb kikötő az élet háborgó tengerén! Te vagy a védőpajzs és menedékhely, hol veszély nélkül nyugodhatunk. Égő vággal és könnytől ázott arccal borulunk lábaidhoz, kérvén segítségedet, hogy szószólásod által megnyeriük Fiad, Jézus Krisztustól, életünk szerzőjétől a kegyelmet, hogy vétkeink miatt el ne kárhozzunk.

Ó Mária, örömünknek oka, könyörögj érettünk. (Szent Efrém.)

Ó Mária, Isten Anyja, te vagy az ég és a föld királynéja, a szorongatottak egyetlen reménye. Téged ragyogóbb dicsfény övez, mint a napot: több dicsőség vesz körül, mint a kerubokat, több szentség, mint a szeráfokat! Te magasabban állsz, mint minden égi teremtmény. Te voltál atyáink reménye, a próféták öröme, az apostolok vigasztalása,

a vértanuk dicsősége, a szentek büszkesége. Szent Szűz, ki világosságot és vigasztalást hoztál az embereknek! Legtökéletesebb, leghentebb, minden teremtmények között! Kihez hasonlíthatnánk téged? Te vagy az aranyfüstölő, melyből kedves illat szállott az ég felé; te vagy a lámpa, mely a szentélyt éjjel-nappal bevilágítja; te vagy az urna, mely az égi mannat magába foglalja; te vagy a tábla, melyre az Úr törvénye vala írva. Te vagy a szent szövetség frigszerénye; te vagy az égő csipkebokor, mely folyton lángolt anélkül, hogy magát fölemésztette volna. Te vagy Jessze kivirágzott vesszeje, melyen a legszebb virág nyílt, és e virág a te Fiad, aki Isten és ember egyszersmind, és te vagy az anyja!

Te vagy, Szűzanya, te vagy az, ki által Istenünkkel kiengesztelődünk. Te vagy a bűnösök pártfogója, a kétségbeeső lelkek reménye, te vagy a biztos kikötő minden hajótörés ellen; te vagy a világ vigasztalása, az árvák menedéke, a foglyok váltsága, a betegek gyógyszere, a szenvedők balzsama, mindenkinek üdvössége. Benned találja fel a magába vonult nyugalmát, a világ embere támaszát. Hozzád jövünk tehát, Istennek szent Anvia! A te védőszárnyaid alá menekülünk. Fedi be minket irgalmasságoddal, légy könyörületes irántunk. Igen. könnytől nedves szemekkel esedezünk előtted. Nverd meg közbenjárásoddal, hogy a te isteni fiad, a mi kegyes Megváltónk, ne vessen el bűneinkért, és mint terméketlen fákát, ne kárhoztasson az örök tűzre. Amen. (Sz. Efrém.)

Hozzád folyamodom könyörgéseimmal, Szűz Mária, Isten Anyja, Joakim és Anna áldott leánya. Te magasztosabb vagy, mint a föld minden fejedelme és hatalmassága; te a Szentlélek élő és szeplőtelen menyegzői terme lettél és a te Fiad az Isten-ember Jézus Krisztus, a mi Megváltónk által elpusztítottad a sötétség fejedelmének lángoló nyilait! Mely szavak volnának elégségesek a te dicsőítésedre, aki az égen és földön minden teremtményt felülmúlsz az igazi lelki méltóságban, hiszen tőled vette maga a Mindenható, ég és föld Teremtője és Ura az emberi természet zsengejét! Isten testét a te testedből, csontjait a te csontjaidból vette! Csodák csodája, amelyet fel nem foghatunk! Isten, aki mindentudásánál fogva a jövőt előre látja és a világ történéseit vezeti és irányítja, az örökkévalóságtól kezdve szeretett téged, és mert tetszésre találtak nála, kiválasztott és egyszülött Fiának, az örökkévaló Igének anyjává tett.

Tölts el hát, Megváltóm szeretett anyja! Jézus eljövételének szent emléknapjain különösképen a rólad való megemlékezés édességével, amely csodálatosan kedves örömet ébreszt szolgálidnak szívében, amit tőlük senki el nem rabolhat; hiszen minden lelket, aki dicső emlékedet szívében őrzi, boldog reménységgel áldasz meg.

Változtasd át, áldott Szűz, hatalmas közbenjárásoddal, égi parázssal töltött arany füstölőhöz hasonlóan, tisztátalan szívem bűnös lehelletét Istennek tetsző kedves illattá. És a kegyelmek gazdagságából, ame-

lyeket Istennél szereztél, ajándékozz meg engem a test és lélek tisztaságával, hogy szívem méltó legyen a te gyermeked, Jézus Krisztus, az én Megváltóm szent erényekkel illatozó jászolává lenni! Engedd, boldogságos Szűz Mária, hogy életemben és halálomban mindig a te boldogító jelenlétedben járjak, a boldog örökkévalóságig! Amen. (Szent Damaszkuszi János.)

Az apostolokhoz.

Kik az evangélium tanui voltatok az egész
[földön,
Kik az örök hazába, a mennybe jutottatok,
Krisztust szenvedésében is követtétek,
Kik megkönyörültetek a mi szorongattatá-
[sunkon,
Titeket ünnepelünk ma itten egybegyűlve:
A zsenge Egyház képe,
A mennyei Egyház földi mása,
Hol Krisztus dicsősége zeng: „Te vagy az én
[Istenem.”
Az Istenanya érdemei által oltalmaz meg
[minket
Irgalmasság mélységes tengere.
(Pentecostarionból.)

A vértanukhoz.

Az ősegyház első három százada a mártírok egyháza volt. Ezt a csodálatos világot tárják elénk ebben a sorozatban is a vértanu-akták. Természetes tehát, hogy imádságos életükben is elsősorban a vértanukat magasztalták, és így akarták az imádsággal is erősíteni önönmagukban a vértanúság után való szent vágyat. Az *eucharisztikus lelkület* mellett, melynek imádságos megnyilatkozásait már láttuk, éppen a *mártírság* lesz a másik jellemzője az ősegy-

ház imádságos életének. Nem féltek, hogy Krisztus mellett életükkel kell majd tanuságot tenniök, sőt vágyódtak utána, mert a legnagyobb kitüntetésnek érezték, ami a földön érheti őket.

Az első szerzetesek és remeték világának megismerésekor pedig láttuk azt, hogy amikor a véres „passio” ideje már elmúlt, akkor eljött a könnyes „patientia” ideje, hogy Szent Benedek szavaival összefoglalva az ősegyháznak ezt a vonását: „szenvédések és nehézségek türelmes elviselésével legyünk méltók egyesülni Krisztus keresztségével, és ezáltal legyünk méltók az ő dicsőségére is”.

Istennek dicsőség. Valóban méltó, hogy mi neked hálát mondjunk: mert mindazok fölé emeltetve, akik körülötted vannak, nagy-szerűen és félelmetkeltően dicsőít téged szent vértanuidnak serege. Minden teremtmény neked szolgál, mert téged ismer el Urának és Teremtőjének. A szentek mind dicsérnek és áldanak tégedet a te műveidért. Köztük vannak, akik Egyszülötted szentséges nevét, mely fölötté áll minden névnek, bátran megvallották e világ királyai és urai előtt, győzedelmeskedtek üldözőid és a Sátán fölött, és drága vérüket érted ontották ki a dicsőséges halálban. Azért magasztalunk téged, Urunk, a te műveidben, és azért dicsérünk téged szent mártíraid emlékezetében az angyalokkal és arkangyalokkal... hangosan zengve: Szent, szent, szent! (Goticum.)

Krisztussal együtt a szenvedésben és fel-támadásban. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk... Krisztus Urunk által, aki hogy az emberi nem ellenségén még fölségesebb győzelmet arathasson, a maga páratlan győzelme után, melyben az Úr ereje kimondhatatlan hatalommal leverte az ellenséget, megengedte, hogy mártíraid

diadalmaskodhassanak fölötte. Így kellett a Fej első győzelmének folytatódnia tagjaiban, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok..., és velük együtt valljuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

Erő az alázatosságban. Valóban méltó..., hogy mi neked hálat adjunk... a mi Urunk Krisztus által, kinek szent nevéért dicsőséges N. N. vértanu félelem nélkül lépett a dühögő ellenség elé, vele alázatosan szembeszállt, és győzelmében biztosan csak mosolygott, mert tudta, hogy fel van fegyverezve és vele szembeszállhat, de mégsem lett erre gondolva győzelmében büszke. Így követte mind a kettőben Mesterének és tanítójának nyomait, aki magát adta tanítványainak példaképül az alázatosság megőrzésében, és aki előre megmutatta a győzelmet az ellenség fölött. Átala dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt valljuk mi is: Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

Magvetés az ég számára. Valóban méltó..., hogy mi neked hálat mondjunk..., mert fölséges a mi Urunk Jézus Krisztusnak az a szentséges szava, melyet, amikor eljött a világ megváltására, vigasztalásunkra hirdetett: Ha a búzamag nem hull a földbe és meg nem hal, egyedül marad; ha azonban meghal, sok gyümölcsöt hoz. Mi már tanui vagyunk annak, hogy ez a mag a föld egész kerekiségén mily gazdag aratást hozott, és hogy az Úr első szenvedéséből a dicsőséges szenvedésnek magvetése sarjadt. Mert a Teremtő a maga vérét ontotta az ő elvete-

múlt szolgálaiért, ezzel elérte, hogy az ő bűnös szolgálai örömmel adják életüket bűntelen Urukért. Ezért zengjük az angyalokkal... szent, szent, szent! (Leonianum.)

A mártírhálál Krisztus kegyelme. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., mert a mi Urunk Krisztus az ellenség cselvetését és hatalmát már kezdetében oly teljesen tönkretette, hogy szentjeidnek is az igazság lelkének fegyverzetében megadtad a győzedelmes erőt a Sátán fölött, akit Krisztus saját erejével legyőzött, hogy a mártírok ne féljenek üldözőik kegyetlenségétől, és ne kételkedjenek az örök boldogságban. A mai ünnepen az ő dicsőségükre gondolva mutatjuk be ezt a dicsőítő áldozatot neked, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt zengjük mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

Kegyelem lett az átokból. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát adjunk..., a mi Urunk Krisztus által. Mert ő nemcsak maga fizette meg adóssai helyett a régi halál adósságát, mely őt egyedül nem kötötte, hanem megadta mártírjainak is ezt a kegyelmet, hogy amit az emberi természet magára vett teher gyanánt, midőn Teremtőjének akarata ellen lázadt, mindazt azok, akik a Teremtőjük megvallomásaiban a kínokat önként magukra vállalták, az adósságból megigazultsággá, és a büntetésből dicsőséggé változtassák a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok..., és

velük együtt zengjük mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

A halálból jutalom. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., mert te Jézus Krisztus által szerzett gyermekeidet megáldottad a kegyelemmel, hogy a dühöngő pokolnak az a boldogtalanító tövise és annak ura, az ördög hatalma legyőzettessék. Most a halál, mely büntetésként függött a bűnösök felett, ettől kezdve az igazakért elviselve jutalommal alakult. Kegyelmed bőkezűségének oly mindenben túláradóan kellett megnyilatkoznia, hogy ez az emberi természetnek adott ajándék nemcsak a megváltás végbevívőjének osztályrésze egyedül, hanem vallomásukban megkapják mindazok, akik benne hisznek. Ezt az ajándékot és ezt a győzelmet elsőnek Szent István kapta meg, az első diakonus és az első mártír, a mi Urunk szenvedése után, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent. (Leonianum.)

Harcosok a világ ellen. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát adjunk..., mert boldog vértanuidban a benned való hitnek dicsőséges megvallása küzdött a világ istenségével szemben, az ő szent és bölcs türelmük az üldöző vad dühével szemben, a mennyei jutalomba vetett reményük a világ csábításaival szemben, a mennyei jutalomba vetett reményük a világ csábításaival szemben, a jövő üdvösség örökkévalósága a jelenlévő élet szeretetével szemben. Minden szorongatásukban legyőzték a sátán cselvetését és hatalmát, mert a te jobbod diadalra segí-

tette őket a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok. . . . és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

A fölséges triumphus. Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát mondjunk. . . . , mert a világ téves útjain a sokszerű és boldog mártírium fényét felragyogtattad. Vértanuid hősies küzdelmében minden ember előtt csodás átváltozás lett nyilvánvaló: legyőzettek az üldözők győzelmükben, és a kivégzettek a halálban nyerték el diadalukat; mert míg az üldözőnek emléke és hatalma kialudt már, a haldoklóknak halála és neve örök dicsőségben ragyog; míg a királyi hatalomnak jele porba széthullt, addig a mártírok a végső győzelemben megmutatták erejüket. Ez a két életsors nyilvánvaló nemcsak hitünk előtt, hanem látható jelek is megerősítenek minket a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok, és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

Szent Péter és Pál mártírsága. Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát mondjunk . . . , mikor szent apostolaidat Pétert és Pált magasztaljuk a mai napon. Mert amit ők könyvek között vetettek, azt aratják most örömben. Szomorúságban zarándokoltak a földön, de a haláltól nem féltek, mert szent vággyal telve magukra vették a szentséges szenvedés teljességét, és így vetették el győzedelmesen a maguk feláldozó vérének drága magját: s íme, most az egész Egyház ujjongása között vonulnak be, kezükben viszik

örök győzelmüknek gyümölcset a jelenvaló és örök jutalomban, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

„Megkoszorúzott.” Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., mert a te győzelmedet ünnepeljük Urunk, és a te hatalmadat dicsérjük a te diadalmeneteden, valahányszor a mártírok ünnepélyes megemlékezését bemutatjuk. Te adtad ugyanis nekik az erőt a győzedelmes harcra, és te adtad nekik fölséges jutalomként az igazságosság pálmáját. Köztük ragyog fölségében Szent István diakonus: a Szentléleknek gazdagon áradó kegyelme emelte ki őt nemcsak tetteiben, hanem oly fényességgel dicsőítette meg őt magát is a mennyei glória, hogy tekintétől elkápráztak az üldözők. Oly tevékeny és oly hűséges volt hivatalában, hogy az apostolok őt bízták meg az agapek gondjával. Olyan tiszta és adakozó volt, hogy ő gondozhatta az özvegyeket szeliden és gyöngéd tisztelettel. Oly mélyen behatolt a Szentírás megértésébe, hogy a zsidók tanácsát nyilvánosan megszégyenítette. És oly lángoló bizalommal vallotta meg szent Fiadat, hogy annak kereszthalála után elsőnek volt méltó a szenvedést vállalni érte. Így már lélekben belelátott a mennyek birodalmába, és még a földön látta őt hatalmadnak jobbján, akiért őt megkövezték. Érdeimeiért már a földön elnyerte az égből a koszorút, melyet neve mindenkor megígért neki, a mi Urunk Krisztus által, aki által di-

csérik fölségedet az angyalok... és velük együtt mi is mondjuk: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

Hiven az izzó rostélyon. Valóban méltó... hogy mi neked hálát mondjunk..., amikor Szent Lőrinc vértanu égbeköltözését ünnepeljük. Akinek hitét és annak megvallását nem tudta elfojtani az őt körülvevő tűz, hanem még erősebb izzást adott neki. Mert mint az arany a tűzben nem ég el, csak próba alá vettetik, a szent mártír sem pusztul el a tűz kínjaiban, hanem csak a mennyország örömeire tette az őt alkalmassá, a mi Urunk Krisztus által. Aki által dicsérik fölségedet az angyalok..., és velük együtt valljuk mi is: Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

Gyöngé testben nagy erő. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., mert mérhetetlenül nagy és csodával tele minden műved. Az embert, akit egykor a Sátán ravaszsága földre tepert, most az ő legyőzőie felett győzni engedted a te Fiad Jézus Krisztus által, még pedig úgy, hogy ezt a halálos ellenséget nemcsak a hívő férfiak ereie, hanem a gyöngé nők is legyőzhetik. Akik testük természetes adottságainál foosva gyöngébbek, nem kerülhettek lelkük ellensége alá: bosszú gyanánt a csalásért, mellyel Éva anyiuakat rászedte a gonosz, most nekik kell győzelmet aratniok az emberi nem ellensége fölött, aki által a halál a földre iött. Ezt a kifejezhetetlenül fölséges elégtételt dicsériük tele hódolattal Funhemia mártírhalálában, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet

az angyalok... és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

Szűz és a vértanu. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát adjunk,... mert győzelemre segítetted a gyöngeségben az erőt, amikor a boldog és dicsőséges Cecilia vértanu a földi házasságot elutasította magától, és sietve sietett a mennyei közösségre vezető úton. Nem tartotta őt vissza ettől zsenge fiatalsága, nem ijesztette el őt sem a testnek csábítása, sem nemének gyöngesége, hanem még mint a világtól körülrajongott leányka, elviselte az üldözők kínzását, és mint vértanu meg szűz, kettős győzelmet vívott. Hogy pedig triumphusa még pompásabb legyen, magával vitte azt is a mennyek országába, kivel menyasszonyként el volt jegyezve.

Csodás átváltozás örvendeztet ma minket. Miután az ember, ki a paradicsomban boldogságban élt, és a halálról semmit sem sejtett, a maga tökéletességében bízva, nem kereste Isten segítségét, és így a mi ellenségünk a kígyó csalfasága által elejtette őt: most leveri ezt a földre, mint gyenge halandó is, most bár a világ nyomorúságai között az átokkal terhelt emberi természet száműzetésében él, de benned bízik. S ha az első aszszony romlásra csábította férjét, most egy leány bátor hitvallása, mellyel vőlegénye előtt példát mutat, azt is jutalomra segíti el, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok,... és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

„A Bárányka.” Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát adjunk . . . mert a te dicsőségedre üljük meg ezt a fényes ünnepet, és a te dicsőségedet szolgálja ez a szent nap, melyen a boldog Ágnes szűz vérét ontotta a te igazságod megvallásáért és nevednek megdicsőítéseért. Hogy a te kegyelmed gyöngé testben is olyan csodálatosan nyilvánult meg, a még ki nem fejlett leánybimbónak állhatatosságot adott a hitben és türelmet a szenvedésben, hogy a szűz ne váljék ingadozóvá rendíthetetlen szilárdságában a kegyetlen üldöző előtt. Annál dicsőségesebbnek kellett lennie mártírod koronájának, mert az üldöző a legborzasztóbb kínzások ellenére is nem tudta ezt a koszorút elrabolni tőle, bár zsenge korban és gyöngé nemből származott. Ezért ünnepeljük a mai napon az ő szenvedéseit áhítattal telve, és ezért mutatjuk be neked, Urunk és Istenünk, a dicsérő áldozatot. Ki a te Fiaddal, a mi Urunkkal és a Szentlélekkel együtt uralkodol, kit dicsérnek az angyalok . . . szent, szent, szent! (Goticum.)

A szűzek erejének forrása. Valóban méltó, . . . hogy mi neked hálát adjunk, . . . mert mióta szűzi Fiad egy Szűztől született, a te kegyelmed ereiben a gyöngé női nem erőssé lett, és amily könnyen vétkezett, most boldogan győzelmet arat. Az ősellenség, ki azzal dicsekedhetett, hogy az első asszony által az egész emberi nemet megsebesítette, most egy szent szűz által vereséget szenvedett, mert Mária jött Éva után, és így annál nagyobb a gonosz bukása, mert

már a gyenge nem is győzedelmeskedik fellette, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt, zengjük mi is: Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

A kettős koszorú. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk... a mi Urunk Jézus Krisztus által, akit szent N. N. szűz és mártír szeretve félt és félve szeretett. A halálban lett annak jegyese, kinek tiszta életét szentelte, és akiért kész volt elviselni az ideigtartó kínokat, hogy tőle kapjon örök dicsőséget. Kettős diadalmi koszorút akart megszerezni magának hősies szent küzdelmével: egyet testének szüzességeért, másikat hitének tisztaságáért. Ezért keményebbnek látszott előtte hosszú időn át elviselni az ősellenség kísértéseit, mint a földi életet a kínok között gyorsan elveszíteni. A mártírhálában azt látja és azt érzi csak, ami visszariaszt, de a testi vágyakban azt, ami hizeleg és csalókat, ezért nehezebb ellentállni a reitett ellenségnek, mint a nyílt ellenséget legyőzni.

Győzelmük mindenkor a te műved, mert az emberi törekenység semmit sem ér el, ha a te ióságos kegyelmed nem áll mellette. Azért kérünk téged, ők könyörögiének jósághoz, akik erőt kaptak a győzelemre, és akik megérdemelték, hogy belápienek egy szülött Fiadnak ievesi termébe, és az ő könyörögiükre küldi nekiink segítségét a világ ellenkezései között. Fölségedet dicsérik az angyalok..., velük együtt valljuk mi is: Szent, szent, szent! (Gregorianum.)

A mártírhálál tiszta kegyelem. Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát adjunk . . . , mert a te műved az és a te jószágodnak kell hálát adnunk azért, hogy szentjeidnek megszámálhatatlan serege nemcsak hitt a te Fiadban, a mi Urunkban, hanem szenvedett is érte, és így ők, akik megigazultak lettek a hitben, dicsőséget találtak a beteljesedésben, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok . . . és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

Az ártatlan gyermekek. Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát adjunk . . . , amiért megismerhettük jószágodnak megmérhetetlen kegyelmi adományait az Aprószentek drága halálában, kiket a boldogtalan Heródes a még gyermekkorban levő Fiad, a mi Urunk és Megváltónk helyett állati kegyetlenséggel meggyilkoltatott. Mert fényesebben ragyog az egyedülálló kegyelem, mint a tulajdon akarata, és a nyelvek adományánál előbb ragyogott fel a fölséges hitvallás, és előbb szenvedtek, mint a testi szenvedésre alkalmasak lennének, és tanuk lettek Krisztusért, noha őt még csak nem is ismerték.

Ó, végtelen Jóság, azért, mert ezek a gyermekek anélkül, hogy tudták volna, vértanuk lettek szent nevedért, nem engedted elveszni az érdem glóriáját, és saját vérükben megtapasztalták az újjászületés üdvösségét, s elnyerték a mártírkoronát, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok . . . , és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

A szentek egyessége. Valóban méltó . . . , hogy mi neked hálát adjunk . . . , mert az Egyház egész teste örvendezik együtt fölséges tagjainak glóriájával. Minden egyes gyöngé tagja is biztosan tudja már, hogy az ő méltósága is együtt emeltetett fel — hála a velük való élő egységnek — az erős tagoknak nagyságára és fölségére. Mi ugyanis a földön egybe vagyunk kapcsolva az égiekkel, és így már itt lent is jár nekünk fölülről a közösségnek áldása, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok . . . és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

Lelki vértanúság. Az eddigi magasztalások is mutatják, hogy az Egyház eredeti és sajátos szent ideálja a mártírság volt. De mikor eljöttek a békésebb idők, akkor a hitvallók szentségében és azok lelki önfegyelmében egy új eszménykép ragyogott fel. Ezt magasztalják a következő prefációk.

Valóban méltó, hogy mi neked hálát mondjunk . . . , mert nemcsak mártírjaid erejében vagy csodálatos, hanem az vagy hitvallóid erejében is. Amint ugyanis azok a szenvedésben és nyilvános kínok között a kegyetlen mártírhalált oly fölségesen megállották, úgy tűrik el ezek is a magukválasztotta elrejtett penitenciát, gyötrelmet és keresztet, és így drága lelki önfegyelmeléssel követik azoknak nyomait, a mi Urunk Jézus Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok . . . és velük együtt mondjuk mi is: Szent szent, szent! (Leonianum.)

A kereszt „gyalázata”. Méltó és igazságos, mindenható Isten, hogy imádjunk téged szentjeidben, akikben te oly fölséges tiszte-

letet nyersz. Ők ugyanis a te követésedben a Szentlélek erejével lábbal taposták a világ pompáit, teljesen megvetették a világ hízelkedését és csábításait, annak hiú fényűzését és ragyogását. Ezeknek sorában ragyog Szent N. N. hitvallód: ő is a világ dicsősége helyett a keresztt gyalázatát választotta. Ezért nyugszik most a te békédben, ezért nem fél többé semmi csábítástól, semmi zaklatástól. Engedd Istenünk, hogy értünk közbenjárjon, akinek boldogságát te már biztosítottad, engedd, hogy gondoskodjék a mi üdvösségünkről, Krisztus Urunk által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Gallicanum.)

Az Egyház is mártír és hitvalló. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát mondjunk..., mert a te erőddel vezetsz minket gyöngeségünkben mindenkor a győzelemre, és Egyházad is az ellenkezések között csak erősödik. Mikor úgy látszik, hogy elnyomják, éppen akkor emelkedik fel győzedelmesen, — mert a szorongattatás, nem más, mint a hitnek próbáratétele —, és amikor ezeket a te segítségeddel itt lenn győzedelmesen kiálljuk, ez Egyháznak ragyogó dicsősége, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik fölségedet az angyalok... és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

A keresztt balsegése. Valóban méltó..., hogy mi neked hálát adjunk..., mert nem a királvokat és a világ előkelőit, nem a beszédben ügyeseket és a gazdagokat válasz-

tottad ki, hanem a lenézetteket és szegényeket, a műveletleneket és a névteleneket, hogy dicsőségednek hatalmát, és a veled együtt örök Fiadnak misztériumát kinyilatkoztasd. Ezzel nyilvánvalóvá tetted, hogy nem az emberi képesség, hanem csak az isteni jószág műve ez; és ami nagyszerűnek látszik a világ szemében, azt te, Uram, balgaságként akartad leleplezni, viszont pedig mindent, ami balgaság a világ szemében, te azt nagynak és fölségesnek mutattad be. Mert amikor hatalmadat így közlöd, akkor nem a kicsiny válik függővé a hatalmastól, hanem a hatalmas a kicsinyektől.

Igy Péter, az egykor oly jelentéktelen halász, a várakozás ellenére apostol lett, s ezzel nem ő lett a hatalmasok alattvalója, hanem inkább azok nyernek megmentést az üdvösség hálójában. Senkinek sem szabad kételkednie a jogban, amit ő a csendes, boldog órában kapott: a halandóknak a bűnöktől való feloldozását. És mindenki előtt ismeretesnek kellett lennie az ő szent jogának, hogy az Úr halála után ő uralkodik a föld kerekiségén.

Hasonló kegyességgel dicsőítéd meg Szent Pál apostolt is: a földre vetetted, s utána az egekbe emelted, testi szemére megvakult, és meglátta az örök világosságot. Dacos szolgád egyszerre tapasztalta meg a büntetést is és az üdvösséget, mert oly visszafizetés boldogította őt, hogy maga a büntetés tette őt az Istenben való örömök részesévé, a mi Urunk Krisztus által, aki által dicsérik föl-

ségedet az angyalok... és velük együtt mondjuk mi is: Szent, szent, szent! (Leonianum.)

Mint a teremtés zsengejét
Viszem őket hozzád, a Teremtőhöz,
A földkerekség alkotójához:
Az Isten-eltöltötte vértanukat!
Kérésük által
Őrizd meg a legmélyebb békében
Egyházadat,
Országodat;
Az Istenanya közbenjárására add meg ezt,
Ki határtalan vagy irgalmasságodban.
(Pentecostarionból Mindenszentekre.)

Szent István, első vértanúhoz. Ó, Szent István, Jézus Krisztus, az Istenember megvallója, aki hitedet véreddel, szeretetedet ellenségeidért mondott megbocsátó imáddal pecsételted meg: megkoszorúzlak a dicséret virágaival és feldíszítlek az irántad való tisztelet rózsáival. Mert te magadat koronáztad meg elsőnek az Üdvözítődért folyó harcban, amelyben követted őt, híven bátorító szavaihoz, melyek így hangzanak: „Ne féljetelek azoktól, akik a testet megölik!” A vértanuk győzelme lebegett szemed előtt, és eltűnt előled minden félelem és a földi szív minden szorongása és rettegése. Ezért nem remegtél a főpap dühe előtt, nem ijedtél meg a vének beszédeitől, nem reszkettél az írástudók fenyegetéseitől, és nem engedted, hogy kedved szegjék üldözőid rágalmai.

Igazán férfias lélekkel siettél az Üdvözítődért, Jézus Krisztusért folyó harcba.

A földön küzködve mindig az ég felé tekintettél, még a föld porában járva is csak a lelkiekre törekedtél, s így megismertetted az embereket egy olyan harccal, melyet még utánad senki emberfia meg nem próbált. A szent hit rendezte törekvéseidet, a remény adott kitartást ebben a jó harcban. Legyőzted a gonosz lelket, s így elsőnek lettél győztes a téged követő vértanuk közt, és te lettél a vezére mindazoknak, akik Jézus Krisztusért harcolnak. És aki az Üdvözítőért való harcot elkezdi, benned a leghathatósabb tanítómesterére talál.

Szent István, te vagy a dicsőséges elsőként kezdő a Krisztusért küzdők seregében, és te vagy a szegletkő azok számára, akik érte hálnak meg. Minden oldalról a legerősebb páncél és sánc védett, mert telve voltál hittel és Isten erejével. Ezek a fegyverek vittek győzelemre, ezzel tettél csodákat és jeleket, legyőzted a gonosz ellenséget és ellenfeleidnek borzadást és iszonyodást okoztál. Midőn már szavak erejével nem tudtak legyőzni, kövekkel próbálkoztak. A testi embert megölhették benned, de a lelket nem, mely nyitva látta az eget, az Isten dicsőségét szemlélte és az Emberfiát Isten jobbján. És nem ölték meg szeretetedet sem, mert te felfoházkodtál Istenhez ellenségeidért: „Uram, ne ródd fel nekik ezt bűnül”. Így haltál testi halált, de lelked ott fenn elnyerte a győzelmi koronát és ezzel együtt az örök boldogságot.

Szent István, követlek a hit szent megőrzésében és a küzdelemben Jézus Krisztusban való hitért. Éppen így hasonlítani szeretnék hozzád abban, hogy Jézus Krisztus ellenségeit, tehát az ellenségeimet is, szeressem. Ó milyen boldogság az, hogy ha ilyen szent érzülettel küzdök és szeretek, és ha egykor az Úrban csendesen elhúnyok, örök boldogságot nyerek nála. Amen. (Szent Chrysostomus.)

Ezek a szent mártírok az Eucharisztia mellett az imádságból merítettek erőt a küzdelemhez. Ime két imádság ennek a megmutatására. Tanuljunk meg tőlük mi is így imádkozni a bajban.

Perzsa vértanuk imája. Az Úr teste legyen kísérőnk egész addig a napig, mikor kinyilatkoztatja magát nekünk, mikor az ég felhőin eljön angyalainak seregével, lelkünket visszavezeti testünkbe, felébreszti a porból és velünk az égbe emelkedik, látásának örülve dicsőségében részt venni enged és a mennyországban boldogít mindörökké. Amen.

Magasztalni akarlak, Uram, életemben és ünnepelni akarlak, amíg megvallom, hogy erre a helyre méltattál, te, ki a gyengéket véded. Adj békét üldözött népednek, melyet zaklatnak és gyilkolnak és szenvedésekkel gyötörnek. Segíts Uram, nevedet megismertetni, hogy kegyelmedért elismerjelek téged mindörökké. Amen.

Uram, Istenem, irgalmazó és könyörülő, ki bőségesen ontottad kegyelmedet gyengeségemre, és már régóta ostromolod bűnhajló természetemet irgalmaddal, add,

Uram, hogy akaratom tökéletesüljön abban, amire elhivattam, hogy erős és állhatatos legyek minden szenvedéssel szemben, melyek megtámadnak, és ezekben kegyelmed irgalmával a győzelemhez vezető utat is mutasd meg. Amen

Szent Polykarp püspök imája. Uram, mindenható Isten, szeretett és áldott Fiad, Jézus Krisztus atyja, aki által téged megismertünk, angyalok és erők Istene, minden teremtmény és igaz Istene, kik színed előtt élnek.

Magasztallak, mert te ezen a napon és ebben az órában méltattál arra, hogy lelkem és testem megújulására részt vegyek Krisztusod szenvedéseinek kelyhéből az örök életre a Szentlélek által.

Bárcsak magadhoz vennél ma mint drága és tetsző áldozatot, úgy, ahogy engem arra előkészítettél és ahogy azt nekem megmutattad: te megtartottad ígéretedet, igazság Istene és királya, aki a hazugságot nem is ismered.

Ezért dicsőítelek téged mindenben, magasztallak, fenségesnek mondlak a halhatatlan és mennyei főpap, Jézus Krisztus, szeretett Fiad által, aki által neked, mint neki és a Szentléleknek jár minden dicséret most és mindörökké. Amen.

A szüzesség magasztalása.

A mártír mellett ragyogó eszménykép volt az ősegyházban a „virgo”: az Istennek szentelt szűz. Eleinte minden különösebb szertartás nélkül kapták meg a fátyolt, s a családi körben maradva éltek át imádság és a felebaráti szeretet gyakorlása közben életüket. Később közösséget alkottak, s lassan-las-

san kialakult a „szűz-szentelés” szertartása. Mi a „Pontificale Romanum” teljesen kialakult szertartását közöljük. Tudjuk ugyan, hogy szavaiban, megfogalmazásában van már későbbi részlet is, de szellemében az osegyház imádságos lelkületét őrizte meg.

Az a két legszebb dísz a szűzesség és az anyaság. Az Egyház nagyra becsüli és értékeli mind a kettőt. A boldogságos Szent Szűz azért áldott az asszonyok között, mert mind a két méltóságot egyesíti magában: a Szentlélek erejénél fogva szűz és anya lehetett egyszerre, mert Isten anyja lett.* Az apácászenteléskor végzett szertartásaiból és az ekkor mondott imádságaiból pedig megtanuljuk a szűzesség igazi értékének becsülését és értékelését. Az Egyház legszínesebb szertartásai közé tartozik az apácászentelés és ezek az imádságai a legköltőibbek. Tele vannak képekkel, amelyeket a gyengéd szeretet és a féltő gond sugallt. Azok a szavak pedig, amelyekkel kifakad a szűzeket az Úrtól elszakasztó kísértők ellen, valóságosan megdöbbenők és szent komolyságra intők.

A szűzek megáldása és felszentelése rendszeresen vízkereszt napján vagy húsvét hetének szombatján vagy az apostolok ünnepein vagy bármely más vasárnap szokott lenni. Előző nap vagy aznap reggel a mise előtt bemutatják őket a püspöknek, aki gondosan kikérdezi mindegyiket, hogy vajjon megvan-e befejezett 25 éves, mi a szándéka, milyen volt az előző élete, a lelkiismerete nem vádolja-e és vajjon a szent szűzességet megőrizte-e? Az oltár leckeoldalára kikészítik a szükséges ruhákat. A felszentelendők mellé idősebb rokonasszonyokat jelölnek ki nászasszonyokul, hogy a felszentelendőket a szertartás alatt vezessék. Ezenkívül a templomban sátozt vagy más megfelelő helyet is kell készíteni, ahol a felszentelendők összejönnek és a felszentelt ruhába beöltözködnek. — Ezek után a kitűzött időben a püspök teljes díszben megkezdí a szentmisét, amelyben a napi könyörgés után így imádkozik a felszentelendőkért:

Könyörögjünk. Add meg, kérünk, Uram, ezeknek a szolgálóidnak, akiket a szűzesség dicsőségével kitüntetni kegyeskedtél, a

* Hogy az édesanyáért és gyermekéért hogy imádkozik az Egyház, azt a Liturgikus Élet 6. füzetében; Az anya és gyermeke cím alatt közöltük.

megkezdett mű teljes eredményét; és hogy neked teljes és tökéletes ajándékot adhassanak, add, hogy megkezdett életmódjukat végig folytathassák. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által: ki veled és a Szentlélekkel él és uralkodik mindörökön örökké. Amen.

A misében a graduale vagy a megfelelő rész elmondása után a püspök mitrával a fején az oltár elé tett trónra ül és megkezdődik a tulajdonképpeni szertartás.

1. A felszentelendők meghívása és bemutatása.

A felszentelendők az eddig viselt ruhájukban két matróna kíséretében a templomba jönnek. A segédkező pap közepes hangon egy antifonát énekel, amelyben a szűzeket figyelmezteti a mennyei vőlegény közeledésére, akinek helyettese és képviselője a püspök.

Ti okos szűzek, készítsétek elő lámpáitokat: Ime, jön a vőlegény, menjetelek elébe.

Ezen szavakra a felszentelendők meggyújtják gyertyáikat és kettesével az oltár elé járulnak. Az archipresbiter az Egyház nevében most bemutatja őket a püspöknek, a felszentelendők térdelnek ezalatt, de úgy, hogy a főoltárra láthassanak és a püspök is láthassa őket.

Főtisztelendő Atyánk, a katolikus Anyaszentegyház kívánja, hogy a jelenlevő szűzeket megáldani és felszentelni és a mi Urunk Jézus Krisztussal, a felséges Isten Fiával eljegyezni kegyeskedjék.

A püspök megkérdezi:

Vajjon méltóknak ismered-e őket erre?

Az archipresbiter feleli:

Amennyire az emberi gyöngeség engedi, hiszem és tanúsítom, hogy méltók erre.

Erre püspök még mindig mitrával a fején és ülve így szól a jelenlevőkhöz:

A mi Urunk és Istenünk és a mi Üdvözítőnk az Úr Jézus Krisztus segítségével ezeket a jelenlevő szűzeket megáldásra és megszentelésre és a mi Urunkkal Jézus Krisztussal való eljegyzésre kiválasztjuk.

Ezután a püspök énekelve hívja a szűzeket:

Jöjjetek!

Azok pedig felelik:

És mi követünk!

A püspök most magasabb hangon éneкли:

Jöjjetek!

A szűzek állva felelik:

És teljes szívből követünk.

Erre egészen a kórus közepéig mennek és ott letérdelnek. A püspök pedig harmadszor és még magasabban éneкли:

Jöjjetek, leányaim, és hallgassatok rám, az Úr félelmére tanítlak benneteket.

A felszentelendők felállnak és így felelik:

És mi követünk teljes szívből, tisztelettel közeledünk hozzád és arcod látását keresünk: Uram, ne engedj minket megszégyenülnünk, hanem cselekedj velünk a te nagy szelídséged és irgalmad szerint.

Igy énekelve a szűzek még közelebb mennek a szentélybe és ott letérdelnek, fejüket mélyen lehajtják, majdnem egészen a földre.

A monasztikus apácarendekben, így tehát a benecés apácáknál is a most következő II. pont eltér. Ehelyett a 281. lapon közölt függelékét mondják.

II. A szűzek jogi önátadása (professio).

A következő rész a germán-jogból eredő szimbolikus cselekedetből és a római jogból eredő kölcsönös kérdésből és feleletből áll. A szimbolikus cselekedet abban áll, hogy a felszentelendők összekulcsolt kezüket a püspök kezébe teszik és ugyanazt jelenti, mint a beszéd, vagyis jogi lekötöttséget.

Az ének után felállnak a szűzek. A matrónák félkörbe helyezik őket a püspök előtt. Ekkor a püspök nyilvánosan inti őket a szüzesség fogadalmára és megtartására. Valamennyitől megkérdezi utána:

Akartok-e a szent szüzesség fogadalmában kitartani?

Mindnyájan felelik:

Akarunk.

Most a felszentelendők egyenként a püspök elé járulnak, letérdelnek előtte és összekulcsolt kezüket a püspök kezébe helyezik. A püspök mindegyiktől külön is megkérdezi:

Megígéred, hogy a szüzességet mindenkor megőrzöd?

Az pedig feleli:

Megígérem.

A püspök pedig így szól:

Hála legyen Istennek.

A felszentelendő megcsókolja a püspök kezét és visszamegy a helyére.

III. A felszentelés és megáldás.

Mikor már valamennyien a helyükre mentek és letérdeltek, a püspök újra megkérdezi tőlük:

Akarjátok-e, hogy megáldassatok és megszenteltessetek és a mi Urunk Jézus Krisztussal eljegyeztessetek?

Mindnyájan felelik:

Akarjuk.

Ekkor a püspök az oltár előtt leborul és a segédkezők is vele együtt. A felszentelendők pedig a püspök mögött borulnak le a szőnyegre kör alakban. Az énekesek pedig elkezdik a Mindenszentek litániáját. Elmondják egészen addig:

Hogy a megholt híveknek örök nyugalmat engedni méltóztassál.

F. Kérünk téged, hallgass meg minket!

A püspök ekkor feláll és a szűzek felé fordulva, pásztorbottal az egyik kezében, a másikkal egy majd két keresztet vetve folytatja:

Hogy a jelenlévő szolgálóidat megáldani méltóztassál.

Hogy a jelenlevő szolgálóidat megáldani és megszentelni méltóztassál.

F. Kérünk téged, hallgass meg minket.

Ezután újra leborul a püspök, az énekesek pedig befejezik a litániát. Utána mindnyájan felállnak és elmondják a himnuszt:

Veni Creator Spiritus: Jöjj el Szentlélek Istenünk!

A püspök kezdi el mitra nélkül az oltár előtt térdelve. Az első vers után feláll és így marad végig.

b) A ruhák és jelvények megáldása.

A himnusz végeztével a felszentelendők visszavonulnak a megfelelő helyre. A püspök pedig mitra nélkül az oltár előtt áldva megáldja az apácák ruháit:

V. Az Úr legyen veletek.

F. És tevéled is.

Könyörögjünk.

Isten, ki az örök javakat hűségesen megígérted és ígéreted biztosan teljesíted, te megígérted híveidnek az üdvösség ruháját és az örök örömök öltözetét; jóságodat kérjük alázatosan, hogy ezeket a ruhákat, amelyek az alázatosságot és a világ megvetését jelképezik, amelyekben a te szolgáló leányaid az ő szent állapotuknak látható kifejezését fogadják, kegyelmesen áldd ☩

meg: hogy a boldog tisztaságnak öltözetét, amelyet a te sugallatodra vesznek fel, a te oltalmaddal megőrizhessék és akiket a tisztelendő állapot ruháival itt a földi életben felöltöztetsz, egykor a boldog halhatatlansággal is ruházd fel. A mi Urunk Jézus Krisztus által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel együtt mindörökön örökké.

F. Amen.

Könyörögjünk.

Urunk Istenünk, ki a jó erényeknek adományozója és minden áldásnak bőkezű osztogatója vagy, ostromló imákkal kérünk téged, hogy ezeket a ruhákat megáldani és megszentelni kegyeskedjél, amelyeket szolgálóid a szerzetesség nyilvános jeleként magukra akarnak venni, hogy minden nő között megismerhető legyen, hogy neked szentelték magukat. A mi Urunk Jézus Krisztus által.

F. Amen.

Könyörögjünk.

Hallgasd meg, mindenható Isten, a mi könyörgésünket és ezekre a ruhákra, amelyeket szolgálóid öltözetükül kérnek, bőséges áldásodat áraszd ki gazdagon, hogy amint Áron ruháját megöntözted az áldás olajával, hogy az fejről szakállára ömlött alá; és amint a neked mindenben tetsző szerzetesek minden ruháját megáldottad, úgy kegyeskedjél ezeket is megáldani és megszentelni; és add meg, jóságos Atyánk,

hogy a te megnevezett szolgálóidnak ezek a ruhák szolgáljanak üdvük oltalmára, szent állapotuk jeléül, a szentség kezdetére, az ellenség minden fegyvere ellen erős védelmül, hogy az önmegtartóztatásban állhatatosan kitartva a százszoros jutalom teljességével gazdagodjanak. A mi Urunk Krisztus által.

F. Amen.

Most meghinti a ruhákat szentelt vízzel; azután elviszik a jelöltekhez, hogy a mindennapi ruhájukat levetve a megszenteltet vegyék magukra. A püspök pedig ugyanott maradva megáldja a *szűzek fátyolát*.

Könyörögjünk.

Állhatatosan kérünk téged, Uram, hogy szolgálóidnak fátyolára szálljon le jóságos † áldásod: hogy ezek a ruhák legyenek áldottak, megszenteltek, makulátlanok és szentek. A mi Urunk Krisztus által.

F. Amen.

Könyörögjünk.

Isten, ki minden hívő feje és az egész test üdvözítője vagy, ezeket a fátylakat, amelyeket szolgálóid az irántad és anyád, a szent-séges Szűz Mária iránt való szeretetből akarnak fejükre venni, jobboldal szenteld meg: hogy amit ezek misztikusan jelentenek, azt a te oltalmad alatt mindenkor testben és lélekben egyformán sértetlenül megőrizték; és így ők a szenteknek örök megjutalmazására az okos szűzekkel együtt készen legyenek és a te vezetéseddel az örök boldogság

menyegzőjére bemehessenek; ki élsz és uralkodol, Isten, mindörökön örökké.

F. Amen.

Ekkor szentelt vízzel meghinti a fátylakat. Utána ugyanígy folytatja a gyűrűk megáldását.

Könyörögjünk.

Az emberi nem teremője és megőrzője, a lelki kegyelmek adományozója, az emberi üdvösség osztogatója: te, Urunk, küldd le áldásodat I ezekre a gyűrűkre; hogy akik ezeket hordják a mennyei erővel megerősítve a teljes hűséget és őszinte hűséget megtarthassák; Krisztus jegyeseiként a szüzesség fogadalmát megőrizhessék és az örök tisztaságban kitarthassanak. A mi Urunk Krisztus által.

F. Amen.

Meghinti szentelt vízzel a gyűrűket is. Majd megáldja a *koszorúkat* is, mondván:

Könyörögjünk.

Áldd I meg, Uram, ezeket a díszeket és nevednek hívása által add meg, hogy akik ezeket hordják, hűséges szolgálatuk után elnyerhessék, amit ezek a koszorúk jelentenek: a mennyei koronát: ki a teljes Háromságban élsz és uralkodol, Isten, mindörökön örökké.

F. Amen.

Ezeket is meghinti szentelt vízzel. Most már a megáldott ruhába öltözve visszatérnek a felszentelendők és kettesével a püspök elé mennek a következő responsoriumot énekelve:

A világi uralmat és a világ minden ékeségét megvettem a mi Urunk Jézus Krisz-

tus szerelméért. Akit láttam, akit megszerettem, akiben hiszek, akit szeretek. Szívemből jó szavak áradnak és azt hirdetem: Az én munkám a királyé. Akit láttam, akit megszerettem, akiben hiszek, akit szeretek.

c) A szűzek felszentelése ünnepélyes imádsággal.

A matrónák elrendezik a felszentelendőket, akik az oltár előtt félkörbe térdelnek a püspök előtt, és tekintetüket és arcukat lefelé tartják. A püspök pedig állva és feljük fordulva mitra nélkül mondja:

Könyörögjünk.

Tekints, Urunk, kegyesen, ezekre a szolgálóidra: hogy a szent szűzesség fogadalmát, amelyet a te sugallatodra most magukra vállalnak, a te vezetéseddel megőrizhessék: a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel együtt.

A befejezést énekhangon folytatja:

V. Mindörökön örökké.

F. Amen.

V. Az Úr legyen veletek.

F. És tevéled is.

V. Emeljük fel szívünket.

F. Felemeltük az Úrhoz.

V. Adjunk hálát a mi Urunknak, Istenünknek.

F. Méltó és igazságos.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvös, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Urunk, mindenható Atya, örök Isten, ki a tiszta testben jószágos vendégként lakozol és a romlatlan szíveket szereted. Te az első emberben az ördög csele által megrontott emberi termé-

szetet a te Igédben, aki által mindeneket alkottál visszaállítottad úgy, hogy nemcsak az első ártatlanságra hívtad vissza, hanem az örök javaknak a megtapasztalására is elvezetted, amelyeket az új világban készítettél; és az embereket, akik még a halandóság állapotában vannak, az angyalokhoz való hasonlatosságra felemelted.

Tekints Uram, ezekre a szolgálóidra, akik az önmegtartóztatásuk fogadalmát kezeidbe helyezik és hódolatukat bemutatják neked, akitől magát ezt az vágyat is kapták. Mert a halandó testtől körül vett lélek egyébként miként is tudná a természet törvényeit, az érzéki vágyak szabadságra törekvését, a megszokás erejét és az ifjúság ösztönét legyőzni, ha te, Istenünk, a szabad akarat által nem gyujtanád fel bennük kegyesen a szüzesség szeretetét, ha nem te magad táplálnád bennük ezt a vágyat jóságosan és ha nem te adnál magad hozzá erőt!

Te minden népre és minden nemzetségre, mely csak él az ég alatt, kiöntötted kegyelmedet és mint a megszámlálhatatlan csillagsereget az Újszövetség örököséivé titted; de minden adomány közül, amellyel tiéidet — azokat, akik nem a vérből, sem a test ösztönéből, hanem a Szentlélekből születtek — elhalmoztad, egyes lelkekre még ezt az adományt is kiárasztottad a te bőséges forrásodból: anélkül, hogy tilalom kisebbítené a házasság tisztességét és a szent házasságon megmarad az esküvői áldás, vannak mégis fönséges lelkek, akik a férfi és nő testi egyesülésén alapuló házasságot megvetik, és

csak arra vágyakoznak, amit ez mint nagy titkot jelez, nem utánozzák azt, ami a házasságban történik, hanem azt szeretik, amit a házasság előre jelez.* Megismeri alkotóját a boldog szüzesség és az anyyali sértetlenséget követve magukat annak szentelik, aki így az örök szüzesség vőlegénye, amint az örök szüzesség Fia.

Ezeknek tehát, akik a te segítségedet kérik és akiknek a kívánsága az, hogy a te áldásod felszentelésével erősödjének, add meg védelmedet és vezetésedet, hogy a régi ellenség, aki minden nemesebb törekvést még finomabb cselszövással üldöz és a tökéletes önmegtartóztatás pálmáját akarja mocskolni, valahogyan vigyázatlan lelkükbe ne lopódzhasson és a szüzesség elhatározásából azt el ne rabolhassa, aminek az eljegyzettek erkölcsait is díszítenie kell.

Legyen meg bennük, Uram, a te Lelkednek adományából az okos mértékletesség, a bölcs jószág, a komoly szelídség, a tiszta szabadság. A szeretet izzék bennük és kívüled semmit se szeressenek. Éljenek dicséretes módon, de a dicséretre ne törekedjenek. Egyedül téged dicsérjenek testük szentségével és lelkük tisztaságával. Szeretettel féljenek tőled és szeretetből szolgáljanak neked. Te légy az ő tisztességük, örömük, te az ő akaratuk; te a szomorúságban vigaszuk; te a kétségben tanácsuk; te a sérelmekben oltalmuk; te a szorongatásban türelmük; te a sze-

* A kinyilatkoztatás szerint (Efez. 5, 22—32) a házasság Krisztusnak az Egyházzal való egyesülését jelzi.

génységben bőségük; te a böjtölésben eledelük; te a betegségben orvosságuk. Benned legyen mindenük, amit mindenek felett szerezsenek. Általad, amit fogadtak, meg is őrizzék.

Neked, a szívek vizsgálójának, ne testükkel, hanem lelkükkel tessenek és így bekerüljenek az okos szűzek közé, hogy az érenyek égő lámpájával és a készenlét olajával várakozva a mennyei vőlegény hirtelen megjelenése meg ne zavarja, hanem biztosan, a világossággal kezükben, csatlakozhassanak az előre siető szűzek kórusához és örömmel siessenek elébe. És ne zárassanak ki a balga szűzekkel, hanem a királyi kapun át szabadon átvonulhassanak az okos szűzekkel és az állandó tisztaságot megőrizve örökké követhessék a te Bárányodat. Így a te kegyelmedből a szűzesség adományát, mint százszoros gyümölcsöt érdemelhessék.

A következő részt halkán, de a körülállóktól érthetően mondja:

A mi Urunk, a te Fiad, Jézus Krisztus által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel együtt, Isten, mindörökön örökké.

R. Amen.

d) Krisztus és a most felszentelt szűzek szimbolikus menyegzője.

Miután ezzel az ünnepélyes praefatioval a szűzek Krisztus jegyeseivé szenteltettek, ennek az üljegyzésnek megerősítésére háromszoros szimbolumként a püspöktől, a mennyei vőlegény helyettesítőjétől, megkapják a fátyolt (1), a gyűrűt (2), és a koszorút (3). A püspök mitrával s fején megkezdí a következő éneket és a kórus folytatja:

Jöjj, kiválasztottam és trónomra helyezlek téged. Mert a király megszerette szép-

ségedet. Hallgasd, leányom, és nézd és fordítsd hozzá füledet. Mert a király megszerette szépségedet.

A responsorium megkezdése után a püspök trónjára ül mitrával a fején; az ének után a szűzek felkelnek, a két első a püspök elé vezetik, akik alázatosan letérdelnek előtte és együtt énekelik:

Krisztus szolgálója vagyok; azért olyan leszek, mint egy cselédleány.

Ezután a püspök hangosan megkérdezi tőlük:

Akartok-e kitartani a szent szűzességben, melyet ígértetek?

Azok valamennyien felelik:

Akarunk.

Ekkor a püspök felteszi mindegyik fejére a fátyolt, úgyhogy a vállakon és a mellén lecsüngjön és egészen a szemig érjen; közben ezt mondja:

Fogadd a szent fátyolt emlékeztetőül arra, hogy a világot megvetetted és magadat Krisztusnak örök jegyesként átadtad — igazságban és alázatosságban szívednek egész odaadásával; őrizzen meg téged minden bajtól és vezessen el az örök életre.

F. Amen.

Mikor mind a kettő megkapta a fátyolt, letérdelnek úgy, mint előbb és együtt énekelik a következő antifóniát:

Jelet tett homlokomra, hogy kívüle senki szerelmemst magamhoz ne engedjek.

Ezután a matrónak az első párt visszavezetik helyükre és a másodikat vezetik a püspök elé. Ezek ugyanúgy tesznek, mint az első pár. Amikor valamennyi megkapta a fátyolt, akkor a püspök leteszi a mitrát és feláll; azután feléjük fordulva mondja:

Az Úr legyen veletek.

F. És tevéled is.

Könyörögjünk.

Szolgálóidat, Uram, őrizd meg jószágos oltaimaddal, hogy a szent szüzesség fogadalmát, amelyet a te sugallatodra vállaltak magukra, a te támogatásoddal sértetlenül megtarthassák: Ki élsz és uralkodol az Atya Istennel, a Szentlélekkel együtt, Isten, mindörökön örökké.

F. Amen.

A püspök ismét felveszi a mitrát, hívja a szüzeket, megkezdí a második responsoriumot, melyet az énekesek folytatnak:

Jöjj, szereimesem, az eljegyzésre; a tél már elmúlt, a galamb turbekol, a szőlők virágtól illatoznak.

Az ének alatt a püspök mitrával ül; utána az a két apáca, akik a fátvolt is először kapta meg, a matrónák vezetésével az előbbi módon a püspök elé megy. Ekkor a püspök a gyűrűt jobbába veszi, baljával pedig a szüz jobb kezét tartja és a gyűrűt ráhúzza az ujjára és ezzel eljegyzí őt Krisztussal. Közben ezt mondja:

Eljegyezlek téged Jézus Krisztussal, a fenséges Atya Fiával, hogy ő sértetlenül őrizzen meg téged. Fogadd el tehát a hűség gyűrűjét, a Szentlélek jelképét, hogy Isten jegyesének neveztesse és ha neki hűségesen szolgál, örökre megkoronáztassál. Az Aftyanak és Fitúnak és Szentfléleknek nevében.

F. Amen.

Ezután a két apáca letérdelve énekeli:

Annak jegyese lettem, kinek az angyalok szolgálnak, kinek szépségét a nap és a hold megcsodálják.

Ezután kettesével a többi jelöltet is elgyűrízi a püspök az Úr Jézussal. Mikor már mindnyájan Krisz-

tus elgyűrűzött jegyesei lettek és helyükre visszatérve térdelnek, jobb kezüket feltartva megmutatják azt és így énekelnek:

Gyűrűjével eljegyzett engem az én Uram Jézus Krisztus és mint az ő jegyesét, koszorúval díszít fel engem.

A püspök feláll és mitrával a fején a szűzek felé fordulva mondja:

Aldfjon meg titeket a menny és a föld Teremtője, a mindenható Atyaisten, aki kegyeskedett kiválasztani titeket a boldogságos Szűz Mária, a mi Urunk Jézus Krisztus anyja sorsának részeseivé, hogy a sértetlen és szeplőtelen szűzességet, amelyre fogadalmat tettetek, Isten és az ő angyalai előtt megőrizhessétek; feltételeketek megtarthassátok, a tisztaságot szeressétek, a türelmet megőrizzétek, és így a szűzek koronájának elnyerését kiérdemelhessétek. Ugyanazon a mi Urunk Krisztus által.

F. Amen.

Most ugyanúgy, mint előbb a harmadik antifónát kezdi el a püspök és azután leül, míg a kar folytatja:

Jöjj, Krisztus jegyese, fogadd el a koszorút, melyet az Úr készített számodra mindörökre.

Az ének után a szűzek ismét kettesével a püspök elé járulnak és letérdelnek előtte. A püspök egymás után a fejükre helyezi a *koszorút* és így szól:

Fogadd a koszorút, a szűzek kitüntetését: hogy amint a mi kezünk megkoronáz vele a földön, úgy koszorúzzon meg titeket a mennyben dicsőséggel és tisztelettel Krisztus. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által.

F. Amen.

A két-két megkoszorúzott apáca énekeli:

Körülvett engem az Úr arannyal szőtt ruhával és megbecsülhetetlen ékszerrel díszített fel engem.

Igy kapják meg egymás után kettesével mindnyájan a koszorút is. A végén mindnyájan a helyükön állnak, mikor a püspök mitra nélkül feléjük fordulva áll és mondja:

Az Úr legyen veletek.

F. És tevéled is.

Könyörögjünk.

Add meg, kérünk téged, mindenható Isten, hogy ezek a szolgálóid, akik az örök jutalom reményében, Urunk Istenünk, a neked történő felszenteltetés után vágyódnak, hogy teljes hittel és lélekkel megmaradjanak szent feltételükben. Adj nekik, Uram, alázatosságot, tisztaságot, engedelmességet, szeretetet és a jó cselekedetekben való gazdagságot, hogy az örök dicsőség érdemére eljuthassanak. A mi Urunk Krisztus által.

F. Amen.

Most mindnyájan letérdelnek. A püspök állva folytatja:

Könyörögjünk.

Téged hívunk, szentséges Urunk, mindenható Atya, örök Isten, ezekre a szolgálóidra, akik megfogadták, hogy tiszta lélekkel és tiszta szívvel neked szolgálnak: hogy kegyeskedjél őket ahhoz a száznegyvennégyezerhez csatolni, akik szűzek maradtak és

asszonyokkal be nem szennyeződtek,¹ akiknek szájában semmi csel sincs: hogy ezeket a szolgálóidat mindvégig szeplőtelenül megőrizzed: A mi szeplőtelen Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel együtt, Isten, mindörökön örökké.

F. Amen.

Ezen imádság befejezése után a szűzek felállnak és valamennyien énekelik:

Ime, ami után vágyódtam, már látom; amit reméltem, már elnyertem; azzal vagyok egybekötve az égben, akit itt a földön teljes odaadással szerettem.

e) A befejező áldó imádság.

A püspök kezét melle előtt összekulcsolja és az alázatosan meghajolva álló szűzekre ezt az áldást mondja:

Isten, a test alkotója, a lélek adója, te nem vetsz meg semmi kort és nem utasítasz vissza semmi nemet, egy állapotot sem tartasz kegyelmedre méltatlannak, hanem mindennek egyformán teremője és megváltója vagy: ezeket a szolgálóidat, akiket mint jó pásztor az egész nyájból kiválasztani kegyeskedtél az örök szűzesség és lelki tisztaság megőrzésére, oltalmazó pajzsoddal vedd körül és készítsd elő őket a bölcsesség tanításával minden erényes és dicső cselekedetre, hogy a test csábításait legyőzve és a nekik most már meg nem engedett házasságot kerülve, kiérdemeljék a te Fiaddal a mi Urunk Jézus Krisztussal való elválaszthatatlan egyesülést. Adj nekik Uram, fegy-

¹ Utalás a Jelen. könyvére (14. 1. 3—4.)

vereket, nem testieket, hanem a lélek erejével hathatóságokat, hogy érzékeik és tagjaik tőled megerősítettven, az ő testükön és lelkükön a bűn ne uralkodhassék, és ha a te kegyelmed alatt vágynak élni, a rossznak védelmezője és a jónak ellensége semmit se tudjon magának megszerezni ezektől a te nevednek szenteltektől. Minden káros tüzet oltson ki bennük a te mennyei kegyelmed esője; ellenben az örök tisztaságnak fénye ragyogjon fel bennük; szemérmes tekintetük meg ne nyílják a botrányokra és az óvatosság nélküli gondatlanság ne adjon nekik alkalmat a bűnre. Legyen meg bennük a szent szűzesség: díszítse őket és egyúttal fegyverezze is fel őket a teljes hit, a szilárd remény, az őszinte szeretet, hogy ezek a megtartóztatásra elkészült léleknek olyan erőt adjanak, amely felülmúlja az ördögnek minden cselszövését és a jelent megvetve a jövőt keressék. A böjtöt tegyék a testi lakomák elébe, és helyezték a szent olvasmányokat és imádságokat is az evés-ivás elé; hogy így az imádsággal táplálkozva és a tanításokkal eltöltve, a virrasztásokban megvilágosítva a szűzi kegyelem tetteit gyakorolják. Ezekkel az erény-fegyverekkel kívülről és belülről megerősített szolgálóidnak add meg, hogy a szűzesség útját bántalom nélkül járassák. A mi Urunk Krisztus által.

F. Amen.

Most a püspök felveszi a mitrát és állva a következő áldást mondja a térdelő apácákra:

Aldjon meg titeket az Aftya, Fitú és Szentlélek Isten minden lelki áldással, hogy

mindenkorra sértetlenek, romlatlanok és szeplőtelenek maradhassatok a boldogságos Szűz Máriának, a mi Urunk Jézus Krisztus anyjának palástja alatt. Nyugodjék rajtatok a Lélek hétszeres ajándéka, a bölcsesség és értelem lelke, a tanács és erőség lelke, a tudás és jámborság lelke és töltsön el benneteket az Úr félelmének lelke. Erősítse meg a törékenyeket, erősítse meg a gyengéket, jámborsággal emelje és irányítsa gondolataitokat, irányítsa utaitokat, adjon szent gondolatokat, tegye teljessé tetteiteket, tökéletesítse műveiteket, építsen a szeretettel, világosítson meg a bölcsességgel, erősítsen meg a tisztaságba, oktasson ki a tudományban, erősítsen meg a hitben, gyarapítson az erényben, emeljen fel a szentségben, készítse elő a türelemre, vezessen el az engedelmességre, védje a józanokat és a szemérmeseket, betegségben látogassa meg, emeljen a fájdalomban, őrizzen a kísértésben, mérsékeljen a jósorsban, szelídítsen a haragban, tisztítsa meg a gonoszságban, árassza kegyelmét, bocsássa meg a sértést és adjon fegyelmezettséget, hogy ezekkel és más hasonló erényekkel eltöltve és szent tettekkel megvilágosítva, mindig azt iparkodjatok megtenni, ami méltó a jutalomra. Az legyen tanutok, aki bírátok is lesz és készüljete, hogy ragyogó lámpát hordozzatok kezetekben. A vőlegényhez menet fussatok örömmel elébe és ő ne találhasson semmi csunyát, semmi szennyest, semmi eltitkoltat és semmi romlottat bennetek, hanem hófehér lelket és fényes és ragyogó testet; hogyha

majd a jók jutalmazásának és a gonoszok büntetésének remegésbe ejtő napja eljön, a bosszúálló láng semmi kiégetni valót ne találjon bennetek, hanem az isteni jóság leljen koronára méltóknak. Titeket, akiket már ebben az életben a szerzetesélet megtisztított, mikor az örök király bírói széke elé járultok, a felséges palotában azokkal együtt legyetek, akik a bárányt követik és szünet nélkül új éneket énekelnek, hogy ott a munka után elnyerjétek a jutalmat és örökké az élők birodalmában maradhassatok. És maga áldjon meg titeket az égből, aki eljött a földre, hogy kereszthalála által megváltsa az emberi nemet, a mi Urunk Jézus Krisztus, ki az örök Atyával és a Szentlélekkel tökéletes egységben él és uralkodik, Isten, mindörökön örökké.

F. Amen.

IV. A kiközösítő fenyegetés.

Most a püspök mitrával a fején leül és érthető hangon elmondja a kiközösítő fenyegetést, nehogy valaki ezeket a szűzeket, akik a tisztaság jele alá vetették magukat, eltérítse az isteni szolgálattól és senki az ő javukat el ne rabolja, hanem nyugodtan bírassák. A következő formát használja:

A mindenható Istennek és Szent Péter és Pál apostoloknak tekintélyével határozottan és a kiközösítés fenyegetésével megtiltjuk, hogy valaki ezeket a szűzeket vagy apácákat az isteni szolgálattól, amelyre a tisztaság jele alatt vállalkoztak, eltérítse, vagy bárki javukat elrabolja, hanem nyugodtan bírassák.

Ha valaki ezt megmeréselné kísérelni,

legyen az átkozott házában és házán kívül; legyen átkozott a városban és a mezőn, legyen átkozott ébrenlétében és alvás közben, legyen átkozott evés és ivás közben, legyen átkozott jártában és ültében, legyen átkozott csontja és húsa, és lábától fejéig ne legyen benne semmi egészséges benne. Szálljon rá az ember átka, melyet az Úr Mózes által megengedett a törvényben a gonoszság fiai ellen. Töröltessék ki a neve az élők könyvéből és ne legyen beírva az igazakkal. Legyen osztályrésze a testvérgyilkos Káinéval, Dathan és Abironéval, Ananiás és Zafiráéval, Simon máguséval és az áruló Júdáséval egyenlő és azokéval, akik így szólnak az Úrhoz: Távozz tőlünk, a te utaidnak ösvényét nem akarjuk. Pusztuljon el az ítélet napján. Nyelje el őt az örök tűz az ördöggel és angyalaival együtt, hacsak jóvá nem teszi hibáját és meg nem javul. Úgy legyen. Úgy legyen.

Ezután következik a szentmiséből az Allelúja, illetve a megfelelő folytatás.

**V. A szűzek szentelésének teljessé tévése
az Eucharisztikus misztériumban.**

Az offertorium elmondása után a felszentelt szűzek egyenként az oltárhoz járulnak és a mitrával a trónján ülő püspöknek mindegyik egy égő gyertyát ad át térdelve. — Közben annyi kis ostyát készítenek elő, ahányan fogadalmat tettek. A gyertyák felajánlása után a püspök még ülve megmossa a kezét, azután leteszi a mitrát és folytatja a misét, amelyben a napi csendes imádsággal egy záradék alatt így imádkozik:

Az idehozott áldozati adományok által kérünk, Uram, add meg ezeknek a szolgálóid-

nak az örökös tisztaságban való kitartást, hogy amikor kitárulnak a kapuk a felséges Király jövetelére, örömmel vonulhassanak be a mennyei birodalomba. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel együtt, Isten, mindörökön örökké.

F. Amen.

Mikor a püspök a szent testet és vért magához vette, akkor a szűzek kettésével a legfelső lépcsőre térdelnek és a püspök megáldoztatja őket. Utána valamennyien letérdelnek, mint a mise alatt és együtt énekelik:

Mézet és tejet vettem az ő szájából és az ő vére ékesítette arcáimat.

Közben a püspök magához veszi az ablutiot (a kehely kitörlésére szolgáló, borból és vízből álló keveréket), felveszi a mitrát, megmossa a kezét és befejezi a misét. Az áldozás utáni imádsággal egy befejezéssel imádkozik a most felszenteltekért is a következő módon:

Isten, ki a tiszta szívben lakóhelyet veszel, tekints le ezekre a szolgálóidra és amit a kitartó sanyargatással kérnek, a te vigasztalásoddal meg is nyerjék. A mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által.

F. Amen.

VI. Felhatalmazás a zsolozsma végzésére.

Mivel némely kolostorban szokásos, hogy a felszentelt szűzek megkapják a felhatalmazást, hogy a napi zsolozsmát elkezdhetik és az officiumot a templomban mondhassák, azért a püspök mitra nélkül az oltár előtt állva így szól az előtte térdelő szűzekhez:

Az Űr legyen veletek.

F. És tevéled is.

Könyörögjünk.

Hallgasd meg, Uram, könyörgésünket és ezekre a szolgálóidra küldd el a te áldásod lelkét, hogy e mennyei ajándékkal gazdagítva mind a te kegyelmedet meg tudják szerezni, mind mások számára a helyes élet példaképei lehessenek. Krisztus Urunk által.

F. Amen.

Ezután felveszi a mitrát és leül a trónjára és átadja az apácáknak a breviáriumot, amelyet ők két kézzel érintenek; közben a püspök ezt mondja:

Fogadd ezt a könyvet, hogy elkezdhesd a kánoni órákat és az officiumot a templomban olvashasd. Az Aftjának és Fitúnak és Szentfléleknek nevében.

F. Amen.

VII. A szertartás befejezése.

A püspök leteszi a mitrát és az oltár felé fordulva elkezd:

Téged Isten dicsérünk.

A kórus folytatja. A végén a kórusból ketten mondják:

Erősítsd meg Isten, amit velünk műveltél.

F. A te szent templomodból, mely Jeruzsálemben van.

Könyörögjünk.

Ezt a könyörgést az epistola oldalon az oltár felé fordulva mondja a püspök az oltárra tett könyvből:

Tetteinket kérünk Uram, sugallatoddal előzd meg és segítségeddel kísérd, hogy minden imádságunk és cselekedetünk mindig

tőled származzék és megkezdve általad végződjék. Krisztus Urunk által.

F. Amen.

Ezután a szűzek a kolostor ajtajához mennek, ahol a püspök az előtte letérdeplő szűzeket így mutatja be a szintén térdelő apátnőnek:

Ne feledd el, hogy ezeket az Istennek szentelt lelkeket megőrizzed, hogy sértetlenül bemutatthasd. Számot kell róluk adnod az ítélőszék előtt az ő vőlegényüknek, az eljövendő bírónak.

Ezután a püspök visszatér a templomba és az utolsó evangélium elolvasásával befejezi a szent misét.

Függelék.

Nem énekelik el a „Fogadj magadhoz Uram” antifonát, hanem azonnal felállnak és leteszik a szűzeségi fogadalmat, mint fent le van írva. Utána aláírják a felvételi okmányt, melyet Szent Benedek kíván, felolvassák és megmutatják a püspöknek, a segédkezőknek, a többi szűzeknek és matrónáiknak és végül az oltárra helyezik. Ezután a püspök feláll és a szűzek felé fordulva mondja:

Imádkozzunk szeretett testvéreim, hogy amit ezek a nővérek ajkukkal megígértek, tetteikkel is megtartsák a mi Urunk Jézus Krisztus segítségével, aki az Atyával és Szentlélekel együtt él és uralkodik? Isten, mindörökön örökké. Amen.

Ezután az új fogadalmasok felállnak és karjukat és szemüket az ég felé emelve elmondják az előbb kimaradt antifóna első felét:

Fogadj magadhoz, Uram, a te szavad szerint.

Utána letérdelnek és fejüket lehajtják, karjukat mellükön keresztbe kulcsolják és úgy mondják el a második felét:

Hogy várakozásomban szégyent ne valljak.

Ezt egyre emelkedettebb hangon ugyanilyen szertartással háromszor mondják el. A végén a kórus hozzáfűzi a Dicsőség-et. Eztán következik folytatódik a szertartás úgy, mint a III. részben van.

Ezután fejüket kissé feljebb emelik és egyenkint énekelik:

Fogadj magadhoz, Uram, a te szavad szerint; és ne engedd, hogy bármilyen igazságtalanság hatalmat nyerjen rajtam.

HATODIK FEJEZET

A földiekkel testvériségben.

Már a szentmise kollektáinak imádságát ebben a két szóba foglalhatjuk össze: *Együtt-egymásért*. De hogy ez a közösségérzet mennyire eleven volt az ősegyház imádkozóinak lelkében, és hogy az eucharisztikus lelkület, a mártírságra való készség és a szűzesség becsülése mellett mint lett éppen ez a nagy, *mindent összefoglaló közösségtudat* szintén jellemző vonása az ősegyház imádságos életének, az kitűnik éppen abból, ami hiányzik a mai liturgiából.

A mai szentmisében az offertorium eléneklése után a pap felszólítja a híveket: *Oremus — imádkozzunk, — de azután sem ő maga, sem a hívők nem mondanak imádságot*. Az ősi liturgiák mindegyikében pedig itt gyönyörű imádságok következtek, melyek megmutatták, hogy minden egyes ember mennyire testvériségben érezte magát a földön élő többi hívőket. Ezekből is néhány szép gyöngyöt közlünk, hogy az ősi krisztusi lelkületnek ezt a harmadik szép tulajdonságát is lelkünkbe tudjuk imádkozni.

Kitartó kéréssel és könyörgéssel imádkozunk, hogy e mindenség Teremtője az egész világon az ő szeretett szolgálja által sértetlenül megőrizze kiválasztottjainak nagy seregét, mert Krisztus által a sötétségből a világosságra hivattattak, a tudatlanságból az ő szent nevének dicsőítésére,

hogy a te nevedben bízunk, ki minden teremtettnék életet adsz, ki szívünk szemét kinyitottad, hogy megismerjünk téged, az egyetlen Főlségest a főlségesek között, a

Szentet a szentek seregében, ki a gazdag dölyfét megalázza, ki a pogányok támadását megszegényíti, ki az alázatost felemeli, és a felfuvalkodottat megalázza, ki gazdaggá tesz, vagy szegénységet ad, ki öl, vagy életet teremt, a lelkek egyetlen jótevőjét, minden embernek Istenét.

Aki belát a mélységekbe, aki megvizsgálja az emberek cselekedeteit, a veszélyben levők segítőjét, a kétségbeesettek kiszabadítóját, minden lélek Teremtőjét, ki alkottad a népeket a földön, és kiválasztottad közülük azokat, kik téged szeretnek, Jézus Krisztus, a te szeretett szolgád által, aki által teremtetél, megszenteltél és megkoronáztál minket.

Kérünk téged, Urunk, légy a mi segítőnk, és végy magadhoz közülünk mindenkit. Szabadítsd ki a fogságban lévőket, könyörülj meg az elnyomottakon, emeld fel az elesetteket, az imádkozóknak mutasd meg magadat, segíts a betegeken, a tévelygőket vezesd vissza a helves úton néped közé, tápláld az éhezőket, oldozd fel foglyainkat, gyógyítsd meg a betegeket, vigasztal'd meg a kicsiny-lelkűeket. Ismerjék meg mind a népek, hogy egyedül te vagy az Isten, és Jézus Krisztus a te szolgád, mi pedig a te néped, és a te legelődnek a juhai.

Te a világ állandó rendjét kinvilvánítottad az erők hullámozásában. Te alapítottad, Uram, a földet, ki hű vagy minden nemzedékhez, igazságos ítéleteidben, csodálatos erődben és nagyságban, bölcs az alkotásban, és bölcs azoknak megtartásában. Jóságos a

látható adományokban és szelíd mindazok iránt, akik benned bíznak.

Mindenható és kegyelmes, bocsásd meg a mi hibáinkat, ne számítsd be szolgálóidnak és szolgálóidnak bűneiket, hanem tisztíts meg minket igazságod tisztogató ereje által, tedd egyenesebbé lépéseinket, hogy a szív tisztaságában járjunk és azt tegyünk, ami előtted jó és kedves. Igen, Urunk, ragyogtasd fel fölöttünk orcádat, üdvösségünkre a békében, hogy hatalmas kezed oltalmazzon minket és fölséges jobbod őrizzen meg minden bűntől. Szabadíts meg minket azoktól, akik ok nélkül gyűlölnék. Adj békét és egyességet mindazoknak, kik a földön laknak, mint megadtad atyáinknak, mikor téged hitben és igazságban szentnek magasztaltak.

Engedd, hogy a te fölséges királyi nevednek és a mi földi uralkodóinknak engedelmeskedjünk. Te adtad, Urunk, nekik a királyi hatalmat a magad óriási, kimeríthetetlen erejéből, hogy megismerjük a fölséget és a tiszteletet, mit nekik adtál, és magunkat alájuk vessük, hogy semmiben sem legyünk akaratom ellen. Adj nekik, Urunk, egészséget, békét, egyetértést, állhatatosságot, hogy a tőled kapott hatalmukat kifogástalanul gyakorolják, mert te, Urunk, minden idők égi Királya, te adsz az emberek gyermekeinek tiszteletet, dicsőséget és hatalmat a földiek felett. Irányítsd, Urunk, gondolataikat azok felé, amik neked tetszenek, hogy békében és szelídségben gyakorolják a hatalmat, mit te kölcsönöztél nekik, és így kegyelmednek részesei legyenek.

Te ugyanis mindent megtehetsz. Ezeket és még több jót adhatsz nekünk. Dicsérünk téged Ielkünk Főpapja és Pásztora által, aki által legyen neked dicsőség és tisztelet, most és minden nemzedékről nemzedekre mindörökön örökké. (Szent Kelemen első leveléből.)

Téged dicsérünk éjjel és nappal, ki az eget alkottad és mindent, ami benne van, a földet és mindent, ami rajta van, a tengert és a folyókat, és mindent, ami bennük él. Téged, ki az embert képmásodra és hasonlatosságodra alkottad. Mindezt pedig teremtetted bölcsességében, igaz világosságodban a te Fiadban, az Úrban, a mi Üdvözítő Jézus Krisztusunkban, aki által és akivel együtt a Szentlélek Istennel hálát zengünk neked, és bemutatjuk ezt a lelki áldozatot, ezt a vérontás nélküli szolgálatot, melyet bemutatnak neked mind a népek, napkelettől napnyugatig, északról egészen délig, mert nagy a te neved minden népek között, és szent nevednek minden helyén tömjént áldozunk és bemutatjuk a tiszta áldozatot. Kérünk téged, és könyörgünk, gondold a szent, az egy, a katolikus Egyházadra. A békét, mely az Égből származik, add meg mindnyájunk szívének, de add meg ez életnek a békéjét is. Őrizd meg a királyt a békében, és add, hogy arra törekedjék, ami a békességet szolgálja. (Szent Márk liturgiája.)

Általános kérések. Dicsérünk téged, Isten, mert szereted az embereket, gyöngeségünket reád bízunk, kérjük, erősíts meg minket. Bocsásd meg minden elkövetett

bűnünket, és nézd el minden régi botlásunkat: tegy minket új emberré. Taníts minket, hogy szent és igaz szolgálid lehessünk. Neked szenteijuk magunkat, fogadj el minket, igazság Istene. Fogadd fel ezt a népet, s add, hogy egészen a te néped legyen, add, hogy elotted egészen makulátlan és tiszta maradjon. Mindnyájan az égiek, az angyalok, a kiválasztottak és a szentek társai lehessenek.

Kérünk téged mindazokért, kik hívők lettek, és megismerték és megvallották az Úr Jézust: legyenek szilárdak a hitben, a megismerésben és a tanításban.

Kérünk téged az egész népért, bocsáss meg mindenkinek, nyilvánítsd ki magadat, és ragyogtasd fel világosságodat, hogy megismerjenek téged, a kezdetnélküli Atyát, és egyszülött Fiadat, Jézus Krisztust.

Kérünk téged minden előljáróért. Add, hogy életük békében folyjék, a katolikus Egyház javára.

Könyörgünk hozzád, irgalom Istene a szabadokért és rabszolgákért, férfiakért és asszonyokért, öregekért és gyermekekért, szegényekért és gazdagokért: légy mindnyájunknak segítője és barátja. Könyörülj meg mindenkin, add meg mindnyájuknak, hogy hozzád térjenek.

Könyörgünk hozzád a zarándokokért, a békesség angyalát add nekik kísérend, hogy közülük senki kárt ne szenvedjen és útjukat vizen és szárazon nagy nyugalommal tehesék meg.

Könyörgünk hozzád a szomorúakért, a

fogságban lévőkért és a szegényekért: vigasztald meg őket, szabadítsd meg bilincseiktől, vezesd ki a szegénységből, emeld fel mind valamennyit, te felelő és támogató.

Könyörgünk hozzád a betegekért, adj nekik egészséget és a betegségből felépülést. Legyen részük a test és lélek teljes egészsége, mert te vagy a Megváltó és te teszel jót, te vagy mindenkinek Ura és Királya. Téged hívunk mindenkihez, a te Egyszülötted, Jézus Krisztus által, aki által tiéd a dicsőség és a hatalom a Szentlélekben, most és mindörökon örökké. Amen. (Serapion Euchologionjából.)

Öröktőlvaló Atya, jóság, irgalom és részvét, az emberi lelkek barátja, mindazoknak jótevője, akik hozzád fordulnak, hallgasd meg kiáltásunkat és adj nekünk megismerést és hitet, jámborságot és szentséget. Vedd el ettől a te népedtől a gonosz szenvedélyeket, az érzékiséget és a bűnöket, engedd, hogy mindnyájan tiszták lehessenek, és bocsásd meg mindenkinek minden bűnét.

Előtted, örök Atya, meghajtjuk térdünket Egyszülötted által: adj nekünk szent érzületet és tökéletes életet. Add meg nekünk, hogy téged keressünk és téged szeressünk; add meg nekünk, hogy a te isteni Igédet keressük és kutassuk; add nekünk kezedet, Urunk és emelj fel minket, emelj fel magadhoz irgalom Istene, irányítsd tekintetünket felfelé, nyisd meg szemeinket, adj nekünk bizalmat. Ne törd el, hogy elpusztuljunk, ne törd, hogy minket többé ne kelljen megis-

merned. Töröld el azért az ellenünk szóló vádiratot, s helyette írd be nevünket az élet könyvébe. Sorozz minket szent apostolaid és prófétáidhoz, a te egyszülött Fiad, Jézus Krisztus által, aki által tiéd a dicsőség és a hatalom a Szentlélekben, most és mindörökön örökké. Amen. (Serapion Euchologion-jából.)

Minden egyes állapotért. Tartsd meg, Uram, a mi tiszteletreméltó szentséges Atyánkat sok esztendőn át és békességes időket adj neki, hogy magasztos főpapi kötelességeit, melyeket te bízál rá, a te akaratod szerint tökéletesen teljesítse, az igazság szavát helyesen hirdesse és nyájadat szentségben és igazságban vezesse. Neki és mindnyájunknak adj békét és üdvösséget.

És gondold Urunk, minden igazhívő püspökre is az egész világon, a papokra, szerzetesekre, szűzekre, özvegyekre és árvákra; azokra, akik házasság nélkül élnek és azokra, akik a házasság kötelékében élnek és gyermekeket nevelnek; azokra, akik imádságunkba ajánlották magukat és mindenkire, akit ismerünk, vagy nem ismerünk, barátainkra és ellenségeinkre. Vezess mindnyájunkat az üdvösség útján engedd, hogy a te népedhez tartozzunk, melyet te bűneidtől megváltottál. (Alexandriai Cyrill.)

6. *Jó püspökökért és papokért.* Urunk, kérünk, gyarapítsd Anyaszentegyházadban a kegyelem lelkét, melyet te adtál, hogy a főpapi hivatás méltó betöltése által a te hívőidnek buzgóssága növekedjék.

Atyánk, add meg papjaidnak méltó szol-

gálatod kegyelmét: újítsd meg szívünkben a szentségnek lelkét, hogy a tanítás, melyet nekünk kell adniok, példájukkal közelebb vigyen bennünket hozzád. Szent Lelked ajándékaiból adj nekik, Urunk, okos szerénységet, bölcs szelídséget, mértéktartást, jószágot, szívtisztaságot, lelki szabadságot. Töltsd el őket teljesen szentséges szeretettel, hogy egészen a tied legyenek, és dicséretes módon éljenek, anélkül, hogy a dicséretet hajhásznák. Add meg nekik a kegyelmet, hogy a lélek és test tisztaságában téged dicsőítsenek, szeretetben féljenek és szeretetben szolgáljanak neked. Te légy az ő dicsőségük, örömük, vágyuk, te légy a szenvedésben vigasztalásuk, a kétségben tanácsadójuk, az igazságtalanságban védelmük, betegségben orvosságuk. Engedd, hogy benned bírjanak mindent ők, akik minden fölött téged választottak.

Engedd, Uram, hogy a te közösséged pásztoraival békességben éljen, hogy mind részesei legyünk dicsőségünknek, örvendjünk szentségükön és egykor jól adhassanak számot működésükről s az örök üdvösség jutalmát elnyerhessék. Amen. (Nagy Szent Leó pápa.)

Az Egyházért. A világmindenség Istene, a tiszta lelkek Istene, a szent lelkek Istene, a hozzád fohászkodók Ura Istene, ki az égben ragyogsz, és kit a tiszta lelkek megismernek, kit a földön himnuszokkal ünnepe-lünk és a katolikus Egyházban lakozol, ki-nek a szent angyalok és tiszta lelkek szolgál-nak. Te alkottál az egekből élő kórust az

igazság dicséretére és magasztalására: add, hogy ez az Egyház szent és élő Egyház legyen. Add, hogy isteni erők és tiszta angyalok legyenek szolgálatára, és így téged tiszta dalokkal tudjon ünnepelni.

Kérünk téged ennek az Egyháznak minden tagjáért, légy mindnyájukhoz kegyelmes, bocsáss meg valamennyiüknek, s add meg nekik bűneik bocsánatát. Könyörülj meg a férfiakon, asszonyokon és gyermekeken, és mutasd meg magadat mindnyájuknak, hogy szívükbe legyen írva a te megismerésed Egyszülötted, Jézus Krisztus által, aki által tiéd a dicsőség és a hatalom a Szentlélekben, most és mindörökre örökké. Amen. (Serapion Euchologionjából.)

A hittanulókért. Mindnyájunk segítője és Ura, a kiszabadultak kiszabadítója, a megmentettek megmentője, hatalmas kezed alatt levőknek reménye! Te vagy, ki a bűnöket elveszed, te vagy, ki Egyszülötted által a Sátánt megsemmisíted, cselvetéseit megszégyeníted, és foglyait kiszabadítod.

Hálát adunk neked a katechumenekért (hittanulókért), mert Egyszülötted által meghívtad őket, és megismertetted velük magadat. Azért kérünk téged, szilárdítsd meg őket a megismerésben, hogy megvalljanak téged, mint egyedül igaz Istent, és akit küldöttél, Jézus Krisztust. Segítsd őket kitarásra a tanításban és a tiszta érzületben, engeddd előrehaladni őket, hogy méltók legyenek az újjászületés fürdőjére és a szent szakramentumra, Jézus Krisztus által a Szentlélekben, ki által tiéd a tisztelet és a

hatalom most és mindörökön örökké. Amen. (Serapion Euchologionjából.)

Az újonnan megtértekért. Dicsérlek téged Úr Jézus, hogy igazságodat kinyilvánítottad ezeknek az embereknek, mert egyedül te vagy az igazság Istene és senki más. Te mindent tudsz, ami a legtöbbnek ismeretlen; te Urunk, az emberek iránt mindenben irgalmas és könyörületes vagy.

Bár az emberek tévelyegve elhanyagolnak téged, te azonban nem hagyod el őket. Kérésünkre és könyörgésünkre fogadd el ezeket a megtérteket és egyesítsd őket nyájadal, tisztítsd meg őket türdőddel, kend meg őket tisztára minden tévedésüktől olajoddal. Őrizd meg őket a farkasoktól, és vidd el őket a te legelőidre. Adj nekik inni a te isteni forrásodból, mely soha zavarossá nem válik, és soha ki nem szárad. Ők is kérnek téged, és könyörögnek hozzád, ők a te szolgáid akarnak lenni, azért készek elszenvetni ellenségeiktől az üldözést, készek eltűnni éretted a gyűlöletet, kínzást és halált, amint te mindezeket elszenvetted miéretünk, hogy minket megnyerjél, ki Urunk és igazán Jó Pásztorunk vagy.

Add meg nekik, hogy teljes bizalommal egyedül benned reméljenek, és megkapják a tőled jövő segítséget, elnyerjék a megváltást, mit egyedül tőled várnak, hogy szent misztériumaiddal megszilárduljanak, hogy kegyelmed adományaiból tökéletes javakat kapjanak, a te szolgálatodban virágbaboruljanak, és a te Atyádban gyümölcsöt teremjenek. (Tamás-akták.)

A téveshitűekért. Imádkozzunk a téveshitűekért és elszakadottakért, hogy Isten, a mi Urunk megszabadítsa őket minden tévedéstől s ők az Ur kegyelmében megtalálják a katolikus, apostoli Anyaszentegyházhoz visszavezető utat. (I. Gelásius pápa.)

Könyörgünk értük, hogy ne maradjanak meg abban a veremben, amelybe temetkeztek, hanem megszabaduljanak a tévedés mélységeiből, a pusztaságból és a sötétségből, hogy idejében újjászülessenek és hazatérjenek Isten Egyházába, hogy Krisztus kialakuljon bennük és ők téged dicsőítsenek, a mindenségnek Teremtőjét, ki egyedül vagy igaz Isten és Úr. Amen. (Szent Ireneus.)

Az Egyház szükségeiért. Imádkozzunk, hogy a békét visszanyerjük és az Egyház eredeti állapotába térhessen vissza és biztos jólétre. Mint ahogy vihar után visszatér a derűs ég, az elsötétedés után a világosság és kemény fagy után az enyhe, kellemes idő, úgy Isten atyai szeretete és magasztos fölsége adja meg, hogy az üldözők bántalmazásai megszűnjenek, az elesettek vezekeljenek és visszatérjenek, hogy így azok, akik a próbát kiállották, annál nagyobb bizalmat és örömet merítsenek. Urunk, add meg kegyelmesen testvéreinknek az üldözésben, hogy az Egyházban állhatatosan megmaradjanak, és óvd meg mindnyájukat irgalmaságodban. Amen. (Szent Cypriánus.)

A hazáért. Fölséges Isten, tehozzád könyörgünk. Szentséges Isten, kérünk téged és neked ajánljuk ezt az igazságos ügyet. Neked ajánljuk üdvösségünket, neked ajánl-

juk hazánkat. Általad élünk, általad győzünk le mindent és általad örvendezünk. Szentséges, fölséges Isten, hallgasd meg könyörgésünket! Kezeinket hozzád emeljük: hallgass meg minket, szentséges nagy Isten. (Licinius császár.)

A népek békéjéért. Urunk, irgalmas Isten, szentséges, hatalmas, te vagy a béke, az egyetértés, a tisztaság, a jóság. Te vagy Atyja és Ura mindazoknak, akik a békeség gondolatát ápolják. Adj nekünk alázatosságot, reménységet és erős hitet. Engedd, hogy Szentlelked által a testvéri szeretettől eltöltve, egymást tiszta szeretettel szeressük, mert minden parancsolat teljesítése az, hogy a békének és egységnek gyermekei legyünk és így méltók legyünk arra, hogy egyszülött szent Fiad bennünket boldogoknak nevezzen. Átala és vele legyen neked dicsőség és hatalom, valamint az Isten jószágos Szentlelkének, Amen. (Szent Jeruzsálemi Cyrill.)

A családi közösségért. Urunk Istenünk, amint hatalmad végtelen és fölséged határtalan, úgy a te irgalmad is minden mértéken felül van és örökkévaló. Nézz tehát, hatalmas Urunk szelíden reánk és erre a házra s tégy velünk a te nagy irgalmasságod szerint, hogy tiszteletet, hálát, imádást adjunk neked, most és mindenkor, mindörökké. Amen. (Nagy Szent Vazul.)

Adj segítséget, Urunk, a mi könyörgésünkre és áldd meg ezt a frigvünket, melyet az emberi nemzedék gyarapodására rendelél, hogy ez a szentségnek, melynek alapja

tebenned van, a te kegyelmed által segítséget és erősséget nyerjen.

A te szelíd jóságod legyen ezen a te teremtményed fölött, melyet a te isteni mindenhatóságod alapított, és azokat, akiket szépséges frigyben vezettél egymáshoz, őrizd meg a te tartós békédben. Engedd, hogy erényes életben szép öregségre jussanak el, hogy láthassák gyermekeinket harmadik és negyedik nemzedéken át, és téged egész halandó életünk folyamán dicsőítsenek. Add meg nekik, Urunk, hogy bennük a külső ember a rossznak meghaljon és a belső pedig a hitből éljen; a félelem és a szeretet uralkodjék közöttük, hogy boldogan éljenek és szentül haljanak meg, a béke angyalának vigasztalásában és minden szentek oltalmában.

Neked ajánljuk magunkat és mind a mieinket, minden működésünket, amelyet a te segítségeddel akarunk kezdeni és folytatni, a te isteni előrelátásodnak ajánljuk, hogy az szelíden és erősen igazgasson mindent és egy szájjal mondjuk: Hallgass meg, Urunk és irgalmazz nekünk. (I. Gelasius pápa.)

Nézz reánk, Istenünk, minden dolgoknak teremtménye és kormányzója és hogy a te kegyelmes jóságodat megtapasztalhassuk, adj erőt, hogy egész szívünkkel szolgáljunk neked.

Nagy bizalommal várjuk, Uram, a te jótevékenységeidet. Add meg nekünk a neked tetsző cselekedetekhez az akaratot és tehetséget. Légy kegyelmes, Urunk, a te népedhez,

és ne tagadd meg tőlük az ideiglenes vi-
gasztalást, mert a te akaratod, hogy az ideig-
lenesek által törekedjünk az örökkévalókra.
És add nekünk mindenekelőtt, Urunk, a te
örök ajándékaidat, hogy megtapasztalva
azok boldogító voltát, mindig téged keres-
sünk, és ebben a keresésben viszont mindig
megtapasztaljunk.

Adj mennyei áldást a te népednek és tölts
el bennünket lelki adományaiddal! Adj ne-
künk szeretetet, örömet, békét, türelmet, jó-
ságot, szelidséget, bizalmat, hitet és szív-
tisztaságot, hogy adományaiddal bőségesen
megajándékozva, vágyunk által elérjünk
hozzád. Amen. (Nagy Szent Leó pápa.)

Testvéreinkért. Neked ajánljuk, Iste-
nünk, a mi testvéreinket. Gondviselésednek
ajánljuk őket. Jutalmazd meg minden jótet-
tüket, szabadítsd meg őket szenvedéseiktől
Hallgasd meg, Urunk, a szomorúak sóhajta-
sait és a szegények kiáltását. Lásd az elnyo-
mottak könnyeit és az áldozat fájdalmait.
Védd meg, Urunk, minden híveidet, kik ben-
ned bíznak, Légy segítőjük mindazoknak, kik
Krisztus Anyját, Szűz Máriát tisztelik. Örködj
felettük, mint barátaid felett, és engedd haza-
térni őket a boldogság hazájába, melyet ne-
kik készítettél. Vezesd haza a mennyor-
szágba minden elhunyt hívőnek lelkét is. Mi
pedig, gyermekeid, hálásak akarunk lenni,
mennyei Atyánk és a te Fiadnak és a Szent-
léleknek, az imádasraméltónak, egylényegű-
nek, az élet adóiának, köszönetet mondva
most és az örökkévalóságban. Amen. (III.
Sixtus pápa.)

Istenünk, ki a törvény teljességét az irántad és a felebarát iránti szeretetben látod: adj nekünk kegyelmet szelíd jóságodban, hogy a szeretet, mely a bűnt eltörli, a rosszat bennünk legyőzze.

Mindenható, örök Isten, te azt akarod, hogy senkinek se tegyünk olyat, amit magunknak nem akarunk. Kérünk, segíts minket, hogy őszinték legyünk másokkal szemben és mi se legyünk mások ámitásának áldozatai. Te azt akarod, hogy szívünkben a béke okos, tiszta szeretete legyen: add nekünk az igaz szeretet mértékét, hogy azok, akik nem élnek az Istennek tetsző béke szépségében, legalább ne találjanak bennünk olyat, amit joggal kifogásolhatnak. (I. Gelasius pápa.)

Dicsérjük az Urat mi mindnyájan az ő gyermekei és hirdessük az ő hitének igazságait.

Ő ismeri gyermekeit, énekeljük tehát az ő szeretetében.

Örvendezzünk az Úrban az ő kegyelme által, és életet nyerünk az ő Krisztusa által.

Gyönyörűségesen szép napot értünk meg, mert nekünk adta az ő dicsőségét. Ezért mindenkor az Úrhoz akarunk ragaszkodni és jóságában dicsőíteni szeretnénk őt.

Isten világosságától ragyog az arcunk és szívünk az ő szeretetéről kíván énekelni.

Ujjongjunk éjjel-nappal, ujjongjunk mindig a mi Urunknak.

Megielent nekünk az Üdvözítő, ki lelkünknek életet ad és nem vet el minket, aki lealacsonyította magát emberré és igazsága

miatt fölemeltetett: a Magasságos Fia az ő Atyjának tökéletessége, világosság az örök Isten fényéből, aki örökké benne lakik. (Salamon ódáiból.)

A betegekért. Kérünk téged a testnek Ura és gondozója, a lélek teremtője, ki az embert egységre alkotád, és az egész emberi nemnek teremtője, kormányzója és megváltója vagy, aki nagy szereteted szerint irgalmas és szelíd vagy az emberekhez, segíts minden betegen, és gyógyítsd meg őket, parancsolj a betegségeknek, és emeld fel a synylódókat. Adj szent nevednek dicsőséget Egyszülötted, Jézus Krisztus által, aki által tiéd a dicsőség és hatalom a Szentlélekben, most és mindörökön örökké. Amen. (Serapion Euchologionjából.)

HETEDIK FEJEZET

Test-lelki örömünkben-bánatunkban.

Bár az Egyház imádsága elsősorban a közösség lelkéből fakad és a közösség javát szolgálja, tudnunk kell, hogy a katolikus lélek sohasem lehet mereven egyoldalú. Természetes tehát, hogy találunk egyéni imádságokat is, melyekben kifejezésre juttatja az imádkozó lélek a maga Isten-szeretetét, a maga szívének bánatát, testi betegségben fohászkodását, segélyért való felsikoltását. Ezekből is bemutatunk néhányat okulás végett.

Egyedülvaló Úr Isten, ki az eget és a földet, meg a tengert alkottad, és mindent, ami bennük van, segíts engem, könyörülj meg rajtam, töröld el bűneimet, ments meg engem a mostani és az eljövendő világban Jézus Krisztus a mi Urunk és Udvözítünk által, aki által tiéd a hatalom és a dicsőség most és mindörökön örökké. Amen. (Papyrus Oxyrinchos 407.)

Lelki eljegyzés. Mellettem van ő valóban. Hozzá tapadok, s ő megcsókol engem, mert nem tudnám szeretni az Urat, ha ő nem szeretne engem, megcsókolom őt, az én Szerelmemet, és ő szeret engem. Csak aki szeret, az tudja megérteni a szeretetet.

Ahol a te nyugvóhelyed van, ott időzöm én is: nem lehetek én ott idegen, mert nincs irigység az Úrnál. Jegyese lettem a Szere-

tetnek, mert a szerető megtalálta a Szeretettet.

Mert szeretem a Fiút, magam is fiú leszek, mint aki a halhatatlannal egvesül, maga halhatatlan lesz, és aki az élőben találja tetszését, maga is élő lesz.

Igy az Úrnak lelke csalárdság nélkül mutatja meg az embereknek az ő útjait. Légy okos, és ismerd meg, és vigyázz éberén! Allelúja! (Salamon ódáiból.)

Az Úr az én örömöm. Mint a nap öröme azoknak, kik utána vágynak, úgy az Úr az én örömöm, mert ő az én Napom. Sugara ébresztett fel engem, világossága üzött el minden sötétséget tőlem.

Szememet tőle kaptam, s most az ő szent napiát nézi; füleimet ő adta nékem, meghallgattam igazságát. A tudás lett az én osztályrészem, és ő emelt fel engem.

A tévedés útiát elhagvtam én, visszatérve megkaptam tőle a megváltás teljét. Kegvel-mének adománvát adta nékem a maga fölsége szerint alkotott meg engem, s az ő nevében hordom a megdicsőülés ruháját, mert az ő iósága által vetem le a mulandóságot.

A halál elpusztult az ő tekintete elől, és a poklot kioltotta az ő igéje. Az Úr földi én növekedik a halhatatlan élet, nyilvánvalóvá lett minden hívője előtt, mindent megad azoknak, akik benne bíznak. Allelúja! (Salamon ódáiból.)

Életszabály. Szívünk mélvén alázatosan gondolkodjunk, a gonosz célt gyűlöliük, és mindeneke előtt szeresd felebarátodat, mint magadat, Istenedet pedig teljes lélekből, és

neki szolgálj. Krisztus mennyei szent törzséből sariadzva, a mi nevünk testvér lett. Örömmel emlékezve meg erről az istentiszteletben, járjuk az igazság ösvényét... Derült lélekkel, a szeretet és a szelíd kéz gazdag adományaival, zsoltárokkal és kedves énekekkel, melvek méltók Istenünkhöz: ísv tanulunk meg téged dicsőíteni, Örökkévalót, változatlan, a mindenségnek Atviát, bölcsesség adóját. (Ókeresztény sybillák könyvéből.)

Istenem, milyen kénet alkossak magamnak rólad, hiszen a lelkünk mélvén a te kéned van? Milven templomot építsek neked, mikor ez az egész világ, a te kezeidnek műve, nem tud téged befogadni? Nem jobb-e, ha lelkünkben készítünk neked hálékot, ha szívünkben szentelünk neked helyet?

Istenünk, bár mi dicsőítünk téged, még sem látunk és nem mutathatunk meg. Éppen ezért vagy nekünk Istenünk, mert bár tudunk ugyan rólad, téged nem látunk és nem érinthetünk.

Hatalmadat műveidben szemléljük és az egész világnak rendjében. Az ég és az egész föld és a világmindenség teljesen tőled van. Mindenütt közel vagy hozzánk, igen, te oennünk vagy.

Mi nézzük a nap állását az égen s annak fénye szétárad minden országra: mindenütt ugyanolyan módon jelen van, mindenütt behatol mindenbe, fényét semmi sem homályosítja el. Mennyivel inkább vagy te mindenütt jelen, Isten, ki mindent létrehozol,

mindent látsz, és aki előtt semmi sem marad elrejtve!

Jelen vagy a sötétben is, jelen vagy gondolatainkban, melyekről elmondhatjuk, hogy az is olyan, mint a sötétség. Minden cselekvésünk szemed előtt folyik le. Bizonyos módon közösségben élünk veled. (Minutius Félix.)

Tőredelem. Istenem, légy irgalmas nekem, bűnösnek: mert én semmi olyat nem tettem, ami teelőtted jó volna. Bocsásd meg nekem, Uram, szívemnek minden rossz indulatát! Te, ki ismered legbensőnket, tudod, hogy ez akaratom ellenére történik.

Bocsásd meg, hogy méltatlanul állok előtted: hiszen olyan bensőségesen vágyódom utánad!

Bocsásd meg, hogy bűnös vagyok, rossz, hamis, türelmetlen, bátortalan, szeszélyes, rest ember, aki minden parancsodat elhanyagolja, és minden rosszat elkövet előtted. Uram, te egyedül vagy jó és irgalmasszívű: segíts nekem, légy üdvösségem, nekem, tékozló fiúnak, vámosnak, házasságtörőnek és tolvajnak!"

Istenem, embereket szerető, te legjobb, ne vessél el magadtól engem, bűnös, haszontalan szolgádat, hanem légy irgalmas nekem a mi legtisztább Úrnőnknek, az Isten Anyjának és minden szentjeidnek könyörgésére. Amen. (Szent Makárius.)

Szeretet. Mily boldog vagyok, hogy reám adtad kegyelmednek mennyegzős ruháját! Vágyom a szent mécses lángját buzgón őrizni és ujjongva menni eléd, hogy té-

ged dicsérjelek és neked hálát adjak az örökkévalóságban! (Szent Efrém.)

Istenem, légy nálam, mellettem a te kegyelmeddel! Csak téged szeretlek, csak téged követlek, csak téged kereslek, csak neked akarok szolgálni. Mutasd meg, mit kell tennem, hogy téged megtaláljalak, és reménylem, hogy mindazt, amit mondasz, teljesíteni fogom. Növeld bennem a hitet, a reményt és a szeretetet. (Szent Ágoston.)

Uram, vedd el tőlem ezt a kőből való szívet és adj húsból és vérből valót; szívet, mely téged szeret és tisztel, szívet, mely benned örvendezik, téged utánoz és Krisztusért neked tetszik. (Szent Ambrus.)

Bizalom. Uram, Uram, Uram, jöjj segítségemre! Hozzád menekülök.

Uram Jézus Krisztus, ne engedd, hogy megszégyenüljek!

Krisztusom, segíts, könyörgök, légy irgalmas!

Mentsd meg lelkemet, őrizd meg, hogy ne kerüljek gyalázatba.

Krisztus, adj nekem erőt, hogy kitartsak!

A szenvedés rövid. Szívesen szenvedek, én Udvözítőm!

Megváltóm, adj nekem türelmet! Reményem benned nyugszik.

Hála neked Krisztus! Ez érted van! (Több ókeresztény mártír.)

Istenünk, te vagy a hajótörötteknek nyugalmas kikötője és reményt adsz azoknak, akik benned bíznak.

Te vezeted a vakokat és irgalmas vagy a szomorúszívűekhez. Te vagy, kire a fárad-

tak támaszkodnak, te vagy világosság a sötétségben.

Te tartottad meg Noét, Ábrahámot javakban te titted gazdaggá, Izsákot te szabadítottad meg, valamint a három ifjút a tüzes kemencéből, Dánielt az oroszlánok barlangjából, Jónást a tenger mélyéből; Zsuzsannát az igazságtalan bíraktól te mentetted meg, Juditot te fegyverezted föl, Esztert te védted, és Ámánt te semmisítetted meg.

Te vagy az el nem múló világosság, ki a sötétségből az örök fényre vezéreltél minket. Te vagy a mi Urunk és Üdvözítőnk Jézus Krisztusnak Atyja, ki nekem a kereszt jelét, Krisztusnak jelét adta. Ne engedd, hogy méltatlan legyek azokhoz a szenvedésekhez, melyeket a hitben testvéreim elszenvedtek! Engedd, hogy részem legyen az ő koronájukban, hogy egyesülhessek velük a dicsőségben, amint fölséges nevedet velük együtt megvallottam. (Severus vértanuk.)

Ne hagyj el engem, Uram, Istenem, ne távozzál tőlem és ne adj át azoknak, akik lelkemet keresik. Legjóságosabb Atyám, szabadíts meg engem minden bajtól! (I. Gelasius pápa.)

Istenünk, te tudod, hogy a mi erőnk megtörik: óvj meg minket úgy a belső, mint a külső bajtól! Urunk, könyörgésünkre add meg nekünk a te kegyelmeidnek bőségét, hogy általad megerősítve, akaratodat kövessük, és mind az időleges, mind az örök vigasztalásra méltók legyünk. (Nagy Szent Gergely pápa.)

A mindenütt jelenlévő Istennek imádása. Titokzatosan igazgatsz te mindenütt, Urunk és mindenhol el vagy rejtve. A magasban jelen vagy és a magasság nem érez téged; a mélyben ott vagy és lényedet az nem fogja körül. Csodálatos vagy te egészen, akárhol is keresünk. Közel vagy és mégis távol. Ki ér el hozzád? A kutató lélek minden érzésével sem képes erre. Csak a hit közelít meg téged, csak a szeretet, csak az imádság. (Szent Efrém.)

Gyónáskor alkalmas imádságok.

Előtte: az Úr szava: Lásd, én téged a semmiből hívtalak létre, lelket leheltem beléd, s a föld minden teremtményének urává tettelek. De te mindezért megvetettél engem és mindennél kevesebbre becsültél. Én azonban ekkor sem hagytalak el, ezernyi jótéteményt gondoltam ki számodra, éretted önként szolgává lettem, bilincseket vettem magamra, leköptek, megöltek, a legcsúfabb halált szenvedtem, hogy a mennyországot adhassam neked. És még többet is adtam: mikor megdicsőülve a mennybe szálltam, legnagyobb ajándékként elküldtem neked a Szentlelket, misztériumomban fejed, élettársad, öltözeted, lakásod, életednek alapja, táplálékod, italod, pásztorod, királyod és testvéred lettem, kiválasztottalak örökösnek és örökös társam lettél, s a sötétségből a világosság birodalmába vezettelek. De te az én adományaimat meggyaláztad, engem, az élő Istent elhagytál és ciszternákat ástál magadnak, melyek élő vizet nem tarthatnak. (Szent Chrysostomus.)

A lélek: Igen, Atyám, vétkeztem az ég ellen és ellened. Nem vagyok többé méltó arra, hogy fiadnak nevezze. (A tékozló fiú Szent Lukács evangéliumában.)

Szívemnek Világossága, elveszttem a földi földi dolgokban és sötétséggé lettem. De éppen ebben a sötétségemben fog el a vágy utánad. Tévedtem; de akkor rád gondoltam és hallottam hangodat. Most hát szomjasan és lihegve térek vissza a te forrásodhoz. Ne akadályozzon senki ebben! Inni akarok belőle, életet akarok meríteni: — nem én akarok önmagam élete lenni. Gonoszul éltem önmagamból és magam halállá lettem. De most már föléledek tebenned. Beszélj hozzám, szólj lelkemhez! Hiszek neked.

Mindig közelemben voltál irgalommal teljes haragoddal. Minden bűnös örömet keserűséggel töltötted el, hogy megtanuljak olyan örömet keresni, amiben nincsen fájdalom, s így csak téged találjalak meg és senkit kivüled, Uram, aki a fájdalmat tanító-mesterré titted: mert te versz, hogy gyógyítsál és vigasztalsz, hogy éljünk.

Későn kezdtelek téged szeretni, régi és örökké új szépség. Te nálam voltál, én azonban nem voltam nálad. Ekkor hangosan hívtál, és süketségemet megoldottad; villámod ért és ez vakságomat megszüntette és édes illatod lengett körül. Immár látóvá lettem, és sírnom kell utánad. Éhezlek és szomjazlak téged. Megérintettél engem: és égek a te békédért.

Ki adja meg nekem, hogy nyugalmat találjak benned, hogy elfeledjem nyomorúsá-

gomat s téged karoljalak át, én egyetlen Javam?

Adj engem magadnak, Istenem, adj vissza egészen magadnak! Lásd, szeretlek téged! És ha ez nem elég, akkor jobban akarlak szeretni, hogy megsemmisüljek a veled való egyesülésben és rejts el titokzatos lényedbe.

Istenem, most már tudom, hogy boldogtalan vagyok nélküled. Boldogtalan nemcsak kifelé, hanem a legmélyebben önmagamban. Inkább mindent el akarok veszíteni és téged megtalálni, mint mindent megnyerni és téged nem bírni! Mert magadnak teremtetél bennünket, ó Istenünk és nyugtalan a mi szívünk, míg benned el nem nyugszik. (Szent Ágoston.)

Mutasd meg, nekem, Uram, irgalmasságodat és engedd, hogy általa életem ismét vidám legyen! Engedd, hogy megtaláljalak téged, akit az én sóvárgásom keres. Lásd, én vagyok az az ember, akit a rablók megfogtak, megkötöztek és félholtan az úton hagytak; te, jóságos Szamaritánus, végy föl engem! Én vagyok az eltévedt bárány, te vagy a jó Pásztor, keressél meg engem és vigyél ismét aklodba! Tégy velem tetszésed szerint, hogy életem minden napjaiban veled egyesülve élhessek és választottjaiddal örökké magasztaljalak. Amen. (Szent Jeromos.)

Urunk, küldd el a Szentlelket, s lakjék ő szívünkben! Hiszen te irgalmas vagy az emberekhez. Irgalmazz tehát nekem és légy

hozzám kegyelmes! Rázz fel engem, és öntsd belém kegyelmedet, hogy tiszta legyek. Ne távolítson el téged tőlem tisztátalanságom és bűnömnek rútsága! Elismerem, Uram, hogy előtted vétkeztem és bevallom bűnömet. De nagy a te irgalmad és kegyelmed végtelen. (Szent Jeruzsálemi Cirill.)

Szemeimnek örök Világossága, hallgasd meg könyörgésemet: és engeddd, hogy úgy imádkozzam, hogy te megnaigathassad. Ha elutasítasz magadtól, végem van. Ha rám tekintesz, akkor föléledek. Ha igazságosságod szerint tekintesz rám, akkor útálat tárgya vagyok előtted. De ha irgalmasságodban nézel, akkor az oszlásnak indult felebred sírjában. Mert mi az a rossz, amit ne mondhatnék el magamról, én halandó és mulandó teremtmény? És mi az a jó, amit ne állíthatnék rólad, minden jónak teremője és teremtményeidnek megújítója, megerősítője?

Vétségeim által kiestem kegyelmedből; te azonban, bölcs Mester, hatalmas vagy, hogy belőlem ismét neked tetszőt alakíts. Távoztasd tőlem azt, ami bennem gyűlöletes, és ültess belém a te lelkedet, az önmegtartóztatás, a tisztaság, a hűséges szeretet lelkét! Lásd, feltárom előtted sebeimet: ne vond meg tőlem orvosságodat, s amit meggyógyítottál, azt tartsd meg mindig! Ne hagyj el, én reménységem, erősségem, irgalmasságom, mert te vagy az örök jószág, és örökké megmaradsz. (Nagy Szent Gergely pápa.)

Gyórási imádság. (Ezt vette át a liturgia, s ez

lett a hivatalos gyónási imádság. Közvetlenül a gyónás megkezdése előtt mondjuk el:)

Gyónom a mindenható Istennek, a boldogságos, mindenkor Szűz Máriának, Szent Mihály arkangyálnak, Keresztelő Szent Jánosnak, Szent Péter és Pál apostoloknak, minden szenteknek és neked, atyám, hogy sokat vétkeztem gondolattal, szóval és cselekedettel.

(Ezután áldást kérünk, majd megmondjuk mikor gyóntunk utoljára, azután elmondjuk bűneinket. A bánat felkeltésére a szokásos imádság helyett — Mindezeket teljes szívemből stb. — melünkét háromszor megülvé folytatjuk ezt az imádságot:)

Én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem! Kérem azért a boldogságos, mindenkor Szűz Máriát, Szent Mihály arkangyalt, Keresztelő Szent Jánost, Szent Péter és Pál apostolokat, minden szenteket és téged, atyám, imádkozzatok érettem a mi Urunknál Istenünknél. (Yorki Egbert.)

A gyónás után. Urunk, mindenható Istenünk, te nem azért jöttél, hogy az igazakat hívjad, hanem hogy a bűnösöket megtérítsed. Te mondtad: „Amikor a bűnös vét-két megbánja, nem akarok többé bűneire gondolni”. A te ígéreteid csak igazak lehetnek. Vedd tehát bűnbánatomat kegyesen és a szenvedés által, amibe ez az alsóbb embernek kerül, szabadíts meg az örök tűztől, ami lelket és testet megemészt. (Augsburgi Szent Afra.)

Dicsőítés neked, Mindenható, kegyelmekben gazdag, ki örülsz, ha hozzád térünk és irgalmasan, szemrehányás nélkül fogadsz vissza minket, szereteted nagysága szerint.

Dicsőítés neked, ki magadat a bűnösért szégyenteljes halálra adtad és a keresztfeszítés gyalázatát magadra vállaltad, hogy nekünk életünk legyen.

Tégy minket kegyelmed által méltókká, jószágos Isten, hogy az ítélet napján kegyeségedet tapasztaljuk és az igazakkal téged örökre dicsőíthessünk. Amen. (Szent Efrém.)

Szeretetében ő megragadott engem, s így a vezeklés megváltásomra lett. Most már az ő békéjének utain futok és az igazságnak ösvényén.

Az oktalanságot a földön hagytam, miután elhagytam és eldobtam magamtól.

Az Úr megújított engem öltözetével és újjáalkotott engem világosságával.

Felfrissített mennyei erővel, s így olyanná lettem, mint a föld, mely vígan gyarapodik gyümölcseivel.

Bevezetett engem paradicsomába, ahol az Úr enyhülésének bőségét találtam.

Boldog, akit te földedbe ültettél, helyük van azoknak a te paradicsomodban.

Igen, Uram, a te szolgálaid szépek és jó dolgokat cselekesznek; eltávoznak a csúf és rossz dolgoktól, és a te szeretetreméltó Lényedhez fordulnak.

Dicsőség neked, Istenem, örök gyönyörűség a mennyben! Allelúja! (Salamon ódái.)

Istenünk, ki megváltottál és gyermekeiddé fogadtál bennünket: tekints kezeid művére, melyben Krisztus által új életre születünk, halhatatlan örökséget nyertünk, s igazi szabadságra jutottunk.

Mindenható, örök Isten, gyarapítsd hitün-

ket, reménységünket, szeretetünket, s hogy megnyerhessük, amit ígérsz, engedd, hogy szeressük azt, amit parancsolsz. Kegyelmed ne hagyjon el bennünket: tegyen minket szolgálataidra készségessé és méltóvá mindig a te segítségedre. (I. Gelasius pápa.)

Urunk, kérünk téged, irányítsd híveid szívét, s hogy ingyen szeretetednek javait elnyerhessük, engedd, hogy jók lehessünk mindenekelőtt akaratunkban, ki élsz és uralkodol mindörökké. Amen. (Nagy Szent Leó pápa.)

Mária, ki szentebb vagy minden szentnél, magasabban állsz minden más teremtménynél, egyedül tebenned egyesül az anyaság dicsősége és a szüzesség ékessége, mert Isten anyjául választattál ki. Űzd el lelkemből a sötétséget és a csüggedést, mely megszáll. Fiad oly szívesen hallgat reád: Anyám, járj közbe nála érettem! Míg ebben a nyomorúságos földi életben vagyok, óvj és vedelmezz engem, s mikor eljön az óra, amidőn a testet el kell hagynom, légy közelemben, Úrnőm, s vezesd be halhatatlan lelkemet az örök hajlékomba, hogy ott a te isteni Fiadban kegyes bírát találjak s boldogan hazajussak oda, ahol a fény végnélkül ragyog minden kiválasztottaknak. Amen. (Szent Efrém.)

Isten, te nem azért alkottad az embert, hogy tönkremenjen, hanem hogy örök élete legyen. Ha a te ióságod a jóakaratnak legparánvibb szikráját látia bennünk viláósítani, egy kis szikrát, melvet te magad csiholtál szívünknek kemény kövéből: úgy azt óvod.

fellángoltatod és erősíted lehelleteddel. Hiszen te azt akarod, hogy minden ember boldog legyen és igaz belátásra jusson. (Szent Kasszián.)

Uram, én Istenem, egyetlen reménységem, bár megismerhetnélek téged! Te ismersz engem; hiszen te ítélsz meg. Te alkottál; tudod, milyen kísértéseknek tud az én erőm ellenállni, és melyeknek nem tud. Én nem tudom. Az én reményem csak az, hogy te hűséges vagy és nem akarod, hogy erőnkön felüli kísértés érjen. Te ismered erőmet és erőtlenségemet: tartsd meg azt, gyógyítsd ezt! Minden reményemet egyedül a te irgalmasságodba vetettem. Add meg, amit parancsolsz: és parancsold, amit akarsz! Ha te leszel a mi erőnk, akkor valóban erősek leszünk; ha a magunk ereiére hagyatkozunk, erőtleneknek bizonyulunk. Te vagy a mi örök iavunk. Mivel elfordultunk tőled, azért tévelyegtünk el.

Mikor vétkeztem és megvetettem törvényedet, mit nyertem ezért? Mi egyebet, mint büntetést! De te bűnbocsánatot adtál, megadtad a megigazulásnak, a szeretetnek lelkét s én elhatároztam, hogy abban mindent megteszek. És mindezekén felül még az örök életet is akarod nekem adni, az angyaloknak társaságát — és mindezt irgalmasságból. Nem építhetek az én érdemeimre, mert érdemeim is a te adományaid.

Nem kételkedem, Uram, nem, biztos vagyok abban, hogy szeretlek téged. Szíven találtaál szavaiddal: és kezdtelek szeretni. Mutasd meg tehát, Urunk, mutasd meg ne-

künk irgalmasságodat! Boldog az, kinek megmutatod irgalmas jóságodat: akkor látja, hogy minden jó csak tőled van, mert legfőképpen te vagy minden javunk, és örvend benned, Urában és Istenében. (Szent Ágoston.)

Áldozáskor használható imádságok.

Uram, én hiszek és elismerem, hogy te, Krisztus, az élő Istennek Fia a bűnösökért, kiknek elseje én vagyok, e világra jöttél, hogy őket megmentsed. Hiszem, hogy szent tested és drága véred itt jelen van. Légy irgalmas bűneim iránt, melyeket szóval és tettel elkövettem.

Istennek Fia, engedd, hogy vendége lehessenek ma a te misztériumos vacsorádnak! Nem vagyok méltó, Uram, hogy betérj az én szívem piszkos hajlékába. De te az esztelen állatok istállójában és a poklos Simonnak házában akartál megpihenni és a hozzád közeledő bűnösöket kegyesen fogadtad: térj tehát be hozzám, bűnöshöz is és engedd jóságos, emberbaráti szeretetedben, hogy részem lehessen szent testedben és véredben! Bocsáss meg nekem mindent jóságod és szelídséged szerint, és Szűzanyád kérésére engedd meg, hogy drága testedet ne ítéletemre, hanem lelkem üdvösségére vegyem. (Szent Chrysostomus.)

Mária, Isten után egyetlen reménységem. könyörgésed által tégy méltóvá isteni Fiad tiszta testének és vérének vételére, és eszközöld ki azt is, hogy az örök életben

részem legyen Isten fölséges országa lakomáiának kimondhatatlan örömében, minden boldog lelkekkel együtt. (Szent Efrém.)

A te adományodban bízva kérlek téged, Uram, hogy életem minden napján tarts meg engem a te szent kegyelmedben, hogy jószágodról és kegyességedről megemlékezve neked éljek, én Uram és én Istenem, ki éretünk szenvedtél, meghaltál és föltámadtál. Ne engedd, hogy az ellenség lelkem közelébe férközzék, melyet te drága véreddel magadévá tettél. Tisztíts meg engem, mindenható, minden bűnömtől, ki egyedül vagy büntelen! Fölséges Isten, óvd meg életemet minden viszontagságtól, elűzve minden ellenségemet és mindazokat, kik gonoszat terveznek ellenem. Erősítsd és tedd biztossá lépteimet, gondolataimat, szavaimat és minden utamat, s légy mindig közelemben, szeretetteljes ígéreted szerint: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, az bennem marad és én őbenne”. Bizonyítsd be rajtam a sértetlen Igazságnak e szavait, ki igaz vagy, Istenem, szereted az embereket, és nekünk a te kiváló aiándékaidat nyuitod. Téged illet a magasztalás az Atyával és a Szentlélekkel, most és mindenkor és mindörökké. Amen. (Szent Chrysostomus.)

Fogadás: Uram, neked szentelem tisztaságomat. Égő mécsessel sietek eléd, Jegyese. A mulandó, fájdalmakat rejtő szerencsét és csak a földi életben tartó örömet föláldozva, sietek eléd, hogy örökké a te szépségedet szemlélhessem.

Hazám, ifjúságom, játszótársaim, apám, anyám, Isten veletek! Midőn csak a te kegyelmedet keresem, Krisztusom, megtalálok mindent, föltalálom az életet tebenned. A te világosságod sohasem alszik ki.

Vedd az én fogadalmamat: fehér virágkehelyből illatozva téged akar magasztalni, én Szerelmem, lelkem boldogsága. El veled, halandó világ, el minden dőreséggel, el a halállal! El minden fájdalommal és szenvedéssel! Krisztus, az én örömem az égben világít.

Hallga, ők az „új éneket” éneklik. Követi őt a ragyogó nászkíséret, fölséges, fénylő úton, sugárzó fehér liliomkoszorú a hajukban, égő mécses a kezükben, sietnek elébe.

Királyom, örök Istenem az égben, vedd az én fogadalmamat! Égő mécssel a kezemben sietek eléd, Jegyesem. (Szent Methodos.)

Uram, te megaláztad magad születésedben, a jászolban, a kereszten és a sírban. Nekünk embereknek azonban szeretetből bőséges ajándékot adtál, eget és dicsőséget, koronát és paradicsomot. Földi nemzedékünket örök boldogságra hívtad meg. A mennyben van mindenhatóságod és a földön lakóhelyed. A mi nemzedékünket fölemelted, és a te fölségedet lealacsonyítottad, hogy nyomorúságunkból kiemelj. A te élő mindenhatóságod a Kenyérben lakozik, és mindenki, aki akar, közeledhetik hozzád és ízlelhet téged. Emberi kezünkben könnyen hordozhatunk. Milyen hatalmas is vagy te, és milyen szelíd, milyen fölséges és alázatos, hogy lángolsz és milyen kíméletes vagy;

tudsz mindent és mennyire türelmes vagy! Szeretettel egyesülsz velünk, szelíden nyujtod nekünk testedet — és majd mint bíró fogsz trónolni s kimondod ránk a döntő ítéletet cselekedeteink szerint.

Krisztus, te mondtad: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.” A szolga alakjában vagy az út, Isteni alakodban pedig ott-honunk.

Közbenjárónk, mily távol voltál te tőlünk! Hol van nagyobb távolság, mint teremtmény és teremtő között, mint Isten és ember. igazság és bűn, örökkévalóság és halandóság között? És milyen közel jöttél hozzánk, oly nagyon közel, hogy azzá lettél, amik mi vagyunk!

Te, ki a mi életünk vagy, leszállottál, a mi halálunkat megragadtad és megsemmisítetted életednek erejében. Híva hívtál minket, hogy visszatérjünk hozzád, abba a szentségbe, amelyből te jöttél.

Amint te magadban hordod az életet, úgy közölted azt velünk, hogy mi is magunkban hordozzuk. Krisztusunk, nem magunkban, hanem benned bíriuk az életet. Mint Szent Pál mondja: „Élek én, de mégsem én, hanem Krisztus él már bennem!”

A mi életünk. amíg az a mi saját akaratunkból a miénk, addig rossz, bűnös, eltévelyedett. A mi jóságunk bennünk van, de nem tőlünk van, tőled van, Istenünk, mert te adtad azt nekünk, nem mi magunktól tettük.

Egész életünk és teljességünk te vagy.

Krisztus: te vagy a mi fejünk és mi a te tagiaid. (Szent Ágoston.)

Tekints le, Urunk Jézus Krisztus, szent hajlékodból és országod fölséges trónjáról, és jöjj, tegyél szentté minket! Ahogy a magasságban Atyádnál trónolsz, ugvanúgy vagy nálunk is, csakhogy láthatatlanul jelen. Kegyeskediel tehát erős kezeddal nekünk a te tisztaságos testedet és drága véredet nyujtani! Hadd legyen szent misztériumodnak vétele bűneink elengedésére, hogy neked hálát adiunk, és téged dicsőítsünk most és az örökkévalóságban.

Szentlélek, az életnek és minden tökéletes adománynak szerzője és forrása, irgalmaz népednek, ki Istenségedet dicsőíti. Tisztíts meg minket a bűntől, midőn lelkünkbe nyomod ugyanazt a képet, amit testileg vettünk, hogy ezzel a jövőndő jókhoz ragaszkodjunk és bennük részünk legyen. (Mestropos.)

Jöjj Krisztusnak szent neve, mely minden név fölött vagy!

Jöjj, Magasságosnak ereje, tökéletes Jóság!

Jöjj, legnagyobb ajándékunk, add magadat nekünk!

Tisztítsd szívünk legmélyét és pecsételj meg minket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. (János-akták.)

Istenünk, te e fönséges misztériumnak vételében részt adtál nekünk magasztos Istenségedben. Engedd tehát, hogy az igazság, amit megismertünk, méltó viselkedés által bennünk életté váljék! Add, hogy szent-

séges adományaiddal kielégítve, folytonos hálaadásban éljünk. Hadd legyünk olyanokká a te kegyelmed által, hogy szívesen időzzél bennünk. Add nekünk a szent szakramentum ereje által, hogy minden földit kevésre becsüljünk, megtanuljuk a meny-nyeieket szeretni; és a halandó élet szenvedélyeinek kötelékétől felszabadulva, örök szabadságot élvezzünk a te országodban; a földi élet változásai között szívünk oda tapadjon, ahol a mi igazi boldogságunk van.

Öntsd belénk, Urunk, a testvéri szeretet szellemét, hogy ugyanazon egy Kenyérrel kielégítve, egy szívvel dicsőítsünk téged. (I. Gelasius pápa.)

Szent Patrik mellvértje.

Utolsónak hagytuk Szt. Patrik „mellvértjét”. Egyesül benne az írek nagy természetszeretete és a krisztusi lélek ősi hite. Ez az a hit, amelyről Krisztusunk mondotta, hogy hegyeket megindít és a tengerbe küld. Ha ily lélekkel mondjuk, akkor megvalósul az imádság minden szava és nekünk is védelmező pajzsunk lesz.

Magamra öltöm a mai napon a Szentháromság segítségülhívásában rejlő hatalmas erőt, a hit erejét a háromszemélyű egy Istenben, a mindenség Teremtőjében.

Magamra öltöm a mai napon a hatalmat, mely Krisztus megtestesülésében és keresztségében, feltámadásában és mennybemenetelében van, valamint eljövételében a világ megítélésére.

Magamra öltöm a mai napon az erőt, mely a szeráfok szeretetében, az angyalok enge-

delmességében, a pátriárák imádságában, a próféták jövendölésében, az apostolok prédikációjában, a mártírok hitében, a szűzek tisztaságában, a szent emberek tetteiben van.

Magamra öltöm a mai napon az ég erejét, a nap ragyogását, a hó fehérségét, a tűz lobogását, a tenger mélységét, a föld szilárdságát, a sziklák keménységét.

Magamra öltöm a mai napon Isten fényét, hogy vezessen engem; Isten bölcsességét, hogy tanítson engem; Isten szemét, hogy vigyázzon rám; Isten fülét, hogy hallgasson rám; Isten szavát, hogy szóljon hozzám; Isten kezét, hogy oltalmazzon engem; az Isten szárnyát, hogy beborítson engem.

Magamra öltöm a mai napon mindezt a bűn kísértései ellen, minden rámtörő gonosz ellen, ki közletről vagy távolról, egyedül vagy többedmagával támad meg engem.

Magamra öltöm a mai napon és segítségül hívom mindezen erőket minden ellenségem ellen, testem és lelkem ártalmára törő minden vad hatalom ellen, a hamis próféták csábítása ellen, a pogányság fekete törvényei ellen, a bálványozás istentelensége ellen, az asszonyok, mágusok és druidák varázshatalma ellen, az emberi elmét vakká tevő minden tudomány ellen.

Krisztus legyen velem, Krisztus legyen előttem, Krisztus legyen mögöttem, Krisztus legyen bennem, Krisztus legyen fölöttem, Krisztus legyen előttem, Krisztus legyen balomról. Krisztus legyen jobbomról.

Krisztus legyen mellvérttem, Krisztus le-

gyen pajzsom, Krisztus legyen sisakom.

Krisztus legyen minden ember szívében, ki rólam beszél; Krisztus legyen minden ember ajkán, ki hozzám szól; Krisztus legyen minden szemben, mely rámtekint; Krisztus legyen minden fülben, mely engem hallgat.

Magamra öltöm a mai napon a Szentháromság segítségülhívásában rejlő hatalmas erőt, a hit erejét a háromszemélyű egy Istenben, a mindenség Teremtőjében.

Az üdv az Úré, a szabadítás az Úré, a megváltás Krisztustól jön.

Üdvözítésed, mi Urunk, legyen velünk mindenkor. Amen.

ZÁRÓSZÓ

Az eddigi magyarázatok során az ősegyház hívóinek következő vonásait láttuk ki-domborodni a közölt szemelvényekből: a mélységesen *eucharisztikus lelkületet*, a *mártír-eszményért* rajongó, és ezért minden szenvedésre kész bátorságot meg a *szűzeség* nagy megbecsülését, és az egyetemes, nagy *közösségtudatot* mind az égben diadal-maskodó szentekkel, mind a földön küzdő testvérekkel, mint a tisztulás helyén vára-kozó lelkekkel.

Most a végén szeretnénk két más vonásra rámutatni, hogy befejezésként ez ragyogjon fel szemünk előtt. Az egyik kép azt mutatja, mily fölséges az Úr Isten, a másik pedig, hogy mily hatalmas közvetítő a mi Urunk Jézus Krisztus.

A *fölséges Isten* képéhez elolvashatjuk az Apokalipszisből azt a látomást, mikor Szent János megpillantja a trónt és a trónon ülőt és körülötte az egész „*curia coelestis*”-t. Ezt a hatalmas és fölséges Isten-képet erősítik meg bennünk is ezek az imádságok. Fölséges és dicsőséges ez az Úr, — de fölsége és ereje mégsem nyom le minket, mert a talán egyeseket távoltartó vonásokat lágyra szelidíti és vonzóvá teszi az Atya szíve. Éppen

ennek a kettőnek ilyen varázsos egybeolvadása ad sajátos ragyogást az ókeresztények Isten-képének.

És milyen hatalmas közvetítő a mi Krisztusunk! Kyrios ő is. Úr és Király. Ul az Atya jobbán, az Atya dicsőségében, és intézi az egész világmindenség sorsát. Megdicsőült még a test is, mit magával vitt fel a földről az égbe, és azt akarja, hogy hívei is részesedjenek ebben a megdicsőülésben. Jól állapítja meg Herwegen Ildefonz O. S. B. apát, hogy „a liturgia feladata a megdicsőült Úrhoz megdicsőült híveket vezetni”.

Lehet, hogy a földön élő Krisztus arcvonásai veszítenek a realitásukból. Krisztus sebei nem fájnak már az égben, azért nem is a részvét érzését keltik fel bennünk, mert diadalmas rubinként ragyognak. A kereszt is nem a gyalázat fája, hanem a Király diadaljelvénye: Vexillum Regis. Rajta az Úr is nem a szenvedő, gyötrődő Istenember, hanem a kereszten trónoló Király, ki miután felmagasztaltatott, mindeneket maga után vonz.

Ha a *compassio* magával Krisztussal nem is élt oly erővel a hívők lelkében, mint azt a középkori áhítat felébresztette, azért nem hiányzott. Csak nem közvetlenül magára Krisztusra, az Úrra, a győztesre, a diadalmasra irányult, hanem a misztikus Krisztusra, aki tagjaiban még szenved a földön, akinek tehát mintegy hiányos még a szenvedése, és minden hívőnek, aki megérti ezt a gondolatot, Szent Pállal együtt az lesz a

törekvése, hogy kiegészítse saját tagjaiban, ami hiányos Krisztus misztikus testében.

Azt sem lehet mondani, hogy talán merev lesz így e Krisztus-arc, és a hívő nem tud vele oly bensőséges kapcsolatba lépni, mint a Betlehemben mosolygó Kisdeddel, az értünk fáradó és minket tanító Mesterrel, de főként az értünk szenvedő Udvözítővel. A melegséget azonban nem ezeknek a történeti emlékeknek a felidézése adja, hanem inkább az a mélységes átélése a Krisztus-misztériumnak, melyet Szent Pál foglal ezekbe a szavakba: Élek én, de már nem én élek, hanem él bennem Krisztus. Vagyis nem az egyéni és sokszor nagyon is szubjektív képzelet és érzelem, hanem a liturgia misztériumában átélhető objektív valóság fakaszt biztonságot, boldogságot és örömet az első krisztusi hívők lelkében.

Ha a mai hívők lelkeségét vizsgáljuk, akkor meg kell állapítanunk: mintha éppen ezek a vonások hiányoznának belőle, és ez a hiány lesz nem egy lelki bajnak a forrása. Nagystílűbb, lendületesebb, és — ami a legfontosabb — az isteni realitásokkal telítetebb és megfoghatóbb lesz lelkeségünk, ha ezeket az itt megismert tulajdonságokat ezeknek az imádságoknak segítségével lelkünkbe ültetjük.

Nem elég tehát egyszer elolvasnunk ezeket, és még az sem elég, ha csak egyszer átelmélkedjük őket, hanem az első krisztusi hívők gyakorlatához kell visszatérnünk. Ők még nagyrabecsülték *a szóbeli imádságot*. Mindazt, amit közöltünk itt, ők nem olvas-

ták, hanem valósággal hangosan elmondták, mégpedig nemcsak a közösségben, hanem magános imádságaikban is. Elmondták pedig nemcsak egyszer, hanem sokszor: annyiszor, míg az egészen sajátukká nem vált. Ezt az ősi gyakorlatot ajánljuk a mai hívőknek is, s akkor értük el célunkat, ha a végén ők is megtapasztalják, átérzik, és megvallják Szent Pállal: *Vita nostra abscondita est cum Christo in Deo*, a mi életünk Krisztusban, Krisztussal és Krisztus által már most, amikor még álljuk a földi élet harcait, és érezzük a földi lét külső-belső gyötrelmeit, el van rejtve Istenben, a mi Atyánkban és Urunkban, kié minden dicsőség és tisztelet mindörökkön örökké.

U. i, o, gl. D.

